CELJSKI tednik

CELJE, SOBOTA, 29. DECEMBRA
LETO VII. — ŠT. 52 — CENA 20 DIN

Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Maslo — Tiska Celjska tiskarna — Uredništvo in uprava: Celje, Titov trg 3 — Poštni predal 123 — Telefon: uredništvo 24-23, uprava 25-23 — Tek. rač. 620-305-T-1-266 pri Mestni hranilnici v Celju — Letna naročnina 500, polletna 250, četrtletna 125 din — Izhaja vsak petek — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI CELJSKEGA OKRAJA

OB VSTOPU V NOVO LETO

Ob zaključku leta 1956 je prav, da se bežno ozremo na rezultate našega dela in skušamo vsaj v načelih postaviti smernice za prihodnje leto.

Komunalni sistem je v prvem letu svoje preizkušnje pokazal nedvomno pozitivne posledice. Te so predvsem v tem, da smo reševanje vseh tistih dolžnosti državne uprave, ki urejajo odnose med državljani oziroma gospodarskimi organizacijami ter našo skupnostjo, približali zainteresiranim državljanom in jim omogočili posrednejše soodločanje. Razumljivo je, da v komunalnem sistemu ne smemo videti le organov občinskih in okrajnih ljudskih odborov, temveč celoten sistem samoupravljanja, ki je po obliki organizma v šolskih odborih, upravnih odborih zavodov in ustanov, v delavskih svetih in kmetijskih zadrugah.

Organizacijske oblike našega demokratičnega upravljanja so vsestransko razvite. Dani so vsi pogoji, da preko njih najširše ljudske množice s svojim zavestnim delom urejajo naša prizadevanja in jih usmerjajo splošnim koristim v prid. Razumljivo je, da v prvem letu delovanje organov družbenega upravljanja še ni bilo povsem zadovoljivo. Marsikaj je še, kar bi bilo lahko še boljše urejeno. Še vedno zaostajamo za potrebami, ki jih naš delovni človek vsak dan občuti. Tako so se na primer na področju preskrbe bistveno zboljšale prilike pri preskrbi z industrijskim blagom, ne moremo pa biti zadovoljni s preskrbo našega tržišča z blagom kmečke proizvodnje, saj so nesorazmerja med odkupnimi in prodajnimi cenami močno občutna zlasti pri mesu in nekaterih drugih agrarnih produktih. Nismo uspeli zboljšati okorelega sistema trgovanja. Zato naletimo na upravičeno kritiko tako pri kmečkih proizvajalcih, kakor tudi pri naših delavcih zlasti v večjih središčih. Menim, da so prav to problemi naših občin, naših potrošniških svetov in kmetijskih zadrug, ki jih bomo lahko reševali, upoštevajoč pri tem posebnosti posameznih področij, ne da bi ogrožali gospodarske enotnosti vse domovine in naše skupne interese.

Tudi pri obrtništvu, zlasti pri onem, ki opravlja usluge, še nismo prišli preko starih oblik in pojmovanj. Premalo smo upoštevali razvoj, ki smo ga v zadnjih 10 letih v splošnem dosegli. Tudi gledanje na delovnega obrtnika ni bilo vedno pravilno. Razumljive so vsemu temu posledice, ki so zlasti nezadostna obrtniška mreža in zato manj kvalitetno delo, dviganje cen obrtnim uslugam in slaba preskrbljenost naših državljanov z obrtnimi storitvami.

Področje komunalne dejavnosti nudi prav tako vse možnosti, da bi ob sicer zelo skromni materialni osnovi naših občin vendarle lahko pritegnili zainteresirano prebivalstvo k boljšemu sodelovanju za reševanje številnih, pa čeprav drobnih komunalnih problemov, ker so dostikrat le-ti zaradi svoje številnosti resna ovira za zboljšanje pogojev našega življenja.

Če torej kritično premotrimo področja naše družbene dejavnosti, ugotavljamo povsod, da je naši lokalni iniciativi odprto široko področje problemov, ki jih lahko rešimo z nekoliko dobre volje tudi ob sedanjih skromnih materialnih pogojih.

V prihodnjem letu se v zvezi s sprejemanjem družbenega plana napovedujejo nekatere karakterne spremembe našega bodočega družbenega razvoja, zlasti glede porazdelitve sredstev med investicije in potrošne sklade. Tako spremenjena osnovna stališča pa niso sposobna, da že sama po sebi in preko noči spremene ali omilijo naše trenutne težave. Zavedati se moramo, da je za trajen napredek potreben skupen napor, intenzivnejše in smotrnejše delo ter vsestranska štednja. Spremembe v bodočem letu bodo predvsem sproščale delovno iniciativo in vzpodbujale posameznika ter celotne kolektive k razumnejšemu in uspešnejšemu delu. Takšna predpostavka pa zahteva od nas vseh vsestransko iniciativo in vsebinsko izpopolnjeno upravljanje, da ne bo rezultat bodočega leta le polovičen uspeh na naši razvojni poti.

V teh prizadevanjih želimo vsemu prebivalstvu našega okraja čimveč trajnih delovnih uspehov v korist posameznikov in naše skupnosti.

RIKO JERMAN,
predsednik OLO Celje

Foto: Zdravko Vidmar

DELOVNI LJUDJE NAŠEGA OKRAJA, TAKO KOT PO VSEJ NAŠI DOMOVINI, POLEG DELA V TOVARNAH, NA POLJIH, V ŠOLAH, USTANOVAH ITD., PREKO NEŠTETO DRUŽBENIH ORGANOV SODELUJEJO TUDI PRI UPRAVLJANJU TAKO NA PODROČJU GOSPODARSTVA, KOT NA OSTALIH PODROČJIH DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA.

RAVNO V TEM ČASU ZVEZNA LJUDSKA SKUPŠČINA SPREJEMA DRUŽBENI PLAN ZA LETO 1957 TER V SVOJI RAZPRAVI POSVEČA POSEBNO POZORNOST DELOVNIM LJUDEM. UKREPI, KI ZAGOTAVLJAJO NADALJNJO KREPITEV MATERIALNE BAZE NAŠE SOCIALISTIČNE SKUPNOSTI, SLONE NA NADALJNJI KREPITVI VLOGE DRUŽBENIH ORGANOV IN VSAKEGA POSAMEZNIKA V TEJ OSNOVNI SKUPNOSTI. VSA TA PRIZADEVANJA BODO RODILA V LETU 1957 TOLIKO LEPŠE REZULTATE ZA POSAMEZNIKA IN SKUPNOST, V KOLIKOR SE BO STOPNJEVALA INICIATIVA POSAMEZNIKOV IN VSEH DRUŽBENIH ORGANOV PRI ODSTRANJEVANJU VSEH SLABOSTI, PRI MOBILIZACIJI VSEH SIL ZA ČIM VEČJO PRODUKTIVNOST DELA, ZA ČIM VEČJO SMOTRNOST GOSPODARJENJA V NAŠIH PODJETJIH, ZADRUGAH ITD.

OKRAJNI KOMITE ZKS IN OKRAJNI ODBOR SZDL CELJSKEGA OKRAJA ŽELITA VSEM ORGANIZACIJAM, DELOVNIM KOLEKTIVOM, KMETIJSKIM ZADRUGAM TER VSEM DELOVNIM LJUDEM MNOGO USPEHOV PRI TEM DELU, V PROCVIT NAŠE SOCIALISTIČNE SKUPNOSTI IN ZA SREČO VSAKEGA POSAMEZNIKA.

OKRAJNI KOMITE ZKS CELJE
OKRAJNI ODBOR SZDL CELJE

★

VSEM BORCEM IN AKTIVISTOM NARODNOOSVOBODILNE BORBE ŽELI SREČNO IN USPEHA POLNO NOVO LETO 1957

OKRAJNI ODBOR ZVEZE BORCEV NOV CELJE

★

VSEM NAŠIM SODELAVCEM, DOPISNIKOM, NAROČNIKOM, BRALCEM, DELOVNIM KOLEKTIVOM IN OSTALIM DELOVNIM LJUDEM CELJSKEGA OKRAJA ŽELI MNOGO USPEHOV IN ZADOVOLJSTVA V LETU 1957

UREDNIŠTVO IN UPRAVA CELJSKEGA TEDNIKA

NAŠIM NAROČNIKOM IN BRALCEM OB NOVEM LETU

S to številko zaključujemo letošnje leto. Navada je, da se ob tej priliki pogovorimo z našimi naročniki, bralci, sodelavci in dopisniki o prehojeni poti in o perspektivah za prihodnje leto.

Prvo kar je, moramo priznati, da se je naš list v letošnjem letu kljub velikim denarnim težavam, ki so zavirale njegov razvoj, vendar uveljavil in opravičil svoj obstoj. List se je v tem letu vsekakor vsebinsko izboljšal in kar je prav posebej treba poudariti — izboljšal je svoj zunanji izgled. Pestrost so mu zlasti dajale številne slike in karikature, na katere so naši bralci z veseljem in zadovoljstvom vrgli oko, prizadeti pa so ob njih morali skremžiti obraz. List smo vsebinsko približali vsem našim delovnim ljudem v mestu, v delovnih kolektivih in na vasi. V tem prav gotovo nismo povsem uspeli. Vendar nad 1000 novih naročnikov v tem letu in mnenja številnih naših bralcev nam do neke mere povedo, da smo pri tem le dosegli nekaj uspehov. Prav posebno moramo ob zaključku leta ugotoviti razveseljivo dejstvo, da so se dopisniki v tem letu precej pomnožili in uredništvo ni več v zadregi za dopise kot prejšnja leta. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da se s področja nekaterih občin, kot na primer laške, šmarske, rogaško-slatinske in vranske dopisniki ne javljajo dovolj pogosto.

Ker z naročnino lista krijemo komaj dobro tretjino stroškov, se je list znašel v finančnih težavah. Vendar moramo ob zatonu leta z veseljem ugotoviti, da se bo list po zaslugi naših delovnih kolektivov, ki so ga podprli s primernimi subvencijami, izmotal iz finančnih težav. Le nekaj podjetij v okraju ni pokazalo pravega razumevanja do lista.

In kakšne so perspektive za drugo leto? Uredništvo nerado obljublja kdo ve kakšen program, saj je le-ta odvisen predvsem od materialnih pogojev lista. Kakšni pa bodo ti, je zaenkrat še prezgodaj kaj reči. Vsekakor se bomo trudili, da bomo list še bolj približali našim delovnim ljudem in ga tako skušali še bolj razširiti predvsem tja, kamor še ni dovolj prodrl. Vsebinsko in oblikovno ga bomo s pomočjo naših sodelavcev in dopisnikov skušali še izboljšati, da bo postal zares pravi odraz naših skupnih naporov, uspehov in napak pri graditvi boljšega življenja našim delovnim ljudem. Skušali bomo pisati bolj polemično in kritično kot doslej, predvsem pa bomo morali dati večjega poudarka našemu delovnemu človeku, za katerega gradimo socializem. Prav tako bo moral list bolj kot doslej spremljati delo organov delavskega in družbenega upravljanja, ki je osnova naše poti k boljšemu življenju, za kar so vsi naši delovni ljudje globoko in življenjsko zainteresirani, saj je le v tem rešitev našega boljšega dela in višjega standarda.

Kljub visokim stroškom tiska, bo cena listu tudi prihodnje leto ostala ista. Prav zaradi tega bi naj list našel pot v vsako našo hišo in v sleherno vas, saj je namenjen našim delovnim ljudem v okraju. Mnogim ljudem na vasi je naš list edini informator, svetovalec, in upamo, da tudi dober prijatelj. Zato bi morale organizacije SZDL na vasi, zlasti v krajih, kjer list ni dovolj razširjen, več kot doslej storiti za razširitev našega lista. V planinski, kozjanski, šmarski in rogaško-slatinski občini list ni dovolj razširjen. In prav v teh občinah bi morale organizacije SZDL storiti svojo dolžnost do svojega glasila. To bi bila ena konkretnih, hvaležnih in nič manj važnih nalog v zimskem času.

Uredništvo se zaveda, da so doseženi uspehi lista v letošnjem letu predvsem rezultat dela vseh naših dopisnikov in sodelavcev, za kar se jim ob tej priliki najlepše zahvaljuje v upanju, da nam bodo ostali zvesti tudi prihodnje leto. Zahvaljujemo se tudi vsem tistim delovnim kolektivom, ki so s svojo pomočjo pomagali, da se je list izvlekel iz finančnih težav in mu tako omogočili redno izhajanje.

Vsem našim naročnikom in bralcem, kakor tudi dopisnikom in sodelavcem želimo v upanju, da se bo njihovo število v prihodnjem letu še povečalo,

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1957

Uredništvo in uprava
»CELJSKEGA TEDNIKA«

pogled po svetu

Podoba je, da bomo začeli novo leto z nezmanjšanimi skrbmi za status quo, za stanje, kakršno je, kamoli, da bi se veselili poboljšanja stvari in ljudi. Kakor da nismo bili že l. 1955 in deloma letos priče ženevskega duha, duha pomirjevanja in strpnosti! Kakor da nam ni jasnila čela znamenita »new look« politika, po kateri so se zapadni diplomati več kot samo nasmihali Moskvi, Moskva pa je pridobivala svet s svojo širokogrudnostjo in spravljivostjo!

»New York Times«, ugledni ameriški dnevnik, je zapisal ob obisku Nehruja, da je Nehru mož, s katerim se da govoriti, ker je sam gigant in predstavnik gigantskega naroda. Dnevnik ugotavlja, da je zdaj na sploh čas gigantov, velikanov duha in dejanja. Da bi bili ti velikani zares veliki v delu za mir, za mirno sožitje, za pravi humanizem! Radi bi pritrdili ameriškemu levičarskemu pisatelju Steinbecku, da bi taki in njim podobni morali dobiti neko posebno plemiško odlikovanje od mednarodnega foruma kot državljani sveta. Nehru je pri ameriškem predsedniku vztrajal pri svojih znanih načelih. Po njih je obsodil ponovno politiko blokov, zaradi katere je prišlo do napada v Egiptu in na Madžarskem. Eisenhower se v tem z njim gotovo ne strinja. Ne smemo misliti, da bodo ZDA zato, da pridobe Indijo, opustili blokovno politiko in svoj moderni kolonializem, ki je tudi za Bandung-države bolj vabljiv kakor angleški in francoski. Ujemala sta se v tem, da ne sme priti do vojne. Ta Eisenhowerjev pacifizem je drugačnega značaja kakor nekoč mirotvorna politika po paktu Briand-Kellog. Dejstvo je, da je zaradi njega moral napadalec iz Egipta, kar je ZDA priznal kot zaslugo celo Ču En Laj.

Nehru je že pred leti odklonil vojno pomoč iz Pentagona, vzel pa je gospodarsko in to so mu v Ameriki tudi zdaj takoj obljubili in celo povečali. Najuglednejši Azijec je ugodna priložnost za start na revizijo ameriško-azijske politike, revizijo, ki je toliko bolj potrebna, ker se Amerikancem zdi, da je intervencija na Madžarskem zasenčila mnogo obljubljajoče obiske Bulganina in Hruščeva v bandunških deželah.

Amerikanci bi v Aziji radi pospravili vso dediščino za Angleži in Francozi, tega prav nič ne skrivajo. Zdaj imajo zaradi Sueza nov adut v rokah, ki ga vihte kot odprto karto. Ne more se reči, da SZ ta adut ne gre na živce, saj je Kuznecov v OZN terjal, da se takoj obravnava sovjetska obtožba ZDA, češ da od tega zavisi mir. To je huda grožnja, najmanj primerna za ta forum. Zaradi nje je celo pariški »Monde« zapisal, da je NATO pakt s svojimi zaključki v Parizu prišel v položaj, »ko se preide v štadij akcije«.

Oba velmoža sta govorila tudi o Pakistanu, ki grozi Indiji z ameriškim orožjem, istočasno pa s suho demonstracijo v OZN, čeprav je jasno, da Indija lahko sprejme kvečjemu status quo. Kaj sta govorila o Kitajski, se ne ve, očitno pa je, da sta obravnavala vse zadeve največjega kontinenta, ki se tičejo vsega sveta. Toliko bolj je zato čudno vedenje francoske vlade, ki Nehruja na pariškem letališču sploh ni uradno sprejela in ne po protokolu počastila. Menda bo res imel prav Mendès-France, ki pravi, da Francija ne bo imela niti ugleda niti vpliva, če ne bo rešila po pameti zdravi alžirskega vprašanja. Kaže tako, da Francija zaradi tega raka, te novotvorbe v svojem nacionalnem celiču, izgublja živce in s tem najosnovnejši takt, ki ga terja mednarodna kurtoazija.

Tako ni čudno, če je Mollet pred parlamentom ponovno zagovarjal napad na Egipt, češ morali smo to storiti zaradi Alžira in prav je, da smo to storili, je vsaj prišlo do mednarodne vojske OZN, ki bo zdaj komandirala okoli Sueza, ne pa en sam človek, Naser. Res nadvse klavrn zagovor! Molletov socialistični kolega v Angliji, laburistični enfant terrible, Bevan ga je krepko zavrnil, češ, tako bi se lahko tudi Hitler zagovarjal: Uničil sem to in to, bilo pa je prav, je vsaj prišlo do ustanovitve OZN.

Zoper vojno se zazdaj močno izjavljajo Nemci. Niso še oboroženi, niso združeni in, kar jih najbolj skrbi, stvari stoje tako, da bi Nemčija takoj v začetku postala najvažnejše bojišče. — Zapad ne skriva očitkov, da so Nemci krivi, če je vzhodni blok na Odri, Niši in Labi, celo Labi, kar je najvažnejše, saj je že Bismarck rekel, da ima tisti gospodarstvo v srednji Evropi, kdor ima v rokah Češko. Brentano deli nauke Rusom in oznanja svobodo za Nemce in za satelite od Baltika do Bukarešte, češ da za Ruse ni dobro, če so obdani od gneva Poljakov in Madžarov, »v kritični uri« bi to utegnilo več škoditi kot topovi in bataljoni. Mi seveda te nauke ne poslušamo sentimentalno. Nemcem se zdaj bolje godi kot kdajkoli. Begunci iz Vzhoda so kot cenena delovna sila pomagali dvigniti standard, Nemci niso več ein Volk ohne Raum, ker so zdaj vsi v nacionalnih mejah, v atlantski strategiji pa predstavljajo za ZDA najvažnejšo postavko.

To se vidi tudi iz tega, da gre Adenauer takoj po novem letu spet v Washington. Nemci bi radi potegnili iz žerjavice najlepši krompir: Združitev Nemčije in še kaj. Sicer pa so leta 1956 izdelali 2 milijona motornih vozil. Istočasno so sklenili v Ameriki in Kanadi, da bosta Detroit in Chicago postala obmorski pristanišči, ki ju bo preko velikih jezer Ontario, Huron, Michigan in Superior vezala z Atlantskim oceanom reka St. Lawrence.

Madžarska je na ustih vseh ljudi. Francoski socialist Pineau pravi, naj bi Madžarska postala nevtralna država. Najbrž ničen predlog, kajti Vzhod ne more biti zadovoljen z nevtralnostjo, kakršno kaže Avstrija prav ob Madžarski. Ameriškemu podpredsedniku Nixonu, enemu najvidnejših predstavnikov lova na komunistične »čarovnice«, se je zdelo vredno, da prileti na Dunaj in tu osebno občuti atmosfero v tem delu sveta, atmosfero, ki jo s slastjo vdihava svetovna reakcija v upanju, da je njena ura prišla. Na Madžarskem pa se stvari pletejo in razpletajo počasi. Grozi brezposelnost in inflacija, vlada, kolikor o njej lahko govorimo, pa obljublja, da bodo sodišča in javna tožilstva uvedla zakonitost in dobila ugled, ki so ga zapravila pod Rakosijem. Obljublja, da bo pred sodiščem odgovarjal tudi Gerö in AVH, ki da je po Rakosijevem povelju počenjala nad ljudmi »najbolj umazane in najbolj mračne stvari.« Okoli Miškolca pa še niso umolknili ruski topovi in tanki.

Na Poljskem se mudi naša delegacija. Gomulka ima položaj v rokah. Uredil je s pogodbo položaj sovjetske vojske na poljskem ozemlju in to tako, da je poljskemu ponosu zadoščeno. Sovjetska vojska na Poljskem je zaradi meje na Odri in Niši potrebna, tu ni izhoda, razen če bi prišlo do kompromisa med Združeno Nemčijo in Poljsko. Toda kje je še Združena Nemčija! Mejo na Odri in na Niši so priznali doslej le Rusi, čeprav jo je med vojno obljubil tudi Churchill, ki pa tedaj ni mislil, da se bo Montgomeryjeva vojska srečala z rusko na Labi in da bodo na Poljskem zavladali lublinski Poljaki. Nemci Poljske nikoli ne imenujejo Poljska, marveč »Poljska in vzhodno-nemška področja pod tujo upravo«. To pove vse, obenem pa tudi onemogoča rešitev nemškega vprašanja. Poljaki stoje zdaj pred volitvami. Močno jih pritiskajo dolgovi, ki jih imajo na Zapadu, samo za obresti plačujejo milijone dolarjev.

Po sestanku NATO v Parizu se spet govori o Cipru, za katerega je lord Radcliffe sestavil po mnenju konservativcev zelo liberalno ustavo. Grki bodo v samoupravi imeli večino, vojaške stvari in zunanjo politiko pa bi obdržali Angleži, ki res ne morejo sezuti kolonialnega škornja. Ciper naj bi jim služil za strateško zvezo med atlantskim in bagdadskim paktom, v katerem Irak močno vznemirja arabski svet, ker podpira Izrael in seveda Angleže.

Kljub vsemu pa krenimo na pot skozi l. 1957 z optimistično mislijo: Nobena juha se ne poje tako vroča, kakor se skuha. Tisti, ki jim ni mar miru, si vedno obetajo od vojne velike dobičke. Njihove račune je doslej še vselej prekrižala zgodovina. Nobena vojna se ni končala tako, kakor si je to zamislil napadalec. Svetovno javno mnenje je proti vojni, velikanska večina ljudi ve, da bi vojna ničesar ne rešila, temveč vse še bolj zapletla.

T. O.

SAMO ČLANI PREŠERNOVE DRUŽBE DOBE ZA 500 DIN 7 KNJIG. ČLANE VPISUJEJO VSI POVERJENIKI, KNJIGARNE IN UPRAVE. POHITITE Z VPISOM!

TERMOELEKTRARNA ŠOŠTANJ ŽE OBRATUJE

OTVORITVENI SLOVESNOSTI JE PRISOSTVOVAL TUDI FRANC LESKOŠEK

V nedeljo dopoldne so imeli v Šaleški dolini pomemben praznik. Kolektiv Termoelektrarne v Šoštanju je na svečanosti dal v obratovanje dva agregata po 30 MW, ki sta instalirana v prvem delu tega novega elektroenergetskega objekta Slovenije. Na slovesnost se je zbrala velika množica prebivalcev iz bližnje in daljne okolice in mnogi gostje, med njimi član zveznega izvršnega sveta Franc Leskošek, član republiškega izvršnega sveta Slovenije tov. Tone Bole, predsednik celjskega okraja Riko Jerman, sekretar okrajnega odbora Socialistične zveze Celje Jakob Žen, ljudski poslanci, zastopniki JLA, šoštanjske občine, podjetij elektrogospodarstva, delovnih kolektivov, ki so sodelovali pri gradnji ter montaži in drugi.

Slovesnost je pričel predsednik sindikalne podružnice Termoelektrarne Šoštanj v gradnji Jože Janežič, ki je pozdravil vse navzoče ter predal besedo tov. Boletu, ki je v imenu izvršnega sveta čestital kolektivu termoelektrarne k pomembni delovni zmagi. Poudaril je, da otvoritev sovpada s časom, ko naš parlament razpravlja o družbenem planu za leto 1957 ter s tem o povečanju dobrin, kjer je pomembna postavka tudi električna energija. Ker so potrebe velike, saj je naša elektro bilanca še vedno pasivna, bo zato objekt v Šoštanju gotovo našel svoje mesto in opravičilo za obstoj. Vlogo in namen tega objekta so pravilno razumeli vsi delovni kolektivi, saj so s precejšnjimi napori in pospešenim delom gradili, dobavljali in montirali na objektu. Ob koncu svojega govora je tov. Bole izrazil priznanje tudi inozemskim podjetjem, ki so z dobavami in delom prav tako pripomogla do uspehov, velenjske rudarje pa pozval, da še naprej razvijajo svojo proizvodnjo ter tako omogočijo izkoriščanje lignita za termoelektrarno v Šoštanju.

Na govorniški oder je nato stopil predsednik okraja Celje Riko Jerman, ki je zlasti poudaril važnost Šaleške doline, ter direktor Elektrogospodarske skupnosti Slovenije inž. Vekoslav Korošec, ki je govoril o pomenu nove termoelektrarne v Šoštanju za naš elektrogospodarski sistem. Kot zadnji govornik je bil direktor termoelektrarne v gradnji inž. Ciril Mislej, ki je v kratkih besedah orisal delo in napore pri gradnji termoelektrarne.

Ob tej slovesnosti je podpredsednik občine Šoštanj tov. Blagotinšek izročil najzaslužnejšim graditeljem in monterjem termoelektrarne delovna odlikovanja. Tako so prejeli orden dela III. stopnje inž. Slavko Savič, inž. Martin Obran, Anton Jakopič, inž. Silvij Reja, inž. Alojz Božič; medaljo dela pa Karl Pungartnik, Franjo Štres, Ignac Šušteršič, Stojan Simič, Anton Brodnik, Martin Cerar, Rudi Zaluberšek, inž. Anton Podpac, Jože Jurič, Salih Dželič, Todor Matič, Franjo Prpič, Etlen Ramič, Stjepan Biskup in Ivan Vojnič. V imenu vseh odlikovancev se je za priznanje zahvalil inž. Božič.

Točno ob 11,20 je tov. Franc Leskošek pretrgal rdeč trak pred glavnim vhodom v termoelektrarno ter tako simbolično izročil v obrat prvi del šoštanjske termoelektrarne. Prisotni so si potem ogledali tudi notranjost elektrarne ter tudi to pot izražali domačim in tujim strokovnjakom vse priznanje in pohvalo. (t)

Žalec slavi svoj občinski praznik

Trg v Žalcu s spomenikom NOB

Vsako leto praznujejo v Žalcu občinski praznik 27. decembra, na dan, ko so bili v Mariboru ustreljeni prvi talci — žalski domačini. Štiriindevetdeset žrtev je padlo v tem času črne zgodovine, ko je hotel okupator zatreti svobodnega duha našega naroda.

Kakor vsako leto so tudi letos slavili svoj občinski praznik. V četrtek je bila ob devetih dopoldne svečana seja krajevnega odbora žalske občine, nato pa so položili vence ob spomenik žrtvam NOV ter odkrili prapor organizacije ZB žalske občine. Sodelovala je tudi godba na pihala iz Zabukovce in pevski zbor iz Žalca.

Na predvečer praznika je bila v dvorani »Partizana« svečanost, ki jo je pripravila žalska »Svoboda«. Ob tej priliki so obdarili tudi otroke padlih.

Vso skrb bolnišnicam — pa tudi terenski zdravstveni službi

Pretekli teden je bilo v Celju koristno posvetovanje ravnateljev, šefov in predsednikov upravnih odborov bolnišnic v Sloveniji, ki je bilo sklicano na pobudo strokovne komisije za bolnično službo pri svetu za zdravstvo LRS. Posvetovanje je trajalo dva dni.

Prvi dan so udeleženci razpravljali o glavnih značilnostih zakona o bolnišnicah — referat je podal tov. Anton Plut. V drugem delu posvetovanja je tov. Hartman govoril o finančno-gospodarskem položaju bolnišnic v LRS. Naslednjega dne sta referenta tov. Frece in tov. Jeršič govorila o delu in nalogah upravnih odborov v bolnišnicah. Vsi referati so bili izčrpni in dobro pripravljeni ter so dali dovolj osnove za pestro razpravo.

Med mnogimi diskutanti, ki so iznašali lažje in težje probleme ter stavljali koristne predloge za zboljšanje dela v zdravstvenih ustanovah, se je ob zaključku posvetovanja priglasil k besedi tudi sekretar za zdravstvo LRS tov. Lojze Piškur. Med drugim je naglasil zlasti dejstvo, da so bolnišnice izredno važna zdravstvena ustanova in da jim bo zato treba tudi v bodoče posvetiti v v vsakem pogledu največ pozornosti. Mnogo več pozornosti kot doslej, pa bomo morali v bodoče posvetiti tudi izvenbolnični zdravstveni službi (terenskim zdravstvenim postajam, ambulantam itd.), ker bomo le na ta nač n preprečevali vzroke obolenj na terenu in navale bolnikov v osrednje bolnišnice. Govoril je nadalje še o kadrovskem vprašanju, o vprašanju obravnavanja pacientov, o nalogah upravnih odborov, o metodah komisijskega dela v UO, o pavšalizaciji plačevanja v zdravstvenih ustanovah itd.

Posvetovanje zdravstvenih delavcev v Celju je bilo zelo plodno in navzoči so bili mnenja, da bi bilo nujno taka zborovanja sklicevati večkrat, najmanj pa vsaj enkrat v letu.

V organih družbenega upravljanja so delavci premalo zastopani

Člani odbora za organizacijo oblasti pri republiški ljudski skupščini so te dni obiskali tudi celjski okraj, kjer so imeli sestanke z zdravstvenimi delavci, z zastopniki gospodarskih zbornic, s predstavniki najrazličnejših svetov, komisijo za družbeno upravljanje pri okrajnem odboru SZDL, s predstavniki vseh občinskih ljudskih odborov, in končno z zastopniki OLO Celje.

Vtisi, ki so jih člani odbora dobili na teh sestankih, so opozorili na nekatere probleme družbenega upravljanja v našem okraju. Ponekod bodo občinski sveti morali v bodočnosti posvetiti več pozornosti vsebini dela. V Okrajnem ljudskem odboru bo treba izboljšati sestav različnih svetov, saj so v teh organih družbenega upravljanja v vse premajhnem številu zastopani delavci. Razprava o delu DS v podjetjih je pokazala, da bodo morali organi delavskega upravljanja v bodoče razpolagati z večjimi finančnimi sredstvi in da bodo morale tudi politične organizacije posvetiti več pozornosti problemom podjetja. Da bi pri delavskem upravljanju sodelovalo čim več delavcev, so člani odbora za organizacijo oblasti priporočili tudi ustanavljanje delavskih svetov po obratih v tovarnah.

V nedeljo bo slavnostna otvoritev novega mostu v Celju

V nedeljo dopoldne ob 11. uri bo slavnostna otvoritev novega mostu v Celju ter zaključek regulacijskih del VI. etape Savinje.

Slavnostne otvoritve mostu se bodo udeležili tudi naši vidnejši politični in oblastni predstavniki, med njimi tudi član Zveznega izvršnega sveta tovariš FRANC LESKOŠEK-LUKA, ki bo imel ob tej priliki govor. Zaželeno bi bilo, da bi se tudi Celjani v čim večjem številu udeležili te slovesnosti. S svojo prisotnostjo bodo tako še enkrat lahko manifestirali svoje zadovoljstvo nad uspehi naših delovnih ljudi, ki so v tako kratkem času dosegli to pomembno zmago v korist in ponos mestu ob Savinji.

Otvoritev nove proge — praznik obsotelskih ljudi

V soboto, na praznik JLA je prvikrat stekel vlak po novi železniški progi Savski Marof—Kumrovec. Ta tako pomembni dan je obsotelsko ljudstvo svečano proslavilo. Že v Savskem Marofu, kjer je začetek nove proge, se je zbralo več tisoč ljudi, ki so nestrpno čakali prihoda vlaka. Natanko ob 10. uri je privozil, ves okrašen. Ljudstvo je nestrpno poslušalo govornike in komaj čakalo, da prerežejo rdeči trak in spustijo vlak proti Kumrovcu. Na vsaki postaji je pričakovala vlak tisočglava množica Zagorcev ob spremljavi svojih godb. Tako navdušenje je bilo kar razumljivo, če pomislimo, kolikšne koristi bo nova proga prinašala obsoteljskemu prebivalstvu, tako v pogledu turizma, kot v pogledu pospešene kmetijske proizvodnje.

Po pozdravljanju na postajah so prebivalci odšli v svoje vasi skupno z graditelji proge — z vojaki, ki so jim bili nad vse hvaležni za to gospodarsko pridobitev.

Dva v jeepu

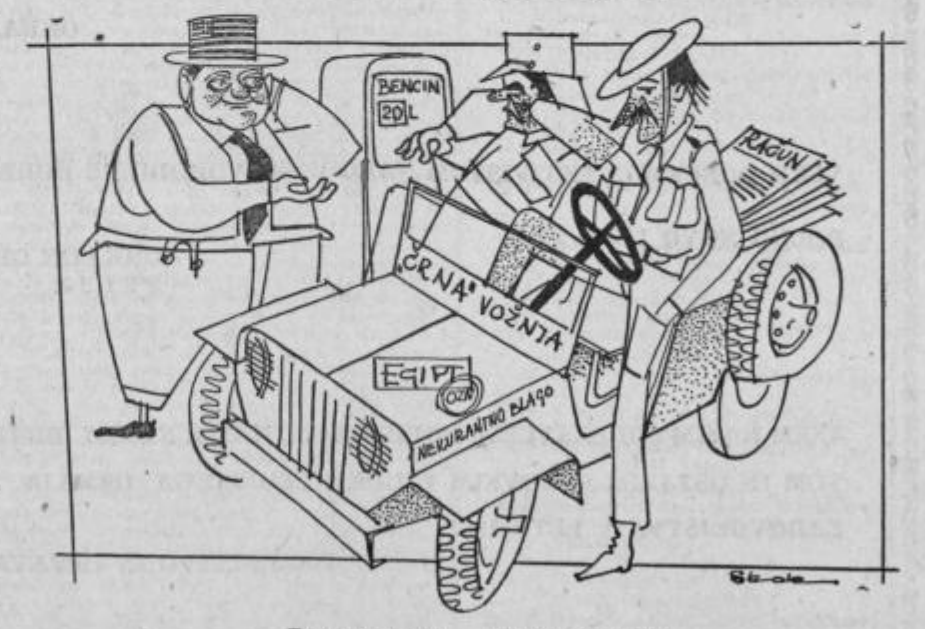

Brez zamere — plačati prosim!

Delovni kolektiv trgovine z živili

„Pri gledališču"

Celje

želi vsem cenjenim odjemalcem

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1957

Prisrčen sprejem pripadnikov JLA v žalski občini

Na dan JLA, 22. decembra, je žalska občina povabila v goste pripadnike JLA — oficirje inženirske enote majorja Samardžića. Dopoldne jih je sprejel predsednik občine tovariš *Ivan Rančigaj* s predstavniki množičnih organizacij v Žalcu. Nato so se gostje in gostitelji odpeljali v Griže, kjer so jim tamkajšnje množične organizacije, krajevni odbor in domačini priredili prisrčen sprejem. Med svečanostimi je bil zlasti prisrčen prizor, ko so pripadnike JLA prišli pozdravit in jim čestitat za njihov praznik griški pionirji in otroci padlih borcev. V tej prisrčni svečanosti je prišla najbolj do izraza povezanost in ljubezen naših ljudi, zlasti pa mladega rodu do naše armade. Med številnimi pozdravnimi nagovori so pionirji izročili pripadnikom JLA šopke cvetja, nakar so se oficirji zadržali z njimi v pogovoru ter jih pogostili.

V griški osnovni šoli pa so se med tem časom zbrali otroci in starši ter vzgojitelji partizanskih otrok. Na sestanku, kjer so razpravljali o učnih uspehih, je otrokom in staršem spregovoril predsednik občinskega odbora SZDL v Žalcu tov. *Ivan Kovač* o pomenu in vlogi JLA ter se zanimal za njihove uspehe v šoli.

Nato so pripadniki JLA obiskali še vas Šešče, kjer so se v Zadružnem domu zadržali še dalj časa v prijetnem domačem razpoloženju in razgovoru s predstavniki tamkajšnjih množičnih organizacij.

PROSLAVA DNEVA JLA V LUČAH

V nedeljo, 23. t. m. je domače prosvetno društvo skupno s šolarji pripravilo dobro uspelo proslavo dneva JLA. Govoru o začetkih, rasti in uspehih naše vojske v vojni in miru je sledilo niz uspelih recitacij in prizorov.

Tovariš Vinko Krebs je ob tej priliki zbral može in fante. Naučil jih je nekaj lepih pesmi ter nas z njimi veselo presenetil. Lučani upamo, da se zbor zdaj ne bo razšel, ampak da nas bodo pevci še večkrat razveselili.

Proslavi je dal svečan videz tudi pionirski pevski zbor pod vodstvom šolskega upravitelja.

ŠENTJUR JE PRAZNOVAL 15. OBLETNICO JLA

Pred dnevi je bila v dvorani zadružnega doma v Šentjurju slavnostna akademija v počastitev 15. obletnice JLA. Slavnostni govor je imel tovariš Jože Mravlje, rezervni kapetan I. klase in sekretar OK ZKS Šentjur. V ostalih točkah programa so sodelovali moški pevski zbor, mladinci TD »Partizan« in tamburaški zbor.

Ob tej priliki je zastopnik občinskega ljudskega odbora odlikoval z visokim odlikovanjem Ministrstva narodne obrambe najboljša mladinca Petra Urlepa in Friderika Artiča. Poleg njiju je prejelo 15 mladincev — obveznikov predvojaške vzgoje — značke, 13 pa pismene pohvale in priznanja.

ŠTORE OB 15. OBLETNICI JLA

V počastitev dneva Jugoslovanske ljudske armade je bila pred dnevi v Štorah slavnostna akademija, na kateri je govoril tovariš Rajko Markovič, rezervni oficir in predsednik ZB NOV Štore, kulturno umetniški program pa je pripravilo DPD »Svoboda«.

Po akademiji so podelili odlikovanja, pohvale in značke najboljšim mladincem. Ob tej priliki so prejeli obvezniki predvojaške vzgoje od celjske občine dve diplomi za drugo mesto v spomladanskem krosu in patrolnem teku, komandir čete pa je za svoje požrtvovalno in vestno delo prejel od OLO Celje pohvalo in priznanje.

Premalo trgovin v Velenju

V Šaleški dolini je preskrba prebivalstva še nezadostna

Iz leta v leto moramo ugotavljati, da trgovska mreža na področju šoštanjske občine še zdaleka ne odgovarja dejanskim potrebam. Na področju občine prebiva sedaj skoraj 18.000 prebivalcev, od katerih je 75 % nekmetov. V velenjskem predelu živi kakih 8000 ljudi za katere lahko trdimo, da so zelo slabo oskrbovani z živilskimi in drugimi predmeti, ki jih morajo kupovati v trgovinah.

Nagel razvoj rudnika Velenje in s tem novih naselij, ki nastajajo, kaže, da bo treba nadaljevati urejanje sodobnega komunalnega načrta in življenja, kamor spada tudi urejanje trgovin. Položaj potrošnikov sedaj ni tako ugoden, saj pride na eno zaposleno osebo v trgovini v Novem Velenju kar 355 potrošnikov, letni promet pa 7,9 milijona din. Ta dva podatka jasno govorita, da je trgovin premalo.

Po podatkih, ki jih imamo na razpolago za področje celotne šoštanjske občine je znašal blagovni promet v prvem polletju letošnjega leta 490 milijonov dinarjev. Prevladujejo seveda živila (221 milijonov) ter tekstilni predmeti (103 milijone). Potrošniki šoštanjske občine so po podatkih iz leta 1955 po doseženem prometu takoj za potrošniki Celja (5,6 milijard din), saj je znašal preko milijardo din. Sam promet v trgovinah Velenja pa doseže letno vsoto 350 milijonov din.

Ugotoviti moramo, da obstoječi trgovski lokali ne morejo zadostiti vsem potrebam, tako niti ne v Šoštanju, kaj šele v Velenju. Novo Velenje ima na razpolago le trgovini »Tabor« in improvizirano trgovino s sadjem in zelenjavo ter špecerijskimi izdelki »Tržnico«. Velikost trgovskih lokalov znaša v Velenju 558 kvadratnim metrov, od tega v Novem Velenju, kjer živi kakih 3000 ljudi komaj 81 kvadratnih metrov. Slabo je tudi v pogledu primernih skladišč, ki jih je premalo.

Na tem obširnem področju Velenja ni zaslediti niti trgovin s kruhom, pekarn, mlekarn, trafik, specializiranih manufakturnih in galanterijskih trgovin, trgovin s tehničnim materialom, papirnic in podobno. Za vse te in podobne nakupe so Velenjčani vezani na Šoštanj in Celje ter druge oddaljene kraje.

NEKAJ BO TREBA UKRENITI

Z dograditvijo novega poslopja bo mogoče le začasno rešiti preskrbo prebivalstva v Novem Velenju. Tu bodo dobili svoje prodajne prostore mesnica, trgovina z mlekom in mlečnimi izdelki, trgovina s sadjem, zelenjavo in okrepčevalnica ter trgovina s špecerijskim blagom in kruhom. Z nadaljevanjem stanovanjskih gradenj bo seveda treba misliti na nove tržnice jugovzhodno od sedanjega naselja, kjer je predvideno središče bodočega mesta.

Stanovanjski blok, ki ga gradi rudnik na zapadnem delu Novega Velenja bo imel v pritličju tudi prostore za trgovino odnosno veleblagovnico. Nujno bo treba določiti podjetje, ki naj prevzame te poslovne prostore.

Potrebno bo seveda še poiskati trgovsko osebje za vse novoustanovljene trgovine. Za te bo potrebno v Velenju preskrbeti potrebna stanovanja.

PERSPEKTIVNI NAČRT

Z ureditvijo mestnega središča Novega Velenja južno od Pake bo tudi tu treba misliti na gradnjo trgovskih lokalov s potrebnimi skladišči. Če upoštevamo splošno razširjenost trgovske mreže v Sloveniji, kjer odpade na eno poslovno enoto 250 prebivalcev, bo moralo področje Novega Velenja v prihodnjih sedmih letih imeti kakih 40 poslovalnic najrazličnejših strok, kjer bi bilo zaposlenih 140 uslužbencev. Veleblagovnica bo lahko razbremenila najmanj 10 poslovalnic. Tako bi bilo potrebnih kakih 30 poslovalnic z okrog 100 zaposlenih, seveda s predpostavko, da bodo imele trgovine tudi odgovarjajoča skladišča.

Kako preskrbovati prebivalce Šaleške doline in posebno še Velenja, je trenutno precej pereče vprašanje. O tem je precej govora tudi na celjski trgovinski zbornici, ki skuša trgovine čimbolj približati potrošnikom. O teh vprašanjih se bo bavila tudi posebna konferenca zastopnikov trgovinske zbornice, okrajne zadružne zveze, rudnika Velenje in občine Šoštanj.

Najboljša četa predvojaške vzgoje

Delavska četa predvojaške vzgoje »Graditelj«, v kateri so tudi mladinci iz Pečovnika, je v soboto zvečer slavnostno zaključila to leto in obenem tudi proslavila 15-letnico ustanovitve naše ljudske armade. Svečanosti, ki je bila v zimskem vrtu hotela »Savinja«, so se poleg 70 mladih fantov udeležili še major JLA tov. Ernest Pikl, komandant celjskega odreda predvojaške vzgoje, tovariš Ivo Zupanc, predsednik Združenja rezervnih oficirjev tovariš Divjak, tajnik OSS tov. Peperko, direktor »Graditelja« tov. Skomina, predstavnik OLO tov. Mastnak in drugi.

Da se je zaključne slovesnosti udeležilo toliko gostov, je pripisati predvsem dejstvu, da je ta delavska četa predvojaške vzgoje z vztrajnostjo in požrtvovalnim delom postala najboljša v celjskem okraju, četudi je bila pred leti še med zadnjimi. Četa šteje 72 mladih krepkih fantov, ki so doma največ s podeželja. Fantom in vodstvu čete so pomagali v podjetjih finančno in moralno, kar je rodilo dobre sadove.

Tako se je lahko ta četa udeležila vrste tekmovanj, kjer je dosegla pomembne uspehe (spomladanski kros, patrolni tek, strelsko prvenstvo), organizirali so poučno ekskurzijo v Pulj, kjer so obiskali vojne ladje in letališče, organizirali so predstave kina, napravili 400 fotografij iz svojega dela itd.

O delu čete je poročal komandir čete tov. Slavko Škodič. Na svečanosti so razdelili vrsto odlikovanj, diplom in nagrad. Komandir Škodič je dobil poleg diplom še denarno nagrado podjetja »Graditelj«, obenem z njim pa še komandir voda tov. Adolf Mljač, Ivan Klenšek in Stane Malgaj. Najvišje odlikovanje obveznika predvojaške vzgoje prejel Srečko Krašovec. Značke so prejeli tovariši Kolenc, Krulc, Bizjak, Tomažič in Hedžet. Diplome (pohvalo in priznanje) za uspešno delo je dalo najboljšim fantom podjetje, poleg tega pa še predvojaški center. 13 fantov je dobilo tudi knjižne nagrade.

NAJBOLJŠA REKLAMA JE
OGLAS
v Celjskem tedniku

Ceste so poledenele — vozniki in šoferji pozor!

Nič bolj nevarnega ni, kot zaledenele ceste. Še tako spretnemu šoferju se pripeti, da vozila ne more več obdržati v oblasti. Tudi konjske vprege imajo na spolskih tleh težave, — seveda tudi kolesarjem se ne godi boljše. Vozila morajo zdaj imeti verige na kolesih, predvsem pa je zdaj potrebna poostrena previdnost, da ne bo preveč primerov, kakšen je bil nedavno na Spodnji Hudinji kot kaže naša slika.

Napredek v delu mladinske organizacije

IZ RAZGOVORA S PREDSEDNIKOM OK LJUDSKE MLADINE SLOVENIJE V CELJU, TOV. STANETOM RAVLJENOM

V mesecu decembru so bile tudi v celjskem okraju letne konference aktivov Ljudske mladine. O tem in o problemih mladinskega dela se je naš sodelavec razgovarjal s predsednikom Okrajnega komiteja LMS v Celju tov. Stanetom Ravljenom in izvedel naslednje:

Tov. Ravljen je poudaril, da je mladinska organizacija napravila v našem okraju v letošnjem letu precejšen napredek. Seveda je del mladine več napravil, kar lahko posebno trdimo za kmečko mladino. Uspeh je predvsem v ustanavljanju aktivov mladih zadružnikov, ki jih je sedaj 67 s preko 3000 člani ter je dejansko v njih zbrano jedro najboljših članov LM na vasi. Vsi sicer še niso člani, upamo pa, da bodo sčasoma postali. Mnogo pomoči pri delu s kmečko mladino nudijo tudi strokovnjaki in člani kmetijskih zadrug ter okrajne zadružne poslovne zveze, ki z razumevanjem spremljajo težnje mladine in njene organizacije.

Za delavsko mladino moramo ugotoviti na žalost, da je stanje nekoliko slabše oziroma kot je rekel tov. Ravljen, da so jo med letom nekoliko zanemarili. Zadnji okrajni plenum pa je tej posvetil vso pozornost ter se stanje občutno izboljšuje. Pri njej se namreč pojavljajo najrazličnejša vprašanja, tako političnega kot strokovnega značaja. Mladina je prepuščena sama sebi, živi v slabih ekonomskih razmerah, prehrana in stanovanje sta neprimerna, želela bi se izobraževati ter dobiti potrebne delovne kvalifikacije in tare jo vrsta drugih problemov.

Kar zadeva srednješolsko mladino, je omenil, da je v svojem delu precej napredovala, saj je izboljšala splošno vsebino dela. Šolska mladina se uspešno uveljavlja, saj je mladinska organizacija tudi s to mladino precej delala, predvsem na političnem področju. K uspehu so pripomogle tudi razredne in šolske skupnosti ter sploh kolektivno delo z mladino po šolah. Največ težav je še pri vajenski mladini, kjer bo treba odpraviti razne nepravilnosti pri uku.

Skupno deluje v celjskem okraju 127 osnovnih organizacij, kjer je včlanjenih kakih 15.000 članov. Letne konference je sedaj opravilo okrog 100 organizacij, ostale bodo zaključene v prihodnjih dneh. V januarju se bodo končale še občinske konference ter bo tako verjetno v februarju okrajna konferenca. Zanimivo je, da so letošnje konference osnovnih organizacij mnogo bolj pestre kot pretekla leta, pa tudi udeležba je mnogo boljša. Kot vzrok navaja tov. Ravljen zanimanje, ki ga kaže mladina za dogajanja na vseh družbenih področjih okolice, kjer mladina živi in dela. Mladina se zanima za najrazličnejša politična vprašanja, nadalje za delo občin, podjetij, kmetijskih zadrug in podobno.

To se odraža tudi na sklepih, ki jih sprejemajo na letnih konferencah. Mladina se zavzema za študij gradiva, ki ga je pripravil CK LMS, ker spoznava, da ji bo vse to potrebno pri vsakdanjem delu. Zavzemajo se tudi za prostovoljne delovne akcije, predvsem za uničevanje divjega hmelja, regulacijo Pake, gradnjo športnih objektov in drugo. V koliko bo zvezna delovna akcija, bo iz celjskega okraja odšlo kakih 1500 mladincev in mladink. Poleg tega pa se bo mladina seveda udejstvovala na kulturnoprosvetnem in športnem področju.

Ob zaključku smo prosili tov. Ravljena, katere so bile najboljše osnovne organizacije Ljudske mladine v celjskem okraju. On smatra, da so med najboljšimi aktivi mladinci v celjskem učiteljišču, v Tovarni nogavic na Polzeli, v Velenju, Šmartnem ob Dreti, Šmarju pri Jelšah, v Tovarni kovanega orodja v Zrečah, v Slivnici, občinski komite v Laškem, v tovarni stekla v Rog. Slatini in še drugod. Več aktivov je OK LMS Celje za uspešno delo tudi nagradil z raznimi praktičnimi nagradami. (t)

Odvetnik
ŽUŽA DRAGO
je odprl odvetniško pisarno
Celje, Plečnikova cesta 1
(Jožefov hrib)

Novoletna jelka v okviru Društva prijateljev mladine

Odkar smo sprejeli po osvoboditvi novoletno jelko za otroški praznik in ga skušali proslaviti tako, kakor najbolje ustreza današnji socialistični družbi, smo stremeli za tem, da bi bil ta praznik čim naravnejši in mladini prijetnejši. Celjski organizaciji Društva prijateljev mladine je uspelo, da je nekaj let sem prirejala novoletne jelke v večjem slogu in praavljičnem razpoloženju. Pri tem je nudilo mladini vrsto kulturnih prireditev in vse, kar je moglo. Niti ni pozabilo na obdarovanje otrok in mladine s slaščicami, pa tudi s koristnimi predmeti, kakor so knjige, smuči, obleka itd.

Nenehni razvoj naše socialistične družbe terja vedno nove oblike dela in če hočete tudi slavja. Na osnovi proučevanj in izkušenj so naši vrhovni forumi množičnih organizacij in republiška Zveza prijateljev mladine Slovenije priporočili, naj se praznovanje novoletne jelke še bolj približa mladini s tem, da se organizira tam, kjer je mladini najbolj pri srcu, to je v ožjem krogu. Zato prirejajo ta praznik pionirski odredi, mladinske organizacije in terenski odbori SZDL, da celo posamezna društva.

Društvo prijateljev mladine v Celju je letos opustilo prireditev novoletne jelke v mestnem ali celo občinskem merilu, zato pa namenilo nekaj denarnih sredstev tistim pionirskim, mladinskim in terenskim organizacijam, ki se same trudijo, da priredijo to praznovanje v ožjem delokrogu.

DEDEK MRAZ V SKOMARJIH

V Skomarjih bodo pripravili Novoletno jelko za najmlajše v nedeljo, 30. decembra. Ob tej priliki bo nastopila pionirska dramatska skupina z igrico »Veliki paket«, prvič pa se bo predstavil tudi lutkarski krožek.

Na silvestrovo bo organiziralo prosvetno društvo »Silvestrov kulturni večer«, na katerem bo prvič nastopila tudi folklorna skupina v pohorskih narodnih nošah.

Kako bo letos z novoletno jelko v žalski občini

Letos bodo v žalski občini proslavili novoletno jelko v vseh krajih, kjer imajo šolo, ponekod pa tudi po podjetjih. V Žalcu in Polzeli pripravljajo našim najmlajšim in pionirjem veselo presenečenje. V obeh krajih so naši mladinoljubi, včlanjeni v Društvu prijateljev mladine in v Svobodi, naštudirali pravljično igro »Sneguljčico«, ki jo bodo posredovali naši mladini za novoletno jelko. Razen tega pripravljajo pionirski starešinski sveti po vseh ostalih krajih primerne programe s prihodom dedka Mraza, z nastopom šegavega Pavlihe in z obdaritvijo. V ta namen je občinski ljudski odbor Žalec podprl letošnjo akcijo s primernim zneskom, ki bo prihodnje dni razdeljen med posamezna društva prijateljev mladine oziroma med pionirske starešinske svete.

Dedek Mraz v Štorah

Na sestanku Društva prijateljev mladine v Štorah so te dni med ostalim razpravljali tudi o praznovanju novoletne jelke. V ta namen so sklenili, da bo v veliki dvorani doma »Svobode« v Štorah dne 30. 12. mladinska prireditev z bogatim kulturno-umetniškim programom, v katerem bodo sodelovale razne sekcije DPD »Svobode«, dijaki, osnovne šole in nižja gimnazija. Prireditev bo povezana z obiskom dedka Mraza, ki bi rad — če bo nabral dovolj sredstev — obdaril vse otroke v starosti od 3 do 10 let. Najmlajši — cicibani to prireditev posebno težko pričakujejo.

NA TURNEJI PO JUGOSLAVIJI
NASTOPI V SOBOTO, 29. DECEMBRA OB 19. URI
IN V NEDELJO, 30. DECEMBRA OB 15. URI
NA DRSALIŠČU V MESTNEM PARKU

V VELIKI DRSALNI REVIJI ŠESTNAJSTČLANSKA
ekipa madžarskih drsalcev
ČLANOV IN ČLANIC DRUŠTVA »FERENCVAROŠ« IZ BUDIMPEŠTE

V VSAKI TOČKI
IZREDNA KVALITETA
IN TEMPERAMENT!

Življenje na naši vasi

Poizkusi so dobro uspeli

Poljedelski in živinorejski odsek pri KZ Gornji grad sta to leto izvršila več gnojilnih in sortnih poskusov. Pri tem so ugotovili, da je dal krompir »Merkur« ob pravilnem gnojenju za 10% boljši pridelek, kakor druge, predvsem rane sorte krompirja. Pri teh poskusih so tudi spoznali, katera gnojila se najbolje obnesejo in katere sorte so najbolj primerne za ta okoliš.

Na planinskih pašnikih so napravili poskuse uničevanja plevela s škropljenjem. Poskusi so odlično uspeli, zato bodo prihodnje leto s poskusi nadaljevali na večjih površinah pašnikov. Na pašnikih so tudi napravili ob sodelovanju Hmeljarskega instituta več poskusov z apnenjem. Če bodo poskusi dobro uspeli — to se bo videlo šele v treh letih — bodo izvedli apnenje na površini okoli 600 ha pašnikov. Zato bodo v neposredni bližini pašnikov zgradili apnenico, da apna ne bo treba voziti visoko v hribe.

To leto so napravili tudi pri treh kmetih na travnikih poskuse s peskanjem. V kolikor se bodo poskusi obnesli, bodo z akcijo prihodnje leto nadaljevali, saj je tod precej travnikov s kislo krmo in so potrebni peskanja. To akcijo bo tem laže izvesti, ker so v neposredni bližini odkrili ležišče peska.

KZ Gornji grad je te dni tudi že pristopila k sklepanju pogodb za pridelovanje semenskega krompirja v prihodnjem letu. Površine bodo za 40 odstotkov večje od letošnjih. Tudi nasade jagodičevja bodo od sedanjih 2 ha povečali na 3 ha.

Plani pospeševalnih odsekov, katere že pripravljajo, bodo za prihodnje leto vsebovali še vrsto drugih nalog in ukrepov na področju pospeševanja kmetijstva v gornjegrajskem predelu.

KMETIJSKE ŠOLE V VOJNIŠKI OBČINI USPEŠNO DELUJEJO

Že v preteklem letu so uspešno delovale kmetijske nadaljevalne šole v Vojniku, Dobrni in Strmcu. V letošnjem letu je bila ustanovljena tudi kmetijska šola na Frankolovem.

Pouk na vseh šolah obiskuje 153 mladih ljudi, od teh 99 učenk. Obstoj in nadaljnje razvijanje teh šol predstavlja eno izmed temeljnih nujnosti v vojniški občini, ki je pretežno agrarnega značaja.

ZGRADILI BODO HMELJSKE SUŠILNICE

V hmeljarskih okoliših vojniške občine se vedno bolj čuti potreba po gradnji sušilnice, zato je Svet za komunalo pri občinskem ljudskem odboru sprejel sklep, da bodo kmetijske zadruge Strmec, Vojnik in Dobrna pričele z gradnjo hmeljskih sušilnic. Kredit za gradnjo bodo prispevale kmetijske zadruge ob podpori Hmezada Žalec. Prav tako pa se za gradnjo sušilnice zanimajo tudi sami hmeljarji, ki bodo krili del gradbenih stroškov.

OSUŠITI NAMERAVAJO ZAMOČVIRJENA ZEMLJIŠČA

Na pobudo občinskega odbora Vojnik bodo začeli z drenažo zamočvirjenih travnikov v Ivenci. Na posvetovanju, ki ga je sklical občinski odbor z lastniki teh zemljišč, so le-ti z odobravanjem sprejeli pobudo.

OGRČAVOST ODPRAVLJAJO

V občini Mozirje so na pobudo občinskega veterinarja to leto začeli odpravljati ogrčavost pri živini. V Šmihelu nad Mozirjem, v Belih vodah in Gornjem gradu so mlečni kontrolorji uničili blizu 5 tisoč ogrcev. V prihodnjem letu namravajo to akcijo nadaljevati predvsem v Lučah in Solčavi. Vse izgleda, da bodo ogrčavost pri živini v tej občini kmalu zatrli.

Večja storilnost - boljši standard

SO DEJALI TUDI NA OBČNEM ZBORU OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V ŠOŠTANJU

V nedeljo so se v Šoštanju zbrali delegati sindikalnih podružnic občinskega sveta. Občnemu zboru so prisostvovali tudi gostje, med njimi zastopnik republiškega odbora zveze sindikatov Slovenije.

Obširno poročilo je podal predsednik občinskega sindikalnega sveta tovariš *Lojze Cepuš*.

Tov. Cepuš je uvodoma govoril o nujnosti povečanja proizvodnje in tudi storilnosti ter za vzgled navedel nekatera podjetja v občini, ki dobro izpolnjujejo svoje dolžnosti do skupnosti. Navedel je, da je v občini 7 industrijskih podjetij, 4 gradbena, 7 zadrug in kmetijskih posestev, 25 obrtnih obratov, 17 trgovin, 23 gostiln, 10 privatnih gostiln ter kar 107 privatnih obrtnih obratov. Posebno malo je trgovin in obrtnih obratov, kjer je ponekod stanje prav slabo. Nekatera podjetja poslujejo celo z izgubo in delavci sploh ne prejemajo plač (Velenjska podjetja).

Sindikalne podružnice so sicer ugotavljale, kako žive delavci, vendar so ukrepi na tem delovnem področju še vedno preslabi. Res je, da vseh negativnih pojavov preko noči ni možno odstraniti, napravi pa se lahko mnogo, pa četudi postopoma. Posebne težave so z zaposljevanjem invalidov, starejših oseb in bolnih delavcev (Tbc in drugo). Prav tu je tudi področje dela, kjer sindikalne organizacije lahko mnogo napravijo. Mnogo nerešenih vprašanj je tudi glede prehrane in stanovanj.

Tudi nezaposlenih je še precej. V šoštanjski občini jih beležijo 281, največ seveda nekvalificiranih. Med nezaposlenimi prevladujejo žene in ženska mladina.

V nadaljevanju je navedeno v poročilu še delo organov upravljanja na sploh, saj deluje v teh organih kar 875 volivcev, nadalje delu higiensko tehničnih komisij in drugo. Obširno je obravnavano v poročilu veliko število cestno prometnih in drugih prekrškov, delo prosvetnih delavcev, izobraževanje delavcev in podobno.

Občne zbore so podružnice vse v redu opravile, razen trgovske podružnice v Velenju, kjer zbora še niso imeli. Skupno pa deluje 26 podružnic ter 3 društva upokojencev, vseh članov pa je 5.093 ali 95 odstotkov vseh zaposlenih.

V živahni razpravi so delegati obravnavali najrazličnejše probleme. Tako je tov. Matko govoril o delu z delavsko mladino ter pomoči, ki jo morajo nuditi sindikalne organizacije in Ljudska mladina. Tov. Pilih je razpravljal o družbenem upravljanju v zavodih s samostojnim finansiranjem ter povedal nekaj o tem v podružnici Narodne banke. O storilnosti in proizvodnji v rudniku v Velenju ter premiranju sta govorila tov. Uranjek ter tajnik okrajnega sindikalnega sveta Celje tov. Cokan. Obširno je razpravljal tudi tov. Slatner iz tovarne usnja ter poudaril, da se je delo v mnogih podružnicah v zadnjem letu neprimerno izboljšalo.

Predmet razprave so bila tudi velenjska obrtna podjetja. Zdi se nam, da je pravilna ugotovitev nekega delegata iz Velenja, da je precej krivde za takšno stanje v vodstvu, saj le za nekatera podjetja moramo reči, da so dobra. Če delavci tudi po tri mesece ne dobijo plač, je to pač najlepša ilustracija kakšno je vodstvo.

Še en predmet razprave naj omenimo, to je izobraževanje. Tov. Brunšek je namreč govoril o nujnosti izobraževanja. Poudaril je, da bo večja storilnost dosežena tudi v primeru, če bodo zaposleni bolj izobraženi. S tem v zvezi je omenil tudi novo ustanovljeno šolo za odrasle, ki v Šoštanju že dobro dela.

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, SINDIKALNIM PODRUŽNICAM, DELAVSKIM SVETOM IN UPRAVNIM ODBOROM PODJETIJ ŽELI OBILO SREČE IN ZADOVOLJSTVA TER NOVIH USPEHOV PRI GOSPODARSKEM IN DRUŽBENEM UPRAVLJANJU ZA SPLOŠNO BLAGINJO DELOVNIH LJUDI V NOVEM LETU 1957

OKRAJNI SINDIKALNI SVET CELJE

Občinski sindikalni svet v Celju

ČESTITA VSEM ČLANOM SINDIKALNIH PODRUŽNIC, VSEM UPRAVNIM ODBOROM V PODJETJIH, VSEM DELAVSKIM SVETOM TER VSEM DELOVNIM LJUDEM V CELJU

K NOVEMU LETU 1957

IN JIM ŽELI MNOGO USPEHOV PRI IZGRADNJI NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

ČLANI PREŠERNOVE DRUŽBE

OBNOVITE ČLANARINO ZA LETO 1957

Lepi uspehi v kolektivu — plod tesnega sodelovanja

Ko je pred nedavnim kolektiv veleblagovnice Ljudskega magazina podajal obračun dela sindikalne organizacije, je ugotovil, da pada predvsem zdaj na trgovske uslužbence velika odgovornost pri posredovanju blaga. Ne gre več samo za vljudnost in kulturno postrežbo, temveč tudi za to, da trgovski delavec pozna blago, ki ga nudi in ga kot takega tudi priporoča strankam. Lani je veleblagovnica dosegla rekorden promet: 484 milijonov dinarjev. V letošnjem letu pa bo ta rekord znova izboljšan, saj kažejo računovodski podatki, da bo ob koncu leta dosežen s pol milijarde dinarjev. Pri tem se je treba zavedati, da je bil takšen promet napravljen ob izredni požrtvovalnosti celotnega kolektiva.

Lepi uspehi v kolektivu pa so tudi plod tesnega sodelovanja med upravo ter organi delavskega upravljanja, kakor tudi sindikalno podružnico. Tako so na podlagi takšnega sodelovanja odstranili vrsto težav, s katerimi se je podjetje borilo v preteklih letih in zdaj ustvarili pogoje, da je podjetje lahko konkurenčno ne samo v cenah, temveč tudi pri asortimentu blaga, v kulturni postrežbi itd.

V kolektivu je precej razgibano fizkulturno življenje. Tako so imeli lani 82 tekmovanj v namiznem tenisu, 23 v šahu, 35 v streljanju, 1 v smučanju, 9 v odbojki, 2 v štafetnem teku itd.

Kako pozitivno so ocenili svoje delo in kakšne načrte imajo za prihodnje se vidi tudi po njihovih sklepih, saj bodo organizirali vzajemno pomoč, nadalje pomagali pri delu mladini, pripravili več gospodarskih predavanj, povečali produktivnost dela itd.

VELEBLAGOVNICA

LJUDSKI MAGAZIN CELJE

sprejme v službo:

administratorko-ja

s perfektnim znanjem strojepisja in stenografije. — Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku in dogovoru. — Ponudbe s kratkim življenjepisom je poslati na upravo podjetja.

KMETIJSKA ZADRUGA Z O. J. ŠEMPETER V SAV. DOLINI

PRODAJA

2 ročni in prevozni sadni škropilnici (znamke »Lorber«, »Reneta«), 8 motornih škropilnic (znamke »Platzer« in MHS);
travniško brano;
6 trosilcev za umetni gnoj;
ročni robkač za koruzo;
2 vprežni sjalnici za žito;
hmeljsko sušilnico 12 m² (znamke »Lorber«);

Navedeni stroji so interesentom na vpogled pri KZ Šempeter od 3. januarja 1957 dalje.

Razprodaja navedenih strojev bo **v soboto, 5. januarja za državna kmet. posestva in zadruge, v nedeljo, 6. januarja pa za ostale interesente.** Pričetek prodaje je prvi kot drugi dan ob 8 zjutraj v prostorih zadruge v Šempetru.

Kotiček za naše žene

DA BO V PRAZNIČNIH DNEH MIZA KAR NAJBOLJ BOGATA...

Gospodinje so si gotovo že pripravile recepte, kaj bodo za Silvestrov večer in za novoletno kosilo postavile na mizo. Poleg običajnih prazničnih dobrot, ki ji vaša družina pozna že dolga leta, smo vam za letos pripravili po receptih nedavno izišle »Velike kuharice« še nekaj posebnosti iz kuharske umetnosti.

Kot jušne zakuhe poznajo že dolga leta predvsem na deželi največ rezance, vlivance, ribano kašo in morda še zdrob in riž. Ker pa bo za Silvestrov večer ali Novo leto gotovo na mizi tudi svinjska gnjat, ne bi bilo napak, če si za juho naslednji dan prihranite malo prekajene svinine in poskusite novo zakuho, **ocvrte gnjatne kroglice.**

Potrebujete 10 dkg surovega masla, 3 jajca, 20 dkg prekajene svinine, 2 žemlji (ali bel kruh), drobtine in mast za cvrenje.

V skledi vmešate maslo, dodate 2 jajci, zmleto kuhano prekajeno svinino, namočeni, dobro ožeti žemlji in toliko drobtin, da iz zmesi lahko napravite kroglice. Testo naj počiva eno uro. Kroglice omočite v stepenem jajcu, jih povaljate v drobtinah in ocvrete v vroči masti.

PEČENA GOS BO OKUSNEJŠA,

če jo boste pekle po tem receptu: Gos očistimo in jo eno do dve uri preden jo mislimo peči znotraj in zunaj nadrgnemo s soljo in majaronom. Vrat, noge in drobovino porabimo posebej. Nadrgnjeno gos denemo v kozico v razbeljeno mast tako, da leži na prsih, zalijemo jo z vročo mastjo, pomešamo z vročo vodo in jo pečemo 2 in pol uri. Mast sproti odlivamo, nazadnje odlijemo vso in prilijemo nekoliko juhe. Ves čas pečenja gos oblivamo z mastjo in sokom. Ko je že mehka, jo izpostavimo še za nekaj časa visoki vročini, da dobi lepo rumeno skorjo. Gosja pečenka bo posebno okusna, če prsni koš napolnimo s surovimi jabolkami.

K pečenki ali govejemu mesu vam bo zelo teknil HREN S SMETANO, ki ga pripravite na ta način: 2 žemlji (ali bel kruh) zrežete na rezine in jih daste kuhati v vodo ali govejo juho. Ko se razkuhajo, vse skupaj raztepete, primešate po okusu nastrganega hrena in soli ter surovo maslo (1 in pol dkg) in kislo smetano (eno šestnajstinko l).

HITRO PRIPRAVLJENO PECIVO

Če hočete pripraviti dobre kekse, vam vzamejo dosti časa, ki pa je v teh dneh za gospodinjo gotovo dragocen. Zato vam povemo recept, kako boste hitro pripravili prav dobro in izdatno pecivo.

Potrebujete pol kg kupljenih keksov (pravokotnih ali kvadratnih), 25 dkg margarine ali surovega masla, 15 dkg sladkorja, 7 dkg kakaa, 1—2 jajci, 3—4 žlice smetane in malo limonine lupine.

Margarino ali maslo, kakao in sladkor denemo v lonec in ga postavimo v drugega, večjega, z vročo vodo. Vsebino v loncu mešamo in ji, ko se maščoba raztopi, dodamo še jajca, smetano in limonino lupino. Paziti moramo, da se nam zmes preveč ne segreje in nam jajca ne zakrknejo, margarina pa ne sesiri. Ko je zmes lepo gladka, jo postavimo na hladno, da se nekoliko strdi. Nato vzamemo podolgovat model za piškotno testo in ga obložimo s pergamentnim papirjem. Na dno denemo plast keksov, jih namažemo s pripravljeno zmesjo, nato denemo spet kekse, jih spet namažemo itd. Zadnja plast morajo biti keksi. Model postavimo čez noč na hladno, zjutraj ga zvrnemo, odstranimo papir in zrežemo dobro pecivo na poševne rezine.

POMARANČNA PENA

Še nekaj finega za novoletno poslastico. Za pomarančno peno potrebujete 5 beljakov, 15 dkg sladkorne moke, sok in lupinico od pomaranč.

Beljake stepemo v trd sneg, vtepemo vanj žlico sladkorja, ostali sladkor pa narahlo snegu primešamo. Zmes stepamo še nekaj časa nad paro, nakar ji primešamo precejen pomarančni sok. Peno denemo nato v porcelanasto skledo in ji primešamo še na drobno zrezano pomarančno lupinico.

PREPROSTI SLADKORČKI ZA NOVOLETNO JELKO

Potrebujete 20 dkg sladkorja, 1 dl mrzle vode, žličko gostega malinovca ali močne črne kave, limonin ali pomarančni sok in limonino lupinico ali 5 dkg čokolade ali žlico ruma ter sladkorno moko.

Sladkor zalijemo z mrzlo vodo ter ga kuhamo tako dolgo, da se potegne. Potem mu pridenemo žličko gostega malinovca (ali močne črne kave, limoninega ali pomarančnega soka), lahko tudi drobno seseklјano limonino ali pomarančno lupino, zmehčano čokolado ali žlico ruma (lahko tudi zvitek vanilina) — in toliko presejane sladkorne moke, da dobimo gmoto, ki se da oblikovati. Iz te gmote napravimo za mezinec debel svaljk, ga zrežemo na 1 do 1 in pol cm dolge koščke, ki jih zložimo na gladek papir in jih sušimo na suhem zraku. Ko so zgoraj suhi, jih z nožem obrnemo, da se posuše še po drugi strani. Suhe sladkorčke zavijemo lahko najprej v košček belega papirja, nato pa še v barvast ali bel narezljan svilen papir, ki ga na obeh koncih zvežemo z nitjo in pustimo v sredi zanko, da sladkorčke lahko obesimo.

NAVADNI PUNČ IN GROG

tudi ne bi smel manjkati na Silvestrovem praznovanju. Za navadni punč potrebujete ³/₄ do 1 kg sladkorja, sok od 3—4 limon, 2 in pol l vrele vode ali precejenega ruskega čaja, 4—7 dl ruma ali konjaka.

Vreli vodi ali ruskemu čaju primešamo limonin sok ter sladkorja in ruma po okusu. To naj stoji na robu štedilnika tako dolgo, da se sladkor raztopi, nato pa serviramo punč še vroč v kozarcih.

Za grog potrebujete 30 dkg sladkorne sipe, 3 dl vode, 3 dl ruma ali slivovke.

Sladkorju prilijemo vrele vode, mu primešamo rum ali slivovko in tako pripravljeni grog takoj serviramo.

1. Elegantna žametna obleka za slavnostni večer. Preprosta v kroju, učinkuje žensko in poudarja linijo. Širok pas čez prsi ima na straneh gubo. Pod pasom se obleka v »princes liniji« razširi v bogato tričetrtinsko krilo. Posebno učinkovit je ustaljeni del od prsi, ki se proti koncu krila zelo razširi. Ta del bo najlepši iz brokata s srebrnimi nitmi. Tudi rokavice naj bodo iz istega materiala.

2. Lepa in enostavna je ozka dolga obleka iz kompaktnejše tkanine (brokat). Štola naj bo iz istega materiala.

Decembrski gledališki razgledi

Gledališča sicer svojega dela in ravnanja ne merijo in ne razčlenjujejo po koledarskih letih, saj imajo čisto svoj koledar. Gledališko leto se začenja v jeseni in se konča v pozni pomladi. Kljub temu pa je vredno, da tudi ob koncu koledarske enote pregledamo, kaj smo napravili, in povemo, kaj nameravamo v bodoče.

Celjsko gledališče si zapisuje v kroniko leta 1956 predvsem nekaj: odločno preorientacijo v smer novega družbenega razvoja, namreč v prvenstveno delovanje potujočega gledališča. Vse letošnje leto označuje neprestano širjenje delovnega polmera: čedalje več krajev je, kjer se prebivalci navajajo celjskih gledaliških gostovanj kot skoraj rednega in zdaj že kar neogibnega, nujnega kulturnega dogodka. Kulturnega življenja cele vrste manjših krajev: Vojnika, Laškega, Raven na Koroškem, Brežic ob Savi, Slovenskih Konjic, zdravilišča Topolšice in tako dalje in tako dalje — si že ni več mogoče misliti brez stalnih celjskih gledaliških obiskov. V delovnem obračunu gledališke družine to sevé pomeni zelo mnogo: pomeni, da smo v zadnjih mesecih, to se pravi v prvi tretjini letošnje sezone — priredili skoraj prav toliko predstav zunaj Celja kot v samem Celju. Koliko to stane napora in časa — o tem ne bomo govorili. Samo ena številka naj govori namesto mnogih drugih statističnih podatkov: od začetka sezone 1955-56 do 19. decembra 1955 smo odigrali 47 predstav, letos pa od začetka sezone 1956-57 do istega datuma kar 71! Res je povprečni obisk za spoznanje manjši — a to je razumljivo, če upoštevamo, da smo v tem času v mnogih krajih bili prvič, tako da še nismo mogli zajeti vsega možnega obiska, tudi v krajih z zelo majhnimi dvoranami — in v nekaterih docela pasivnih krajih (na primer v Štorah pri Celju), kjer je kazno, da za gledališke prireditve v obče ni zanimanja. Vse to se seveda pri skupnem in tudi pri povprečnem obisku pozna kot upad. Vendar je ta upad samo navidezen in številčen, v resnici pomeni neprimeren prirast v primerjavi z lanskim letom.

Gostovanja zunaj matičnega kraja terjajo kajpa mnogo več časa kot prireditve na domačem odru: mnogo časa, ki bi ga gledališka družina sicer porabila za vaje, za priprave novih uprizoritev — gre v izgubo s prevozom, pripravljanjem neopremljenih odrov in podobnimi ovirami. Kljub temu pa tudi letos celjsko gledališče ni zmanjšalo norme novih uprizoritev, nasprotno: do srede decembra smo pripravili pet novih uprizoritev in eno obnovitev, torej več kot lani; saj je bila peta premiera v prejšnji sezoni šele 20. decembra. Torej ima kljub povečanemu poudarku na zunanjem delu tudi samo Celje letos več gledaliških novosti kot lani.

Tega pretiranega tempa kajpa ne bo mogoče dolgo umetno vzdrževati, če se ne bi bistveno reorganizirala tehnična služba in bistveno ne povečal igralski zbor. Reorganizacija tehnične službe pomeni — zelo preprosto povedano: dobiti je treba prevozno sredstvo, svoj avtobus s priključno prikolico. S tem se bodo zmanjšali strahoviti finančni deficiti gostovanj, prihranilo pa bo gledališče tudi veliko časa in bo lahko več delalo. Če se ta nujnost prej ali slej ne realizira, bo treba delovne načrte reducirati in odločno omejiti.

V novem koledarskem letu se pripravljajo nekateri bistveni umetniški in organizacijski dogodki. Prvo bo — že v prvi polovici januarja — osrednja uprizoritev sezone, velika Shakespearova tragična balada »Machbeth« v prevodu Otona Župančiča, v priredbi in režiji Andreja Hienga. Med vsemi tragičnimi pesnitvami velikega Angleža je ta nemara pesniško najvišje vzpeta, najglobija in najsilovitejša. Celjsko gledališče posveča tej silni uprizoritvi toliko moralnih in materialnih sil, kot je prav za tako izredno tvorbo. Saj bo ta uprizoritev bržkone doslej najsilovitejša preizkušnja igralskega zbora, še drznejša in pomembnejša kot je bil pred dvema letoma »Hamlet«.

Takoj nato bomo uprizorili novo, izvirno slovensko delo. Med štirimi deli, ki so nam na razpolago, se bomo bržčas odločili za čehovsko komedijo Miloša Mikelna »Žerjavi se čez morje vzdignejo«. To je čustveno ironična pesnitev o hrepenenju in nujnosti v našem današnjem, tukajšnjem vsakdanjem življenju. Tudi to delo bo režiral Andrej Hieng udeležili pa se bomo z njim festivala slovenske drame meseca marca v Ljubljani, po možnosti pa tudi vsezveznih jugoslovanskih iger »Sterijino pozorje« v Novem Sadu meseca maja.

O drugih načrtih zdaj nemara še ni čas govoriti. Omeniti pa je treba, da bo po novem gledališkem zakonu, ki ga lahko pričakujemo prav v kratkem, skoraj neobhodna sprememba uradnega naziva ustanove. Razmišljali smo že veliko o tem in doslej je največ zagovornikov za naziv »Slovensko ljudsko gledališče v Celju«. Res je sicer, da pomeni sam naziv pravzaprav le formalnost, vendar ni odveč, premisliti, kaj se za to formalnostjo skriva. Da je naš oder že — ali vsaj želi postati — pravo nacionalno, narodno gledališče v reprezentativnem in repertoarnem smislu, to se izraža že s prilastkom »slovensko«. Drugi prilastek — »ljudsko« pa označuje prizadevanje za kar najširše socialno območje, za umetnost, ki naj se odziva duhovnim in nravstvenim, pa tudi praktično dnevnim potrebam oprijemljive stvarnosti prebivalstva te dežele. S tem pa, da je tretja sestavina naziva formulirana kar najpreprosteje »v Celju«, je povedano, da ne gre le za tesno mestno ustanovo, temveč za umetniški in prosvetni organizem, ki zajema širše zemljepisno področje — ne da bi se s tem okrnil pomen matičnega mesta kot središče in plodnega navdiha dejavnosti.

Vse to so kajpak le predlogi iz same ustanove. Odločilno besedo o preimenovanju bodo povedali ustanovitelji.

H. Grün

SPOROČILO NAROČNIKOM IN BRALCEM

Novoletna številka našega lista obsega 44 strani in stane v kolportaži 20 din.

Ker praznujejo tudi tiskarniški delavci novo leto, list ne bo izšel v tednu po novem letu, temveč šele v petek, 11. januarja 1957.

Uredništvo »Celjskega tednika«

Trbovlje imajo najlepši KULTURNI DOM V DRŽAVI

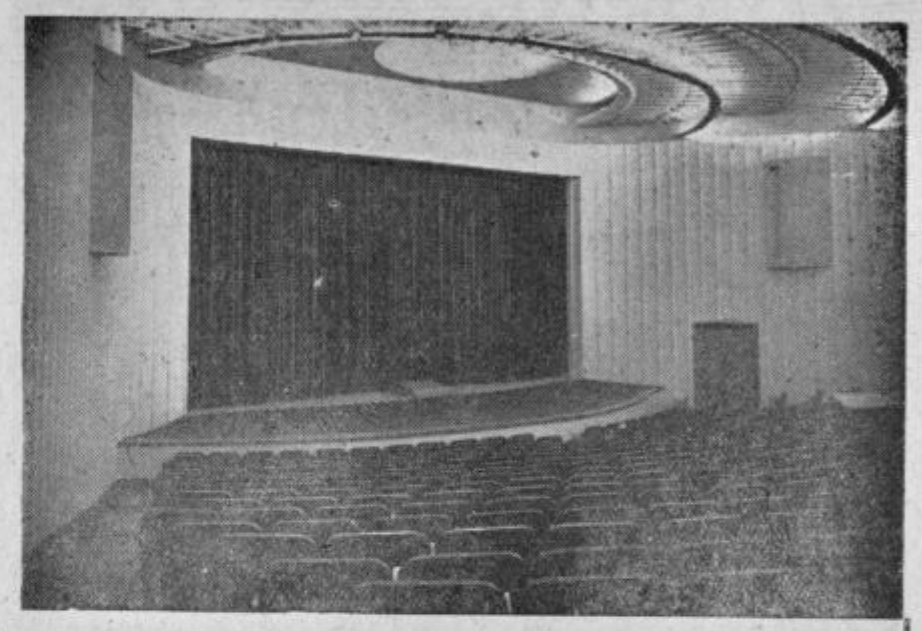

Pred kratkim so v Trbovljah ob navzočnosti predsednika republike tov. Mihe Marinka odprli nov kulturni dom, ki po svojem obsegu, izgledu in pestrosti uporabne možnosti spada med najlepše v naši državi. Pri gradnji tega doma je sodelovalo tudi Kovinsko podjetje iz Celja, ki je uredilo vse ogrevalne in termične naprave ter vodovodne instalacije. Te naprave so urejene po najmodernejših principih. Pogled, ki ga slika nudi kaže del gledališke dvorane. Topel zrak, poleti seveda hladen, prihaja izpod stropa skozi rebraste odprtine, izrabljen pa odhaja iz dvorane s pomočjo ventilacijskih naprav, pri tleh.

Ali je učiteljevo delo polnovredno?

Vsak poklic ima svoje težave, učiteljski pa še prav posebne. Ljudje mislijo, da traja učiteljevo delo le od osmih zjutraj do dvanajstih opoldne. Nisem ambiciozen niti častihlepen, a boli me, ako vidim, da moje delo ponižujejo in celo žalijo.

Presodite po svoji pameti, ali ima delo, ki sem ga opravil, kakšno vrednost ali ne.

Pionirska knjižnica v Ljubljani je pripravila anketo v zvezi z mladinskimi knjigami. Vsak anketiranec je moral prebrati več izbranih knjig in odgovoriti na preprosta vprašanja, ali mu je knjiga ugajala ali ne, ako mu ni ugajala, zakaj ne itd. Z veseljem sem zgrabil to stvar, ker me je osebno zanimalo, katere knjige gredo mladini v slast. Zanimiva anketa, kajne? Kljub temu, da ni bila šala anketirati čez 100 dijakov, sem delo uspešno zaključil.

Šolsko knjižnico sem našel v velikem neredu, v pravi babilonski zmešnjavi, in sem moral krepko pljuniti v roke, da sem napravil red. Ako stopiš danes v knjižnico, najdeš vse knjige lepo urejene in zabeležene v novi inventarni knjigi.

V knjižnici sem odkril knjigo Dečki Povlove ulice. Prekrasno mladinsko delo, ki ti izvabi solze v oči. Slaboten fantič Nemeček, ki mora biti kot edini vojak suženjsko pokoren svojim sotovarišem — oficirjem, žrtvuje svoje življenje v vroči bitki za »plac« za kraljestvo dečkov iz Pavlove ulice. To delo je treba posredovati mladini, sem sklenil pri sebi. Odločil sem se za dramatizacijo. Dan za dnem je odslej ropotal pisalni stroj v šolski pisarni. Poln idealizma sem oblikoval mlade igralce, še sproti spreminjal besedilo in zbijal kulise. Končno je šla čez oder premiera. V vlogi profesorja Raca sem doživel prvo trpko razočaranje: razen šolske mladine nisem opazil v dvorani skoraj nikogar.

Kljub vsemu nisem odnehal. Skupno s kolegi sem se zagrizel v novo odrsko stvaritev. Pripravljali smo Drago Ruth. Ponovno tipkanje vlog, vsakovečerne vaje, pripravljanje kulis in celo dveh reflektorjev. Naj samo kratko omenim, da je igra doma, kot na gostovanju v 15 km oddaljenem kraju, kamor sem moral po dežju kolesariti, da sem pripravil kulise, uspela.

Mogoče se bo kdo čudil, ako dodam še dva strokovna sestavka, ki sem ju sestavil za reviji Jezik in slovstvo ter Sodobna pedagogika.

In končno nosim kot učitelj jezikov levji delež šolskega dela: pripravljanje proslav in 240 šolskih nalog ob vsaki konferenci. Ali verjamete, da mi vzamejo šolske naloge deset dni po 6 ur poleg rednega šolskega dela, ki mi že tako nalaga tedensko 13 ur več kot zahteva učna obveznost. Razen tega mi priprave za pouk vzamejo dnevno vsaj eno uro.

Razen tega presedim kot vzgojitelj vsak drugi dan skoraj ves popoldan v dijaškem domu. Dodal bi še lahko, da sem poučeval tudi v kmetijsko-gospodarski šoli in še mogoče kaj, vendar naj bo dovolj suhoparnega naštevanja.

Povejte, ali je to delo ali ni! Nekateri tega dela ne vidijo in mi očitajo: »Učitelj pride najbolj poceni skozi!« Skromen očitek, a pekoč kot žerjavica. Učiteljevo vzgojno in ljudskoprosvetno delo ni vredno, da bi se nagradilo tako visoko kot drugo enakovredno delo.

Da pa ne bi ostal brez vsakega priznanja, sem dobil v zameno za prijetno sobo v prvem nadstropju podstrešno sobo. Hkrati sem se ustavil v dveh letih že na četrti postaji svojega potovanja od stanovanja do stanovanja.

To sem hotel povedati in nič več. Sedaj vidite, dragi državljani, kako se godi učitelju nekje na Kozjanskem, lahko bi se mu pa tako godilo tudi kjerkoli drugje na Slovenskem.

O delu Kluba oblačilnih strok v Celju

Poročali smo že, da je bil v oktobru ustanovljen v Celju KLUB OBLAČILNIH STROK. Razveseljiva je ugotovitev, da je delo kluba postalo takoj aktivno, na ustanovni skupščini sprejeti sklepi, ki jih obsega delovni program, pa prehajajo v dejstva in beležijo prve uspešne korake klubovega delovanja. Število članov je glede na številčno stanje obstoječih obratov oblačilnih strok na področju celjskega okraja zadovoljivo, pričakovati pa je, da se bo v vrstah oblačilnih delavcev pokazalo še večje zanimanje za strokovno izobraževanje.

Kot prvo je klub organiziral predavanje o raznih držah telesa in deformiranih teles, ki se vrši vsako sredo v klubski dvorani Obrtne zbornice in katerega obiskuje lepo število članov. Ker je predavanje o gornji temi prvo in ga v Celju še ni bilo, je zanimanje veliko, posebno še, ker je to predavanje predpriprava za tečaj, ki bo sledil v januarju in nato še za prikrojevalni tečaj, ki bo trajal do konca maja 1957.

Poleg gornjih nalog pa ima klub v svojem delovnem programu še nalogo, da organizira v letu 1957 s sodelovanjem Kluba damskih frizerjev modno revijo oblačil, za kar so potrebne tudi posebne predpriprave.

ZGLEDNA SKRB za oddaljene dijake žalske gimnazije

Svet za varstvo družine in Društvo prijateljev mladine v Žalcu posvečata poleg ostale koristne dejavnosti vso skrb zlasti tudi oddaljenim dijakom. Zanje in pa za partizanske otroke je bila pred dvema letoma odprta dijaška kuhinja, ki prehranjuje z okusnimi obedi ob zadostnih dotacijah občine in ob podporah ljudstva vsakodnevno 170 dijakov in vajencev. Razen tega so preskrbljeni avtobusni prevozi dijakov iz Zabukovce, Liboj in Šempetra, medtem, ko se mnogi dijaki poslužujejo vlakov. Od 7. decembra dalje pa so deležni take ugodnosti tudi najoddaljenejši dijaki žalske gimnazije. Na pobudo Sveta za varstvo družine in Društva prijateljev mladine pobira vsako jutro poseben avtobus celjskega avtobusnega podjetja dijake iz Ruš, Male in Velike Pirešice ter iz oddaljenih hribovskih vasi Galicije in Gornje Ponikve, da jih pripelje pravočasno v žalsko gimnazijo, po končanem pouku pa spet nazaj na njihove domove. Tako bo poslej tudi 2 do 3 ure oddaljenim dijakom šola mnogo bližja, zaradi česar bodo lahko najmanj 2 uri pridobljenega časa koristneje izrabili za dosezanje boljših učnih uspehov. Nova avtobusna proga pa bo koristno poslužila tudi odraslim državljanom.

Tako so v žalski občini menda med prvimi približali šolo otrokom, s čimer so dejansko že pristopili k postopni reformi naše obvezne šole.

V žalski občini delujeta dve ŠOLI ZA ODRASLE

Poleg žalske je začela pred štirinajstimi dnevi delovati tudi na Polzeli šola za odrasle. Spočetka se je vanjo vpisalo kar 64 delavcev in nameščencev Tovarne nogavic in ostalih kolektivov, vendar se je to število zavoljo tehničnih ovir zdaj znižalo nekako na polovico. Težko je namreč vskladiti pouk za delavce, ki vsakotedensko menjavajo »šiht«. Kljub temu pa je že to razveseljivo dejstvo, če se redno udeležuje predavanj okrog trideset delovnih ljudi. Žalska šola za odrasle se ne more ponašati s tako lepim številom udeležencev, ker podjetja niso storila svoje dolžnosti.

Zabukovška Svoboda je nabavila kinoprojektor

Ob izdatni podpori žalske občine bo zabukovška Svoboda v kratkem odprla svoj novi Dom kulture v Grižah, s čimer se bo začelo novo obdobje tega na tradicijah bogatega delavsko-prosvetnega društva. V primerno veliki gledališki dvorani z modernim odrom bo obenem tudi kinematograf, ki bo posredoval sedmo umetnost ne le znatiželjnim rudarjem, marveč tudi vsemu prebivalstvu na desnem bregu Savinje med Kasazami in Seščami ter pod Gozdnikom in Mrzlico. V ta namen so že nabavili projektor, ki ga bodo v bližnjih dneh montirali, potem pa menda kmalu začeli vrteti filme ljudstvu v pouk in zabavo. Če upoštevamo, da tudi v Šempetru pripravljajo ustanovitev kino podjetja, potem bo grižki kinematograf že šesti v žalski občini.

Ebert trio v Celju

Znameniti Ebert — trio bo koncertiral v Celju v sredo, 9. januarja 1957 na IV. abonma koncertu. Sestavljajo ga sestra (violina) in 2 brata (violončelo in klavir), ki muzicirajo že od mladih let skupaj. Studirali so pri znamenitih mojstrih kot so Edwin Fischer, Enrico Mainardi. Vaša Prihoda in W. Schneiderhan. Leta 1949 so priredili prvi koncert na Dunaju in želi odlično priznanje kritike. Od tedaj jih je vodila pot na koncertne odre skoro vse Evrope. Ebert trio igra vse na pamet in na krasno zvenečih instrumentih mojstra Guarnerija. V Celju ima na sporedu med drugim Beethovnov trio op. 70 (tako imenovani »Geistertrios) in Dvořakov Dumky trio. Prvorazredni ansambel bo za ljubitelje glasbe izreden dogodek.

LJUDJE V BELEM

Okrog novega leta, kakor da se je vsem ljudem začasno zvišala temperatura: Časopisi debeli samih čestitk, koledarji vseh oblik in velikosti, v trgovinah popusti in dišeče milo, v podjetjih bilance in nagrade, statistike, ljudje po cestah vsi v zavitkih, dimnikar bel, voščila, da jim komaj odgovarjaš.

Ena ustanova v Celju pa je, ki ne daje ne popusta, ne koledarja, niti še tako skromne nagrade, kakor da zanjo novega leta sploh ni. Niti ne verjamem, da ga njej kdo vošči. Pa ni prav, res ni prav. Jaz sem samo eden izmed tistih, ki obhajam novo leto zdrav, kakor ga lani nisem, in sem hvaležen vsem tem dobrim ljudem v belem, da so mi vrnili zdravje...

Bolnica! Vas, ki je niste bili še nikoli deležni, prav gotovo zanima, kako je tam? Kakšna razlika je med tem pojmom nekdaj in danes. Kdor bi mislil, da je v bolnišnici samo jok in stok in škripanje z zobmi, bi se vsaj za tri četrtine zmotil. Koliko sem se presmejal tam, ko je bilo najhujše za menoj. Seveda, med bolnikom in bolnikom je lahko velika razlika. To že. Če bi sedajle kdo vprašal, kaj je v bolnišnici najhujše, bi mu odgovoril: Sprejem! Morda si še sam prišel, morda so te pripeljali in zložili v čakalnici, pa čakaš. In delj ko čakaš, bolj si vsem napoti. Sestre, zdravniki hite mimo tebe, zaman jim moliš svoj listek. Vsem se mudi, nihče se ne zmeni zate, kvečjemu kak brezposelni bolnik te ogovori, odkod si in kaj si si zlomil, ter ti postavi diagnozo in prognozo in terapijo natančneje kakor vsak specialist, na koncu pa te nažica za cigareto in spet zgine. Ti pa čakaš, čakaš... Potem se oglasi nekje zvonec in po hodniku zadiši po ljubem doma, kdor ga ima, krožniški ropočejo, ti pa ždiš in buliš predse zapuščen in pozabljen od vsega sveta. Zapuščen? Pozabljen?! Spet se motiš. V bolnišnici ni nihče niti zapuščen in še manj pozabljen. Naenkrat zraste pred teboj v belo oblečen strežnik, te pelje v kopalnico in ti zamenja tvoje civilne cape. Potem ti pokažejo še posteljo in zdaj šele si postal polnopraven bolnik. In če je v tebi še kaj civilnega misticizma, te tudi tega ozdravijo. Tega najprej celo. Če nisi le preveč zakrknjen in če dovolj premisliš, pozneje že spoznaš, da imajo prav. In če si bil domišljav in si mislil, da si tam zunaj opravljal ne vem kako važno delo, kaj kmalu uvidiš, da ni bilo prav nič važno, da gre brez tebe ravno tako .. Tvoj dnevni red je preprost. Samo ležiš in ješ, če se ti ljubi, in obiske sprejemaš. Obiskov je v bolnišnici nič koliko. Kakor da se ves svet samo okrog tebe suče. Zdaj pride sestra s toplomerom, zdaj druga s kavo ali čajem ali čim drugim, zdaj zdravnik; če jih je več skupaj, se temu pravi vizita; ali pa ti pride tretja sestra po kri, ali ti prinesejo pošto, ali pride brivec, ali pa te pošljejo kam na preiskavo. Takale preiskava je skoraj tako zanimiva in zabavna kakor kino predstava.

Dokler čakaš na operacijo, pravzaprav še ni nič... Samo preizkušajo te na vse konce in z mlačnimi kamilicami te zalivajo, vmes pa lahko še greš na hodnik in pokadiš cigareto in spoznaš kopico zanimivih ljudi... Tu so vse drugačni kakor zunaj, vse bolj zaupljivi, pozornejši, dostopnejši... Hvaležni za vsako dobro besedo. Škoda, da zdravniki ne slišijo njihovih pogovorov. Iz vseh namreč diha priznanje ljudem, ki jih zdravijo, občudovanje njihove požrtvovalnosti, globoka hvaležnost, zaupanje v njihovo znanje, tudi ostra kritika njihovih preskromnih plač, vse spontano, iskreno, pristno...

Takoj po operaciji so me dali v tisto sobo, ki je namenjena največje pozornosti potrebnim. Močno oslabljen sem ležal v nekakem duševnem somraku, vsa težina je padla z mene, nič me ni bolelo več, samo ob robu sem nekako pomislil, da smrt ni nič strašnega, da boš samo zaspal. Noč brez konca. Že proti jutru, nič nisem vedel kdaj je kdo prišel v sobo, me je nekdo nežno pobožal po roki, dolga bela postava, pa brez perutnic in šele ko je spregovoril, sem ga spoznal. »Kako vam gre? No, zdaj ste najhujše že prestali! Vas bomo že spravili na noge, nič se ne bojte!« In sem vedel, da sem v dobrih rokah, v najboljših rokah. In da bom ozdravel. Hvala Ti, Ti dobri dolgi človek v belem!

Kdaj je spal, on in vsi drugi, ki sem jih slišal ob vseh štirindvajsetih urah dneva? Zanje ni ne osemurnega delavnika, ne praznika ne nedelje. Samo delo, duševni in fizični napor ter služba trpečim. Ne vem, kateri poklic bi bil še tako težak in tako lep. Njihova požrtvovalnost je brezmejna.

Zato se jih danes hvaležno spominjam, vseh teh ljudi v belem, od šefa z zavihanimi dlakavimi rokami in očmi, ki vse vidijo, pa do zadnje postrežnice, ki nosi dopisnice iz trafike!

NAJ VAM BO SREČNO IN NOVIH USPEHOV POLNO NOVO LETO!

Iz Celja ...

ČEMU SLUŽIJO TA VRATA

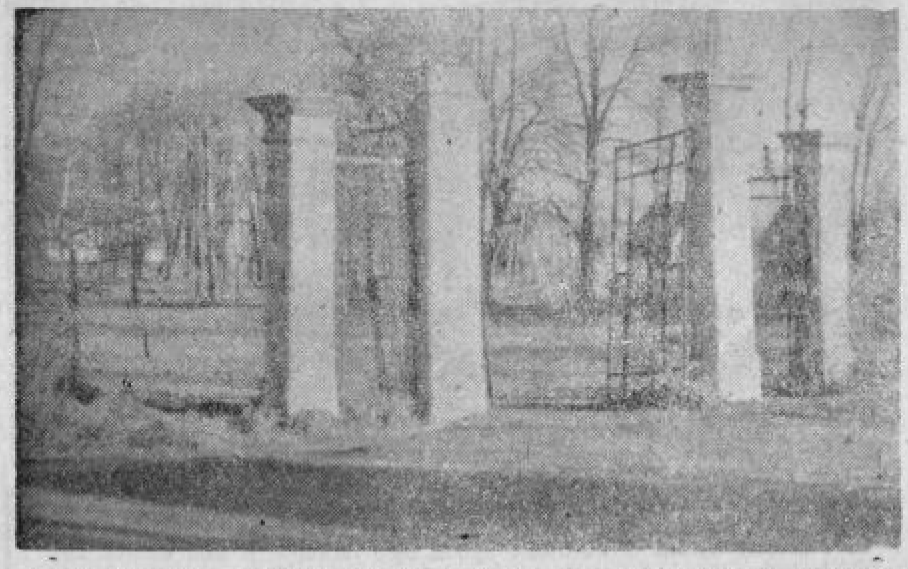

Na Ljubljanski cesti stojijo ostanki nekdanje ograje, ki je obdajala park okoli večje vile. Ograja je nekam izginila v zadnjih letih, ostal pa je samo napol porušen, toda še vedno precej mogočen vrtni vhod, Kaj se bo zgodilo? Bo ograja spet postavljena, ali pa bodo podrli še vhod?

Novoletne čestitke Celjanov, ki služijo kadrovski rok

Kot vsako leto, so se tudi letos z novoletnimi čestitkami spomnili Celjanov naši fantje, ki služijo kadrovski rok v raznih krajih naše domovine. Tokrat so se nam oglasili naši fantje, ki služijo vojaški rok v Komiži in poslali preko našega časopisa Celjanom tole pismo:

»Komiža je majhno mestece na otoku Visu, kjer fantje iz Celja in okolice služimo svoj vojaški rok. Mestece je tesno stisnjeno v majhni ravnici. Obdajajo ga kamenita in strma pobočja, proti zapadu pa se pogled zgubi v trepetajoči morski gladini. Zaliv se zajeda globoko v notranjost otoka. Nasproti zaliva je majhen otoček Biševo, ki slovi daleč po svetu zaradi znamenite Modre jame. V notranjost jame je mogoče priti le ob oseki. Lom sončnih žarkov ustvarja na svodu jame čudovite slike v vseh mavričnih barvah. Vzhodno od Komiže je votlina, v kateri je bil zadnja leta vojne Vrhovni štab NOB s tovarišem Titom. Na tem otoku je bil osnovan naš prvi letalski odred. Padlim pilotom in herojem v borbi s fašizmom se je ljudstvo oddolžilo z lepim spomenikom.

Celjanom tu kar hitro poteka čas. Ker smo si želeli novic iz domačega kraja, se je nekaj naših fantov naročilo na Celjski tednik. Vsako številko skrbno preberemo in vsakdo najprej pogleda, če je kaj novic iz njegove vasi. Navadno se vselej kaj najde. Razveseli nas vsak uspeh, ki so ga dosegli naši ljudje na vasi ali v mestu. Zadovoljni smo z listom, zato bomo še naprej ostali njegovi naročniki.

Ob zatonu starega leta želimo srečno in uspehov polno novo leto 1957 vsem svojcem in vsem bralcem Celjskega tednika vojaki: Ivan Vrhovšek, Jože Kokot, Ivan Veligovšek, Ivan Škrjanc, Alojz Sinkovič, Jože Zeme, Ivan Biderman, Franc Brumec, VP 6608 Komiža na otoku Visu.

Mnogo prisrčnih pozdravov pošiljamo našim dekletom!«

(Slovenski vojaki garnizona Komiža)

ŽREBANJE 10-LETNEGA NAGRADNEGA VARČEVANJA

V prostorih Mestne hranilnice v Celju je bilo te dni ob navzočnosti članov upravnega in nadzornega odbora letno žrebanje 10-letnega nagradnega varčevanja. Izžrebanih je bilo 5 številk. Nagrado 10.000 dinarjev je zadela številka 96770, nagrado 5000 din številka 97000, nagrado 3000 din številka 96631, nagrado po 2000 dinarjev pa sta zadeli številki 96676 in 96701.

CENE NA CELJSKEM TRGU V TEM TEDNU

(Cene v oklepaju veljajo za privatni) sektor

Krompir — (18), čebula — (120), fižal — (70), solata 60—70 (90), špinača — (200), zelje gl. 20 (20—30), zelje rib. — (40—60), repa rib. — (30), por 40 (60), hren — (120—150), peteršilj 50 (80—100), zelena 50 (60), pesa 30 (30), korenjček 50 (20—60), radič — (200), mleko — (32), pšenica — (50), orehi celi — (220), jabolke — (30—40), jajca — (22—23), vino — (150), žganje — (400), oves — (50).

Gibanje prebivalstva

V času od 15. do 22. 12. 1956. je bilo rojenih: 24 deklic in 34 dečkov.

Poročili so se:

Alojz Horvat, strokovni učitelj iz Maribora in Gabriela Plansteiner, delavka iz Celja; Martin Skale, delavec in Ivana Strašek, delavka, oba iz Celja; Stanislav Pangerl, delavec in Marija Naglič, delavka, oba iz Celja; Anton Pregrad, poljedelec iz Črešnjevca in Ema Ložar, delavka iz Celja; Janez Inček, šofer in Olga Pantner, gosp. pomočnica, oba iz Celja; Zdravko Mahnič, delavec in Viktorija Gabere, delavka, oba iz Celja; Pavel Platovšek, mizarski pomočnik iz Zadobrove in Terezija Kokolč, delavka iz Celja; Ivan Slamnik, poštni uslužbenec iz Celja in Zora Robida, poštna uslužbenka, oba iz Rakovelj; Ivan Jelen, gradbeni tehnik in Emilijana Perc, nameščenka, oba iz Celja; Jožef Kožuh, delavec iz Šmiklavža in Jožefa Gorjup, delavka iz Ljubečne.

Umrli so:

Ana Govejšek, roj. Škovič, upokojenka iz Liboj, stara 76 let; Jožef Tratnik, upokojenec iz Senovega, star 82 let; Filip Jakob Kralj, oskrbovanec iz Gomilskega — doma onemoglih, star 69 let; Matilda Ajdovnik roj. Dolinšek, upokojenka iz Hrastnika, stara 72 let; Ivan Pustoslemšek, posestnik iz Raplje, star 63 let; Franc Stadler, upokojenec iz Celja, star 82 let; Terezija Štabej roj. Poboljšaj, upokojenka iz Celja, stara 71 let; Jakob Kovačič, delavec iz Vidovice, star 50 let; Ivan Levec, delavec iz Celja, star 49 let; Bogomil Jožef Korošec, delavec iz Zg. Laž star 17 let; Marija Jekoš, roj. Možic, gospodinja iz Boštanja, stara 51 let.

Kronika nesreč

Pri padcu je utrpel težje poškodbe na glavi Franc Koren iz Čreta.

Pri padcu s kolesom si je poškodoval glavo Anton Golčman iz Dobja pri Dramljah.

Z drevesa je padel Anton Macuh iz Jankove pri Vojniku. Poškodoval si je hrbtenico.

Pri padcu si je poškodoval nogo Jože Razgor iz Vrbe pri Dobrni.

Mirko Mikša iz Zaloga pri Humu ob Sotli je padel in si zlomil nogo.

V rudniku Pečovnik sta bili dve nesreči. V jami se je vnel plin in je pri tem dobil rudar Franc Klinar iz Košnice težje opekline po telesu. Rudar Anton Novak pa je pri delu utrpel poškodbo na glavi.

Pri delu v lesnoindustrijskem podjetju »Savinja« v Celju je stroj poškodoval roko delavcu Antonu Čepinu.

Vsem cenjenim strankam želimo **srečno in veselo novo leto 1957** ter se v nadalje priporoča

KEMIČNA ČISTILNICA IN BARVARNA

Sotelšek Rudi

Celje, Ljubljanska 6

Gospodarsko podjetje Prebold

razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

z ustrezno šolsko izobrazbo in večletno prakso v računovodstvu. Plača za razpisano delovno mesto po tarifnem pravilniku ali po dogovoru. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Lastnoročno napisano prošnjo s kratkim življenjepisom ter navedbo dosedanje zaposlitve pošljite na gornji naslov ali oddajte osebno pri upravi podjetja.

Cinkarniški plini so letos povzročili nad 3 milijone škode

Na zadnji seji so ljudski odborniki poleg stanovanjskega vprašanja obravnavali tudi škodo, ki so jo žvepleni plini povzročili na poljedelskih kulturah v bližnji okolici. Posebna komisija je pregledala ves poškodovani teren ter na podlagi preiskave zemlje ugotovila, da bo nujno potrebno zaapnenje na vsem ogroženem področju, ker bi sicer zemlja tod prej ali slej shirala. Na 1 ha površine bodo rabili približno 10 q apna.

Poleg škode na poljedelskih kulturah so strupeni cinkarniški plini povzročili občutno škodo tudi pri živinoreji, saj je mlečnost krav zaradi zastrupljene krme zelo padla in znaša na kravo komaj 1300 litrov mleka. Zato so na ljudskem odboru razpravljali, da bi bilo prav, če bi ti ogroženi predeli dali obvezno zavarovati živino.

Ogrožena površina obsega 550 ha zemlje in je razdeljena na 3 rajone. Po računih komisije so v letošnjem letu strupeni cinkarniški plini na tem področju povzročili 3 milijone in 28.000 din škode. Pri tem pa niti ni vračunana škoda, ki je povzročila kislo zemljo, saj bo kalcifikacija, ki jo bo nujno potrebno izvesti, stala tudi lepe denarje (6000 din na 1 ha). Prav tako tudi ni vračunana škoda na sadnih in gozdnih drevesih.

Zaradi škode, ki jo cinkarniški plini povzročajo okoliškemu prebivalstvu je občutno prizadet tudi mestni proračun, ker mora ljudski odbor zniževati dohodnino prizadetim kmetom. Ker pa občina le mora dobiti dohodnino, se je postavila na stališče, da bi se Cinkarna za letos zavezala poravnati razliko, ki jo je povzročil izpad na dohodnini, v prihodnjem letu pa naj prizadeti zavarujejo ogrožene površine pri DOZ, ta pa bo zavarovalnino iztirjal pri Cinkarni. Ljudski odbor bo imel tudi v bodoče stalno eno ali dve komisiji, ki bosta ugotavljali škodo na tem področju.

V LETU 1957 BODO VELENJSKI RUDARJI NAKOPALI 1,450.000 TON LIGNITA

Veselo si te dni manejo roke velenjski rudarji, saj jim gre delo od rok kot še nikoli.

Če pogledaš jamo sedaj in si jo videl tudi pred nekaj leti, lastnim očem ne moreš verjeti. Široki etažni trakovi hitro odvažajo dragoceno rudo. Nič več ni težkih huntov, niti slepih konj, ki so vlačili nekoč lignit iz jame. Samo v novembru so v tej mehanizirani jami prekoračili normo za 30.000 ton.

V septembru in oktobru je proizvodnja nekoliko zastala. Tesna medsebojna povezava partijske organizacije, sindikata in delavskega sveta je pripomogla, da so vse vzroke, ki so ovirali rast proizvodnje začeli takoj odpravljati.

Velenjski rudarji se dobro zavedajo, da le izobražen in strokovno razgledan delavec dobro in zavestno opravlja svoje naloge. Nešteti strokovni tečaji za prekvalifikacijo rudarjev, bogato delo Svobode, šola za odrasle itd. so dokaz za to. Delavski svet rudnika je sprejel sklep, da mora vsak rudar, ki hoče v kakršen koli tečaj za prekvalifikacijo, a nima zadovoljive predizobrazbe, v šolo za odrasle. Tako je v velenjski šoli za odrasle 60 slušateljev (več kot v Celju).

Prepričani smo, da bodo v velenjski jami s tako načrtnim delom v letu 1957 dosegli planirano proizvodnjo — milijon 450.000 ton.

... in zaledja

Špekulacijam v mesnicah bo treba napraviti konec

Zadnje čase je bilo med kmečkim prebivalstvom mozirske občine mnogo razpravljanja o odkupnih in prodajnih cenah mesa ter o raznih nepravilnostih, ki so jih zagrešili mesarji. Spričo takih napak je nedavno tudi mesnica v Ljubnem dobila prisilno upravo. Da bi nepravilnosti in špekulacije v mesarskih podjetjih odpravili, je mozirska občina v zadnjem času organizirala že 3 sestanke z mesarji. Toda ti mešetarji so prišli na sestanek oborežni s takimi kalkulacijami, da je izgledalo, kot da potrebujejo še dotacije za »uspešnejše vodenje« svojih podjetij. Ljudski odbor v Mozirju vztraja na stališču, da če že ni meso cenejše, pa naj namesto mesarja raje zasluži proizvajalec, ki se trudi z živino.

Da morajo imeti mesarji, odnosno mesnice spričo nizkih odkupnih cen živine nedovoljene zaslužke, kaže primer, ko so iz mozirske občine vozili živino v Trbovlje, pa je kljub višjim prevoznim stroškom bilo meso v Trbovljah cenejše kot v Mozirju.

Ker trikratno posvetovanje z mesarji ni rodilo zaželjenih uspehov, so med mozirskimi mesarji zbrali najpoštenejšega mesarja, ki bo pod kontrolo izdelal točne kalkulacije za prvo, drugo in tretjerazredno živino, da bodo na ta način lahko ugotovili stvarne stroške in ustrezno ceno mesu.

O vprašanju nepoštenih mesarjev so dosti razpravljali tudi na sestanku zastopnikov množičnih organizacij v Solčavi. S tem v zvezi so predlagali, da naj bi tudi mesnice prevzele zadruge.

USTANOVILI BODO KLUB MLADIH PROIZVAJALCEV

Mladinska organizacija LIP Nazarje je imela nedavno svojo letno konferenco. Kljub nekaterim pomanjkljivostim v tej organizaciji, je mladina nekaj le delala in sodelovala pri raznih proslavah in manifestacijah. Svoje zastopnike ima tudi v sindikalni organizaciji in delavskem svetu. Toda kritizirali so člane delavskega sveta, ker mladine ne seznanjajo s problemi delavskega sveta, niti ne prenašajo teženj mladine na delavski svet. Mladina je zahtevala, da se odpravi ta nedostatek.

Pri obravnavanju nalog za prihodnje leto, so organizacije sklenile dokončno urediti stadion. Pozneje bodo tudi formirali društvo »Partizan«. V podjetju bodo ustanovili tudi klub mladih proizvajalcev, v katerem se bo mladina strokovno izpopolnjevala. Posebno skrb bodo posvetili tudi pionirjem.

PRED VOLITVAMI V ŠOLSKE ODBORE

Svet za šolstvo občinskega ljudskega odbora Mozirje je na svoji zadnji seji razpravljal o pripravah za volitve v nove šolske odbore. Predvideno je, da bo v šolskih odborih sodelovalo preko 170 državljanov.

Na seji so razpravljali tudi o delu kmetijsko gospodarskih šol in sklenili, da bodo tudi po teh šolah šolski odbori.

ZAGRADSKA SVOBODA V ŠTORAH

Preteklo soboto je v Štorah gostovala dramska sekcija DPD Svoboda iz Zagrada pri Celju s Knittlovo dramo »Via Mala«. Po mnenju gledalcev je bila drama dobro naštudirana in kvalitetno izvedena ter zaslužijo igralci kot režiserka polno priznanje.

Udeležba pa je bila, žal zelo slaba. Mnenja smo, da bi morala domača Svoboda več storiti, da bi bil obisk zadovoljiv.

ZANIMIVO PREDAVANJE V ŠTORAH

Nedavno je bila v Železarni Štore seja aktiva ZKS, sindikalne podružnice in mladinske organizacije. Predavanje o zunanje političnih problemih je imel tov. Florjan Pelko, sekretar Obč. komiteja ZKS Celje. Navzoči so z zanimanjem sledili predavanju in stavljali tudi vprašanja, ki jih je govornik pojasnjeval.

Potrebno in koristno bi bilo, da bi se slična predavanja vršila redno vsaj enkrat mesečno.

KORISTNO POSVETOVANJE V MOZIRJU

Organizacija SZDL Mozirje je pretekli teden sklicala posvetovanje z vsemi predstavniki množičnih organizacij in društev kraja Mozirje. Razpravljali so o mednarodnih političnih vprašanjih, o smernicah družbenega plana za prihodnje leto ter o delu organov družbenega upravljanja. Navzoči so tudi kritizirali cene mesu in zahtevali, da se to vprašanje obravnava na prvem zboru volivcev. Kritizirali so tudi slabo delo potrošniškega sveta in predlagali, da se nedelavne člane zamenja na prvem zboru volivcev. Izvolili so tudi iniciativni odbor za ustanovitev Društva prijateljev mladine ter obravnavali še vrsto komunalnih vprašanj. R. Z.

DRAMELJSKI LOVCI SO ŠLI NAD DIVJE PRAŠIČE...

Nedavno so drameljski lovci organizirali lov na divje prašiče, ki so v okolici Dramelj povzročali precejšnjo škodo na posevkih in nepospravljenih poljskih pridelkih. Pogon je bil uspešen. Na Slemenih nad Dramljami sta pod streli padla samica in mladič. Škodljive in nevarne živali so podrli streli iz pušk Jožeta Slemenška, Ivana Kranjca in Franca Plešnika.

IZ SLOV. KONJIC

V Slov. Konjicah bo v kratkem ukinjena trgovina »Gozdni magazin«, ki s svojimi prostori ne odgovarja sodobnemu trgovskemu lokalu.

*

Izgleda, da so prašičerejci le spoznali, da je bolj koristno svinjsko kožo odreti kot pa pomešati med mast z ocvirki. Saj je vedno več takih, ki prinesejo kožo v zbiralnico Koteks v Konjicah. Oddati kožo se še posebej izplača zaradi visokih cen, ki jih nudi Koteks.

*

Tečaj za kvalificirane in polkvalificirane delavce v tovarni KONUS bo skoraj zaključen, nakar bodo delavci polagali izpite. Podobno je tudi s tečajem v TKO Zreče.

*

Občinski odbor SZDL je sklenil, da bodo v tem in prihodnjem mesecu sestanki članstva po vaških odborih. Poleg poročil o delu bodo volili tudi nove odbore.

IZ ŽALCA

Občinski komite LMS je na svoji seji te dni pregledal delo v posameznih osnovnih organizacjah in ugotovil, da mladina dela in se zanima za današnjo družbeno stvarnost. Vendar je ponekod preveč osamljena, zlasti člani ZK se ne zmenijo dosti zanjo, čeprav bi morala biti to njihova osnovna naloga. Tako je bil primer v Keramični tovarni Liboje, kjer je predsednik mladinske organizacije, član ZK, sprejel delegata občinskega komiteja z besedami: »Jaz imam mladinsko organizacijo v delavnici, vse ostalo mi ni mar!« Taki primeri zaslužijo grajo in se v bodoče ne bi smeli več ponavljati.

ŠOLE BREZ TOKA

Pred kratkim je Elektro-Celje odklopilo električni tok šolam v občinah Šmarje pri Jelšah in Kozje. Šole so zdaj sredi največjega dela z učenci in odraslimi, ko se pričenja tudi sezona prireditev, igralskih vaj in večernih predavanj, brez luči. Kaj takega bi se ne smelo dogoditi. Čudno je tudi, da občine niso poravnale računov, ki jih upraviteljstva šol redno pošiljajo na proračunske oddelke, saj to vendar niso milijonske vsote. Računi pa niso poravnani, kot je razvidno iz odločbe Elektro-Celje, niti za leto 1955. Prebivalstvo, učiteljstvo in učenci prosijo, da tok takoj vključijo. Tako poslovanje vse prej kot koristi dvigu prosvete na vasi.

NAŠI VOJAKI IZ SKOPJA ČESTITAJO NOVO LETO

Vojaki Franjo Florjanc, Peter Koštomaj, Zvonko Korošak, Anton Majer, Matic Presečnik in Oto Tanšek želimo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem srečno in uspehov polno novo leto — 1957.

Rezervni oficirji v Šentjurju so zborovali

Te dni je bil v Šentjurju pri Celju redni letni občni zbor občinskega odbora združenja rezervnih oficirjev JLA. Poročilo o delu organizacije je podal predsednik tov. Jože Kos. V organizaciji, ki šteje 22 članov, so včlanjeni vsi rezervni oficirji, ki stanujejo na tem področju. Pri svojem delu so v preteklem letu polagali največ pozornosti strokovnemu izobraževanju svojih članov, za kar so pripravili 7 zelo zanimivih predavanj iz vojaških ved. Vsa predavanja so vodili aktivni oficirji celjske garnizije. Udeležba na teh predavanjih pa ni bila zadovoljiva in je treba kritizirati člane, ki ne čutijo dolžnosti, ki jih imajo kot rezervni častniki slavne JLA. Za individualno izobraževanje ima odbor priročno strokovno knjižico.

Večina naših članov aktivno sodeluje v raznih oblastnih, političnih in družbenih organih, kjer zavzemajo tudi odgovorna mesta.

IZ ŠENTJANŽA PRI VELENJU

V Šentjanžu pri Velenju so pred nedavnim obnovili osnovno šolo, ki je bila doslej izredno zanemarjena. Ves denar za popravilo je dal na razpolago občinski ljudski odbor v Žalcu. Stroški popravila so znašali milijon dinarjev. Sedaj so sanitarne razmere v šoli v boljšem stanju. Moti le še star, izrabljen pod, ki je še precejšnja ovira pri vzdrževanju snage. Zelo dobrodošla je vsem revnejšim otrokom tudi malica. Učenci pa so bili veseli tudi radia, saj jim pomeni precej, ker zvedo iz njega marsikaj lepega in koristnega.

Prav bi tudi bilo, da bi obnovili tudi stanovanje za učitelje, ki je neredko povod, da se prav zaradi tega mnogi učitelji ognejo službovanja v tem kraju.

IZ KOZJEGA

Pred dnevi je bil v Kozjem redni občni zbor aktiva mladih zadružnikov, katerega so se udeležili vsi člani. Aktiv je bil ustanovljen pred letom dni in je od tedaj uspešno delal. Tako je priredil 9 strokovnih predavanj iz kmetijstva, organiziral razne poučne ekskurzije itd. Mladinci so pomagali tudi pri praktičnih delih na posestvu zadruge. Izvedli so tudi gnojilni in sortni poskus krompirja.

Pri njihovem delu jim je nudila mnogo materialne in moralne pomoči njihova zadruga, ki je organizirala kmetijsko gospodarsko šolo, v katero se je prijavilo že nad 40 mladincev in mladink.

Van Gogh na filmskem platnu

Van Gogh, eden izmed največjih začetnikov impresionizma, je imel tudi zelo pestro in zanimivo življenje, ki je zamikalo že marsikaterega pisatelja in zadnje čase tudi filmske ustvarjalce. Po življenjski zgodbi tega slavnega slikarja snemajo sedaj Američani film v barvah. Glavno vlogo — slikarja Van Gogha igra Kirk Duglas, ki je dolgo časa študiral Van Goghovo življenje. Pustil si je rasti brado, ki jo je nosil ves čas snemanja. Pravijo, da je slikarju čudovito podoben. Naša slika je vzeta iz kadra, ko Van Gogh slika žitno polje... Nenadoma so nad žitom preleteli črni krokarji... To je ena izmed zadnjih Van Goghovih slik preden je zaradi duševne zmedenosti napravil samomor. Upajmo, da bo filmska zgodba o Van Goghu prišla tudi k nam.

Zanimivosti

16 NAENKRAT

Tri leta stara psica — bokser, last Londončana Telferja, je pred nedavnim povrgla 16 mladičev. Od vseh mladičev sta le dva umrla, vtem ko jih je 14 ostalo pri življenju in se lepo razvijajo. Družina Telfer ima s številnim naraščajem precej skrbi in tudi precej izdatkov. Psici in mladičem so bili prisiljeni urediti posebno bivališče in jim posvetiti skrbno nego. No, o psici-rekorderki s 14 mladiči so se razpisali tudi časopisi.

BREZPRIMERNO ŽRTVOVANJE 13-LETNEGA DEČKA

Masimo Bianchi, trinajstletni sin ločenega zidarja v italijanski vasi Gargnano, je postal zelo popularen. Da bi za družino tu in tam prislužil kako liro, je dan za dnem, ko je bilo vetrovno, pohajkoval ob obali. Za napitnino je plaval večkrat na dan za klobuki, ki jih je veter turistom odnašal v vodo. Toda ne samo to. V minulih treh letih je pogumen deček rešil življenje petim svojim vrstnikom. Brez njegove pomoči bi gotovo utonili. Masimo pa se že tri leta žrtvuje za hromega prijatelja. V šolo in domov ga odnaša na svojih ramenih. Giuseppija, kot je malemu invalidu ime, nosi Masimo včasih tudi na dolge sprehode po pokrajini. Toda, ne mislite, da fant prejema za to plačilo. Ne. Masimo je doslej prejel le od neke matere, ki ji je rešil sina, vsega le 100 lir nagrade.

Ko so nekega dne športni reporterji izpraševali svetovno znano padalko Colette Duval o njenih drznih podvigih, ji je eden izmed njih zastavil tudi vprašanje: »Kako je vendar mogoče, da ste s 25 leti še vedno sami?«. Šaljiva in prikupna Colett mu je seveda odgovorila povsem po svoje. »Poroka,« meni ona, »je vedno skok v neznano, a to pomeni zame nekaj strašnega.«

Vovoletne sanje . . .

Je Franček oni dan pospravil
dobro mero kuhanega vina,
potem se v pernice je spravil
da ga ne bi zgrábila angina...

Morda je Frančka kuhala vročica,
morda je v njem rojen prerok?
V duhu je zletel kot ptica
v Novo leto naglo naokrog.

Drugo leto v Celju zraslo
lepih stanovanj bo na »an gro«
vse živo si oči bo paslo
z domačo barvno televizijo.

Trgovine bodo v Celju polne
blaga izredno nizkih cen,
in celjske, vedno žejne, žolne
ne bodo več umetne kaplje plen.

Društva bodo »kase« napolnila
in dež subvencij bo namakal spet
vse ustanove. A »Talija« dobila
bo opero in lahkonog' balet.

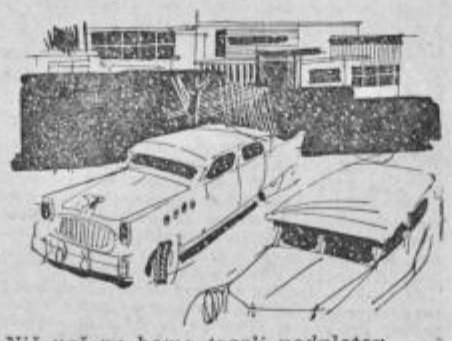

Nič več ne bomo trgali podplatov
in tožili na hude ozebline,
ker bomo brez deviznih zlatov,
si kupili poceni limuzine.

Medtem pa Frančku noč prijetna mine
pošteno se je v pernicah spotil...
In naglo so minule ga skomine,
ko v hladni sobi se je prebudil...

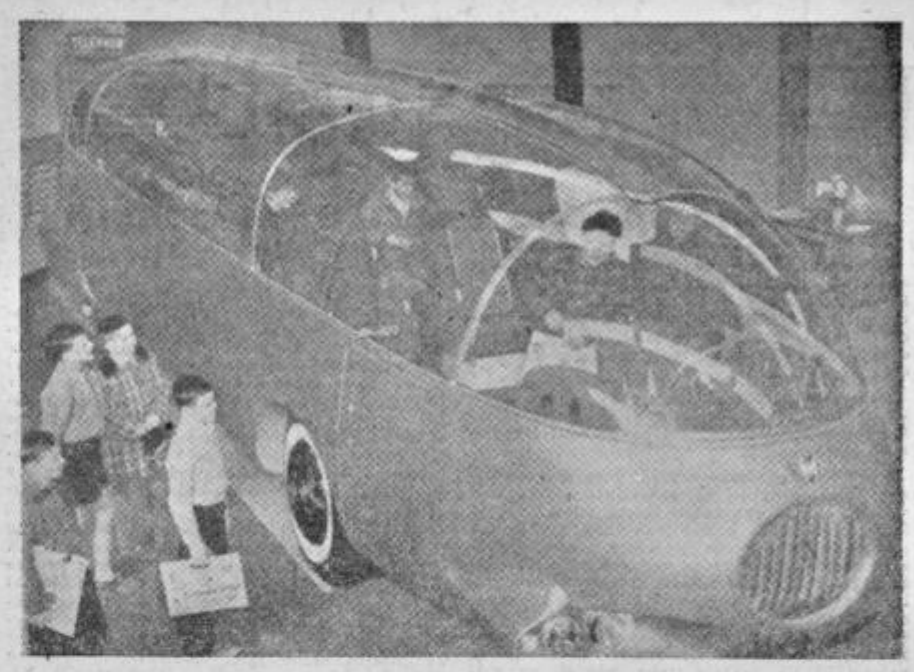

KRIK MODE V ITALIJANSKI AVTOMOBILSKI TEHNIKI

Po svetu izdelajo veliko število avtomobilov in počasi prodaja motornih vozil zastaja. Lastniki tovarn pa se zato trudijo, da bi izdelali nove vrste avtomobilov, ki bi po zunanji formi in luksuznosti prekašali prejšnje tipe.

Tako je italijanska tovarna izdelala nov avtobus aerodinamične oblike, ki ima v notranjosti vse udobnosti, kar si jih morete zamisliti. Ima televizijski aparat, radio-telefon, njegova gornja polovica pa je izdelana iz stekla. Sprejme 32 potnikov in stane 50.000 dolarjev.

Če še niste naročnik našega lista

Če še niste naročnik našega lista, izpolnite spodnjo naročilnico, jo odrežite in odpošljite.

Če ste že naš naročnik, pa Vas prosimo, da naročilnico ponudite Vašemu prijatelju, znancu ali sosedu. Prav gotovo je v vaši sredini še marsikdo, ki bi se rad naročil na naš list, saj stane naročnina za celo leto komaj 500 din. V listu boste našli dosti zanimivega branja in vse najvažnejše dogodke v okraju in Vašem kraju.

Ker mnogi prihajajo v našo upravo, da bi se naročili na list, nekateri s podeželja pa niti ne vedo, kje bi se na list naročili, smo vsem novim naročnikom olajšali delo. Potrebno je le, da izpolnijo naročilnico ter jo odpošljejo. List jim bomo pričeli pošiljati takoj. Pohitite, da boste postali vsaj z novim letom stalni naročnik našega lista. Tako boste list plačali ceneje in ne bo Vam ga treba iskati po trafikah, kjer ga večkrat zmanjka.

Uredništvo CELJSKEGA TEDNIKA

Naročilnica za nove naročnike

Naročam časopis **»CELJSKI TEDNIK«** na naslov:

Ime in priimek .....

Bivališče .....

Pošta .....

Naročnino bom plačal, ko prejmem vašo položnico!

Dne .....

.....

(lastnoročni podpis)

ZAOKROŽENE BELEŽKE S PREDAVANJA TOV. FRANCA SIMONIČA

Kitajska je čudovita dežela

(Nadaljevanje in konec)

»POVEJTE NAM NAŠE NAPAKE!«

Kitajci imajo to dobro lastnost, da so samokritični. Pri njih je že običaj, da slehernega gosta povprašajo za nasvete oziroma za svoje morebitne napake. Ko rečejo: »Odkrito nam povejte, kje delamo napake!« ne mislijo to zaradi vljudnosti, temveč prav resno. Zato se tudi ne jezijo, če jim človek res pove kako svoje mnenje, kar se je to zgodilo že marsikje drugje. Najprej so prosili za opozorila na napake, nato pa zamerili tistim, ki so take napake iznesli.

Naša državna delegacija je — kot je pripovedoval tov. Simonič — med drugim naletela tudi na take primere: Odličen kitajski kuhar (Kitajci so znani po svojih specialitetah) je po kosilu stopil k našim ljudem in jih povprašal, kaj sodijo o kosilu, pri tem pa še zaprosil za pripombe in nasvete. No, naši poslanci bojda niso imeli v svoji sredi strokovnjaka te vrste, tako da kitajskega kuharja niso mogli obogatiti. Podoben primer kot s kuharjem so imeli tudi z nekim šoferjem. Tudi ta bi rad zvedel, če znajo Evropejci bolje voziti kot Kitajci.

KITAJSKA NIMA PITNE VODE

V večjem delu gosto naseljene Kitajske je poseben problem pitna voda. Ker so po ravnini speljani številni kanali v glavnem v mirujočo vodo, so Kitajci primorani, da vso vodo prekuhavajo. Sicer pa običajno ne pijejo take prekuhane vode, temveč nesladkan čaj. Tov. Simonič pravi, da je tak čaj kar dober, le privaditi se je treba nanj (ta čaj je seveda tudi brez slivovke!).

Na Kitajskih ravninah so pogosti tudi »panonski studenci«, torej odprti studenci z velikim vzvodom, ki ima na enem koncu pritrjeno vrv ali drog s posodo. V času suše Kitajci ne oklevajo, da ne bi svojih polj namakali z vodo iz studencev. Nekateri imajo kar iz studencev izpeljane majhne kanale. Ponekod uporabljajo tudi črpalke.

GNOJ JE ZLATA VREDEN

Zaradi prenaseljenosti, pomanjkanja gozdov in živine se Kitajci že dolgo borijo s problemom gnojenja polj. V novejšem času so sicer že v večji meri pričeli uporabljati umetna gnojila, vendar še vedno izredno pazljivo zbirajo vse živalske in človeške odpadke.

V mestih imajo pravo zbiralno mrežo za gnoj, ki ga pošiljajo v zadruge. Vse spravljajo v določene lončene posode. Tudi v pogostih javnih straniščih ob cestah in progah (postajah) so postavljena stranišča s takimi posodami. Pri živini pa imajo tako urejeno, da privezujejo živalim posebne vedre. Na Kitajskem še velja načelo, da dober gost pusti gostitelju vsaj svoj iztrebek. Za Kitajsko ni to nič posebnega.

KITAJSKA VALUTA JE TRDNA

Bržkone je Kitajska edina mlada dežela socializma, ki je uspela krepko obdržati vrednost denarja. V vseh povojnih letih je vrednost kitajskega yuana padla le za kakih 10%. Nemara se Kitajci sami čudijo, da so uspeli v svoji finančni politiki.

Šanghaj, največje trgovsko in gospodarsko središče Kitajske

Cene so na Kitajskem določene s planom, tako da tudi v tej deželi ne moremo govoriti o ekonomskih cenah. Vendar pa je pri njih razmerje kupnih in blagovnih fondov precej urejeno. Uspehu je gotovo pripomogla tudi znana kitajska skromnost in disciplinirnost. Sploh so Kitajci zelo mirni ljudje; zavedajo se, da jih je 600 milijonov in da čas dela za njih. Kitajci se zavedajo, da ne morejo vsega zgraditi in doseči v nekaj letih, prepričani pa so, da so na pravi poti in da bodo vsaj čez 50 če ne sto let prišli do cilja. Kitajci ne pozabljajo, da je tudi revolucija trajala pri njih dejansko celih 40 let (od 1911. leta). Zanimivo je tudi to, da Mao Tse Tungov režim podpirajo tudi domala vsi kitajski emigranti, izseljenci. Ti znatno pomagajo stari domovini s tem, da zbirajo sredstva za gradnjo raznih objektov v domovini.

NAČIN PREVZGOJE

Kot rečeno, so na Kitajskem domala vse nacionalizirali. Vendar pa je oblast podjetja odkupila ter jih v obrokih odplačuje lastnikom. Komisije pri oceni vrednosti podjetij niso skoparile. In še več, oblast je bivše lastnike, ki se seveda niso omadeževali, pritegnila v aktivno delo v vodstvih podjetij. To ima razne pozitivne posledice.

Zanimiv je tudi način prevzgoje japonskih vojnih zločincev. Kitajci jih za nacionalni praznik — bržkone ne vse — pripeljejo k tribuni, tako da Japonci vidijo manifestacije milijonskih množic za novo Kitajsko. Na marsikaterega ujetnika je to zelo pozitivno vplivalo. Sicer pa kaže, da imajo Kitajci že sedaj z Japonci precejšnje stike, četudi obe deželi še nista izmenjali diplomatskih zastopstev. Glavna trgovina s Kitajsko pa se razvija preko angleške kitajske mestne kolonije Honkonga v južni Kitajski.

KITAJSKE ŽENE IMAJO ŽE OBIČAJNE NOGE

Običaj, da je treba majhnim deklicam tesno zaviti noge kmalu po rojstvu, so na Kitajskem že opustili. Danes opazijo le še nad 50 let stare žene s takimi nogami, tako da še hoditi ne morejo prav. S tem so odpadle razlike med moškimi in ženskami, tako da se sedaj tudi ženske lahko zaposlijo v industriji.

Tov. Simonič je v svojem predavanju tudi omenil, da so odnosi v kitajskem zakonskem življenju diskretni (nobenega poljubljanja na javnih poteh) in da so odnosi zakoncev dobri.

-jv-

Šport

Takšne športne dneve si še želimo

V preteklih dneh so ljudje nekoliko čudno opazovali številne skupine fantov in deklet, ki so hitele po celjskih ulicah in se nato porazgubile po bližnji okolici. Skupine so bile oborožene s kompasi, kartami, papirji in podobnimi rekviziti. Kaj vendar počne ta mladina in kam hiti?

Decembrski športni dan je bil v teh dneh na srednjih šolah, njegov program — orientacijski pohodi, namenjeni pa počastitvi 15-letnice JLA!

Nova oblika telesne vzgoje, nova športna panoga? Nič novega — saj so orientacijski pohodi sestavni del učnega načrta šolske telesne vzgoje in izpopolnjujejo pridobljeno znanje v drugih predmetih. Na terenu je treba namreč pokazati različne sposobnosti in znanja, ki jih zahtevajo postavljene naloge. Pohod po azimutu, iskanje azimuta, spoznavanje prirode, iskanje oznak, delanje skic, ugotavljanje kulturnih spomenikov, vprašanja iz gospodarstva, zemljepisa, prirodopisa, streljanje itd. — to so naloge, ki jih je bilo treba reševati na večurnem pohodu po različnem zemljišču.

Preko 1600 je bilo udeležencev na teh pohodih. Prireditev je šteti za najbolj množično v okviru številnih proslav Dneva JLA v našem mestu. Kdo bi našteval zmagovalce! Bistveno pri vsem tem je dejstvo, da je 95 % vseh udeležencev pravilno rešilo postavljene naloge, da so vsi brez izjeme preživeli nekaj prijetnih ur v sončnih decembrskih dneh v prirodi in da so se močno ogreli za to novo športno panogo. Nekatere skupine mladincev so imele srečo, da so v gozdovih nad Ostrožnim naletele na srnjake in drugo divjad, ki se ni dala motiti od obiskovalcev. Tu in tam se je pri reševanju nalog opazila zadrega — s kolektivnim delom pa je mladina razvozljala tudi najtežavnejše naloge. Objava rezultatov in podrobna analiza tekmovanja je sprožila živahne komentarje. Še več dni po pohodu si lahko slišal po šolskih hodnikih, na dvorišču in po celjskih ulicah razpravo o zadnjem tekmovanju. »Kako Vam je ugajal športni dan?« so vprašali mladino predavatelji telesne vzgoje. In odgovor: »Res ni vse življenje okrog žoge. Navdušeni smo nad to obliko športnih dni in si želimo še en športni dan z orientacijskimi nalogami!« Čeprav zahteva organizacija takšnega športnega dne ogromno dela in priprav za predmetne predavatelje telesne vzgoje, smo lahko prepričani, da bodo kaj radi prisluhnili željam mladine.

POVEZANOST CELJSKIH ŠPORTNIKOV Z JLA

Ob jubilejni 15-letnici JLA so v Celju bile številne prireditve, ki so pokazale tesno povezanost celjskih telovadcev, športnikov, strelcev, delavcev in srednješolske mladine s pripadniki JLA. Letošnje prireditve so še v večji meri prispevale medsebojnemu zbližanju celjskih športnikov s pripadniki JLA, ki je bilo že vsa zadnja leta neposredno, toplo in prijateljsko.

ORIENTACIJSKI SPORT, AKADEMIJA, STRELJANJE

Za uvod so nastopili srednješolci v orientacijskih pohodih. Kar preko 1600 je bilo udeležencev! Nato so počastili ta veseljudski praznik pripadniki partizanskih društev Celja, ki so v nabito polni dvorani Narodnega doma v kvalitetni akademiji s pestrim programom osvojili simpatije mladih gledalcev. Pred pričetkom akademije je v jedrnatih besedah tov. Pogačnik Janko orisal pomen in vlogo JLA v socialistični državi in v imenu celjskih pripadnikov Partizana čestital pripadnikom Celjske garnizije k prazniku.

Športne prireditve so se vrstile vsak dan in še so na programu ves ta teden. V domu JLA so se najprej spoprijeli strelci. Pisana družba je bila zbrana v sobnem strelišču: pripadniki JLA, strelci strelskih družin, delavci iz podjetij in srednje šolska mladina. Največ uspeha so imeli strelci SD Tempo, za njimi so se pa zvrstili ekipe JLA, sindikalne podružnice TEP, Ljudskega magazina, II. gimnazije itd.

II. GIMNAZIJA NAJBOLJŠA V ROKOMETU

Turnir v malem rokometu je bil na igrišču v Titovi vojašnici. Kar 6 ekip je nastopilo v borbah za naslov prvaka. V I. skupini je bila zmagovalec I. gimnazija z zmagami nad JLA: 14:1 in B moštvom II. gimn. 12:6, na drugo mesto pa se je uveljavilo B moštvo II. gimnazije z zmago nad JLA 13:12. V II. skupini je bila zmagovalec II. gimnazija z zmagami nad ESS 19:9 in učiteljiščem 15:12, na 2. mestu pa ESS z zmago nad učiteljiščem z 8:7. Finalna tekma za naslov prvaka je bila razburljiva. V regularnem času je bilo srečanje med I. in II. gimn. neodločeno 6:6 (3:3). Prvi podaljšek je prinesel vodstvo I. gimnaziji — vendar le za 1 gol —, v drugem podaljšku pa je II. gimnazija dosegla 3 gole in s tem zmago 9:7. V borbi za 3.—4. mesto je B moštvo II. gimnazije premagalo ESS z 8:5.

STRELCI CINKARNE PRED SD TEMPO

Na tradicionalnem patrolnem teku s streljanjem po progi, ki je potekala deloma po celjskih ulicah, deloma po mestnem parku, je letos zmagalo I. moštvo Cinkarne (1:33) pred SD Tempo (1:40,8) in II. moštvom Cinkarne (2:18). V ženski konkurenci so zmagale članice SD Tempo s 5:22,4, le 6 desetink sekunde za njimi pa so bile tabornice! Tudi ta prireditev je zbrala na startu zastopnike vseh društev, šol, delovnih kolektivov in pripadnike JLA. Poleg JLA so največ patrol postavili — Cinkarna in celjske šole, od katerih so najboljši uspeh pokazali učiteljiščniki.

V KEGLJANJU — PRVAK BETON

Na kegljišču Betona pa je med tednom nastopilo kar 120 kegljačev. Za prvaka je bila ogorčena borba med mestnima rivaloma Betonom in Kladivarjem, saj je v finalnem srečanju odločitev padla šele v zadnjem lučaju. Ta borba je pripomogla k dosegi odličnih povprečkov — Beton 416, Kladivar 407 in pol. Vrstni red ikp: 1. Beton 820, 2. Kladivar 815, 3. Kovinar 660, 4. TKP 555, 5. Kovinoteknа 685, 6. Invalidi itd.

V NOGOMETU — ZMAGOVALEC KLADIVAR

V nogometnem turnirju so se spoprijela moštva celjskih nogometnih klubov in pripadniki Celjske garnizije. V soboto je najprej Olimp s tesnim rezultatom 2:1 (1:0) odpravil moštvo JLA, v drugi tekmi pa je Kladivar z 8:0 premagal ZSD Celje. V nedeljo sta se za naslov prvaka kar v visokem snegu spoprijela Kladivar in Olimp. O igri na zasneženem igrišču skorajda ne moremo govoriti. Kladivar je zmagal s 3:0 (2:0) in s tem postal zmagovalec turnirja.

V ŠAHU VODI MOŠTVO CINKARNE

V domu JLA so že ves teden ogorčene borbe na šahovskih deskah. Po zvenečih naslovih — mojstrski kandidat, prvokategorniki itd. — so veliki favoriti turnirja šahisti Cinkarne. Vendar tokrat imajo močne nasprotnike v mladih močeh iz II. gimnazije, ki je postavila kar 2 moštvi, in šahisti JLA. Trenutno je v vodstvu Cinkarna, tesno za petami (1,5 točke razlike) pa jim sledi I. moštvo II. gimnazije. Odločilna srečanja bodo šele v teh dneh, ki bodo odločala o razvrstitvi na vrhu...

Prireditve in tekmovanja v čast Dneva JLA pa še niso zaključene. Te dni se bodo še spoprijeli odbojkarji in igralci namiznega tenisa, nakar bo s ečan zaključek vseh prireditev, na katerem bodo razglašeni rezultati, zmagovalcem pa podeljeni prehodni pokali.

Namizni tenis

SAMI PORAZI CELJANOV

Nedavno ustanovljena Namizno-teniška podzveza za Štajersko in Koroško v Mariboru je v čast dneva JLA priredila dne 20. decembra troboj mestnih reprezentanc Maribora, Celja in Raven. V Mariboru je odpotovala pomlajena ekipa Olimpa brez rutiniranega Božiča in zasedla zadnje mesto. Maribor je ekipo premagal s 5:1, Ravne pa 5:4. Celjani so bili slabi in so pokazali predvsem nesigurnost, ki je očitno posledica nesistematskega treninga, saj je dve uri tedensko zares premalo, če se hoče doseči kaj v slovenskem merilu. Nastopili so Coh ter Jazbec obakrat, Rojc F. proti Mariboru ter Rehar I. proti Ravnam. Podzveza je ekipo toplo sprejela ter si želi tesnega sodelovanja z Olimpom, ki naj bi v januarju 1957. priredil tudi II. del ekipnega prvenstva Štajerske in Koroške.

KEMIČAR : OLIMP 7:3

Zmagovalec tekmovanja v Zasavski ligi Kemičar — Hrastnik je v čast dneva JLA povabil 22. decembra moško in mladinsko ekipo Olimpa na dvoboj. Člani so izgubili 7:3, dočim so mladinci proti pionirjem zmagali s 5:1. Olimp je nastopil z Jazbecom, Rojc F. in Rehar V., mladinci pa s Cepinom, Rojc V. in Rehar I.

Iz življenja društev Partizana

V Žalcu zopet sistematična vadba

Zadnja leta nismo mnogo slišali o društvu Partizan v Žalcu, ki deluje v sedežu občine z najbolj razgibano partizansko dejavnostjo. Savinjska dolina je znana po pestrem telesnovzgojnem in športnem življenju mladine. Letos moramo ugotoviti, da so se stvari tudi v žalskem Partizanu bistveno spremenile. O tem smo se prepričali po letošnjih njihovih nastopih, po gradbeni aktivnosti na telovadišču, po uspehih na tekmovanjih in podobnih akcijah. Porazgovorili smo se z agilnim predsednikom društva tov. Božičkom o problemih, s katerimi se bori njihovo društvo.

Kako ste poživili delo v društvu?

»Pogoj za uspešno delo v telesnovzgojnih društvih so vaditelji. Več let smo se borili s tem problemom. Letos smo pridobili 5 vodnikov in z njihovo pomočjo so zopet oživeli društveni oddelki. Zopet je redna in sistematična vadba. Dvakrat tedensko se zbira mladina v šolski telovadnici, kajti naš partizanski dom kljub svoji prostornosti in impozantnosti ni bil grajen za telovadne potrebe. Šolska telovadnica je danes že pretesna za članstvo Partizana. Vadijo vsi oddelki razen članov in članic, najštevilnejši pa so pionirski.«

Za kaj se mladina najbolj ogreva?

»V vsakem društvu so navdušeni več ali manj za gotovo igro ali športno panogo poleg redne vadbe. Pri nas v Žalcu se je mladina najbolj oklenila atletike. Kar zadovoljni smo lahko ob tej ugotovitvi, saj zajema atletika s svojimi oblikami najbolj prirodna sredstva moderne telesne vzgoje. Teki, skoki in meti so itak v partizanskem programu telesne vadbe neločljiv in sestavni del vsake vadbene ure! Za atletsko vadbo imamo tudi strokovnjake v naših stalnih vaditeljih, predvsem v Kovaču in Vučerju, znanima atletoma Kladivarja. Mladina si je letos sama zgradila na letnem telovadišču atletsko stezo in druge naprave, na katerih lahko smotrno vadi. Če sem najprej omenil atletsko aktivnost, pa moram še poudariti, da se vaditelji drže splošnega partizanskega programa. Ta nam služi za vodilo pri našem rednem delu. Seveda se mladina navdušuje tudi za igre — košarko, odbojko in nogomet, ki jih vpletamo v naš program dela skozi vse leto.«

Kakšno je notranje življenje društva?

»Glavno življenje se razvija v telovadnici in na letnem telovadišču. Upravni odbor dela prav dobro, udeležba na sejah je odlična. Kar je še posebej razveseljivo — v našem odboru je razen dveh izjem angažirana le mladina! Tudi vaditeljski zbor je prav mlad in se redno zbira na svojih vaditeljskih sejah. Skratka — pestre oblike dela so zbližale vse članstvo Partizana v lepo skupnost, v zdrav kolektiv in sem prepričan, da smo na najboljši poti napredka. Res je sicer, da se borimo kot povsod drugje z materialnimi težavami, da pa imamo v vseh množičnih organizacijah in v občinskem odboru močno oporo. Vsi razumejo naše težave in nam po svojih močeh tudi pomagajo, saj imajo z nami isti interes, da bi se kar najbolje razvijala zdrava telesna vzgoja med našo mladino.«

In načrti za bodoče?

»Ne postavljamo si posebnih načrtov. Želimo le, da bi redno bila društvena vadba vseh oddelkov, da bi pritegnili v krog aktivnih telovadcev tudi člane in članice in da bi s pestrimi oblikami dela pomnožili naše vrste tudi z mladino. To je naš glavni program. Kaj bi govorili o materialnih težavah! Vsekakor bi si želeli lepo in moderno telovadnico, kamor bi raje zahajali mladi ljudje. Če bi imeli na razpolago več sredstev — bi vsekakor lahko razvili še večjo dejavnost in razširili pestrost našega programa. Trenutno pa smo zadovoljni, da je delo normalno in to je vsekakor dovolj za sedanje obdobje, ko so tudi na drugih področjih še velike potrebe.«

IZ SLIVNICE PRI CELJU

Na občnem zboru osnovne organizacije ZB v Slivnici pri Celju, ki je bil pred tednom, so sprejeli 30 novih članov. Med drugim so sklenili, da bodo prihodnje leto postavili spomenik padlim borcem.

Koncerti

Prvorazredni Ebert trio iz Danaja koncertira v Celju v sredo, 9. januarja na IV. abonma koncertu.

Rimske Toplice so dobile nov Zdravstveni dom

Domačini in okoličani Rimskih Toplic, posebno pa zavarovanci in njihovi svojci z veseljem pričakujejo ordinacij v novem zdravstvenem domu v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah. Z dograditvijo te ustanove je ustreženo večletni želji prebivalstva tega predela laške občine.

Občina Laško šteje približno 12.000 prebivalcev in ima skupno okoli 7000 socialnih zavarovancev. Vsem obolelim je po upokojitvi zaslužnega dr. Čede Antona od leta 1946 dalje nudil zdravniško pomoč dr. Mrmolja Zdenko, zdravnik splošne prakse v Laškem. Ker je bil le-ta preobremenjen, je leta 1950 prevzela nekaj bolnikov vojna ambulanta v Rimskih Toplicah, kjer sta ordinirala vsak drugi dan zdravnika tov. dr. Dolenc in dr. Brle. Pacienti so bili z njunim poslovanjem zelo zadovoljni.

Dr. Mrmolja je bil s tem dokaj razbremenjen in se je lahko bolj posvetil negi svojih bolnikov. Tako je zdravstvena služba še nekam kar zadovoljivo potekala na teritoriju takratnih devetih KLO.

Ker pa se je zdravstvena služba v Rimskih Toplicah začasno vršila v vojni ambulanti, smo vsi zainteresirani začeli resno razmišljati, kako priti v tem predelu do lastnega zdravstvenega doma. V letu 1953 je bilo v okolišu Rimskih Toplic naprodaj nekaj hiš splošne ljudske imovine. Z utemeljenimi predlogi smo v imenu prizadetih zavarovancev zaprosili za potrebna denarna sredstva v svrho adaptacije »Janžekove« vile v zdravstveni dom. Tako organi oblasti kot organi socialnega zavarovanja so pokazali vso razumevanje. Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Celju je dal pomoč 1 mil. 400.000 din, Svet za zdravstvo OLO Celje 350.000 din, 400.000 din pa je prispevala laška občina. Imeli smo še kup težav, zaradi katerih se je adaptacija zavlekla v leto 1956.

Sedaj je Zdravstveni dom v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah popolnoma dokončan, sodobno opremljen in usposobljen za ordinacijo. Slavnostna otvoritev bo predvidoma v nedeljo, 30. decembra, 2. januarja leta 1957 pa bomo pričeli že z redno zdravstveno službo, ki jo bo začasno vršil sedanji zdravnik vojne bolnišnice v Rimskih Toplicah. Pozneje pa bo to mesto zasedel tov. dr. Pečar Samo, sedaj zdravnik na Planini pri Sevnici.

Vzporedno s to otvoritvijo bo odprta tudi rudniška ambulanta v Breznem. Brez dvoma je to velika pridobitev, tako za okoliš Rimskih Toplic, kot za kolektiv rudnika Laško, katerega glavni obrat je sedaj v Breznem. S to pridobitvijo bo dokaj olajšano delo Zdravstvenega doma v Laškem, razbremenjen pa bo tudi tov. dr. Mrmolja, ki je vsa leta tako požrtvovalno vodil zdravstveno službo v tem okolišu. Vsi prebivalci te okolice smo mu za požrtvovalno delo iz srca hvaležni.

Ob tej priliki se zahvaljujemo tudi vsem, ki so kakorkoli pomagali pri uresničenju zamisli, da imamo danes v Rimskih Toplicah lastni zdravstveni dom.

Na otvoritev doma — 30. decembra — vabimo vse prebivalstvo bližnje in daljne okolice Rimskih Toplic. L. D.

IZ FRANKOLOVEGA

Na Frankolovem so pričeli z obnovitvenimi deli na šolskem vrtu. Najtežja dela za načrtno ureditev vrta so izvedli gojenci kmetijsko gospodarske šole s prostovoljno akcijo.

-o-

Gasilsko društvo Frankolovo je imelo preteklo nedeljo redni letni občni zbor. Iz poročil je bilo razvidno, da so člani tega društva uspeli organizacijsko učvrstiti svoje članstvo, ki je v tem letu večkrat uspešno posredovalo pri lokalnih požarih.

Objave in oglasi

RAZGLAS

Prebivalstvo občine Rogaška Slatina, kakor tudi vse druge interesente obveščamo, da bodo na Odseku za gospodarstvo občine Rogaška Slatina, soba št. 22, na vpogled predvideni zazidalni okoliši za naslednje kraje:

1. Rogaška Slatina
2. Ratanska vas
3. Negonje
4. Rodne
5. Cerovec
6. Vonarje
7. Rogatec
8. Dobovec
9. Tržišče
10. Rajnkovec
11. Tekačevo

Priporočamo vsem gradbenim interesentom, da pregledajo predvidene zazidalne okoliše in podajo svoje morebitne pripombe, ker po sprejetju odloka o osvojenih gradbenih (zazidalnih) okoliših izven teh ne bo mogoče graditi.

Rok za ta ogled je od 20. decembra 1956 do 5. januarja 1957.

Občinski LO Rogaška Slatina

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE

pri podjetju »Agroservis« Šempeter v Sav. dol.

razpisuje

na osnovi 29. člena temeljnega zakona o štipendijah mesto za pogodbeno štipendijo za knjigovodski sektor »Agroservis« Šempeter:

na Srednji ekonomski šoli za 1 mesto.

Prednost imajo otroci socialno ogroženih staršev in naj bodo z območja občine Žalec.

Prošnje z življenjepisom in opisom premoženjskega stanja je poslati komisiji za štipendije pri podjetju »Agroservis«, Šempeter.

RAZPRODAJA

Gradbeno industrijsko podjetje »Gradis« gradbišče v Šoštanju, proda 1 konja, 2 konjski opremi, 2 dvovprežna in 2 enovprežna voza, 2 dvovprežne sani, 2 trugi za gramoz in 1 železni plug s pripadajočim priborom.

Interesenti se naj zglasijo na Upravi gradbišča »Grads« v Šoštanju, ob delavnikih od 9. do 12. ure.

PREKLICUJEM izkaznico o kvalifikaciji in izkaz o dvoletni kmetijski šoli. Mirnik Anton, Tovarna emajlirane posode, Celje.

GRADITELJI INDIVIDUALNIH HIŠ — POZOR!

SGP »Graditelj« Celje razprodaja po dnevnih cenah razen material, ki ga lahko uporabite pri gradnji vaših hiš, kakor: salonitni slemenjaki, salonitne reviz odcepe, razna salonitna kolena, žično steklo, pokrovi za dimniška betonska vratca, betonske tlakovalne plošče, betonske stebre za ograjo, zračnike za tramove, ventilacijske mreže, obložne ploščice, zračna pločevinasta vratca, umivalne keramične školjke, rozete za kopalne kadi, kopalne kadi kompletne, straniščne kotliče kompletne, pločevinasti kotlički za stranišča, emajliran izlivalnik, školjka počepnik (čučavec), straniščne školjke keramične, vijaki razni, tečaji za nihalna vrata, okenski zaskočniki, francoske spone, za okna, kotniki za okna, vdolbene ključavnice, železniške tračnice, poljske tirnice, konjska oprema, dva voza za enovprego in dvovprego.

Razprodaja bo od 3. 1. 1957 dalje na skladišču podjetja na Dečkovi cesti 10 a. Blago dobijo interesenti takoj po vplačilu.

PRODAM dobro ohranjene »hikori« vezane smučke (210 cm). Naslov v upravi lista.

PRODAM ugodno zaradi selitve kuhinjsko pohištvo (tudi posamezne komade), moški in ženski plašč ter moško ročno uro. Zver Jože, Arclin 56, p. Vojnik.

PRODAM parcelo na Dečkovi cesti v Celju, poleg pisarne »Graditelj« v izmeri 1077 m². Naslov v upravi lista.

PRODAM stavbno parcelo ob Ljubljanski cesti. Naslov v upravi lista.

PRODAM dobro ohranjen »Singer« šivalni stroj. Vprašati: Bizjak, Celje, Tehарska 2.

PRODAM enovprežni gumi voz (nosilnost 2 do 3 tone). Naslov v upravi lista.

PRODAM motorno kolo, radioaparat, kosilnico, posnemalnik, harmoniko, tračno žago — Štraus, Ptuj, Kremplјeva 8.

PRODAM radio Tesla 55/c 6-cevni, skoraj nov, odličen. Ponudbe na Upravo lista pod: 40.000 din.

KUPIM enodružinsko stanovanje. Naslov v upravi lista.

SPREJMEM upokojenko v dopoldanskih urah k 4 letni punčki. Naslov v upravi lista.

Radio

Nedelja, 30. decembra
11,15 Izbrali ste — prisluhnite!
11,25 Novoletne čestitke
11,55 Objave in reklame

Ponedeljek, 31. decembra
16,55 Domače novice, objave in reklame
17,20 Pavel Golia: Jurček (Za radio priredil J. Kislinger) (pravljična mladinska igra)

Torek, 1. januarja 1957
6,00 do 23,00 Prenos sporeda RL

Sreda, 2. januarja
6,00 do — 23.00 Prenos sporeda RL

Četrtek, 3 januarja
17,00 Domače novice, objave in reklame
17,15 Izbrali ste — prisluhnite!
17,30 5 minut za naše gospodinje
17,35 Neznani talenti
17,45 Popevke in ritmi

Petek, 4. januarja
17.00 Domače novice, objave in reklame
17,15 Poje mešani zbor Prosv. društva »Rovtar« iz Šmihela p. v. A. Acmana
17,30 Pionirska oddaja

Sobota, 5. januarja
17.00 Domače novice, objave in reklame
17.15 Izbrali ste — prisluhnite!
17,30 Posnetki s koncerta koroškega pevskega zbora p. v. Zdravka Hartmana 15. nov. 1956 v dvorani Narodnega doma

Gledališče

CELJSKO GLEDALIŠČE

Petek, 28. dec. ob 15,30 — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena predstava za I. osnovno šolo
ob 16. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — I. srednješolski abonma

Sobota, 29. decembra ob 15. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena predstava za pionirje

Nedelja, 30. decembra ob 10. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena predstava za pionirje.
ob 15. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena za pionirje

Petek, 4. januarja 1957 ob 10. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena predstava za Društvo prijateljev mladine v Laškem
ob 14. uri — Pavel Golia: UBOGA ANČKA — Zaključena predstava za Društvo prijateljev mladine v Laškem

Kino

KINO UNION, CELJE
Od 30. 12. do 3. I. 1957, »DOLINA MIRU«, slovenski film
Od 4. I. do 8. I. 1957, »THEODORA BIZANTINSKA«, ameriški barvni film

KINO METROPOL, CELJE
Od 27. do 31. XII. 1956, »LUKRECIJA BORGIA«, franc.-italj. barvni film
Od 1. I. do 5. I. 1957, »BORBA V VSEMIRJU«, ameriški barvni film

Upravi

Celjskega tednika

CELJE

Titov trg 3

Celjska mesna hranilnica išče

2 uslužbenca

ali uslužbenki s popolno srednjo šolo in po možnosti z nekoliko prakse. Moški mora biti vojaščine prost. — Nastop službe po dogovoru.

TRGOVINA Z ŽIVILI

SAVICA

CELJE, Trg V. kongresa 10 (nasproti magistrata)

Vam nudi vedno sveže špecerijsko, delikatesno in kolonialno blago ter vse vrste alkoholnih pijač. Na željo strank dostavljamo blago na dom. Cenjenim odjemalcem se zahvaljuje za dosedanjo naklonjenost in se priporoča še v bodoče.

Kolektiv želi vsem
SREČNO IN USPEHA POLNO NOVO LETO 1957!

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„USNJE“ CELJE

TRG V. KONGRESA 4

želi vsem cenjenim odjemalcem in dobaviteljem srečno novo leto 1957

Priporočamo se za nadaljnji obisk, kjer boste dobro in solidno postreženi

Znamka za 10 din

Tiha želja v letu 1957

— Letos ni bilo kaj prida zaslužka.
— Drugo leto bo boljše: Plače bodo višje, pa bomo laže navili cene.

Trgovina s mešanim blagom

„Merkur" Celje

Železnina — Špecerija

Solidna postrežba — Nizke cene — Svojim cenjenim odjemalcem in prijateljem želi obilo sreče v novem letu 1957

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

STAVBENIK

Celje, Lava 4. — Telefon 26-18

IZVRŠUJE VSE VISOKE IN NIZKE GRADNJE. V SKLOPU IMA LASTNE OBRTNE OBRATE:
STEKLARSTVO: ZASTEKLITEV STAVB, BRUSENJE STEKLA IN IZDELAVA GALANTERIJE
MIZARSTVO: VSE STAVBNO IN POHIŠTVENO MIZARSTVO
PLESKARSTVO: VSA SOBOSLIKARSKA IN PLESKARSKA DELA
VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN POSLOVNIM PRIJATELJEM ŽELI SREČNO NOVO LETO 1957

Kolovrat tiho teče . . .

(Iz razgovora z lučkimi predicami)

Solčavska ovca, ki jo gojijo v Zgornji Savinjski dolini, predvsem v predelih Solčave, Luč in Ljubnega, je zaradi kvalitetne volne poznana in číslana po vsej naši republiki. Ker je povpraševanje po priznani solčavsko-jezerski pasmi iz leta v leto večje, so v zadnjih povojnih letih začeli v teh gorskih predelih spet v večjem obsegu gojiti ovčerejo. Včasih so imeli kmetje tod tudi po 100 in več ovac, po vojni pa se je število znatno zmanjšalo. Danes imajo predvsem srednji in manjši kmetje spet številne trope, vendar predvojnega števila še dolgo ne bodo dosegli. Skupno se danes v poletnih mesecih pase po planinskih pašnikih okrog 150 ovac, kakih 300 pa jih kmetje držijo v domačih stajah.

Selekciji pasme posvečajo lučki in solčavski kmetje veliko pozornost. Pri obeh zadrugah (Luče in Solčava) obstaja neki nadzorniški odbor, ki v Solčavi vsako leto oktobra meseca organizira ovčji sejem, na katerem si domačini izmenjajo plemenske ovce in plemenjake, da ne pride do degeneracije. Prav tako pa tudi vsako pomlad, ko pride tropa v planino, kastrirajo vse križance, da ostanejo pri tropi samo rodovniški ovni.

PREDICE IMAJO VSO ZIMO DOVOLJ DELA

Ko je jesensko poljsko delo opravljeno in ko so že tudi drva in stelja doma, v majhnih lučkih hišah in bajtah veselo zaprasketa ogenj v kmečkih pečeh in družina posede po klopeh. Zimski počitek je samo počitek po težkem poljskem garanju, toda roke marljivih domačinov ne morejo in ne znajo počivati. Drobnega dela se najde tudi pozimi vedno dovolj. Gospodar si je natrgal vrbja in plete košare, metle in koše. Žene in dekleta pa izvlečejo z »dil« stare kolovrate, na katerih prede zdaj že četrti ali peti rod. Tople, snažne nizke izbe so polne veselega kramljanja, saj si v poletnih mesecih niso utegnili dosti povedati — in zadnje dni je toliko dogodkov, ki razburjajo svet. Spričo tega so sicer vedno aktualne debate o davkih in domači gospodarski politiki dali na stran in se pogovarjajo o — tretji svetovni vojni. Sosed ve povedati, da so baje Rusi že s tanki v Beogradu. Madžarski begunci trumoma prihajajo v Jugoslavijo (ali bodo prišli tudi v Luče?). Z bencinom se bo treba vsaj za vžigalnike založiti, ker ga baje ne bo.

Pri vseh teh kramljanjih, problemih in ugibanjih tiho teče kolovrat Repove France. In bolj kot Rusi v Beogradu, bolj kot bencinska problematika me je zanimalo življenje lučkih predic, zato sem prisedla raje k Franci, da bi mi povedala, kako predejo danes lučke žene in kako so predle pred mnogimi leti.

Ne samo ženske, tudi možje in fantje v Solčavi in okolici primejo za tako delo. Tu vidimo dva fanta, ki se prav nič ne ustavljata opravljati dela predic

V Lučah in okoliških naseljih danes skoroda ni hiše, kjer bi ne imeli vsaj nekaj ovac. Zato je tudi kolovrat v vsaki hiši in skoro ni žene, ki bi ne znala presti. Dekleta se začno učiti preje kar kmalu, ko odrastejo šoli. Ponekod imajo več ovc in sedejo v zimskih mesecih kar po tri predice h kolovratu. Precej je tod tudi še potujočih predic, ki hodijo od hiše do hiše in predejo volno. V kvaliteti predene volne, pravi Franca, da ni dosti razlike, ker so lučke predice že od nekdaj lepo predle. Res pa je, da so včasih predle bolj debelo nit. Tu pa tam so včasih v Lučah in Solčavi predli tudi moški, vsak od njih pa je gotovo znal krtačiti volno, mnogi pa so si tudi sami pletli nogavice in puloverje.

KO ŠE NI BILO NE ELEKTRIKE NE PETROLEJKE...

Omenili smo že, da je imel včasih lučki kmet tudi po 100 in več ovac. Zato pa so vso zimo od jutra do noči v hiši peli kolovrati. Vse volne kmet ni mogel zase porabiti in jo je zamenjaval za druge dobrine. Res pa je bilo, da je ovca oblekla vso družino od nog do glave. Ne samo nogavice, jopiče, rute in kape — tudi obleke so nosili iz volne in preje (raševina). Spredeno volno so navili v klobke, nad Okonino pri Falentu so bile »vauke«, kjer so volno tkali v sukno. Bela in črna volna je dala mešanico sivega sukna, iz katerega so potujoči krojači — tudi samouki — krojili moškim obleke. Strojev takrat še niso poznali in so celo moško obleko sešili na roke. Domačini še dolgo niso imeli zaupanja do strojev in so iskali samo te krojače.

Ženske so imele obleke iz prediva in platna, stare ženice pa so nosile tudi kožuhe.

Tako so torej potrebovali včasih mnogo več volne za domače potrebe, zato so za zimsko prejo organizirali navadno več predic. Pri preji je bila zaposlena malodane vsa družina. Ker takrat še ni bilo elektrike, niti petrolejk, so predice predle pri »divniku«. V steni ob vratih je bila odprtina, ki je imela vse do stropne stene rov odnosno dimnik, po katerem je odhajal dim bodisi v vežo ali pa prosto v kuhinjski dimnik. V podnožju te odprtine — divnika — so kurili z bukovimi »krhli« (kratka, bukova polenca), ki so jih v velikih skladovnicah sušili na peči. Predice so se razvrstile pri peči ob divniku, ki jim je dajal dovolj svetlobe in toplote za prejo. Službo kurjača je navadno opravljal domači pastir, ki je obenem skrbel tudi za namizno razsvetljavo. Sredi javorjeve mize je namreč stalo železno stojalce za trske. Tu so kurili borove trske in smolnice. Tako je bila izba kar zadostno razsvetljena, delo je predicam teklo naglo od rok. Ob takih prilikah je bilo na preji vedno dovolj dobre volje, petja in pripovedovanja najrazličnejših zgodbic.

KAKO SO LUČKI PASTIRJI DELALI MASLO

V lučki okolici je še ohranjenih iz teh časov mnogo zanimivih ljudskih pravljic iz življenja ovčjih pastirjev. Eno od teh — kako so včasih ovčji pastirji delali maslo — mi je povedal Supinov Bogomir.

Po lučkih in solčavskih planinah je še danes opaziti mnoge jame in stari ljudje vedo povedati, da so v teh jamah pastirji delali maslo. Od številnih trop ovac so namolzli dosti mleka, ki so ga sproti zlivali v te jame. Ko je bila jama že skoro polna, se je pastirček vozil s čolnom po mleku in tako posnel na obrobne dele čolna smetano. Po vsaki taki vožnji je smetano spravil v poseben sod. Ko je bil sod poln, ga je zavalil z vrha hriba v dolino. Ko so dolinci prejeli in odprli sod, so našli v njem že gotovo maslo, ki se je kar med potjo, s kotrljanjem po hribu »omedlo«.

Marjan Železnikar

elektroinstalater

Celje, Stanetova 19, telefon 20-64
IZVRŠUJE VSA V STROKO SPADAJOČA DELA HITRO, SOLIDNO IN PO ZMERNIH CENAH.
Svojim cenjenim strankam želi srečno novo leto 1957 ter se še nadalje priporoča.

Novoletna nagradna križanka

Tudi letos smo pripravili za naše naročnike in bralce novoletno nagradno križanko. Križanka ni težka in jo bodo prav gotovo mnogi pravilno rešili.

Za tiste, ki se jim bo nasmehnila sreča, smo pripravili 16 lepih denarnih nagrad. Za izžrebane naročnike, ki so poravnali tudi naročnino za letošnje leto, smo pripravili naslednje nagrade:

prva nagrada 3000 din
dve nagradi po 2000 din
tri nagrade po 1000 din

Vse ostale, ne oziraje se, če so naročniki našega lista ali ne, pa bomo razveselili z desetimi nagradami po 500 din.

Rešitve je treba poslati na naslov »Uredništvo Celjskega tednika, Celje, poštni predal 123.« Rešeno križanko izrežite iz časopisa, ob robu naznačite svoj točen naslov in če ste naročnik ali ne, na kuverti v levem oglu pa pripišite: »Novoletna nagradna križanka«.

Rešitve je treba poslati najkasneje do 8. januarja 1957. leta. Izid žrebanja pa bomo objavili v petek, 11. januarja 1957. leta.

Uredništvo »Celjskega tednika«

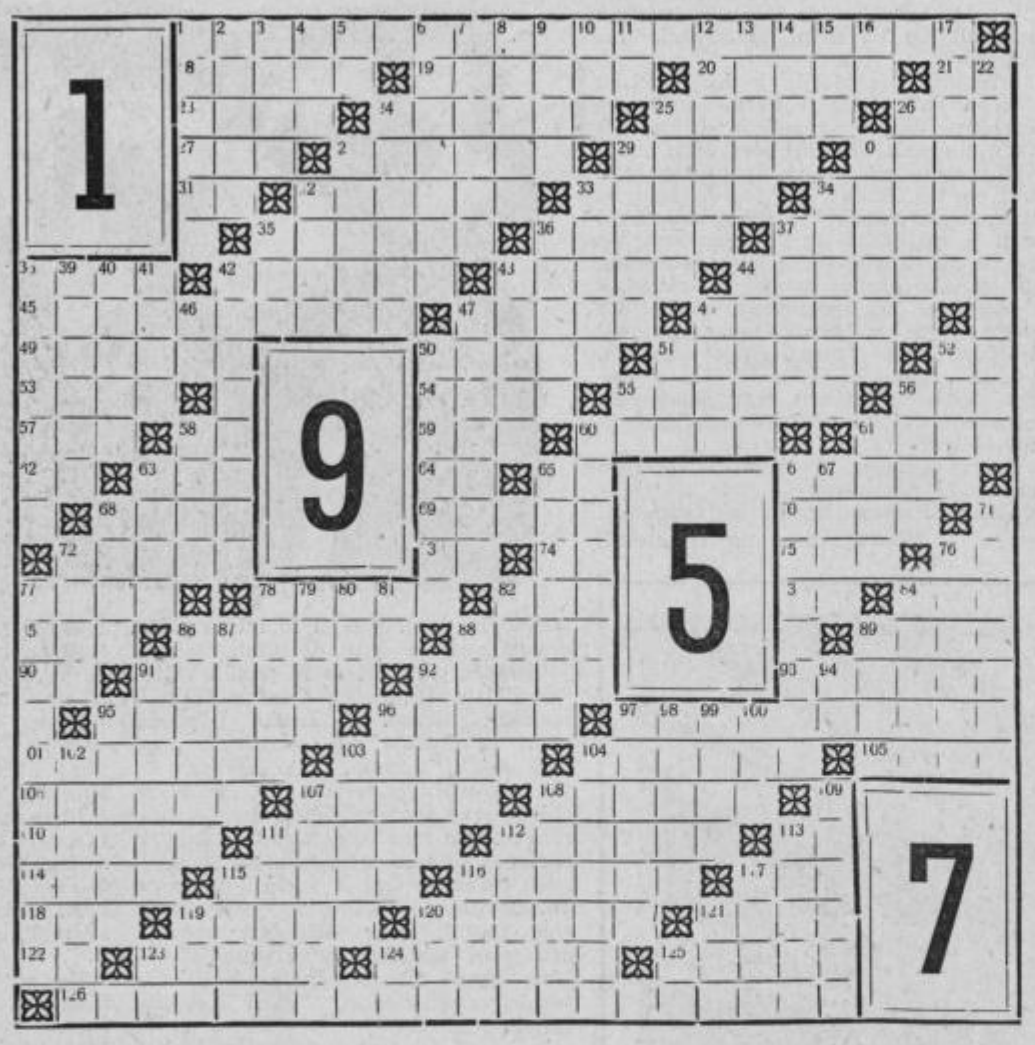

VODORAVNO: 1. in 126. **prisrčna želja našega uredništva ob prehodu v novo leto;** 18. znamenit ruski pisatelj, socialistični realist (Mati); 19. delikatesa iz ribjih iker; 20. skrivam se nekje, nahajam se; 21. prva in četrta črka besede pod 51. vodoravno; 23. oznaka za glasbeno delo; 24. moško ime; 25. precizno tehnično merilo; 26. besedica, ki označuje veliko starost; 27. celoten, popoln; 28. dihala; 29. posnemam oslov glas; 30. žabja noga; 31. znamka nemških avtomobilov; 32. opravljati delo; 33. nadiežna žuželka; 34. odpadki pri mlačvi žita; 35. težka strelna orožja; 36. evropski tur; 37. daljni prednik; 38. deli teniške igre; 42. omotati s povoji; 43. prinos, dohodek; 44. prenekatero, marsikatero; 45. del matematike; 47. moško ime; 48. rijem, kopljem; 49. glasovalec, volivec; 50. grška boginja pravičnosti; 51. priimek Prešernovega ideala Julije; 52. dva različna samoglasnika; 53. tako ali tako; 54. predsednik angleške konservativne vlade; 55. pokopališki delavec; 56. romunska denarna enota; 57. starinsko mestece v Dalmaciji, tudi beograjski časopis; 58. veznik; 59. kulturna rastlina; 60. začetni del tonovske lestvice; 61. žensko ime; 62. začetnici slavnega planinca (spomenik v Trentu!); 63. zbor; 64. številnik; 65. prva in zadnja črka besede pod 1. navpično; 66. moško ime; 68. preko, čez; 69. **tekstilna tovarna v Celju;** 70. sito; 72. odlična družba; 73. kemični znak za plutinij; 74. dva soglasnika s konca abecede; 75. žensko ime; 76. potem, nato; 77. stara utežna enota; 78. primitivna priprava za zapiranje vrat; 82. nevarna bolezen; 83. primorski vzklik; 84. pravoslavni duhovnik; 85. prislov, ki označuje prostor; 86. sovražnik, neprijatelj; 88. veznik nasprotja in izjeme; 89. osnovni glasbeni pojmi; 90. pivo starih Slovanov; 91. mesto v Indiji; 92. pekoča začimba; 93. starinsko obmorsko mesto v Dalmaciji; 95. literarna zvrst; 96. obdelujem zemljo z motiko ali kakim drugim orodjem; 97. ženska, ki nikdar ne naredi krivice; 101. drag kamen vijoličaste barve; 103. igra s kartami; 104. ocenjevalec, presojevalec; 105. pokrajina v Zadnji Indiji; 106. ime za neko rastlino; 107. delavec v solinah; 108. manjša reka, ki se izliva v večjo, dotok; 110. lepo vedenje; 111. kotalim, telikam; 112. ogrevam; 113. vzklik začudenja; 114. pridevek narodnega heroja Ive Ribarja; 115. natakanje, nalivanje; 116. tlačim, mencam; 117. dvojica; 118. moško ime; 119. varujem, stražim; 120. vžgem, zanetim; 121. nujen rekvizit vsakega plezalca; 122. japonska namizna igra s kamenčki; 123. predsednik sedanje madžarske vlade; 124. trivrsten; 125. mimogrede, slučajno srečati; 126. **glej 1. vodoravno.**

NAVPIČNO: 1. dogovor, zmenek; 2. težko diham; 3. prebivalec nemške pokrajine; 4. vzklik pijancev; 5. glas voznika; 6. obdani z zemljo; 7. družiti v pare; 8. ovalne sklede; 9. vrsta sladkorčkov; 10. predlog; 11. oranje; 12. znamenit češki kralj; 13. majhen novčič v stari Avstriji; 14. nepravi oče; 15. lijak, liv; 16. zadnji dve črki besede pod 120. vodoravno; 17. oznanilo; 22. ena izmed naših republik; 24. nagota; 25. mesto v Franciji; 26. delam iz volne vlakna na kolovratu; 28. gospodarsko poslopje; 29. človek samodej, avtomat; 30. hribček, vzpetina; 32. danes zjutraj; 33. **tovarna usnja v Slov. Konjicah;** 34. izbor, selekcija, prebiranje; 35. del sobe; 36. znamenit Stritarjev roman; 37. raven, nezakrivljen; 38. **reka, ki teče skozi Celje, na kateri so bila pravkar zgotovljena velika gradbena dela;** 39. pesnik, ki piše pesmi z ljubavno vsebino; 40. velika tovarna v Kamniku; 41. prislov velike gotovosti (se bere tako kot beseda pod 53. vodoravno); 42. znamenit italijanski pesnik, velik mojster sonetov; 43. znana Jurčičeva povest; 44. vrsta ptice; 46. dva zaporedna soglasnika iz abecede; 47. divji mož iz mladinskega filma »Kekec«; 48. naravni pojav; 50. sin slavnega mitološkega avanturista Odiseja; 51. predlog; 52. **znana celjska tovarna barvil;** 53. dva različna soglasnika; 56. položaj; 58. pesnik; 60. ravno sedaj, zdajle; 61. bata; 63. skrit, varen; 65. uplenim, odnesem; 66. pisec dram; 67. reka v Zahodni Nemčiji; 68. sad, pridelek; 71. natančno prerisujem; 72. **tovarna eteričnih olj v Celju;** 76. ost, bodica; 77. zobozdravnik; 78. vrsta, odtenek; 79. znamenit grški helenistični pesnik; 80. del obleke; 81. kemični znak za srebro; 82. kradljivec, tat; 84. konec življenja, smrt; 86. slap Save nad Bohinjskim jezerom; 87. važno pristanišče ob Črnem morju; 88. **celjska tovarna perila;** 89. utežna enota; 91. orodje za obdelavo zemlje; 92. streljam, delam trušč; 94. osemnajsta in četrta črka v abecedi; 95. **glaven proizvod tovarne pod 88. navpično;** 96. vprašalnica; 97. dotik, zgrabitev; 98. umerjenost, ubranost; 99. najmanjši snovni delec; 100. kričanje, drenje; 102. ruski politik, bivši zunanji minister; 103. propad, zlom; 104. duševni reveži, bebci; 107. bajeslovna starogrška bitja; 108. slabo, neuporabno žito; 109. planinec, hribolazec; 111. bivši najemnik zemlje v Franciji; 112. kristalinski skrilavec; 113. otočna republika v Velikih Antilih; 115. upi, upanja; 116. odpadki za pognojitev; 117. vrsta agregatnega stanja neke snovi; 119. srednjeveški učenec plemiškega vedenja po gradovih; 120. dober, pogumen, mil; 121. velika posoda; 123. okrajšava za kilometer; 124. kazalni zaimek; 125. nikalnica.

F. P.

V sanjskih bukvah je zapisano ...

Sanjati o tekstilnih bonih za novo leto ... pomeni ... pomeni ...: Nekdo te je krepko potegnil za nos.

FRAN ROŠ:

Gejša z zlato zapestnico

Tudi tisto mrzlo, megleno jutro po pustnem torku je Dmitrij Sergejevič Paramonov spet prvi prekoračil prag profesorske zbornice in se skrbno lotil popravljanja šolskih nalog iz kupa zvezkov. Rad je opravljal ta posel in nikoli mu ga ni bilo preveč, saj ga kljub letom, ki jih je zdrav dosegel, ni kaj dosti utrujal. Pri tem je z vnemo služil Puškinovemu in svojemu jeziku, ki ga je učil na šoli.

Dolgo vrsto let je bil sodnik in po svoji upokojitvi je zaprosil za honorarno službo predavatelja ruščine na gimnaziji. Mož s sivo bradico in z zlato uokvirjenim ščipalnikom na nosu je bil človek uglajenih manir, z eno besedo kavalir v vsakem pogledu, ko je v drugi polovici svojih šestdesetih let stopil v prosvetno službo in se v njej hitro znašel v zadovoljstvo svoje in vseh, ki so v tem njegovem novem krogu dobili z njim stik.

Tako je tisto jutro že pol ure pregledoval zvezke, ko je v zbornico vstopil mladi profesor biologije Milan Koprivšek, zgovoren in razigran kolega, ki je vsak hip imel pripravljeno kakšno zabavno novico.

»Ali ste že slišali?« je z veliko zavzetostjo pričel tudi tokrat. »Seveda ne, saj nihče izmed vas ni bil sinoči na maškaradi Olepševalnega društva! No, povedati vam hočem. O, saj ste prav vi, tovariš Paramonov, razrednik sedme C, ali ne?«

»Seveda imam to čast,« je postal stari sodnik še pozornejši in ne brez bojazni je vprašal: »Ali se je kaj zgodilo?«

»V tem vašem razredu je dijakinja Jelka Brišnik, kaj ne?«

»Da, vsekakor je. Kaj vendar veste o njej?«

»To je bistro dekle, ali ne? Je to tista črnooka z nekakšno visoko frizuro, ki sedi na robu, ob oknu?«

»Točno tako,« je pritrdil Rus, vse bolj vznemirjen ob kolegovi skrivnostnosti. »Ali morda ni kaj v redu z Jelko Brišnik?«

»Čudovito srečo je imela sinoči, a tudi pamet. Pomislite: na maškaradi Olepševalnega društva je nastopila kot gejša in je s svojo sijajnostjo osvojila prvo nagrado: zlato zapestnico, vredno dvajset tisočakov! Vražje dekle!«

»Ali res?« se je razveselil dobri Paramonov. »Milo mi je, iz srca ji privoščim. Iz družine s sedmimi otroki je in jo vzdržuje teta. Nadarjena, prizadevna, dostojna ...«

»Pomislite, prosim,« je nadaljeval mladi biolog, »celo jaz sem ji dal svoj glas. Sama je prodajala glasovnice in agitirala zase. Pri tem je s svojo ljubko pretkanostjo skušala mnogim mešati srce. Še meni se je dobrikala. Dosegla je trideset glasov večine pred drugimi. Jaz pa sem z njo celo zaplesal. Niti sanjalo se mi ni, da plešem s svojo učenko. S kakšno lahkoto se je sukala! Kakor breztelesna vila je plavala! Prava zapeljiva gejša!«

»Pa je bila to zares Jelka Brišnik?«

»Seveda! Saj se je morala demaskirati in legitimirati pred komisijo, ko je prevzemala nagrado. Tudi fotografirali so jo. In izkazalo se je: bila je naša dijakinja! Bila je tista črna Jelka z visoko frizuro, obenem pa gejša, kakor na Japanskem ne poznajo prikupnejše!«

Dimitriju Sergejeviču je umik ob sredah prav prvo uro pouka odrejal v sedmi C. In tako je ta dan posebno zadovoljen stopal po hodniku do vrat. Da, nedvomno je treba, da se kot razrednik priključi veselju Jelke Brišnik in njenega razreda.

Vstopil je. Dijaki in dijakinje so stali v klopeh in tudi sinočnja gejša je bila tu. Na robu pete klopi, ob oknu je stala vitka in temna z visoko frizuro in danes morda za spoznanje bledejša.

»Sedite!« je mehko velel stoječ pred odrom, nato pa zaklical: »Jelka Brišnik!«

Komaj je sedla, je morala spet vstati. Še bolj pobledela je vanj vprašujoče uprla svoje črne oči. Črte v nežnem

obrazu so se ji trpko zategnile v izraz nekakšnega strahu. Izpregovoril je toplo:

»Čestitam vzorni dijakinji Brišnikovi, ki je na sinočnji maškaradi našega uglednega Olepševalnega društva dosegla nepričakovan, a zaslužen uspeh: prvo nagrado — zlato zapestnico. To priznanje ni le v čast njej sami, temveč tudi celotnemu razredu in šoli. Mi vsi smo tega veseli in tudi jaz kot razrednik sedme C se pridružujem čestitkam Jelki Brišnik ...«

Stari profesor ruščine je stopil k dijakinji in ji stisnil roko, pri čemer je viharno zaploskala vsa sedma C in se je sinočnji gejši sproščeno razžarel sveži, ljubki obraz, ki je v hipu nehal biti bled.

»Prisrčna hvala!« je ginjena izpregovorila z globokim priklonom, a ne še docela brez zadrege. »Ali vam smem pokazati to svojo nagrado, tovariš profesor?«

»Da jo imate celo tukaj? Kako lepo! Naj vidimo vsi in občudujemo to imenitno zapestnico! Čemu si je pač ne denete na roko?«

Jelka je iz aktovke izvlekla kaseto, iz te pa bleščečo, dokaj težko zlato zapestnico.

»Prelepa, dragocena stvar!« jo je profesor potehtal v roki, nato pa jo položil okoli učenkinega zapestja: »Tako! Zdaj pa, po tem prijetnem intermezzu, prehajamo k predmetu. V prejšnji uri smo obravnavali ...«

Prva ura v sedmi C je tako dosti hitro minila in dobri profesor se je zadovoljen sam s seboj napotil v zbornico.

»Tovariš Paramonov!« je stopil predenj ravnatelj, za tretjino let mlajši od njega in krepak, odprt človek, »Vašo sedmo C obiskuje dijakinja Jelka Brišnik, kajne? Ali ste že slišali? Vsem skupaj nam je pripravila precejšnje nevšečnosti. Vse mesto govori o njej. Pomislite, kako drzno je kršila naš šolski disciplinski red!«

»Že zjutraj nam je o tem pripovedoval kolega Koprivšek,« je pripomnil geograf Zalar.

»Da, in soglasno smo se zgražali nad dijakinjo, ki se je tako daleč izpozabila,« mu je pritrdil biolog. Nekakšna mokra vročina je pri tem polila Paramonova in odprl je usta, da bi mogel zajeti več zraka. Ravnatelj je nadaljeval:

»Po osmi uri zvečer — to se pravi v nedovoljenem času — se je Brišnikova sama in celo maskirana v nekakšno gejšo — na lastno pest brez odobrenja in vednosti šole (ki za kaj takega seveda sploh ne bi bila mogla dati odobrenja) udeležila maškarade še preko polnočne ure, nato pa snela masko in odšla resda z lepo nagrado. Tu se neha vsak red in tudi ugled našega zavoda!«

V starem Rusu je burno utripala kri. Kaj, tako? se je čudil in je zdaj z drugačnimi očmi pogledal na stvar. Zares se je zmotil: Kot nekdanji sodnik je imel v glavi še vedno le svoj kazenski zakonik. Pri tem ni niti pomislil na dejstvo, da ima šola po vsej pravici še svoj lastni red, in ta je bil v tem primeru resnično kršen. Kako le je mogel biti v prvem hipu tako raztresen in površen, da se tega ni domislil in je celo nasprotno s svojim odobravanjem pred razredom vlival kršilcem tega reda novega poguma! Nesrečna gejša! Prav v sedmi C se je moralo to primeriti!

»Tako, kolega Paramonov!« je zaključil ravnatelj. »Kot razrednik izvolite sestaviti s prizadeto dijakinjo zapisnik o vsem, kar je sinoči počenjala, doda pa naj še svoj zagovor! Jutri mi predložite zapisnik, nato pa jo zaslišim še sam. Na izredni konferenci bomo sklepali o morebitni izključitvi Brišnikove.«

»Da, tovariš ravnatelj!« je z grenkobo v glasu dejal Paramonov in priklonil sivolaso glavo.

Čez uro je Dmitrij Sergejevič potrkal na vrata ravnateljeve pisarne in vstopil. Ravnatelj mu je prijazno ponudil stol in ga povprašal po zdravju. Po tem uvodu je bilo staremu profesorju laže spregovoriti, čeprav ne brez zaskrbljenosti v obrazu in besedi:

»V težavni zadevi prihajam. Po lastni zmoti in krivdi sem zagazil v nevzdržen položaj. Še preveč tičim v svoji stari sodniški koži in tako nisem uvaževal predpisov šolskega reda, ki bi v skladu z njimi bil moral dijakinjo Jelko Brišnik zaradi nedovoljene udeležbe pri sinočnji maškaradi Olepševalnega društva takoj ukoriti. Namesto tega pa sem se izpozabil tako daleč, da sem jo danes ob začetku prve ure celo pohvalil pred razredom in ji čestital. Priznavam vse to in se obtožujem ...«

»Tako?« se je začudil ravnatelj in se nasmehnil. »Seveda, kot sodnik niste še nikogar obtožili niti obsodili zaradi udeležbe na maškaradi. Kako bi torej bili mogli kaj takega nameravati pri Brišnikovi, ki je samo malo zaigrala gejšo! Razumem zadevo, kolega, in uredili jo bomo tako, da pri tem nihče ne bo na preveliki škodi, najmanj pa ugled šole, seveda v soglasju s celotnim zborom. Kajti prav je, da upoštevamo tudi učne uspehe in dosedanje vedenje prizadete dijakinje. Ne boste je zaslševali in tudi zapisnika z njo ne bo treba! Stvar je jasna in jo bomo reševali kar na redni konferenci, brez hrupa.«

»Tovariš ravnatelj!« je na nekoliko svečan način izjavil Paramonov. »Če bi se pa ta boleča zadeva kljub vaši volji ne dala urediti brez žrtve pravici, potem moram ta po vsej pravici biti le jaz. Težko mi je, da sem se moralno onemogočil pred sedmo C, ki sem ji razrednik. Pripravljen sem, da se ta hip umaknem s svojega mesta, da se tako ohrani dobro ime zavoda.«

»Nikakor ne, spoštovani tovariš! Ne pretiravajte v svoji tankovestnosti! Prepustite stvar meni, da jo uredim z vso uvidevnostjo! Ostanite nam še naprej vsak dan viden vzor delavnosti, plemenitosti, ljubezni do mladine in tovarištva!«

Stari profesor je stopil iz pisarne ginjen in navdušen:

»Kako krasen človek je ravnatelj!

(Nadaljevanje na 11. strani)

Trgovsko podjetje

Tkanina-galanterija

V CELJU

nudi po konkurenčnih cenah maloprodajni trgovski mreži tekstilno blago vseh vrst iz domačih tovarn in uvoza, kakor tudi galanterijsko blago vseh vrst!

Vsem cenjenim strankam se zahvaljujemo za dosedanje zaupanje ter se priporočamo za naklonjenost v letu 1957.

Vsem cenjenim odjemalcem in dobaviteljem želimo mnogo uspehov v NOVEM LETU!

Del velike trgovske hiše na vogalu Prešernove in Stanetove ulice v Celju, kjer ima tudi grosistično trgovsko podjetje »Tkanina-galanterija« svoje upravne prostore in prodajo tekstila na veliko. Prodaja galanterije je v Zidanškovi ulici

IVO OSOJNIK:

JANJINO NOVO LETO

Snežilo je, kot bi se odprlo nebo.

Po zidovih so visela vabila napisana z velikimi črkami: »SILVESTROVANJE ... ZABAVA ... PLES ... SREČOLOV ...«

Bil je to zadnji večer v letu. Ljudje so polnili lokale in kmalu je bil zaseden poslednji prostor.

Mize so bile mokre od vina, obrazi rdeči in razgreti od preobilice zaužite žlahtnine. Ta večer je bil, kot vedno, poln veselja.

Bar je bil razsvetljen z raznobarvnimi dekoracijami. Godba je nenehno igrala.

V najtemnejšem kotu je sedela Jana. Sedaj je prvič tu sedela. O njem je doslej le slišala. Družba, s katero je prišla, jo je pustila samo. Zanjo se ni nihče zmenil. Vsi so plesali in kaj bi, ko pa je imel nocoj vsak svoje opravke in svoje načrte.

Zvoki glasbe so komaj slišno prihajali njej na uho. Glasbo je nadvse ljubila. Ob njej je doživljala svet, kakršnega je doživljala le v sanjah. Odmaknila se je daleč od resničnosti. V njenih očeh je vladal sladak mir. Bilo ji je lepo. Le kdaj kdaj je pogledala na množico.

Iz te zasanjanosti jo je predramil mlad plesni par. Opazila je njune vroče poglede, njun krčevit stisk okrog teles. Videla je kako se je mladenič sklonil nad njen goli vrat in ga poljubil ...

Jana je odmaknila pogled. Srce ji je plaho zadrhtelo ...

Čez čas je zopet dvignila oči in opazovala. Vse kar je videla se ji je zdelo čudovito. Prvič je videla kakšno je to drugo življenje. Nikdar doslej še ni k njemu z močjo, da bi začutil biti njeno srce ...

Zopet je zasanjala, bila je srečna ...

Bližalo se je polnoči.

Godba je vedno znova in vse močneje igrala, kot bi hotela nadoknaditi vse v minulem letu zamujeno. Plesalci so se še urneje vrteli. Ob obmizjih so se ljudje prerivali, glasno govorili, prepevali in objemali kot za stavo. Njih obrazi so postajali vse bolj zaripli in oči kalne. Vse se je majalo in zibalo, kot da se svet nagiblje. Godba, ples, prepevanje, vsa mogoča dekoracija v pisanih barvah, skratka vse je dajalo podobo pravega Babilona.

Še par minut do polnoči ...

Razpoloženje je doseglo vrhunec. Vino se je razlivalo kot voda. Ves prostor je napolnjeval en sam smeh.

Jana, ki je bila ves čas sama s sabo, je sedaj začutila navzočnost nekoga. Dvignila je oči.

Pred njo je stal mlad moški. Majal se je, bil je vinjen. Takoj ga je spoznala. Bil je tisti, ki je prej poljubljal ono žensko na vrat. Njegove modre oči, so topo gledale v njen lep, rahlo zardel obraz. Nerodno se je priklonil in jo prosil za ples.

Vstala je. Telo ji je napolnilo drhtenje. Noge so ji postale nekam čudno mehke. Prevzel jo je občutek podoben strahu ali nesigurnosti. Srce ji je začelo močneje biti. V glavo ji je stopila sladka omotica. Na to, kako bo plesala, niti pomislila ni. Nikdar še ni, razen ko se je vadila.

Medtem sta prišla na plesišče. Luči so mahoma ugasnile. Ves prostor je zajel nepopisan hrup in klic: »Srečno novo leto«.

pogledala vanj. Vse je to lahko občudovala sedaj s svojimi očmi. Gledala je plesoče pare, ki so se gnetli, vrteli, sklanjali v ritmu rumbe, sambe in vseh mogočih plesov. S široko odprtimi očmi je gledala ves ta pisani svet, njej doslej neznan. Z občudovanjem je opazovala plesalke, ki so nosile obleke z globokimi izrezi in koketno razkazovale lepo oblikovane vratove in ramena. Njih napol goli hrbti so se ji zdeli božansko lepi. V istem hipu, ko je občudovala to lepoto, se je v njeno srce naselil nek nedoločen občutek grenkobe, podoben prikritemu sovraštvu. Njene široko odprte oči so odsevale vznemirjenost. V duši ji je postajalo tesno.

In zopet je opazovala dalje. Videla je ženske, ki so se brez sramu poljubljale z moškimi, kot, da je to popolnoma nekaj vsakdanjega in nič vredno skrivanja. Bilo ji je, kot da jo obhaja sram. Hkrati je začutila, kako se v njej drami neko čustvo, kako se razrašča in jo napolnjuje. Ustnice so se ji napele, postale so vroče ...

Ko je tako gledala druge si je tudi ona zaželela plesa. Nikdar še ni z nikomur plesala. Sedaj bi plesala, plesala do jutra in morda še dlje ... Prepustila bi se Njegovim rokam, ki bi jo nežno držale, ona pa bi mu neskončno dolgo zrla v oči. Vsa bi se mu predala. Menda bi niti enkrat ne odmaknila ustnic Njegovim ustnicam. Bolj kot katera teh bi znala ljubiti. Stisnila bi se k njemu z močjo, da bi začutil biti njeno srce ...

Mlad moški jo je prijel za roko in ji tudi on želel srečno novo leto. Hkrati se je nagnil nad njen obraz in poiskal njene ustnice. Bile so vroče ...

Njegove roke so objele njeno drhteče telo. Zaprla je oči ... Čutila je njegovo bližino ... Po vsem telesu jo je spreletel srh ...

Nemudoma je začutila, kako so se njegove dlani ustavile na grbi. Toda za hip. Čutila je njih drsenje po svojem telesu. Občutila je, kako so v istem hipu postale njegove ustnice hladne in slednjič, kako so se odlepile od njenih ...

Vse se je zgodilo v par trenutkih in brez besed.

Luči so se vžgale. Kakor skozi meglo je videla njegov od studa spremenjen obraz, ki se je izgubljal med množico. Vse se je spremenilo v meglo. Stala je nepremično in gledala, kam je izginil. Ni ga več uzrla ...

Dolgo, dolgo je tako stala in šele grob smeh jo je zdramil. Prestrašena je pogledala okrog sebe. Videla je, da sama stoji na plesišču. Bila je podobna ranjeni živali, ki je zašla v nevarnost. Vsi obrazi so bili obrnjeni vanjo. Kamor je pogledala je videla samo zlobne oči. Zdelo se ji je, da se ji približujejo, in da iz njih švigajo bliski.

Hotela je kriknniti, toda glasu ni mogla spraviti iz sebe. Poskusila je zbežati. Noge so ji bile težke in le s težavo je zbrala toliko moči, da se je pognala proti vratom na ulico.

KRAŠOVEC JURČEK:

Metež, snežinke, upanje...

Veter je že ves dan podil suh pršič čez gorsko reber. Resnikova kmetija je utonila v vrtincu zledenelih snežink. Nosilo jih je navzgor, navzdol, počez in navkriž, vrtinčilo jih je, zraven pa je bilo tako mrzlo, da se je staremu Resniku čudno zdelo, kje se v takem mrazu jemlje sneg?

Resnik je stal med hlevskimi vrati in obračal obraz od vetra. Dolgo časa je že stal tam... V hiši, nekaj korakov stran, je v peči gorela jelševa klada... Njega pa je zeblo. Zdelo se mu je, da se mu kosti sločijo v telesu, tako ga je mikasilo, toda v hišo, na toplo pa le ni šel... Je že tako, da moški nikoli niso radi v hiši, kadar se otroci rodijo. Stari Resnik je zbežal iz izbe tudi tisti dan, ko se mu je rodil prvorojenec Joža, katerega rojstva kar dočakati ni mogel, pa ne bi sedaj, ko je z otrokom vred prihajala v hišo sramota.

Resnik je izpljunil prežvečeni tobak in razmišljal, kdaj bi se tisti presneti Vrtičev Janez za njegovim hrbtom prikradel Micki v kamro? Znova je pljunil, ker ga je jezilo, da je otrokov oče ravno Vrtičev. Kot nalašč. V njegovi hiši je zaživelo seme iz hiše, kateri bi samo takrat z zadovoljstvom privoščil pogled, če bi rdeč petelin sedel nanjo... Kaj potem, če je otrok nezakonski — le da je Vrtičev, to ga je jezilo...

— Ej, vse bo dobro, če pride Joža, se je Resnik zatekel k prijetnejšim mislim. — Saj tudi pride, če le ni Vrharica narobe slišala?... Pravzaprav nikoli nisem verjel, da bi bil Joža padel... Zadnjikrat je pisal iz Romunije... Pred sedmimi leti... O, pride. Seveda pride. Saj ve, da ga čaka grunt. Grunt! Moral ga bom izročiti... A komu? Saj punce niso slabe. Primejo za sekiro in cepin kot vsak moški... Narobe je le to, da se je Micka spozabila z Vrtičem, Hana pa gleda za onim šoferjem, kateremu se že na nosu vidi, da komaj čaka kako bi grunt prodal, če se dokoplje do njega... Ne, ne... Ne bom izpustil vajeti, dokler mi ne prinesejo črno na belem, da je Joža pobralo... Vrtičev Janez... ali pa oni šofer Štef... Brrrr...

Resnika je streslo zaradi ostrega vetra in neprijetne misli hkrati.

— »Oče Resnik!«

Resnik je prisluhnil.

— »Oče Resnik! Pridite vendar. Vnuka imate!« — mu je burja prinesla hripav glas na uho.

No, vendarle, je zagodel. Te reči pri tej hiši nikoli niso tako dolgo trajale... Pravi, da je fant?... Karkoli je, ni ga bilo treba, je momljal sam zase, ko se je v vetru lovil do vežnih vrat...

•

— »Sin.«

Micko je objela rahla omotica. Udi so bili ohlapni in veke so ji s težo silile čez oči...

Otrok je jokal, ko ga je Vrharica kopala.

— »Slaboten glas ima,« je rekla Resnikarca za pečjo. »Ko ga boš skopala, mi ga prinesi pokazat... Jej, jej, kako me je spet zagrabilo v kolkih. Hu, kako me daje revma... Raje bi spravila deset otrok na svet...«

— »Vsak ima svoje težave, mati, eden več, drugi manj,« odvrne Vrharica: »Res je slaboten. Predolgo ste Micko pustili delati.«

— »Saj je nihče ni silil,« se je vmešala Hana na peči.

— »Ubogo revše,« je vzdihnila Resnikarca za pečjo, se zamislila trenutek, potem pa naglo pristavila: »Nič hudega mu ne želim, črvičku. Le smili se mi... Tam na onem bregu, pri Vrtičevih, tam ga ne marajo, tu pa bo ostal brez očeta...«

Resnik, ki je ravno stopil v izbo, je ulovil zadnje besede in suho zakašljal.

Vrharica je položila otroka Micki ob stran. Droben fantič je že ob prvih slabotnih požirkih zaspal...

Micka je skozi priprte veke opazovala svetel kolobar na stropu nad obešeno petrolejko. Poslušala je zavijanje vetra in škripanje očetovih škornjev... Ni ji bilo mar ledenega piša, še očeta in njegovih mrkih pogledov je ni bilo strah. Rahlo je stiskala k sebi drobno bitje in se trpko nasmehnila, kadar ji je Vrharica obrisala čelo.

Kako je to hitro prišlo, se je v misli pogreznila Micka, kar naenkrat. Janez ni bil lep, bil pa je edini fant dve uri daleč naokoli. Toda Micka ni mislila na to, kar je bilo. Želela si je, da bi prišel in pogledal sina in ji privoščil vsaj prijazno besedo... Nocoj bo prišel. Mora priti, saj vendar ve, da ga že zaradi otroka ne bodo spodili... Tudi metež po malem pojenja.. Prišel bo, njemu to drobno bitje vendar ni napoti...

Oči so se ji zrosile. Vsi v hiši so molčali kot da bdijo pri mrliču. Oče je škrpal s škornji po izbi gor in dol, Hana na peči se je nejevoljno presedala sem in tja, Resnikarca je za pečjo zadremala, Vrharica pa je pri mizi obirala kokošje bedro.

Zdaj se je Resnik ustavil pred ogledalom. Vsi so vedeli kaj bo storil. To kar je v enajstih letih že tolikokrat. Segel je za okvir in poiskal med papirji orumenelo pismo. Gotovo je znal že na pamet tistih par stavkov, toda vedno znova je popisan list jemal v roke in si natikal naočnike...

•

Sneg je neprestano padal na okenske šipe in se talil. Sem in tja je še zatulil veter okoli hiše.

Resnik je vtaknil pismo nazaj za ogledalo in sedel na klop ob oknu...

Resnikarca je spet trdno zadremala in na peči je zehala Nana...

Micka je dušila solze in stiskala drobno bitje k sebi...

Naenkrat pa so vsi prisluhnili.

Koraki pred hišo. Nekdo si je otrkaval sneg s čevljev... Koraki v veži... Težka moška pest je potrkala...

Resnikarca se je zdramila...

Resnik je razprtih oči zazrl v vrata...

Micka je zaječala, pa se je vendar dvignila na komolce...

Roka je spet potrkala.

— »Naprej!« je zahreščala Resnikarca.

Vstopil je Štef in pozdravil.

Na peči je zagostolela Hana: »Nisem se te nadejala. Že od včeraj niso orali ceste...«

Resnik in Micka pa sta uprla oči na sneg, ki ga je prišlec otresel s klobuka, ko je vstopil. Topil se je prav tako naglo kot je skopnelo njuno upanje...

Gejša z zlato zapestnico

(Nadaljevanje z 10. strani)

Kako veliki in sijajni so lahko ljudje! Kakšna sreča je živeti in delati z njimi!«

Tudi dan nato je Dimitrij Sergejevič kakor običajno že prav zgodaj zjutraj sedel v profesorski zbornici in popravljal dijaške naloge. Pri tem je naletel tudi na zvezek Jelke Brišnik iz sedme C.

»Ah!« se je nasmehnil, »kako nežna in topla je tale pisava, pisava nesrečne gejše!«

V vsej nalogi je manjkala le neka vejica in razveselil se je, da ji je mogel določiti oceno »odlično«. Pri tem se je potrudil, da bi red čim lepše napisal in bi razlika med lepoto obeh pisav ne bila preveč kričeča.

»Pa to je mladost!« je razmišljal ob njeni nalogi. »To je doba razcveta v človeškem življenju! Naj jim bo lepa, vsem tem mladim ljudem in tudi Jelki Brišnikovi! Njej še posebno!«

Tedaj je nekdo potrkal na vrata zbornice in vstopila je — prav ona!

»O, vi!« je presenečen vstal.

»Da, tovariš profesor! Ali mi ne boste zamerili, če vam poklonim svojo sliko. Fotografirali so me kot gejšo. Včeraj ste mi tako lepo čestitali. Rada bi, da bi se me še pozneje kdaj spominjali...«

»Kako ljubezniva pozornost! Hvala vam!« Stisnil ji je toplo roko.

Stala je pred njim vitka in sveža, iskrile so se ji temne oči, črni lasje so se ji spletali v višino. Iz vsake njene kretnje pa je vela vedra mladost.

»Nekaj vam moram povedati, Jelka!« je na mah prešel v grenko resnost in glas mu je vzdrhtel kakor v muki. »Včeraj sem vam v razredu čestital. To pa ni bilo prav. Tu so namreč šolski predpisi, ki se jih izprva nisem domislil. Neprijetnosti utegnete imeti. Dijakinja ste in šolski disciplinski red zahteva svoje. In čim mesto govori o stvari, šola ne more k njej molčati. Meni osebno je pri tem hudo zaradi vas, Jelka! Zelo hudo, oprostite mi!«

»Tako?« je široko pogledala in kri ji je šinila v glavo. »Seveda! Slutila sem že, da ne ravnam prav, in sama sem se bala še včeraj zjutraj. Sama sem kriva. Iz nekakšne objestne muhavosti sem se odločila za maškarado. Privlačevala me je prva nagrada, čeprav nisem pričakovala, da jo dosežem. Pa tudi me je mikalo, da bi povzročila tam vsaj majhno zmedo, potem pa kot skrivnostna maska pravočasno izginila. Hotela sem zaigrati svobodno žensko, samo za dve ali tri ure zaigrati jo, nikakor pa nisem hotela to biti, verjemite mi, prosim. Toda pri prevzemanju zlate zapestnice sem se morala legitimirati...«

»O, zdaj vas še bolj razumem! Govoril sem s tovarišem ravnateljem, ki je plemenit človek. Morda ne bo hujših posledic. Mene samega bi bolelo...«

»Oprostite mi, tovariš profesor! Nakopala sem vam neprijetnosti... Ali boste kljub temu hoteli obdržati sliko, ki sem vam jo dala? Da vas ne užalim z njo!«

»Pustite mi jo, dragocena mi bo!«

»Kako ste mi dobri! Prav kakor mi je moj očka bil, dokler je živel. Nikoli vas ne bom pozabila...«

»Vse dobro vam želim v žiljenju, Jelka!«

»Hvala!« Ozrla se je vanj z vročimi očmi, mu stisnila roko in se priklonila nad njo. Nato je odbrzela k vratom s povešeno glavo.

Dimitrij Sergejevič Paramonov je sedel k mizi in vzel v roke fotografijo:

»Gejša, Jelka — naj ji bo lepa mladost!«

Hotel se je spet lotiti šolskih nalog, a ni mogel zbrati svojih misli. Vstal je in nekaj minut hodil po zbornici gor in dol. Šele potem je lahko sedel h kupu zvezkov, položil gejšino sliko v miznico in pomočil pero v rdečilo.

Višnjani in sneženi mož

Ko je prenehalo snežiti, je sneg na debelo prekrival tla v Višnjem. Višnjani so se grели za pečmi, ali pa so cele dneve presedali za mizo in mislili, kaj bi lahko napravili iz snega. Kmalu so pametni možje našli rešitev:

»Snežaka naredimo, velikega, z metlo in dolgim nosom...,« so govorili. Kar poskočili so ob tej misli. V najhujšem mrazu so se veselili, da so uganili takšno, zavihali rokave visoko čez komolec in kakor majhni otroci s krikom in vikom zdrveli na zasneženi travnik vrh hriba.

Tam pa so obstali: »Kako začeti? Kako...,« so zamrmrali, si gladili brke ter si segali z rokami za ušesa. Bili so vsi premraženi in so venomer godrnjali v brke ter jezno stopicali. Pa reče župan: »Če so naše buče okrogle, naj bo tudi glava sneženega moža takšna.« Zadovoljni s takšno rešitvijo začno valiti veliko kepo. Oh, koliko truda in moči so rabili zaston! Tiščali so in tiščali v majhno kepico, jo suvali in porivali s krepilci, dokler čim ni zdrčala po hribu navzdol. In da bi videli, kako se je hitro valila! Ubogi Višnjani so nekaj časa strmeli za kepo, nato so se z vsemi silami zaleteli za njo. Seveda: debeli in zavaljeni župan naprej, za njim pa je sopihal vaški pastir. Ali sreča je opotečal! Pastir se je zamotal v svojo palico, da je padel županu pod noge. Z rokami se je oklenil županovih nog, da se je ta z vso svojo težo zaril z obrazom v sneg in se popeljal po hribu navzdol, kjer je ves prestrašen obstal pri kepi. Otipal si je vse kosti in se otresel snega. Za njim so prihiteli še drugi. Po dolgem prepiru so sklenili, da bodo kepo zvalili nazaj na hrib. Tiščali so in tiščali, prišli do polovice poti, toda kepa je vsakokrat zdrsnila nazaj. Po dolgih urah so jo privalili na hrib, kajti hoteli so imeti sneženega moža prav na vrhu hriba. Nekdo je prinesel dva velika črna kosa oglja, ki sta služila za oči, drugi pa je prinesel dolg, ošiljen, rumen koren za nos in del starih, polomljenih grabelj, ki so imenitno služile za usta in zobe. Tako je bila glava gotova.

In zopet so razmišljali, ko so privalili kepi za vrat in trup: kako naj vse to postavijo pod glavo, ko pa leži na tleh in se ne da dvigniti, ker je pretežka? Pa so jo izmislili modri Višnjani: vrat in trup so postavili na glavo, da se je od teže kar šibila in je imela na mah polno razpok. Naredili so noge, v roke pa so mu dali metlo. Toda... ne! Višnjani so gledali in nezadovoljno mrmrali. Nečesa so pogrešali. In res! Manjkal je lonec z luknjo. Hitro je nekdo odhitel domov in ga prinesel. Že so se veselili, ali... smola! Kako posaditi možaku lonec na glavo? In zopet so mislili in mislili... In morda bi še razmišljali, da se ni oglasil mož: »Kaj vam pravim: možaka moramo obrniti, da ne bo stal na glavi.« »Obrniti, obrniti!«, so kričali Višnjani. »Kajpak, obrniti,« je tulil župan. »Toda... kako, ko je pa tako težak?« Mislili so in mislili in morda še danes mislijo — kako postaviti nesrečnemu snežaku lonec na glavo. Sneženi mož pa se kislo drži, ker ve, da ne bo stal nikdar z glavo pokonci, ampak navzdol in to tako dolgo, da mu ne bo zlezla med ramena, ko bo posijalo zlato sonce. Modri Višnjani pa bodo s premodrim županom še vedno premišljevali o preluknjanem loncu in na glavi stoječem sneženem možu.

10 let Koteks 1945-1955

Če si pogrešil lani, popravi to letos. Zaklanega prašiča oderi in oddaj kožo **KOTEKSU**, ki plača za kožo slovenske pasme 200 dinarjev za kg.

KOTEKS

poziva naše prašičerejce in klavnice, da ne zavržejo niti ene kože, marveč skrbno oderejo vse zaklane prašiče, a **KOTEKS** jim bo plačal za kožo slovenske pasme 200 dinarjev za kilogram.

Želi srečno in uspehov polno novo leto 1957

Hotel »**EVROPA**« Celje

RESTAVRACIJA — KAVARNA — HOTEL

Vsem cenjenim gostom želimo uspešno novo leto 1957 ter jih vabimo na prijetno silvestrovanje v vseh prostorih hotela. Zabavala Vas bo prvovrstna godba. Bogat Silvestrov menu v salonu in vrtni dvorani. Rezervacije sprejemamo do 29. decembra do 12. ure!

Uprava

Slikarsko in pleskarsko podjetje

Slikarstvo Dom Celje

se s kvaliteto svojih izdelkov in zmernimi cenami že deseto leto trudi, da bi zadovoljilo svoje naročnike — V desetih letih svojega obstoja je preslikalo in prepleskalo toliko stanovanj, kot jih ima majhno mesto.

Upravni odbor, delavski svet in uprava podjetja čestitajo ob pomembnem jubileju desetletnice obstoja podjetja vsem članom kolektiva ter vsem tistim, ki so sodelovali pri razvoju podjetja ter jim želijo, da bi s svojimi močmi še nadalje prispevali za rast in procvit podjetja. Vsem cenj. strankam želijo srečno novo leto 1957.

Najmlajšim za novo leto

TAVČAR MIRA:

Goreče kegljišče

Nikar ne mislite, da si je to zgodbo nekdo sam izmislil. Vse se je zgodilo resnično pred leti in prav te dni okrog novega leta.

Očka se je vrnil iz Ljubljane. Zelo težko smo ga pričakovali na uho povedano, predvsem zaradi darilc, ki jih je vedno prinesel, kadar je prišel iz večdnevnega potovanja. Stiskali smo noske ob okenska stekla, gledali na cesto in čakali...

»Tatek, tatek že gre!« vzklikne bratec Rado in že smo se znašli na cesti

ob očku. Zvesto smo vsi trije, pa čeprav samo z enim samim prstom, držali kovček. Doma ga je tatek odprl, vzel iz njega velik zavoj in dejal:

»To je za otročiče.«

Mislim, da tistih nekaj minut, ko smo odpirali škatlo, sploh nismo dihali. In glej, — v njej so bili zloženi kakor vojaki v ravni vrsti čudovito lepi, rumeni, svetli keglji.

Zahvalili smo se očku s poljubčkom, potem pa takoj preizkusili keglje.

V pritličju hiše je bila soba, v kateri smo preživeli pozimi skoraj vse dni. Bila je toplo zakurjena in prijetno nam je bilo v njej. Tako smo tudi ta dan pridirjali z darilom v sobo, junaško razpostavili keglje in igra se je začela. Da, lahko rečem, bila je čudovita igra. Igrali smo kakor odrasli kegljači. Počasi pa nas je igra utrudila in sedli smo kar na tla. Postalo je hladneje, ko se je Zora domislila, da bi bilo dobro naložiti na ogenj. Sicer je to delo opravljala mama. Toda drv ni bilo več. Razočarani smo sedeli in nemo zrli v podrte keglje.

»Keglji!« zakliče Rado. »Kaj pa če keglji tudi gorijo?«

Zdela se nam je imenitna misel in pograbili smo vsak nekaj kegljev ter se odpravili proti peči.

Zora — najuglednejši član naše trojice — je v čudovitem loku zagnala prvo žrtev iz družine kegljev v gorečo smrt. Ko so goreči jeziki plamena oblizali to imenitno gorivo, smo enoglasno vzkliknili polni zadoščenja.

»Gori, krasno gori!«

Zmetali smo keglje v peč do zadnje-

ga in ko je prišla mama klicat h kosilu, sem v hipu, ko je odprla vrata, zalučala še kroglo v peč.

Tedaj smo se šele zavedli našega položaja. Mama je takoj ugotovila, da nekaj ni v redu. Čitala je to v naših plašnih očeh in obrazih. Stali smo kot prikovani ob peči. Stopila je bliže, odprla vratca peči in prebledela. Mislim pa, da smo bili mi še bolj bledi. Brez besed je odšla. — To ni bilo dobro znamenje.

»Po palico je odšla,« sem vzkliknila. Zora pa nama zapove: »Takoj si zabašita jopici v hlače, če ne, bo bolelo!«

Ubogala sva, saj je bilo to v najino dobro.

Mama se je vrnila — s palico seveda. Prva je bila Zora na vrsti. Vpila je, cvilila kot pujsek in prosila mamo, naj neha. Mimogrede pa je nama z bratom pomežiknila — za korajžo.

Rado se je prav tako junaško drl.

Mene pa se je držala smola. Skoraj bi jo srečno odnesla, da mi ni visel rokav moje živordeče jopice izpod hlač.

»Ah, tako!« sem zaslišala presenečena mamin vzklik in že sem čutila kako mi je vlekla jopico ven. In potem je šlo po vrsti brez jopic. Najprej jaz, potem Rado in Zora. Tokrat smo jokali zares, ker je tudi zares bolelo.

Ko je mama odšla, sta se spravila pa še onadva nadme zato, ker sem jopico slabo skrila. Zato sem si ta dan prav dobro zapomnila.

Se dandanes, kadar zagledam keglje, se spominjam naših lepih, novih, ubogih kegljev in tudi tistih udarcev s palico ne pozabim nikoli.

Knjigarna in papirnica

MLADINSKA KNJIGA

CELJE, Stanetova 3

Stalno na zalogi: vse pisarniške in šolske potrebščine, tiskovine za urade, šole itd. Pisalni in računski stroji. Knjigarna, antikvariat, slike, umetnine.

Svojim cenj. strankam želi srečno novo leto 1957

FRANI PUNTAR:

NOVO LETO

Ravno polnoč je odbilo
v uri, ki jo goni škrat,
ko zamašil sem črnilo
in se hitro spravil spat.
Ker se vratca pri pečici
poleg postelje odpro,
ven prilezeta ročici,
glava in še vse telo.
Ves pogum sem si sposodil,
ko je fant pred mano stal,
malček, ki je komaj shodil
in je komaj izjecljal:
»Dimnikar sem, Novo leto,

ravnokar sem se rodil,
zemljo, v mrak in mraz odeto,
v košček sreče bom zavil.
Žarke jezdil sem iz svile,
pa so žarki čudna reč —
v dimnik nitke so vodile,
da sem padel v tole peč.«
In skoz vratca je izvlekel
še prašička za uho,
pujs pa ni nobene rekel,
le pogledal je grdo.
»Si kaj lačen, debelušček?«
fantka vprašal sem v skrbeh.
Potrepljal si je trebušček,
ki napet je bil kot meh:
»Uh, snežink sem se najedel,
sonca sem odkrhnil kos,
mesecu, ne da bi vedel,
sem odgriznil dolgi nos.« —
Čepico si je popravil,
suknjico si poravnal,
pujsa v torbico je spravil,
k oknu je odkoracal:
»Zdaj pa moram res odnesti
svoje pete — je že čas;
zvezde moram še omesti,
preden pride Dedek Mraz.«

FRANI PUNTAR:

PRI VRABČKOVIH

Komaj zjutraj šest odbije,
že je vrabec na nogah.
Z mrzlo vodo se polije
in skrtači s suknje prah.
Vrabčka malega za hlačke

zgrabi, da se prebudi,
vrže mu pod nos copatke
in že v službo odleti.
Ko pa se zbudi vrabulja,
vrabčku hlačke poravna,
v kljunček stisne mu metulja,
včasih pol, pa tudi dva.
Toda že mu mora knjigo
pritrditi pod perot
(zna pač vedno figo)
in potisne ga na pot.
Mali je še vedno truden,
strah ga je, ker nič ne zna,
v šolski klopi ni še buden,
rad bi še ležal doma.
In učiteljica mlada
s šibo stepe mu kožuh,
malega nič nima rada,
ker je velik potepuh.
Med tem časom mama kuha,
da kosilo bo ob dveh;
to bo slastna mušja juha,
kar dehti že preko streh!
Malo česna in čebule,
popra, paprike, soli,
ej, to bodo jo obsule
vrabčevke: »Kako diši!«
Toda popra ni pri hiši...

Že k sosedi odvihra,
a soseda je ne sliši,
ker preglasno klepeta.
Brez začimbe ni kosila
in ga tudi ni bilo:
lonca sta se prevrnila
s česnom, papriko, soljo.

Kaj bo, ko se mož bo vrnil...?
To bo zopet rompompom!
Mali pa bo vse obrnil
in bo zeval kakor som.
Hitro treba bo po hrošče!
Že je šla na dolgo pot...
Daleč je do temne gošče,
saj ni hroščev vsepovsod.
Ko se je domov vrnila,
hrošče vrgla je na mast,
scvrla jih je in solila,
da jim bolj šli bodo v slast.
Prvi vrabček priletel je,
že na pragu je kričal,
da je lačen in pojel je
hrošče v hipu in zaspal.
Ko se stari je privlekel,
ni kosila več dobil,
malemu je hlačke slekel
in ga z leskovko nabil.
Perje je okrog letelo,
stari pa je bil spočit.
Malega je vse bolelo,

rane si je šel hladit.
To so se mu krohotali
vrabčki, ker je bil brez hlač!
Vsi veliki in vsi mali
rekli so, da je berač.
Vrabček se je skril pod streho,
ni se z njimi več igral,
v knjigi je iskal uteho
in je brati kmalu znal.
A učiteljica mlada
gledala mu je kožuh
in imela ga je rada,
ker ni bil več potepuh.
Ko pa leta so minila,
vrabček je postal zdravnik,
zna na pamet vsa zdravila
in ga čisla vsak bolnik.
Vsak, ki k njemu se zateče,
s šibo jih tako dobi,
da nobene več ne reče
in ga nič več ne boli.

Mladinska novoletna nagradna križanka

Tudi za naše mlade bralce smo ob novem letu pripravili nagradno križanko. Pravilno rešene in izžrebane rešitve bomo nagradili s petimi knjižnimi nagradami.

Rešitve izrežite iz časopisa, ob robu napišite točen naslov in šolo, ki jo obiskujete, na levem robu kuverte pa pristavite pripombo: Mladinska novoletna nagradna križanka ter jo odpošljite na naslov »Uredništvo Celjskega tednika, Celje, poštni predal 123« najkasneje do 8. januarja 1957. leta.

Izid žrebanja bomo objavili v petek, 11. januarja 1957. Našim mladim bralcem želimo ob novem letu veliko uspeha v šoli ter dosti sreče pri reševanju.

Uredništvo »Celjskega tednika«

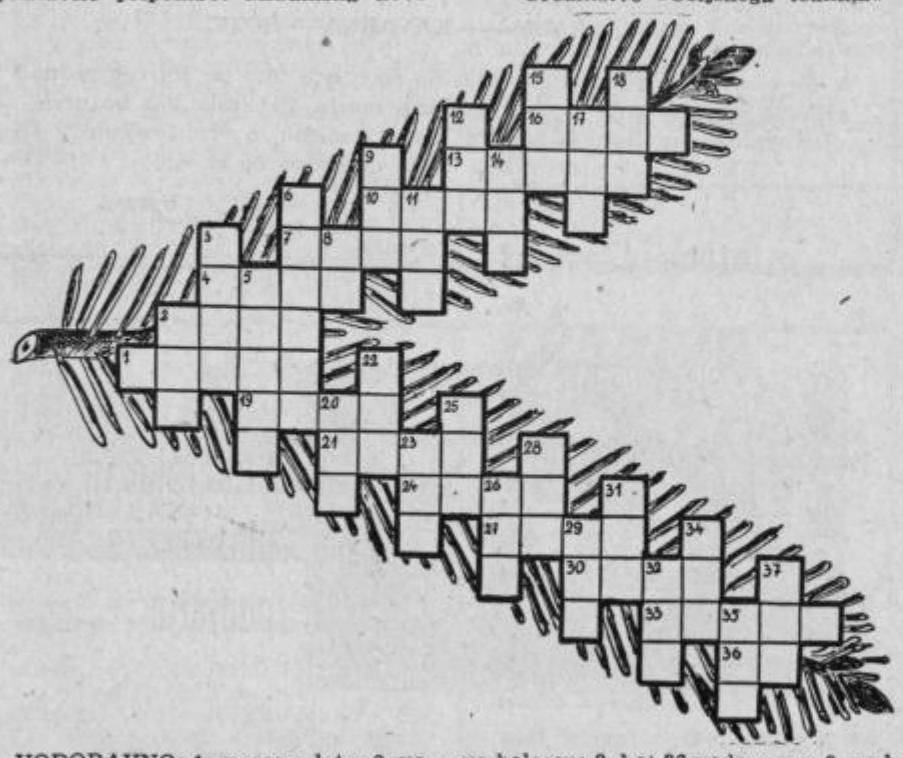

VODORAVNO: 1. mesec v letu; 2. velike posode za vino; 4. če lovec zasleduje in strelja divjačino; 7. oče (ljubkovalna oblika); 10. nočna ptica; 13. rešiti koga; 16. vrsta padavine; 19. znamka motocikla; 21. moško ime; 24. up, tudi žensko ime; 27. vrsta njivskega plevela; 30. bitke, borbe; 33. poglavar Hunov; 36. osebni zaimek.

NAVPIČNO: 2. brez družbe; 3. razkuževalno sredstvo; 5. nam služi za pokrivanje kadar spimo; 6. otroška nalezljiva bolezen; 8. kot 36 vodoravno; 9. nadležne žuželke; 11. občutljiv telesni organ; 12. pasji glas; 14. tisti, ki prisvaja tujo lastnino; 15. časomer (množ.); 17. okrajšano moško ime; 18. živali, ki lajajo; 20. otok v Jadranskem morju; 22. domača ptica z velikim, lepim repom; 23. žensko ime; 25. najslabša šolska ocena; 26. ruska reka; 28. manjše naselje; 29. začetek abecede; 31. število; 32. kratica za »Jugoslovanski aerotransport«; 34. nelačen; 35. kratica za »in tako dalje«; 37. veznik.

FRANI PUNTAR:

Dudu na Severnici

Dudu sinjeoki
sklenil je s sestrico,
da zvečer bo splezal
prav na Severnico.
Tam je vse pod snegom,
sonca je bolj pičlo,
mraz pa je gotovo
sto stopinj pod ničlo.
Dudu se bo smučal
po srebrni trati
ves zavit v kožušček,
v čepici kosmati.
Bral bo bele rože,

gledal bele ptice,
ki lete nad ledom
zvezde Severnice.
»Ampak nanjo priti,
Duda to ni šala!
Glej, če z zvezde padem,
da ne boš jokala!
Kaj veš, kaj lahko se
tamkaj pripeti mi,
ko je vse zamrzlo,
kakor tu pozimi!«
Na večer oba se
splazita iz hiše,
Dudu gre na streho,
Duda očke briše.
Dudu se steguje,
s smučko zvezdo grabi...
»Srečno, dragi bratec,
name ne pozabi!« —
Dudu se skotali
Dudi pred nožice...
»Joj, moj dragi bratec
pal je s Severnice!« —
Res je padel — s strehe,

streha pa je nizka —
kot bi padel s konja,
takega, ki piska.

J. KRAŠOVEC:

USPAVANKA

Pod omaro mišja hiška,
drobna miška v njej živi;
pridi, pridi drobna miška,
naša Zlatka še ne spi...

Ti ne veš, kako so sladke
očke male Zlatkice;
pridi, snej jih brez solatke,
če jih hitro ne zapre...

Tone Zagorc:

Konradova mati

Kot vsak človek na svetu je imel tudi Žagarjev Konrad iz Presečne svojo mater in svojega očeta. Oba je imel rad, čeprav oče ni nič kaj dobro skrbel za malega fanta, kajti očetu se je zdelo, da to pač ni njegova dolžnost, ker s Konradovo materjo ni bil poročen. Toda k njej je vedno zahajal in zdelo se je, da jo ima rad. Tudi fantka je kdaj pa kdaj vzel v naročje in se poigraval z njim, medtem ko je mati kuhala večerjo, ali pospravljala po hiši.

Več let je Gregorjev Martin zahajal k Žagarjevi Mari. V borni kmečki hiši, v kateri je živela Mara s svojim sinčkom, je včasih brlela petrolejka pozno v noč in ljudje so se spotikali ob njo, češ, ali ji je po vsej njeni revščini potrebno, da sprejema k sebi Gregorjevega Martina in ga hrani, ko včasih še sama z otrokom nima kaj jesti. A ljudje so jo sodili krivično. Nikoli se ni nihče vprašal, kako bi storil sam, če bi bil na njenem mestu, ali bi se odpovedal vsemu ali pa bi bilo njegovo življenje še slabše, kot je bilo Marino. Tudi sama se je tega zavedala, zato se ni dosti menila za obrekovanje ljudi. Vsak človek ima pravico živeti, kakor mu je najbolj drago. Nihče ne more spremljati njegovih nagibov in uravnavati njegovih čustev. Vsakomur je svet lep po svoje, saj ga gleda z lastnimi očmi. In, kar je v srcu lepega ali grenkega, kjer so skriti spomini bogatega ali revnega, tja ne more posegati nihče.

Če se Mara in Martin nista poročila, sta imela za gotovo nek vzrok. Morda za to nista imela denarja, mogoče pa ju je bilo strah zaživeti skupaj v skupni revščini. A nekaj ju je vezalo, zaradi česar se nista mogla nikoli ločiti. To je bil Konrad, majhen, svetlolas kodrast fantek, živ in dober v svojem otroškem srcu.

Reven, a lep je bil Marin svet. Toda ne za dolgo. Tisoč devetsto štiriinštiridesetega leta spomladi je Martin odšel v partizane. Preden je šel, ji je nekoliko v skrbeh naročil: »Mara, pazi na Konrada. Morda se ne bova več videla. Nisva poročena, a kljub temu se imava rada...«

»Res je, Martin« je ihte odgovorila Mara. »Ne boj se, pazila bom na Konrada. Tako rada ga imam!«

»Da, najin je. Se še spomniš, kako lepo je bilo takrat, ko si ga prinesla v to hišo? Štirinajst dni je bil star, ko so te z njim nagnali od doma. Nisi se bala. Rada si šla v to hišo in zmeraj se mi je zdelo da je najina.«

»Morda bo nekoč najina. Ko bo konec vojne, bo na Kozjanskem gotovo lepše. Lahko se bova poročila in ljudje me ne bodo več obrekovali. Saj vidiš, kako surovi so z menoj vsepovsod,« je tožila Mara. »Celo sestre me sovražijo in ne prizanesejo niti otroku.«

Martin jo je tiho poslušal. Kdaj pa kdaj je potrepljal Maro po hrbtu in jo stisnil k sebi. Težko mu je bilo, da bi bil skoraj tudi sam zajokal. Pa ni. Prej je stisnil Mari roko in se zgubil v temi.

Pomlad je tistega leta kmalu minila, tudi poletje in jesen. Martin je večkrat prihajal k Mari in Konradu, jima včasih prinesel kakšno malenkost, ki jo je zaplenil v borbah z Nemci ali ustaši, ki so takrat le še bolj poredkoma hajkali po Kozjanskem, največkrat pa je prišel praznih rok in pripeljal s seboj še kakšnega svojega tovariša. Mara mu je dala, kar je pač imela. Četudi sta bila zaradi tega kdaj lačna s Konradom, ji ni bilo nikoli žal za hlebcem ajdovega ali rženega kruha.

Decembra nekega dne je Martin spet prišel. Zatrjeval je Mari, da bo kmalu konec vojne in potlej se bosta gotovo poročila. Toda Maro je bilo strah teh Martinovih besed. Raje bi videla, ko bi ji Martin tega ne bil pripovedoval. A poslušala ga je rada, pa naj je govoril karkoli že. Ko se je tokrat poslavljal od Mare, je rekel na pol v šali:

»Ne pozabi speči potico! Novo leto bo kmalu tu. Prihodnje leto ga bova obhajala že v svobodi.«

Mara je res spekla potico za novo leto. Tudi Konrad ji je pri tem pomagal. A ko je v bližnji hosti nabiral dračje za peč, je opazil dolgo kolono ustašev, oboroženih s strojnicami, ki so se vse hitreje približevali vasi. Ko je deček povedal svoji materi, kaj je videl, ga je vsa presunjena stisnila k sebi in dejala s tihim, preplašenim glasom:

»Da bi le ne bilo kaj hudega! Če pridejo v vas, nam bodo gotovo spet vse pokradli in...«

»Mama, kajne da ne bodo streljali ljudi pred šolo, kot so jih zadnjič?« je Konrad na pol v joku prekinil svojo mater.

Mati je samo skomignila z rameni. Ni vedela, kaj odgovoriti. Pri ustaših je bilo vse mogoče, samo nič dobrega ne. Sedla je za peč in se žalostna zazrla skozi okno v bližnji gozd. Mislila je na Martina in na borbo med partizani in ustaši, ki je bila neizogibna. Tako zelo jo je bilo strah, kot še nikoli poprej. Le s težavo je spekla kruh in pripravila večerjo..

Ko sta Konrad in mati povečerjala, sta sedla na peč, kot je to pozimi na kmetih navada in začela kramljati o drobnih vsakdanjih stvareh. Tedaj pa se je nenadoma oglasil nekje blizu rafal iz strojnice. Mati je skočila s peči in ugasnila petrolejko. Konrad je začel jokati. Prosil je mater, da bi šla k sosedu, toda mati ni hotela iti nikamor. Dvignila je dečka v naročje in ga tesno prižela k sebi. Tudi njo je bilo strah. Streljanje zunaj je bilo vse močnejše. Kdaj pa kdaj je bilo sljšati krik in spet streljanje. Vsak hip je kdo padel, ustaš ali partizan.

Toda kaj zdaj? Nekdo je s puškinim kopitom udaril po vežnih vratih Marine hiše. Kmalu je sledil drug udarec. Ključavnica na vratih je popustila in vrata so z vso silo treščila ob zid. Konrad je začel silovito jokati in se še močneje oklenil materinega vratu. Tedaj sta skozi hišna vrata skočila dva ustaška vojaka z baterijama in naperjenima brzostrelkama v rokah. Ko sta zagledala na peči Maro in njenega ihtečega otroka, sta za trenutek obstala kot okamenela. Iz njunih baterij je pošastno žarela svetloba, proti nedolžnima žrtvama.

Nato je eden od njiju zakričal: »Gde su partizani!?«

— »Ni jih...« je komaj odgovorila Konradova mati. »Tukaj jih ni.«

Tedaj sta ustaša skočila na peč in pograbila otroka. Bila sta močnejša od matere. Strgala sta ji Konrada iz rok in eden ga je s škornjem sunil skozi vrata. Mati se je borila, a brez uspeha.

Ko je bil Konrad že zunaj v temi, je zaslišal presunljiv materin krik. Samo enkrat je zavpila, drugo je bilo že ječanje, ki se je hitro spremenilo v težko nepopisno umiranje.

Mati! Edino kar je Konrad imel, so mu ustaši na Silvestrov večer tisoč devet sto štiriinštiridesetega leta zaklali. Ko je drugega dne zjutraj prišel Konrad s sosedovim hlapcem v hišo, je zagledal mater ležati na tleh v krvi, z razmršenimi lasmi, tu in tam zlepljenimi s strnjeno krvjo. Planil je k njej in jo začel tresti za roko. Jokal je a njegove solze je niso prebudile. Ležala je sredi hiše zaskrbljena a mrtva. Kdo ve, na kaj je mislila v zadnjem trenutku svojega življenja. Mogoče na Martina, če tudi umira v tem trenutku, ali na svojega malega, ljubljenega otroka.

Mali Konrad je nekaj dni hodil k zmrznjeni gomili svoje matere in tam jokal. Čakal je Gregorjevega Martina, svojega očeta, če bo prišel od kod, a tudi njega ni bilo več od nikoder.

FRAN ROŠ:

TRDI OREHI za bistre glave

UGANKE

1.
Okrogla je, a žoga ni,
čeprav ni brez lupine.
Prijetno usta nam sladi,
ko nudi vitamine.
Iz krhljev je sestavljena,
nam z juga je nabavljena.

2.
Vrh strehe noč in dan čepim
in kot da pipico kadim,
iz mene večkrat leze dim,
pod njim pa človek si pogrel
pozimi bo telo vesel
in še kosilo toplo imel.

3.
Po eni strani vsa sem bela.
Obrni me! In razodela
se lepa ti podoba bo.
A ti ovlaži me z vodó
in me pritisni na ovoj,
poženi v rdeči me zaboj
in ko črn poljub dobim,
lahko v široki svet zletim!

4.
Pišem dobro, toda brati
nikdar ne bom mogel znati.
Vsa lesena mi je koža,
a svinčeno imam srcé.
Strah me je ostrine noža,
ki me žre od dne do dne,
končno pa do kraja sne.

5.
Človeku na nosu sedimo,
ušes se njegovih držimo,
nejasni pogled mu ostrimo,
dokler se nekoč ne zdrobimo.

6.
Moj dom je žep. Vogale štiri imam.
Prijetna vloga ni, ki jo igram.
Z menoj si nos prijema marsikdo
in meni prepusti, kar ni lepó,
da prav mehkó v tkanino bo zavito,
kar naj ostalo bi pred svetom skrito.

7.
Zelo okrogel se vam zdim,
tako da se že kar valim.
Če moj želodec kdaj je prazen,
mi glas zveneč je in prijazen,
ko pa docela sem nalit,
mi govor tih je kot ubit.
Skoz odprtino sok mi lije,
naj s pametjo ga človek pije!

Rešitev: 1. pomaranča, 2. dimnik, 3. poštna znamka, 4. svinčnik, 5. očala, 6. žepni robec, 7. vinski sod.

TRGOVSKO PODJETJE
„PODPLAT"
CELJE, STANETOVA 19
nudi raznovrstno usnje in čevljarske potrebščine ter se priporoča za obisk in nakup. — Želimo kupcem in dobaviteljem srečno novo leto 1957

Lesnina - Ljubljana
PRODAJALNA CELJE — Telefon 26-14, 23-48
nudi vseh vrst pohištva, pisarniške opreme, les in lesne izdelke po najnižjih cenah. — Svojim odjemalcem in dobaviteljem želi
srečno novo leto 1957

AVTOOBNOVA
CELJE - MEDLOG
želi svojim cenjenim strankam in vsemu delovnemu ljudstvu mnogo sreče in uspehov v novem letu 1957

60-letnica Mozirske koče

Preden se poslovi leto od nas, je umestno, da se spomnimo 60-letnice priljubljene turistične postojanke na Goleh nad Mozirjem — Mozirske koče.

Spomladi leta 1893 so ustanovili v Ljubljani Slovensko planinsko društvo (SPD) in že 28. avgusta istega leta je bil v Mozirju ustanovni občni zbor Savinjske podružnice SPD. Pripravil ga je poverjenik društva, gornjegrajski nadučitelj Franc Kocbek, ki je bil tudi izvoljen za načelnika. Svoj sedež je podružnica imela v Gornjem gradu. Leta 1925 so ga prestavili v Celje, kjer je še sedaj. Kocbek je bil načelnik podružnice nepretrgoma do leta 1927, ko se je za ponovno izvolitev zahvalil. Od tega leta dalje so načelniki podružnice Celjani.

Da bi usmerili turiste v Golti, jim je bilo treba nuditi na njih zavetišče. Podružnica pa ni imela sredstev, da bi zgradila kočo, zato je Kocbek pri ljubljanskem škofu Missiji izprosil dovoljenje, da so se smeli turisti zatekati v lovsko kočo na Golteh. To pa ni bilo dolgo potrebno, zakaj Kocbek je nagovoril Mozirjane, da so leta 1896 postavili na Golteh Mozirsko kočo. V Kroniki trga Mozirje beremo: Za zgraditev slednje, t. j. Mozirske koče moramo omeniti požrtvovalnost in zasluge tržana Leopolda Goričarja, in potem: Za vzdrževanje te planinske postojanke do današnjega dneva (t. j. l. 1926) pa si je stekel največjih zaslug naš tržan Martin Šuster, ki je neutrudljiv posetnik planinskega zavetišča našega na Medvedjaku, kjer mu bajne gorske vile baje pomlajajo vedno telo in srce.

Ta koča je odgovarjala potrebam skoraj četrt stoletja, zakaj šele leta 1920 jo je bilo treba povečati. Kocbek piše o njej v Savinjskih Alpah: Mozirska koča (1344) stoji pod Loko na Golteh nad Mozirjem. Zgrajena je bila leta 1896, povečana pa leta 1920. Koča ima obednico s kuhinjo, eno sobo s 4 posteljami, v podstrešju sobo z 2 posteljama in skupno ležišče s 6 žimnicami. Studenec se nahaja zahodno od koče, 20 minut oddaljen. Koča je oskrbovana od 1. julija do 15. septembra.

V stari Jugoslaviji se je turizem toliko razvil, da je podružnica leta 1938 zgradila vzhodno od stare koče novo, v katero so preselili kuhinjo in jedilnico, v podstrešju pa pripravili skupno ležišče. Kljub temu je bil takratni oskrbnik Lovro Lesjak vedno v stiski, kako prenočiti vedno večje število turistov, pa tudi smučarjev, ki so našli na Golteh prav pripravne terene. Zato je kar na svojo roko leta 1935 zgradil tako imenovano Lovretovo kočo v jugovzhodni smeri od prve koče. Toda v njegovih rokah je ostala le tri leta. Kupila jo je podružnica, tem laže, ker se je Lovre preselil.

Tako je bilo stanje na Golteh ob pričetku druge svetovne vojne. Medtem so avgusta 1942 zgorele vse tri stavbe, ne da bi bile med vojno obnovljene.

Takoj po vojni so postavili na mestu nekdanje Lovretove koče lep planinski dom, ki mu pa usoda ni bila mila. Dne 5. julija 1950 je nastal na Golteh po neprevidnosti velik gozdni požar, čigar žrtev je bil poleg štirih stavb pastirskega naselja tudi novi planinski dom.

In zopet je bilo treba graditi. Že prihodnje leto je stal nov dom, ki napravi na vsakega obiskovalca prav prijeten vtis. In še ena novost! Leta 1953 so postavili na mestu prve koče prostoren dom, ki nosi ime Smučarski dom XIV. divizije.

Tako je ustreženo potrebam turistov in smučarjev v vsakem pogledu. Želeti bi le bilo, da bi stavbama bila usoda poslej milejša, kakor je bila doslej.

Antični spomeniki Vitanja

Bogata prazgodovina naših krajev se odraža v neštetih večjih in manjših najdbah, posejanih širom po Sloveniji. Imamo predele kot Kočevje, okolica Planine, prostor med Savinjo in Savo in okolica Vitanja, kjer so izkopanine redke, ali pa jih ni. Važni so ti »otoki«, ker tudi v antiki niso predstavljali Rimljanom strateških točk in se ti zanje niso zanimali. Zato je vsaj del prejšnjega prebivalstva — Keltov, obdržal v teh odročnih pokrajinah svoje običaje. Tako nam lahko vitanjsko rimskodobno gradivo osvetli, kako so Kelti stopnjema pronicali v rimsko omiko.

Kelti so bili močan prazgodovinski narod s svojim družbenim redom, ki je služil za vzor kasnejšemu fevdalnemu. Ločili so se torej v plemstvo, oprode in kmete. Gradili so svoja utrjena gradišča z močnimi obzidji. Vladarji okrožij so v I. stoletju pred n. št. pričeli kovati srebrn denar, v katerega so vtisnili svoje ime.

Kotlina, v kateri leži Vitanje, je skoraj od vseh strani zaprta z visokimi hribi. Tako je težko verjetno, da bi v prazgodovini peljala pot po soteski Hudinje, kot danes. Pot se je vila verjetno po obronkih Paškega Kozjaka in Pohorja. Še danes je med ljudstvom živa govorica o »rimski cesti«. Ta naj bi vodila visoko nad dolino. Po antičnem zemljevidu »Tabuli Peutingeriani« je vodila cesta Celeia—Colatio (Slovenj Gradec) v neposredni bližini Vitanja. Tu naj bi ležalo, če je starejše mnenje pravilno, mesto Upellae. Oddaljeno je bilo od Celja 21 km, in od Slovenj Gradca 24 km. Čeprav sedaj iščejo Upellae v bližini Velenja, je vendarle treba obe mnenji preveriti.

Verjetno je proti Vitanju vodila pot, ki se je odcepila pri Stranicah od antične ceste Celeia—Petovio in se dvignila k dvojni planoti pri Sv. Vidu nad Vitanjem. Lani so na nižji planoti odkrili grob, obdan s škriljastimi ploščami. Žal je raziskovalec prišel prepozno, da bi mogel rešiti gradivo. Še kosti umrlega so izginile neznano kam. Ostal

Skica ostanka rimskega groba pri Šentvidu

je le prazen grob in nekaj obdajajočih plošč. Verjetno pa ta grob ni bil osamljen, kajti v začetku tega stoletja so 20 metrov severneje odkrili dvoje nagrobnikov. Rimska navada je bila, da so pokopavali ob cestah. Tako je lahko nižja planota obširno grobišče pred naselbino. Verjetno so od tod pripeljali dvoje nagrobnikov, ki so danes vzidani v Vitanju. Ohranjena imena na teh nagrobnikih so le v dveh primerih rimska. In sicer je to Silvanus Maxima in Septimius Secundinus, vojak II. italske legije. Na ostalih napisih so imena izključno keltska: Bardo, Messor, Catur, Restumarus, Armianus, Dumba, Mogia, Loucita itd.

Nadvse zanimiv je tipično keltski nagrobnik, do 1 metra visok steber, na katerem je upodobljen pokojnik. Nagrobnik nima napisa in so podobni napisi silno redki. V Sloveniji jih poznamo le iz Vitanja, Trojan in Trsta. Tudi drugod po Evropi ni podobnega vitanjskemu. Na vitanjskem spomeniku je namreč ob strani glavne figure še dvoje moških postav. Izdelava figur je zelo primitivna. Zaradi tega je pa ravno nagrobnik zanimiv.

Keltski spomeniki se niso mogli ohraniti, ker so bili leseni. Vitanjski nagrobnik je nastal pod rimskim vplivom. Vendar je ohranil bolj kakor kateri drugi shematizacijo oseb in je glava podobe na desni strani izdelana po istem vzoru, kot so izdelovali obraze že stoletja prej, tako na svetovnoznani vaški situli. Ravno v tem pa je važnost nagrobnika, ker predstavlja vez med dvema zgodovinskima epohama. Prazgodovinska koncepcija in rimski vzor sta kumovala izdelku tako, da bo vitanjski spomenik važen člen v poznavanju provincionalne rimske domače umetnosti.

Da nagrobnik ne bi ostal osamljen, bo potrebno v prihodnje usmeriti pozornost vseh, še posebej pa domačinov, da tudi najmanjšo najdbo prijavijo muzeju ali strokovnjaku. Majhen trud bi bil lahko sčasoma bogato poplačan.

Kolšek V., Petru P.

Skica vklesane podobe Kelta na nagrobniku iz Vitanja

MARJAN KUNEJ

BONI

(Resnična zgodba Matjaža Vrbiča, cesarsko-kraljevega vojaka)

Že davno prej je naredilo: cap!

Cap?

Nekje visoko na kupolastem nebu je sijalo sonce. Bilo je proti jeseni. Travnik, na katerem so vežbali, je bil videti kot ena sama velika krtina, ves prepreden z jarki in luknjami. Ob njegovem robu so čepele nizke, s slamo krite hiše. To je čutil tudi črnolasi fant, doma iz Crne gore.

Vsak dan se je ponavljalo: povelja, sonce in tiste hiše ob robu travnika.

Joco se je vrnil k svoji desetini. Povelja in potem: cap... cap... cap...! Nič drugega.

Ura se je bližala poldnevu. Sonce je bilo neusmiljeno kot komandantova povelja. Vojaki so bili utrujeni. Pot se je mešal z rjavo brozgo in blatom. Najmanj dvajsetkrat so se splazili pod tisto prekleto žico. Potem so se razsuli po jarkih. Tudi včeraj so lazili pod žico in tudi predvčerajšjim. In še nekaj dni prej.

Enourni počitek.

Joco, Milivoj, Matjaž. Odšli so proti hišam ob robu travnika. Ostali niso marali nikamor. Poleglí so po travi, da si posuše obleke. Sicer pa je bilo kar prijetno takole ležati.

Približali so se hiši, ob kateri je stal velik hrast.

»Boni! Boni!...«

Ni jim bilo treba dolgo čakati. Izza napol podrtega vogala je pritekel pes in pomahal z repom. Bil je velik in zelo lep ovčar. Imel je gosto, ne predolgo dlako. Začel je skakati okoli njih in se jim dobrikati. Vedeli so, kaj bi rad. Joco je segel v žep. Iz njega je izvlekel precej masten časopisni papir. Pes se je vzpel po fantu.

Joco je stresel kosti iz papirja. Ostale so od včerajšnjega kosila. Ni jih bilo ravno veliko. Ampak za prijateljstvo s psom jih je bilo dovolj. Vedno so mu prinesli kaj drugega. Pes je bil zadovoljen. Tudi oni so bili. Postali so dobri prijatelji.

Joco, Milivoj, Matjaž.

Posedli so pod hrastom. V hiši ni bilo nikogar. Bilo je prijetno. Prijetneje kot se plaziti pod nizko bodečo žico in blatu.

Misli? Ni jih bilo. Že dolgo ne. Odkar so odšli k vojakom so se odvadili misliti. Za njihove možgane so skrbeli drugi.

Misli? Nihče ni žaloval za njimi. Pokopali so jih brez solza. Pa je bilo tudi bolje tako.

Matjaž je sedel in se oprl na komolce. Pol ure je minilo. Pol ure? Sredi travnika so stale kopice pušk. Vsepovsod naokoli so ležali vojaki. Še pol ure.

Potem bo spet vse isto: povelja, sonce in te hiše ob robu travnika. Vse se bo spet ponavljalo kot izrabljena gramofonska plošča, kupljena v kakšni zakotni skrahirani starinarni.

Zmignil je z rameni in napol legel. Medtem se je pomaknilo sonce za nekaj centimetrov naprej. Čez četrt ure se bodo plazili spet pod tisto nizko bodečo žico. In spet se bo vse ponavljalo kot stara izrabljena gramofonska plošča: povelja, sonce in te hiše ob robu travnika. Od nekod se je spet priklatil pes, ki si je nekajkrat obliznil gobec in začel v neskončnost mahati z repom.

Brezizrazno so se zazrli vanj.

Lep pes.

Ovčar z nepredolgo dlako.

Kako dolgo so si že prijatelji?

Nič. Čez 10 minut bo spet vse tako kot je bilo pred tričrtet ure: povelja, sonce in te hiše ob robu travnika. Neizpeta pesem izguljene gramofonske plošče.

Jocov samogovor:

Že pol leta sem pri vojakih. Včasih sem bil človek.

Imel sem misli. Pa sem jih zabarantal

Poslušam povelja. Vse dneve povelja. Ampak tale pes je velik. Vedno sem si želel takšnega psa.

In kako prijazen je.

Kako dolgo še? Kaj, kako dolgo?

No, kako dolgo bo še vse to trajalo?

Ta pes... kaj bi z njim?

Doma bom spet človek. S svojimi mislimi.

V Matjažu je bilo še nekaj misli. Skromnih, ampak bile so:

Ko se vrnem, bom doštudiral. Vse življenje se vendar ne morem potikati po svetu kot baraba.

Hodil sem s prijatelji.

Samo, bom še lahko študiral?

Danes sem dežurni.

Povelja. Te hiše na robu travnika.

Štirinožni prijatelji. Prijatelji?

Čez minuto? Kaj čez minuto?

Nič.

Ampak, pes?

Milivoj je bil kmet. Imel je ženo in pol ducata otrok. Žena mu je rodila kot zemlja. Ker sta bili obe tako zelo plodni, ju je ljubil.

Vežbe, ves popoldan vežbe...

Pes je še vedno mahal z repom in hodil od enega do drugega. Molčali so.

Povelja? Pa res. Čez 8 minut povelja.

Drug za drugim so vstali. Nikomur se ni mudilo. Pretegnili so se in si naravnali zamazane uniforme. Morali se bodo vrniti.

Matjaž je odšel počasi za hišo. Prijatelja sta mu sledila. Pes je stekel naprej. Obstali so.

Ni misli. Ni besed.

Dolgčas. Pes. Strel?

Matjaž je segel za pas. V rokah se mu je zableščala pištola. Sončni žarki so padali poševno na hladno jeklo.

Pes je mahal z repom in zrl proti Matjažu.

V glavo, naravnost v glavo ga moram, je pomislil.

Roka s pištolo se je dvigala vedno više do višine oči. Tako. Skozi drobno zarezo je videl del pasje glave. Drugega nič. Zanj ni bilo ne povelj, ne sonca, ne teh hiš ob robu travnika.

Pes, pes.

Počilo je. Iz cevi se je pokadilo. Zasmrdelo je po smodniku. Pes se je prestopil, napravil dva, tri korake proti njemu. V njegovih očeh je bila obešena velika žalost.

Roka s pištolo se je pobesila. Ona dva sta molče gledala. Pes je zacvilil. Zvenel je kot obtožba za oropano prijateljstvo. Potem se jim je zdelo, kot bi počasi legel v travo. Steklen lesket se je ujel v drobne pasje oči.

Matjaž je obrisal pištolo.

Odšli so. Morali so pohiteti. Čez dve minuti bodo spet brez misli... In jutri?

Pa kaj, jutri bodo vrgli kosti v pomije. Kot so delali to vsi drugi.

Zadružna hranilnica in posojilnica Celje

in hranilnice ter posojilnice kmetijskih zadrug

GRIŽE — NOVA ŠTIFTA
GOTOVLJE — TABOR
POLZELA — BRASLOVČE

in 72 hranilno kreditnih odsekov kmetijskih zadrug

želi vsem svojim članom uspeha polno

NOVO LETO 1957

Zadružna hranilnica in posojilnica Celje, hranilnice in posojilnice in hranilno kreditni odseki kmetijskih zadrug dajejo vsem članom kmetijskih zadrug POSOJILA pod najugodnejšimi pogoji na OBRAČUNSKE KNJIŽICE.

Kmetje zadružniki, če rabite finančna sredstva za UMETNA GNOJILA, ŠKROPIVA, SEMENA in PLEMENSKO ŽIVINO, POLJEDELSKE STROJE, popravila gospodarskih poslopij itd., oglasite se pri svoji hranilnici in posojilnici ali hranilno kreditnem odseku, ki Vam bo nudila vso finančno pomoč v obliki posojila pod ugodno obrestno mero.

Zadružna hranilnica in posojilnica v Celju ter hranilnice in posojilnice in hranilno kreditni odseki kmetijskih zadrug so dali v teku zadnjih dveh let posojila:

Za umetna gnojila in hmeljevke	din	154,000.000
Za stroje	„	4,500.000
Za elektrifikacijo	„	12,500.000
Za popravilo gospodarskih poslopij	„	9,260.000
Za obnovo sadovnjakov	„	3,600.000
Za obnovo vinogradov	„	4,300.000
Za gnojne jame in silose	„	5,700.000
Za plemensko živino	„	18,700.000

Okrajna zadružna hranilnica ter hranilnice in posojilnice in hranilno kreditni odseki kmetijskih zadrug obrestujejo hranilne vloge po 5—6 % obrestni meri. Vse vloge so **vsak čas izplačljive**, TAJNOST ZAJAMČENA. Za vse vloge jamči država.

MLADINA lahko dobi vsak čas pri hranilnicah in hranilno kreditnih odsekih kmetijskih zadrug brezplačno posebne MLADINSKE HRANILNE KNJIŽICE in lične HRANILNIKE.

HRANILNIKI se izdajajo pri Zadružni hranilnici in hranilnicah in posojilnicah ter hranilno kreditnih odsekih kmetijskih zadrug proti osnovni vlogi 100 din (ensto) na MLADINSKO HRANILNO KNJIŽICO.

Kmetje zadružniki, poslužujte se zadružnih hranilnic in zadružnih kreditnih odsekov, ki Vam nudijo v obliki posojila vsak čas finančno pomoč.

S HRANILNIMI VLOGAMI KREPITE MOČ ZADRUŽNIH HRANILNIC IN CELOTEN RAZVOJ KMETIJSKE PROIZVODNJE NA VASI.

Vinko Šmajs:

Dogodek na Silvestrovo

Narava sanja v gostih cunjastih kosmih, ki se nenehno usipajo z do tal spuščenega neba. Mrak se počasi razlezuje, in zdi se, da bo vsak trenutek gosta črnina objela življenje. Toda ne; tla se belijo, pasji lajež se vznemirjeno trga v vasi in temne sence se vedno jasneje črtajo na beli podlagi. Nad zabavišče, na koncu vasi sikajo v sivino rdeče in zelene kačaste niti. Pok jih nenadoma razbije v tisoče zlatih zvezd. Ostale hišice čemijo v nočni tišini, ki jo poleg pokov in pasjega laježa vznemirja še šum južnega snega, ki se usipa z obloženih vej. Nocoj ni grozotnih praznin v oknih. Vsa so kot zlatice, na brezmejni planjavi. V tebi budijo upe in sladko si vznemirjen, ko jih gledaš. Pričakuješ, da se bo v taki magični noči, prepleteni z zlatimi, mežikajočimi šopki, zgodilo nekaj skrivnostnega, podobnega senu kresne noči...

Toda nič takega ni... nič... le šum svilenih kril, zamolklo in pridušeno va-

lovenje saksofonovih melodij, pisani trakovi, ki so obešeni nad ritmiko razigranih in duh po razgretih znojnih telesih, vinu in cigaretnem dimu, ki kot težka koprena sili v pričakovanja vseh...

Le eno samo pričakovanje iz šumne noči pred mladim letom.

Pri Smrekarjevih so edinega sina Janeza prav to noč vsako leto veselo pričakovali. Natanko ob isti uri in minuti. Dom je vedno toplo gnezdo. Stari materi se lesketajo solze in več solz je zdrselo, več biserov je v Janezovem srcu. Očetov obraz je nasmejan, a tršata narava nikoli ne pokaže, kar čuti. Da, če bi tudi njegovo srce smelo vidno jokati. Pred šestimi leti se je Janez vselej veselo vračal iz mestnega življenja v mirni dom. V velikem mestu je stregel jeklenem stroju. Toda šest let je preteklo, minilo kot v sanjah...

Imel je prijatelja, dobrega prijatelja in lahko je najti takega, ki ima le sladek obraz do usodnih odločilnih momentov. Tak je bil Miran, prijatelj iz šolskih klopi, sin gruntarja, nadut. Časi ljubezenskih iskanj! Janez, visok, postaven fant, črnih kodrastih las in še temnejših oči. Brez imetja, a pridnih rok. Sosedova Marjana, okrogloličnо dekle, s težkimi črnimi kitami in zasanjanimi očmi. Neki večer, tih in jasen, se je dotaknil njene tople lahti, objel oblino njenih valovitih prsi in čutil je nemiren utrip njenega srca. Tisti trenutek je vedel, da jo ljubi, vedel je, da jo ljubi kot božanstvo, ki mora biti odmaknjeno, da se upanje, sladko in hrepeneče, v pričakovanju nenadoma ne razblini v nič.

Pred šestimi leti je prvikrat plesal z Marjano na silvestrovo. Šumen je bil tisti večer. Toda zanj nepozaben. Blesk v njenih žametnih očeh je pripovedoval o vsem: o dolgih nočeh brez sna, o težkem življenju, o presrečnem snidenju... Kako natanko je razločil buren utrip srca. Toplina njenih trdih prsi ga je vžigala. Oči so mu begale na težke temne kite, ki so se kot svila blestele v rdečkasti luči. Nekje daleč je izigraval saksofon nizke, vabeče tone in njuni koraki so mehanično in lahkotno drseli po gladkem parketu.

Utrgala sta se vriskajoči družbi, ko so umolknili akordi v disonanci. Val južne sape je vrgel razgretima obrazoma prgišče kristalnih snežink. Ostra svežina je združila ljubimca. In kot so se nenadoma zagnale bele snežinke v njuno toplino, tako nenadno se je zganilo tudi v Marjani. »Janez!« in nič več! »Janez, Janez, Janez,« je odmevalo v njem. Še strastneje jo je privil in dolgi strastni poljubi so opajali oba.

— Marjana, ti si mi življenje in vse! —

— »Janez!— Je skoraj kriknila.

Ena, dve, tri... dvanajst je rezko odbilo v zvoniku. Bleščeče oči so se ujele tudi v temi in voščile srečno novo leto.

Vrnila sta se. Pisani trakovi so ju omotali in voščil ni bilo konca. Le neko oko ju je zavistno opazovalo.

Vina ni, kar ga popijemo. Najlepših trenutkov ni več in zastonj bi hlastali za njimi. Toda brez upanja vendar ne bi bilo življenja.

Janez spet streže strojem in vsak gib koles je povezan z Marjano.

Zlobno oko je zraslo. Podtaknilo je pismo Marjani. Janez živi v mestu z neonskimi lučmi in našminkanim dekletom. Zlobno oko se sveti... Miran neko noči, ko Marjana nemirno ždi in ne more verjeti, pristavi lestev in pokliče. Marjana drhti v solzah. Miran pa: — Marjana, Janez mi je sporočil, da je zaročen! — — Ne, ne, ne!« Zlobno oko zažari. Odpre priprte okence in se kot prekanjen lisjak prislini njeni postelji.

Krčevit jok — njeno telo je odmrlo. Divja osveta za omadeževano ljubezen. Njeno telo objame Miran. Marjana s široko razprtimi očmi, polnimi svetlih solza! Spremenila bi se, v plave spominčice, če bi mogla. Marjana noseča! Poroka z Miranom...

Leto se prenaglo približa Silvestru. Prve mehke snežinke bičajo njeno srce. Saj pride tudi on. Da, bela obleka, brezhibna pričeska, zanj!

Šest dolgih let... Janez se vrne in z njim toplota stari materi in očetu. A njegov razbrzdan obraz nekaj skriva...

Osamljen tava, snežinke poljubljajo zvesto lice in veje se sproščajo snega ter ga pozdravljajo. Na zabavišču. Oči iščejo samo tiste, ki so prelomile zvestobo in obljubo.

Vino, rumeno vino, je ob tujih zvokih godbe edina uteha. Kako strašno se mešajo misli v njegovi glavi. Končno zagleda belo obleko v desnem kotu dvorane. Močna roka stisne kozarec in črv grize, grize. Rana je zevajoča in — silna misel zdrobi kozarec v roki. On ve, da jo ljubi. Toda Miran ga sploh ne pozna.

Ena, dve tri... dvanajst. Luči so za minuto ugasnile. Še ena trpka brazda v Janezovo belo čelo. Ne, ne vzdrži več! Nekaj mora... Pijača se mu ogabi. Vstane. Fanfare so ravnokar z visokimi toni oznanile mlado leto. Nato pijano zmagoslavje, na plesišču. Janez se odtrga od svoje osamljene mize. Dolgi so koraki in odločni... Glej, Miran se rokuje z drugimi. Njene oči priprte, z dolgimi trepalnicami, čakajo. Dolgi so koraki, v krepki roki je kupica rumene žlahtnine.

— Marjana! Srečno... Visoko dvigne kupico, ona jo dvigne in zvonki glas »srečno novo leto« ponovno združi oba, ki na mah izpraznita čaši. Njena lahet je njegova, da, kot pred šestimi leti... Oklene se je in ona mu voljno sledi. Spet svežina in snežinke, toplina nje-

nih prsi je njegova. Pridušen šepet dveh ljubečih — Miranova laž in prevara... Prijateljstvo, da... — Podlež! — sikne iz Janeza.

Toda še tisto minuto zlobno oko nevarno zažari. Težka Miranova roka se kot bič spusti na Janezovo glavo. Tema, nezavest in splašen krik žena...

Janez ozdravi in zopet odide...

V Miranovi hiši ni miru. Laž se bori z odkritosrčnostjo. Miran pije, pije... Prekupčuje z lesom in pije... Saj ga ni človeka, ki bi lahko zabrisal njegovo sramoto. Težko obložen voz z bukovimi hlodi ugasne zlobno oko.

— Marjana, odpusti! — so zadnje besede, krvavega obraza in ugaslih oči.

— Odpuščam! — je mehko dahnilo iz nje.

Čas ozdravi bolečine. Nebo je spet sivo in povezljeno na mehko naravo. Presneti Silvester! Spet si natrosil belega pršiča. Spet se na zabavišču vrtijo mladi pari. Spet se užigajo in ugašajo barvne luči. Tam sta Marjana in Janez.

Ena, dve, tri, dvanajst. Fanfare, luči ugasnejo, misli vseh prerastejo v eno samo čestitko: Srečno novo leto!

V tistem hipu se iz desnega kota sem zasveti zlobno oko — toda le za trenutek. V kupico rumene žlahtnine kane nekaj, grenki kaplji podobnega. Toda le za hip in v kupicah ni več vina.

— Pojdiva ven! —

Snežinke se veselo zaletavajo v razgreta obraza. In njuni srci preleti nasmeh. Vrneta se in v družbi veselih izpijeta čašo sreče tudi ona dva, vsa pretkana z belimi in rdečimi trakovi... Saksofon in trobente zavriskajo in zloba, bogata in naduta je za vselej premagana — prav tako kot v pravljici.

Vladimir Levstik o sebi in svojem delu

Ni še dolgo od tega, ko smo Slovenci slavnostno praznovali 70-letnico rojstva velike kulturne osebnosti — Vladimirja Levstika. Ker nam takrat ni utegnil povedati kaj več o sebi in svojem delu, ga je te dni obiskala članica naše redakcije in mu stavila nekaj vprašanj.

Ker je Celjanom, Savinjčanom ter vsem Slovencem mnogo do tega, da bi s svojim plodnim prevajalskim in pisateljskim delom še vnaprej bogatili našo kulturo, mi dovolite, da se s prvim vprašanjem pozanimam za Vaše zdravje.

»Mislim, da ljudi nič prehudo ne razburja vprašanje, koliko časa bom še mogel bogatiti slovensko kulturo — če je res, da jo bogatim? — niti jim ne moti spanja skrb, kaj dela moje zdravje.

Vsekakor je odgovor kratek: počutim se kakor težak, ki so ga po 50-letnem garanju zapustile moči. Pol stoletja prerobotanih dni in prečutih noči me ni moglo zmleti; z nenehno tlako sem se preživljal v Ljubljani in drugod, ne da bi delal Savinjčanom sramoto. Niti nisem beračil, niti ne kradel; za denar sem zmeraj dajal kar dobro blago. Vojna leta 1941—1945 pa so — z vsem skupaj — takisto ko preobremenila mojo odporno moč. Povojni čas mi je povečal delovni tovor — od tod število novih prevodov — in poostril v meni zavest, da je precej takih, ki bi me rajši videli mrtvega ko živega; tem na kljub je bila razmeroma visoka kakovost vsega, kar sem dal zadnjih 10 let spod rok. Tako je naposled prišel večer, ko sem sedel za svojo pisalno mizo in skoraj z olajšanjem čutil, da utegnem vsak hip storiti junaško smrt.

Priložnost je šla mimo mene in zdaj se popravljam. Ali bo pa o delovnih dneh, mesecih, morda celo letih, ki mi še ostanejo, kdaj vredno zgubljati besede, je treba videti; potem boste sodili.«

»Naj drugo vprašanje navežem kar na prvega: kako Vam poteka delovni dan? Po številnih prevodih zadnjih let bi človek sodil, da si privoščite le malo počitka.«

Po številu prevodov v zadnjih letih sodite, da si privoščim le malo počitka? Nekje, enkrat, nekomu moram le povedati, to sem od nekdaj čutil: nimam rad, da govore o mojih prevodih tako, kakor da gre za číslano, zame količkaj važno poglavje mojega življenjskega dela. Resnica je čisto nasprotna: prevajati nisem začel niti iz občudovanja do velikih pisateljev, niti iz navdušenja za literaturo; prevajanja sem se lotil edino zato, da mi ni bilo treba začeti krasti! Bojim se, da moram to nadrobneje razpovedati.

Leta — mislim 1904, konec pomladi je bilo, ptičice so prepevale — sem obsedel na ljubljanskem tlaku brez vinarja sorodniške podpore, brez kakršnega koli denarnega vira, brez žive duše, ki bi se bil mogel nanjo obrniti. Gospodinja me je naganjala iz neplačanega stanovanja; že pet dni sem živel izključno ob milosti božje, ki mi ni bila naklonjena, ne glede na to, da baje tudi sicer ni radodarna s kalorijami. Ker od lakote nisem mogel spati, sem se skital po tivolskem parku, čul do belega dne na neki klopci pod gradom in se v zgodnjem jutru, od izčrpanosti omahujoč, opotekel v »narodno mokrilnico« na Marijinem trgu. Tu pa mi oko kakor prikovano obstane na novi žemlji, valjajoči se po bakhanalski mokroti. V odločilnih trenutkih človek naglo ukrepa. Ena! — se ozrem na desno in na levo — dve! — popadem žemljo — tri! — izderem žepni pipec — štiri! — obrežem spodnji del žemljice, ki se mi je videl moker, in — pet! — žemlja je izginila v mojo notrino!...

Ne zamerite, prijateljica, storija je resda nemarna, vendar, kaj si morem, resnična je. Mimo tega je obrodila posledice, ki so utegnile biti kdaj važne, morda celo koristne za slovensko kulturo. Komaj sem namreč pogoltnil zadnji grižljaj in v mislih zahvalil neznanega dobrotnika, sem si že priznal, da se na tak način prehranjevanja v

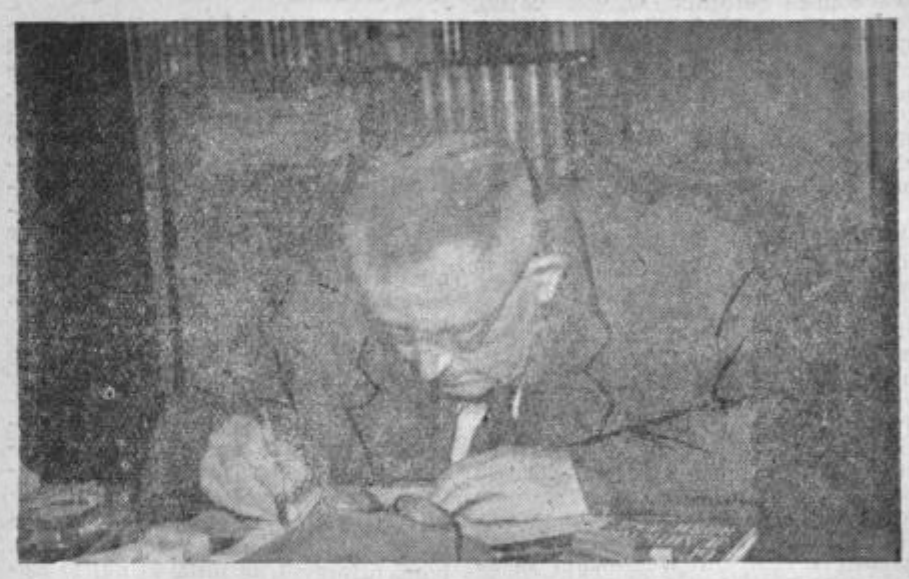

prihodnje ni zanašati: ali bi me prehitela lakotna smrt, ali pa bi zmagal v meni vsakemu stradalcu lastni dar za žeparsko umetnost. In tako sem bil ob koncu tedna z nekim goriškim založnikom v besedi za prevod romana »Foma Gordejev« Gorkega. Delo mi je vrglo zaslužek 200 kron; moja, kasneje nad mero hvaljena prevajalska kariera je bila pričeta!

Nadaljeval sem jo; živeti je bilo treba, in ljubljanske založniške kljuke so se mi zdele tudi brez savinjskega likanja dovolj svetle. Prevajal sem, da se preživim, vendar zmeraj z računom, da mi bo ostajalo kdaj pa kdaj po nekaj tednov, ki jih bom posvečal svojemu življenjskemu namenu — izvirnemu delu. Mladeniški up! Niti ni bilo prevajanje tako lahka stvar, niti ni prizanašalo mlademu človeku, kadar je odbil svojo tlako, z morečim občutkom izmozganosti duha in telesa. In ko si prišel kolikor toliko do sape, se je bilo treba lotiti novega prevoda, kajti brez dela ni jela. Naglas se smejem, kadar mislim na bedake, ki so mi skušali tu pa tam povedati, da je v moji živinski tlaki nekakšno »izkoriščanje«. V velikem gozdu se pač nobene sorte tičev ne manjka!

Po vsem tem si lahko izračunate, kakšni so bili moji delovni dnevi. Ob petih, ob štirih, marsikdaj tudi že ob treh zjutraj iz postelje — oplaknjenje zunanje podobe itd., skok za mizo in »brza palba« do dvanajstih; potem ista pesem narobe, do šestih, sedmih, osmih zvečer in dalj. Sleherni ubeg čez ojnico, obisk, ki je prišel v hišo, nedolžen »pomladi sprehod« je bilo treba plačati z nadurno roboto. Povsem pravilno torej sklepate, da sem si mogel privoščiti »le malo počitka«. Morda niti toliko ne, kakor neki pohorski kmet, ki si je pred desetletji skušal s prevajanjem in literaturo »grunt sanirati«, pa je, revež, pri tem poslu znorel, čeravno ni niti zdaleč toliko prevedel kakor jaz.«

»Kaj trenutno prevajate in kako gledate na svoje ponovne prevode, če jih primerjate s starimi?«

»Kaj trenutno prevajam? Prav ničesar ne. Glede na svoje, petdeset let odrivane izvirne načrte si pretežko zamislim tuje literarno delo, ki bi mi bilo vredno, da se zanj do mrtvega izgaram.

Kako gledam na svoje »ponovne« prevode? Torej samokritika? Ob nekaterih novih izdajah sem resda z žalostjo odkril, da moja prvotna poslovenitev premalo ustreza temu, kar bi moral podpisani prevajalec sam terjati od nje. Te zahteve so se v petdesetletju mojega literarnega dela močno napele. Ko sem začel prevajati, je bilo še dovolj, da si nekako pogodil smisel; prodinarje v finoče izvirnika, v nadrobnosti miselne vsebine, v skrivnosti oblike — vsa ta rahla, a še kako upravičena dlakocepstva so se le polagoma zbirala v kánon, ki današnji prevajalec ne more mimo njega. Prištejmo k temu našo dolgo jezikovno in pravopisno anarhijo. Učeni pismouki so nekdaj predavali bolj svoje domače narečje kakor knjižni jezik, pravopisov je bilo toliko kakor pišočih; Slovenci, v teh stvareh že tako domišljavi in trmasti, nismo imeli do Breznika nobene pametne priročne knjige, ki bi nas brzdala; to, da smo se v dvomih prečesto zatekli k sorodnim jezikom, je dajalo knjižni slovenščini časih kar smešno hejslovansko lice.

Vse te napake so bile bolj ali manj tudi moje napake. Odkar je povojna doba sprostila našo težnjo po rabi čistejše, bolj domače slovenščine in je zlasti izdaja obsežnega »Slovenskega pravopisa« zamašila najsramotnejšo vrzel v našem slovarskem beraštvu, so moji prevodi z drugimi prevodi vred užitnejši in so pridobili tudi v pogledu natančnosti in vestnega gledanja na izvirnik. Vendar se najde še zmerom kaj, na kar nisem ponosen. Tako sem proti koncu leta 1945 podpisal z neko založbo pogodbo, s katero je le-ta dobila pravico, da izda ponatis mojega prevoda »Zločina in kazni« F. M. Dostojevskega; nastal je bil menda že leta 1907, to je, pred skoraj 50 leti. Ker sem bil tisti čas preobložen z drugotnim delom, sem z založbo vred mislil, da bo zadostoval navaden pregled besedila. Komaj pa sem se po tednih lotil tega pregleda, sem že spoznal, da je prevod obupno zastarel; popravljanje bi ne bilo pomenilo nič manj dela kakor nov prevod in bi še ne bilo obrodilo zadovoljivega rezultata. Ne glede na to, da ni hotela založba — kar je bilo sicer poslovno neoporečno — o kakem zvišanju zmernega pogodbenega honorarja nič slišati, sem torej brez obotavljanja pognal ves stari prevod skozi pisalni stroj, pri čemer so sicer hibe odpadle in je nastal docela nov prevod, ki si ga bom zmeraj štel v odliko — vendar, za ceno kolikšnega in vrh tega nič kaj hvaležnega napora!

Ta skušnja z »Zločinom in kaznijo« pove o vašem vprašanju toliko, da mi ni treba nadaljevati.

»Kako gledate na nov prevajalski kader in na povojno književnost pri Slovencih sploh?«

»Povojna leta so nas opozorila na več novih prevajalcev, od katerih je pričakovati uspelih poslovenitev svetovnih del. Pravo zadoščenje mi je, da vidim med njimi ljudi s periferije, ti prinašajo s seboj neobrabljeno izrazno bogastvo, ki bo s svojim poživljajočim vplivom ovíralo prehudo pobarbarjanje slovenščine.

Periferija se uveljavlja tudi v izvirnem slovstvu. Ljubljanskega cvička, s katerim je bila svoje dni vsaka novelica premočena in vsaka pesem zalita, očitno zmanjkuje, in tudi lice naše književne proizvodnje se temu primerno spreminja. Zato pa imamo — poleg Miška Kranjca — Bizeljčana Bena Zupančiča, pripovednika izrazito maupassantovskih kvalitet, Ivana Potrča, sočnega epika vzhodnještajerskih Tunik in druge, od katerih si obetam zdravih presenečenj. Vsega dobrega bo dovolj, kajti — periferija je na pohodu!

»Da ne bi pozabili, koliko Vam dolgujem, bi rada napisala vsaj število vseh Vaših prevodov in izvirnih del. In ali nam niste nekje napovedali še eno originalno delo — Roman Savinjske doline?«

»Število mojih, v knjigah izišlih izvirnih del in prevodov — takih namreč, ki bi jih bilo težko kar na kratko odpraviti s priljubljeno, skoraj že obrabljeno označbo »plaža«, je v celoti 8 + 62; to da skupaj 70 del, kakor so 70 letnemu »častitljivemu starčku« spodobi. Z drugimi in tretjimi izdajami vred dobim 85 knjig; ko bi računal feljtonske romane in podobno blago, bi se moglo to število podvojiti. Premislite, koliko pokvarjenega papirja! Ne vem, ali imamo atleta, ki bi ves ta kup 100 korakov daleč na hrbtu prenesel. Že to ni malo, da smo imeli tistega, ki je te desettisoče strani na stroj stipkal.

»Roman Savinjske doline«? Če mi je usojenega še toliko časa, moči in bistrote duha, ga brezpogojno napišem — se pravi, to, kar more napisati zgubljeni sin, ki se je dolgo klatil drugod po svetu in šele nazadnje spoznal resnico, da vsak pisatelj do groba premleva materinsko kolajsanje zibke, ki ga je nekoč tako nematerinsko iztresla na svet. **Že od malega,** ko sem otrok gledal te kraje in ljudi, me je spremljal občutek stremenja: kako da jih nihče ne opiše? Kaj mar res nihče ne razume zgodb, ki jih pripoveduje tod vsako drevo, vsaka njiva, sleherno znamenje ob cestnem ovinku? Meni se je zdelo, da dolina, prelepa Savinja, ki se srebri po nji, in ljudje ob nji naglas vpijó svojo storijo. Moram, hočem jo povedati, vsaj tisto, kar sem iz nje ujel in razumel: kajti doline z rekami imajo dolgo, bogato, častitljivo zgodovino, in posamezen človek navadno umre, preden ji pride do konca, pa najsi bi že s prvim dnem življenja začel pisati svojo povest...«

Fina in precizna mehanika
J. JAVORŠEK
Celje, Ipavčeva 26 — Telefon 26-98
Specialna delavnica za vsakovrstna orodja za obrt in industrijo
Svojim cenjenim strankam želi srečno novo leto 1957

IVAN NARAKS
sodavičarstvo
Celje, Stanetova
Svojim cenjenim odjemalcem želim srečno novo leto 1957

Svojim cenjenim strankam želim uspeha polno novo leto 1957
Izvršujem vsa instalacijska dela in vsa dela, spadajoča v to stroko.
Se priporoča
MIHAEL VELENŠEK
elektroinstalaterstvo
Celje, Mariborska cesta 36

Kako so partizani leta 1944 osvobodili Mozirje

Po prihodu 14. divizije na Štajersko (februarja 1944) tudi v Zg. Savinjski dolini zaznamujemo v zgodovini narodnoosvobodilne borbe izredno aktivno delovanje partizanskih edinic.

V Zg. Savinjski dolini so v marcu in aprilu 1944 pričeli množično odhajati v partizane vsi zavedni Savinjčani. Mnoge vojne obveznike so partizanske edinice odtegnile nemški vojski, oziroma formacijam Wehrmannschafta. Globoka mržnja do okupatorja, visoka morala in nacionalna zavest ljudi v teh krajih ter neprestani napadi partizanskih edinic, vse to je v poletju 1944 bistveno omajalo okupatorjeve pozicije ter utrdilo vero ljudstva v zmago narodnosvobodilnega boja.

V drugi polovici leta 1944 začno partizanske brigade z veliko vojaško akcijo v Zg. Savinjski dolini. Napadale so enote VI. SNOB »Slavka Šlandra«, XI. SNOB »Miloša Zidanška«, XIV. divizije in Vzhodno-Koroškega odreda. Akcije so bile skrbno pripravljene, kombinirane z manjšimi napadi, ki so odvračali pomoč napadenim postojankam. Pri teh napadih so že partizani uporabljali tudi težje orožje. Večji udar se je začel 31. julija. V nekaj dneh je bilo vse ozemlje ob Dreti in gornjem toku Savinje do Logarske doline očiščeno okupatorskih enot. Prestrašeni nemški »Fritzi« in Wehrmanni so se ustavili šele v Mozirju, kjer so si komaj opomogli od strahu. Tu so se nato v nekaj dneh močno utrdili v sedanjem poslopju občinskega ljudskega odbora, v šoli, v župnišču in cerkvi. V zvoniku so imeli opazovalnico, odkoder so lahko z mitraljezi kontrolirali okolico. Šola, cerkev in župnišče je bilo obdano z blokadami iz obtesanega lesa in žičnimi ovirami. Vsa ta poslopja so bila zavarovana še z minskimi polji in strelskimi jarki. Posadka je štela nekaj nad 300 mož. Sestavljena je bila iz nemške policije in Wehrmannschafta. V zgradbah okrog cerkve se je zabarikadiralo okrog 150 Wehrmannov in komandant bataljona, od vseh domačinov osovraženi SA Standartenführer Wolf. Ostali del posadke je tičal v bivšem Sokolskem domu in po bunkerjih na periferiji trga. Iz Celja jim je Dorfmeister pošiljal pomoč v obliki treh lažjih tankov. Tako pripravljeni so noč za nočjo pričakovali napada. V poslednjih dneh pred svojim propadom je ta Hitlerju do kraja zvesta druščina izvedla nekaj večjih rekvizicij v okolici Mozirja. Toda iz postojanke so si upali le v močnejših skupinah in to samo pri belem dnevu. Dne 11. septembra ob 21.30 uri je Šlandrova brigada začela napad na Mozirje z vseh strani. Prvi bataljon, ki je prodiral od vzhodne strani, je po kratkotrajni a srditi borbi prisilil sovražnika, da je zapustil položaje pri Čohu in se umaknil v notranjost trga. Še pred polnočjo je prvemu bataljonu uspelo, da je prodrl v središče postojanke, kjer se je predalo 25 Wehrmannov. Do jutra je nato skupno z ostalimi edinicami prodrl do položajev pred cerkvijo.

Drugi bataljon, ki je prodiral iz smeri Nazarja, je zavzel položaje na črti Brce čez glavno cesto do Savinje. Tu je zadel na močan ogenj iz mitraljezov in minometov, ki je prihajal iz zvonikovih lin. Borci tega bataljona so takoj zavzeli položaje in kmalu odgovorili s strelom iz topa, katerega so postavili v bližino Čopove hiše, le kakšnih 250 m daleč od cerkve, odkoder so z direktnimi streli obstreljevali zvonik in župnišče. Po prvih topovskih zadetkih se je posadka umaknila v notranjost cerkve.

Tretji bataljon je razorožil posadko v bunkerjih ob mostu čez Savinjo ter proti jutru 12. septembra skupno s prvim bataljonom uničil posadko v sedanjem Telovadnem domu in v bivšem poslopju občinskega ljudskega odbora (Rotovžu).

Borba je trajala vso noč in ves dan do 18. ure. Malo pred 18. uro so se borci pripravili na juriš, ki naj bi zlomil moč zadnjih Hitlerjevih hlapcev. Še vedno se je skupina, ki ji je poveljeval komandant postojanke upirala v cerkvi. Na opozorilo partizanov, da bodo cerkev minirali, če se ne predajo, so se odprla cerkvena vrata, ogenj iz mitraljezov je utihnil, na cerkvenem oknu pa se je pokazala bela zastava. Predaja! Borba je bila končana.

Sovražnik je imel v teh bojih 50 mrtvih, precej ranjenih, vsi ostali pa so bili ujeti. Brigada »Slavka Šlandra« je dobila mnogo orožja in municije, en osebni in en tovorni avtomobil. Po tej uspešni akciji se je zelo dvignila morala pri samih borcih kakor tudi pri prebivalstvu Zg. Savinjske doline, saj je po treh letih krute okupacije zopet svobodno zadihalo. Pri napadu na Mozirje je bil ujet »Bürgermeister«, gestapovec Franc Regger, ki je bil zaradi svojih zločinskih dejanj proti slovenskemu ljudstvu 21. septembra 1944 obsojen na smrt pred senatom Vojaškega sodišča IV. Operativne cone v Gornjem gradu.

Tako je bila likvidirana najmočnejša nemška postojanka v Zg. Savinjski dolini. Celotno osvobojeno ozemlje je imelo razsežnost okoli 600 km².

Zupan Zvone

Člani celjskega Radio kluba so zborovali

Pred dnevi so polagali obračun svojega dela člani celjskega Radio kluba. Iz vseh poročil, ki smo jih slišali, je sicer videti, da je delo v klubu precej napredovalo, vendar z njim še vseeno ne moremo biti zadovoljni. Res je, da imajo pri delu težave, kot so pomanjkanje finančnih sredstev, primernih prostorov in materiala, kar pa seveda ne sme biti vzrok, da se klub ne more uveljaviti med Celjani, posebno še med mladino.

V klubu deluje edino primo-predajna sekcija, kar je seveda premalo. S pomočjo Radio kluba Maribor so si sestavili in uredili oddajno in sprejemno postajo z močjo 50 W ter z njo samo v letošnjem letu opravili preko 1750 zvez z radio amaterji z vsemi celinami. To je res na eni strani precejšen uspeh, na drugi pa tudi neuspeh, saj predstavlja primo-predajna sekcija edino obliko društvenega življenja in dela sploh.

Upravičeno lahko trdimo, da je najbolj senčna stran dela v celjskem Radio klubu prav delo z mladino. Danes je mladina tudi v Celju naravnost lačna tehničnega znanja tudi s področja radio tehnike. Klub morda ni znal najti pot do te mladine v tovarnah in šolah ter jo pritegniti v klubsko življenje. V bodoče se zato ne kaže zapirati v ozek krog ter delati samo v primo-predajni sekciji s starimi preizkušenimi kadri, operaterji, ampak na široko odpreti klubska vrata tudi mladini in jo s primernimi sredstvi povezati v društvo Ljudske tehnike.

O bodočem delu so spregovorili na občnem zboru prav obširno. Res je, da je ovira boljšemu razvoju vrsta vprašanj, ki tarejo klub, vendar bi se vse težave dale odstraniti, če bi imeli v radio klubu množico mladine, ki ji pa ne bi mogli ničesar nuditi. Najprej je treba dobiti aktivne člane, šele potem se lahko postavljajo upravičene zahteve po večjih sredstvih, boljših prostorih in podobno. V tem pogledu sta obljubila pomoč tudi zastopnik republiške zveze radio amaterjev Slovenije ter sekretar okrajnega odbora Ljudske tehnike Celje tov. Pratnemer. Zato je gotovo, da novi odbor ne bo imel lahkega dela, saj ga čaka še ogromno nalog v razširjanju radio tehnike med prebivalstvom, posebno med mladino.

Specialno izdelovanje ščetk in čopičev za industrijo, obrt, trgovino in hišno uporabo

IGNAC ŠIMENC
Celje, Levstikova 2

Avtomehanična delavnica
ANTON GAJŠEK
Celje, Mariborska cesta 5, telefon 24-28
Želi svojim cenjenim strankam uspeha polno in srečno novo leto 1957

Svojim cenjenim odjemalcem želim srečno novo leto 1957

Uprava za ceste LRS
TEHNIČNA SEKCIJA CELJE
želi ob novem letu 1957 vsem družbenim in gospodarskim organizacijam ter ustanovam še nadalje mnogo uspeha pri izgradnji socializma

Ljubečna se gibije

Iz Ljubečne je redkokdaj kaj slišati, kakor da je nekje na koncu sveta, ne pa tik pred pragom Celja. Pa se tudi pri nas marsikaj zgodi, kar je vredno, da zvedo še drugi! Evo naših novic! Najprej ena »ciglarska«: Ljubečenska opeka je bila že od nekdaj na dobrem glasu, te dni pa je dobila izvid Zavoda za preizkušnjo materiala v Ljubljani, da ima najvišjo nosilnost na kvadr. centimeter, to je, da je najboljša v vsej Sloveniji! Pač izredno priznanje tudi vsemu delovnemu kolektivu!

Naši ciglarji so tudi v drugih ozirih pohvale vredni. Letos so soglasno prevzeli patronat nad pionirsko organizacijo in kar kmalu tudi z dejanjem pokazali, da ne samo na papirju. Izdatno so podprli in sploh omogočili prireditev novoletne jelke ne samo za svoje, temveč za sploh vse otroke devetih vasi, ki obiskujejo ljubečensko šolo. Široka in plemenita gesta, ki je lahko marsikomu za zgled.

Če smo že pri šoli, še to: Tudi šolski svet deluje vzorno in rešuje ne samo materialna, temveč tudi socialna in vzgojna vprašanja. Verjetno nam ga prenekatera šola lahko zavida. Marsikaj pa je seveda še v načrtu.

Tudi prosveta se giblje. Knjižnici sicer manjka sredstev za nabavo novih knjig, ima pa kljub temu precej rednih čitateljev, posebno pozimi. Občni zbor, ki je bil te dni, si je zadal lepih in obširnih nalog — upajmo, da jih bo tudi izvedel! Organiziran je tamburaški orkester, ki pridno vadi, le da mu manjka instrumentov. Morda je kje kdo, ki mu ležijo brez koristi, pa bi nam hotel pomagati z njimi?! Esperantski tečaj je sicer bolj skromen, imamo ga pa le! Šahistov je nič koliko, šolski otroci ga poleti iz šole grede igrajo kar ob cestnih jarkih. Zdaj jim tega ne bo več treba, ker imajo svojo sicer skromno, pa vendarle urejeno pionirsko sobo.

In zdaj še velika novica! Spomladi se bo nepreklicno začela gradnja zadružnega doma, pravzaprav hmeljske sušilnice, ki pa bo, kolikor se da razbrati iz dosedanjih sklepov in načrtov, rešila tudi celo vrsto drugih za davno perečih problemov. V nji bo prosvetna dvorana, ki smo jo že tako dolgo in tako zelo pogrešali in potrebovali, prostor, kjer se bo mogla ob šahu in časopisih shajati mladina, kjer bodo predavanja itd. V stavbi bo tudi nova, moderna trgovina, sčasoma morda še kino, pošta, mesarija, kaj vem, kaj še vse. In ko bomo vse to imeli, bomo kajpa hoteli še več, morda televizijo, morda trolejbus, morda 50 novih stanovanj, in tako je prav, ker je to napredek, korak za korakom k lepšemu in boljšemu življenju našega delovnega človeka. Še boste slišali o nas! Pokazali bomo, da so tudi ljudje, ki vse življenje samo »blato mešajo«, zmožni marsičesa, če so le složni. Zaenkrat pa naj bodo te novice majhen dokaz, da se tudi Ljubečna giblje!

E. T.

Pionirska banka

Naše male je potrebno v šolah seznanjati z družbenim gospodarstvom in svojstvenimi procesi v njem. Boljše kot s teoretično razlago, je to s prakso. Pionirski odred »Simon Gregorčič« v Podčetrtku si je osnoval svojo Pionirsko banko. Izvolili so si svoj upravni in nadzorni odbor. Vanjo vlagajo vloge in pionirjem, ki trenutno potrebujejo denar, tudi posojajo. Vse skupaj pa vlagajo na pošto. To je pravzaprav primernejša oblika šolske štednje, kakor pa z individualnimi knjižicami. Tako šoli Podčetrtek s Pionirsko banko in Olimje s Pionirsko zadrugo na zelo praktičen način spoznavata učence z gospodarskim delom odraslih.

-šn-

Cenjenim strankam želijo srečno novo leto!

FOTO PELIKAN

Vse krojaške usluge Vam solidno, poceni in hitro opravi

Moško in žensko krojaštvo

Celje, Titov trg 8 (v prostorih bivše restavracije »Union«)

Vsem cenjenim strankam želimo srečno novo leto!

Žensko krojaštvo in šivalnica perila
NINA LENART — Celje,
Stanetova ulica

Vedno svež bo Vaš obraz,
če iščete uslug pri nas,
z britjem brad in nego las.
Brivski in frizerski salon
RIKO GROBELNIK, Celje,
Kocenova ulica

Ključavničarstvo
OŽEK LOVRO
Celje — Trg svobode 7
Se priporoča v letu 1957

Socialistični obrtni podjetji
Česalnica »ZORA« in
brivnica »MARKO«
v Stanetovi ulici

Strankam čestita in se priporoča elektroinstalater
BELAK FRANJO
Celje, Jetniška ul. 2

Nekaj besed o barvnih filmih

Mnogi kinoobiskovalci, ki gledajo barvne filme v naših kinogledališčih, ne vedo, da snemanje barvnih filmov ni tako enostavno, kakor je to pri črnobelih filmih. V glavnem gledajo le *barvne* filme, ne vedo pa, kako velika razlika v barvah je med posameznimi filmi, ki se snemajo po različnih sistemih in na različnih barvnih vrvcah — trakih.

Kinematografi navadno napišejo na svojih reklamah le, da se predvaja »barvni film«, po kakšnem sistemu pa je takšen film sneman, ne omenjajo, dasi je za marsikaterega gledalca zelo važno, kakšen film bo gledal, dali bodo barve lepe in pestre. Snemanje barvnega filma je namreč mnogo odvisno od različnih procesov snemanja, snematelja, sistema in pestrosti barv. Čim so filmi snemani v pestrejših barvah, so tudi mnogo dražji.

V glavnem razlikujemo dve vrsti kolor filmov. Najboljša in najpestrejša vrsta barvnih filmov je snemana po sistemu »Tehnicolor«, po katerem se snema s tremi filmskimi trakovi vzporedno, in sicer za vsako osnovno barvo po en trak. Drugi sistem pa je tako imenovani »Monopak-color«, z enim trakom, na katerem so vnešene tri barvne emulzije za tri osnovne barve. V to grupo spadajo: Ferrania, Gevacolor, Agfacolor in Eastmancolor.

Čeprav je tehnično najbolj kompliciran in najdražji, je vendar »Tehnicolor« sistem najboljši, ker omogoča najboljšo vrsto in kvaliteto barv ter daje možnost boljših in trpežnejših kopij. V sami barvi pa ima specifične vrednosti, ki jih drugi barvni filmi nimajo. »Tehnicolor« izvrstno reproducira nekatere barve, ki za ostale sisteme

predstavlja še zmeraj probleme, in jih sistem »Monopak« ne zmore rešiti. Zlasti vijoličaste barve so pri »Tehnicoloru« izredno lepo reproducirane, tako da jih navaden gledalec lepo opazi, dočim so nekatere nianse barv za navadnega gledalca neopazljive, so pa važne za ustvarjanje atmosfere filma.

Po »Tehnicolor« sistemu največ snemajo Amerikanci, ki ljubosumno skrivajo tozadevno licenco, katere cena je zelo visoka in je druge države ne morejo odkupiti. V Evropi največ snemajo barvne filme po »Monopak« sistemu, ki pa so kvalitetno slabši, vendarle pa je snemanje enostavnejše in mnogo cenejše.

Prvi barvni film pri nas smo začeli snemati po »Monopak« sistemu (Agfacolor) in sicer film »Pop Čira in pop Špira«, ki ga bomo gledali pri nas šele v drugi polovici 1957 leta. V prvi polovici 1957. leta pa bomo v naših kinodvoranah gledali naslednje filme:

Jugoslovanske: Zenica, Deklica in hrast, Dolina miru, Veliki in mali, Anikini časi, Ne obračaj se sinko, Slab denar in Ni bilo zastonj.

Ameriške: Pekel pod ničlo, barvni; Destri, barvni; Trobente opoldne, barvni; Upor na ladji Baunti; Broadvajska uspavanka, barvni; Čas obračuna, barvni; Boj v vsemirju, barvni; Marty, Rdeče podveznice, barvni; Ata in mama; Ne bodo mi verjeli; Houdini, barvni; Mali ubežnik; Dva tedna ljubezni, barvni; Plamen opoldne; Odvrzi brigo na veselje; Vikend v Waldorfu; Držite lopova, barvni; Racman Paja in pes Pluto, barvni; Revija risank, barvni; Abot in Costello v tujski legiji; Dolina maščevanja, barvni; Na 30. nadstropju; Teodora Bizantinska, barvni; Beli jorgovan; Kvartopirec iz Mississippija, barvni; Steklene copate, barvni; Kliv divjina, barvni; Avanture Don Juana, barvni; Ko pride zima; Bosonoga kontesa, barvni; Žene orkestra; Beg iz Guiane; Na razkrižju; Nocoj pojemo, barvni; Kleopatra, barvni; Van Gogh, barvni; Človek izza puške, barvni; Ne kot tujec; Dolina nasilja, barvni; Naši zvesti prijatelji, barvni; Tujec v sedlu, barvni; Sin Ali Babe, barvni; Poslednji iz plemena Komanča, barvni; Po sledi morilca; Kliči M zaradi umora, barvni.

Francoski: Mihail Strogov, barvni, cinemascop; Stopnice za služinčad; Marijana moje mladosti; Ne umira se tako; Otroci ljubezni; Očka, mama, služkinja in jaz; Šentjernejska noč, barvni.

Ruski: Proučevanje zvestobe, barvni; Pedagoška poema, barvni; Othello, barvni; Dvanajsta noč, barvni; Spomladni mrazovi; Mati, barvni; Knjeginjica Mery, barvni.

Avstrijski: Cigan baron, barvni; Na gladki plosvi, barvni; Piroška, barvni; Kameno srce, barvni; Dokler si Ti z menoj, barvni; Stotnik in njegov junak.

Italijanski: Odisej, barvni; Prepovedane vezi; Suknja; Deset ljubavnih pesmi; Atila, barvni; Scampolo, barvni; Gracijela; Dekle z reke, barvni; Verdi, barvni.

Angleški: Trije koraki do vislic; Pariz, mesto ljubezni, barvni; Mož z zlato roko; Velika ura.

Mehiški: Mladi Juarez; Poslednja želja; Idealna tašča; Umiram srečna.

Češki: Vest, barvni; Pot v prazgodovino, barvni.

Poljski: Blago.

Argentinski: Cafe Cantande.

Pri tej priložnosti Kinopodjetje Celje prisrčno čestita srečno, zadovoljno in zdravja polno novo leto 1957 vsem delovnim kolektivom, vsem kinoobiskovalcem kot tudi vsemu prebivalstvu mesta in okraja Celje ter jim želi še večjih delovnih uspehov za dvig življenjskega standarda in s tem pri graditvi socializma.

MED KOLEKTIVI

NOVOLETNI OBRAČUN:
Kaj smo in kaj še bomo storili

Novo leto je pred durmi, pred nami je novo, za nami staro gospodarsko leto. Ob sklopu leta z več ali manj lepimi spomini pogledamo nazaj na prehojeno pot in smo pri tem več ali manj zadovoljni s svojimi osebnimi uspehi. Kot posamezniki, tako tudi vsa družba, vsak delovni kolektiv zase, vsaka družina nekam sponiano zaključuje bilanco preteklega leta.

Recimo: ker smo v okviru celotne jugoslovanske skupnosti v preteklem letu dosegli lep napredek tako znotraj meja kot v svetovni politiki, lahko rečemo, da so tudi naši osebni uspehi k temu pripomogli. Ni si mogoče zamišljati uspeha vsenarodne skupnosti brez uspehov manjših enot, ožjih skupnosti kolektivov itd.

Naš list je imel v načrtu s posebno novoletno prilogo popeljati svoje bralce med kolektive, med naše delovne ljudi mest in vasi, med kmetijske proizvajalce in v občine ter v pisani obliki in sliki pokazati, kako naši ljudje ustvarjajo, kako upravljajo, kakšne načrte imajo, kaj še želijo storiti in kakšne so bile pomanjkljivosti in težave, da njihovi uspehi v preteklosti niso bili še večji.

Ne moremo reči, če se nam je to popolnoma posrečilo? Tudi mi, kar nas je pri listu, smo razmeroma majhen kolektiv, podjetij pa, kolikor jih je v okraju, je zelo veliko. Toda obiskali smo večji del vsa podjetja v okraju, ter z reportažami o življenju v teh kolektivih napolnili polnih 24 strani.

Novinarji in sodelavci »Celjskega tednika« se prav dobro zavedamo, da nismo napisali vsega, kar bi bilo treba, kar bi bilo omembe vredno, kar so kolektivi zaslužili. Toda kljub temu smo prepričani, da bodo naši bralci temeljiteje spoznali delovne kolektive širom po našem okraju. Morda se bodo njihove oči ustavile na branju, ki jim bo predstavilo kolektiv, katerega doslej sploh niso poznali. O mnogih kolektivih so morda slišali nekaj površnih besed, kako pa se odvija tam proces proizvodnje, iz kakih razmer so podjetja nastala, kako so se razvijala, kaj sedaj delajo, kam posiljajo svoje proizvode, kakšne načrte imajo, o tem pa večinoma vemo zelo malo. Tako pa bodo naši bralci v novoletnih praznikih iz objavljenih reportaž pobliže spoznali nad 50 kolektivov našega okraja. To pa je precej več kot ena polovica vseh naših podjetij v mejah okraja Celje. Med reportažami o podjetjih, ljudeh, ki delajo v njih, je tudi nekaj reportaž o življenju, gospodarskih uspehih in načrtih v posameznih komunskih skupnostih.

Čeravno naš namen, da za novo leto v sliki in besedi predstavimo ljudem kolektive celjskega okraja, morda ni popolnoma uspel, pa vendar lahko za gotovo trdimo, da bo te strani marsikdo skrbno spravil. Vsebina te 24 strani velike priloge bo marsikomu v pomoč, zlasti pa naši dorastočujoči mladini, ki svojo domovino, pa tudi ožjo skupnost, še vedno premalo pozna. Brez dvoma bodo naši delovni ljudje z zanimanjem prebirali to branje in spoznali druga podjetja ter probleme v njih, pri tem pa morda našli marsikaj, kar bi bilo vredno posnemati. In končno spoznali bodo, da si povsod delovni ljudje — proizvajalci prizadevajo čim več doprinesti k izgradnji socializma in boljših življenjskih pogojev naših narodov.

S tem, da so omogočila tiskanje te priloge z opisi svojega dela in življenja, so podjetja najlepše zaključila staro leto tudi pred javnostjo. Zato se uredništvo »Celjskega tednika« podjetjem, ustanovam in vsem, ki so k temu pripomogli najlepše zahvaljuje, ter jim, kakor tudi vsem ostalim delovnim ljudem v krogu naših bralcev želi prijetno zabavo povezano s koristjo, ko bodo prebirali te vrstice.

»Srečne novoletne praznike in obilo uspehov tudi v prihodnjem letu!«

Uredništvo »Celjskega tednika«

Srečno in uspehov polno novo leto 1957!

PODJETJA, USTANOVE IN OBČINE, KATERIH REPORTAŽNI ZAPISI SE VRSTIJO V NAŠI NOVOLETNI PRILOGI »MED KOLEKTIVI«, ISKRENO ČESTITAJO VSEM DELOVNIM LJUDEM, VSEM KOLEKTIVOM, ČLANOM KOLEKTIVOV IN NJIHOVIM DRUŽINAM, DRUŽBENIM IN POLITIČNIM ORGANIZACIJAM TER DRUŠTVOM OB SKLEPU STAREGA LETA 1956. ŽELIJO JIM VELIKO ZNAČAJNIH USPEHOV TUDI V BODOČEM 1957. LETU PRI IZGRADNJI NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE, PRI KREPITVI SOCIALISTIČNIH ODNOSOV V MESTIH IN VASEH TER KAR NAJVEČ USPEHOV PRI DVIGU DELOVNE STORILNOSTI V DOBROBIT VSEH DELOVNIH LJUDI JUGOSLAVIJE, — ZA NJIHOV VEČJI ŽIVLJENJSKI STANDARD TER LEPŠO BODOČNOST!

SREČNO IN USPEHOV POLNO NOVO LETO 1957!

V osrčju savinjskih gozdov poje
NAZARSKA ŽAGA
pesem lepše bodočnosti

Že od nekdaj je savinjski človek s posebno ljubeznijo vezan na bogastvo temnih savinjskih gozdov, pa četudi ga ni znal ali mogel izkoriščati v lastno korist. Pesem gozdnih delavcev, sekačev, vlačilcev in nekoč po vsej domovini tako poznanih savinjskih »flosarjev«, je ohranila odmeve še v današnje dni. Iz roda v rod se je podedovala ta ljubezen in ko je splavljanje po bistri Savinji pod priliko povojnih razmer prenehalo, je Savinjčanu skoro da postalo življenje prazno in dolgočasno. In da bi njegove žuljave roke spet božale in oblikovale to bogato surovino, se je zatekel v osrčje lesne industrije, v Nazarje, kjer se je po osvoboditvi začelo pravo socialistično gospodarjenje s tem narodnim bogastvom.

V osrčju najbolj bogatega področja z lesom v celjskem okraju dela podjetje Lesna industrija Nazarje. Slika prikazuje del obratnih stavb in skladišča tega podjetja

NEKAJ O ZGODOVINI PODJETJA

Osnovni obrat Lesno-industrijskega podjetja Nazarje — žaga — je bil postavljen leta 1901 z italijanskim kapitalom, ki se je po zaslugi takratnega gospodarja (stolnega kapitelna ljubljanske knezoškofije) lotil savinjskih in zadrečkih gozdov. Po zaslugi nekaterih nacionalno usmerjenih ljudi v krogu vodstva, je bil do začetka I. svetovne vojne italijanski kapital izpodrinjen — iz Nazarij je odšlo italijansko vodstvo, skupno z italijanskimi delavci. Zaradi slabega vodstva je bilo podjetje še dobršen čas po vojni v finančnih težavah in zaradi tega tudi ni bilo v tem obdobju nikakih izboljšav na obratih. Ko je v letu 1926 gozdarski inženir Lojze Žumer prevzel močno zadolženo gospodarstvo, so bile v tem času vsaj do znosne mere regulirane dajatve raznim cerkvenim patronatom in ljubljanski škofiji. Celokupna površina gozdov, pašnikov in njiv na področju Zgornje Savinjske doline, katerih lastnik je bila ljubljanska škofija, je znašala okrog 11.000 ha. Tudi žagarski in predelovalni obrat v Nazarju je bil last ljubljanske škofije.

V letu 1930 je bil zgrajen prvi del sedanje tovarne zabojev z vodno turbino. V razdobju od leta 1932—1939 pa je bila tovarna dograjena do sedanjega obsega in izpopolnjena z novimi, modernimi stroji. V tem razdobju je bila zgrajena tudi kalorična centrala z lokomobilo 135 KS in postavljena nova sušilnica za umetno sušenje. Zaposlenih je bilo v tem času nekaj nad 200 delavcev. Zaradi vedno večjih potreb in zaradi osamosvojitve v pogledu montaže in popravil strojev je bila zgrajena tudi nova mehanična delavnica.

Med okupacijo ni bilo zgrajenega ničesar. Zavedni savinjski delavec ni hotel zlepa prepustiti mesta okupatorju. Da bi zavrl normalno obratovanje, je s pomočjo prvih partizanskih enot, ki so prišle v te kraje, na vseh koncih podvzemal sabotažne akcije, ki so se stopnjevale do take mere, da je bilo sčasoma vsako obratovanje in odvoz izdelkov onemogočeno. Takoj po končani vojni pa so demobilizirani delavci že čistili obrate, odkopavali in popravljali stroje, ki so jih pred Nemci poskrili. Te dni ni bilo na žagi niti enega hloda, niti ene deske, vendar so v avgustu istega leta že odpremili prve vagone novonažaganega lesa. Žaga in tovarna zabojev v Nazarju sta bili med prvimi tovrstnimi obrati v LRS, ki so po končani vojni dali svoje izdelke na domače in tuje tržišče.

PO OSVOBODITVI SO ZAČELI S PODVOJENO VNEMO DELATI IN OBNAVLJATI

V najtežjih gospodarskih letih (1948 do 1952) je bilo na obratih LIP Nazarje izdelanega 116.716 m³ žaganega lesa in 54.580 m³ zabojev, s čimer je delovni kolektiv vsekakor doprinesel visok delež skupnosti.

V zvezi z reorganizacijo gospodarstva v letu 1952 se je tudi Nazarje odločilo, da razpoložljivo surovino v čim večji meri predela v dokončne izdelke. Misliti je bilo treba zato na nov obrat. V ta namen je podjetje izkoristilo stare skladiščne prostore in jih preuredilo v manjši industrijski obrat. Uspeh preusmeritve proizvodnje ni izostal. Še isto leto so po lastnem načrtu začeli izdelovati zložljive vrtne garniture, za katere je podjetje tudi dobilo patent. Zaradi vse večjega razmaha v tem novem obratu finalnih izdelkov je bilo nujno izpolniti tudi strojni park. Nabavili so razne stroje, poleg tega pa so v lastni mehanični delavnici izdelali najrazličnejše naprave ter več manjših krožnih žag in rezkarjev za izdelavo okroglih palic. Z nabavo novih strojev se je v letu 1953-54 močno dvignila proizvodnja in izboljšala kvaliteta izdelkov. Poleg vrtnih garnitur so začeli izdelovati še ležalne stole, razne zložljive stolčke, sušilna stojala, osi za kosilne stroje itd. Spričo vedno večjega zanimanja po teh izdelkih, tako na domačem kot na tujem tržišču, je ta obrat postal pretesen, saj v tem obratu praktično nimajo prostorov, ki so potrebni za dokončno proizvodnjo finalnih izdelkov. Zato pa se je podjetje odločilo postaviti novo obratno stavbo z vsemi odgovarjajočimi prostori. Elaborat imajo že narejen in zdaj upajo, da bodo pristojni organi uvideli nujnost te gradnje.

Za racionalno izrabo lesa so v letu 1954 preuredili tudi del zabojarne za izdelavo mizarskih plošč. Pri izdelavi zabojev namreč odpadejo razni odrezki, kateri so prej v glavnem šli za kurjavo. Da bi pa vse odpadke čimbolj izkoristili, je podjetje nabavilo primitivno stiskalnico za stiskanje mizarskih plošč. Tako se sedaj v omenjenem oddelku predelajo vsi odpadki iz zabojarne.

Dosti so že napravili iz lastnih amortizacijskih skladov in dosti bi radi še napravili. Tare jih še kup problemov, ki pa jih sami ne morejo rešiti. Problem obratnih kreditov (glavni dotok surovin pride le v zimskih mesecih) močno bremeni njihove sklade. Problem redukcije električnega toka (predvideno imajo zamenjavo parne lokomobile z močnejšo), problem močno iztrošenih strojev (60%) in še vrsto perečih problemov. Ker se praktično v vseh povojnih letih v tem podjetju ni investiralo, je sedaj zaostalo z mehanizacijo in modernizacijo napram ostalim sorodnim podjetjem v Sloveniji in drugih republikah.

KVALITETNE PROIZVODE LIP NAZARJE POZNAJO TUDI V DALJNIH PREKOMORSKIH DEŽELAH

LIP Nazarje ima v svojem sklopu 2 žagi s 4 polnojermeniki, katerih letna kapaciteta znaša 25.000 m³ hlodovine iglavcev in listavcev. V sklop podjetja spadata tudi žagi na Rečici in v Gornjem gradu. Žagan les se uporablja pretežno za nadaljnjo predelavo v obratu finalnih izdelkov. Tovarna zabojev potrebuje letno 12.000 m³ žaganega lesa, obrat finalnih izdelkov pa okrog 500 m³ (predvsem bukve).

V teh obratih je zaposleno vsega 380 delavcev in uslužbencev. Delavski kader izhaja iz družin gozdnih in žagarskih delavcev iz bližnjega okoliša. Večinoma vsi imajo že dolgoletne izkušnje v predelavi lesa, kar se odraža na kvaliteti izdelkov.

Najvažnejši proizvod tega podjetja so gotovo zaboji. Za potrebe notranjega trga izdelujejo vse vrste sadnih zabojev, tekstilne zaboje, zaboje za živilsko industrijo (standarizirane in po želji kupca glede dimenzij in zdelave). Za izvoz pa izdelujejo povprečno 50% celotne proizvodnje zabojev in so v tem pogledu najmočnejši v LRS.

Zaboje izvažajo v Izrael, Libanon, Irak in druge prekomorske države. V Evropi pa imajo najmočnejša tržišča v Turčiji in Grčiji. Zadnje čase pošiljajo finalne izdelke tudi v Anglijo. Kljub znanemu dejstvu, da so Angleži zelo zahtevni, ko navezujejo z nami trgovske stike, so z izdelki nazarskega obrata izredno zadovoljni, pošiljajo jim laskave pohvale in bi odkupili še mnogo več, če bi podjetje bilo v stanju več proizvajati.

Iz navedenega je lahko razbrati, da podjetje LIP v Nazarju raste v mogočno gospodarstvo.

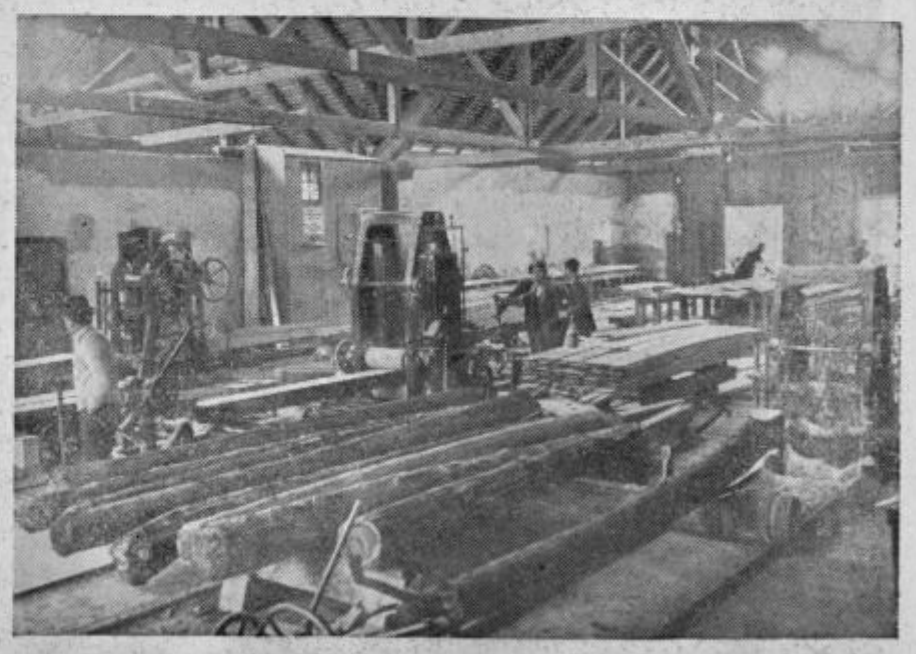

Ogromne količine lesa gredo letno skozi ta obrat, kjer nekaj velikih žag neprestano reže debla v deske

Celjska občina v letu 1956

Komunalni sistem

Z uvedbo novega komunalnega sistema, ki je pričel veljati v jeseni leta 1955, je dobilo poseben poudarek družbeno upravljanje na vseh področjih gospodarstva, komunalnih zadev, prosvete, zdravstva in javnega življenja na sploh. K sodelovanju je bilo pritegnjenih čez 600 državljanov, ki so člani ljudskega odbora, 11 svetov, 11 krajevnih odborov, šolskih odborov, komisij, upravnih odborov, raznih skladov in potrošniških svetov.

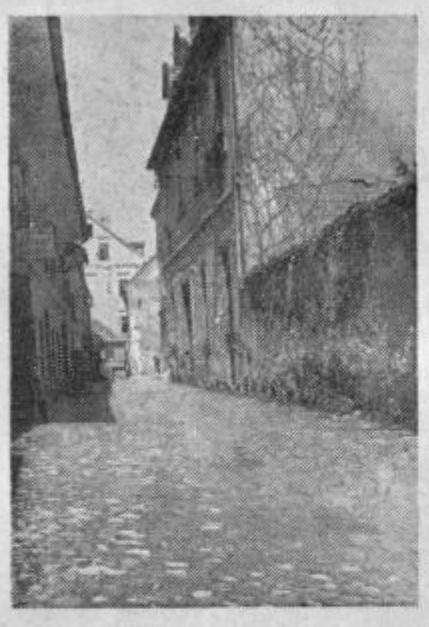

V novem komunalnem sistemu se delo pravilneje razvija, ker je novi občinski ljudski odbor takoj in pravilno doumel bistvo in pomen novega komunalnega sistema, predvsem pa njegovo vsebino. Naša občina — komuna je začela izpolnjevati tisto svojo osnovno nalogo, ki je določena komunam tako, da je občina na eni strani družbeno ekonomska skupnost, v kateri se lahko spravi v sklad osnovni individualni interes delovnih ljudi in kolektivni interes družbene skupnosti, na drugi strani pa je prav zaradi takega značaja najbolj primerna politična oblika, po kateri se lahko pritegne k neposrednemu družbenemu upravljanju najširši krog delovnih ljudi.

Družbeni organi

Občinski ljudski odbor ima 50 odbornikov, ki so se doslej sestali na trinajstih sejah. Posamezni sveti imajo sedem do devet članov ter delujejo: Svet za splošno upravo, Svet za industrijo in obrt, Svet za blagovni promet in turizem, Svet za gradnje in komunalne zadeve, Svet za stanovanjske zadeve, Svet za šolstvo, Svet za kulturo in prosveto, Svet za zdravstvo, Svet za socialno skrbstvo, Svet za varstvo matere in otroka, Svet za delo ter Svet za telesno vzgojo. Delo večine svetov je dobro, nekateri pa se še bore z začetnimi težavami, ki bodo v najkrajšem času premagane.

Splošno o občini

Celjska občina ima danes 37.000 prebivalcev, mesto samo pa deset tisoč manj, in obsega mesto Celje ter bivše občine Štore, Šmartno v Rožni dolini in Škofjo vas, na kratko označene tudi ŠŠŠ. Površina občine znaša 12.300 ha, mesta samega pa 46 ha. Občinskih cest je blizu 400 km, kanalizacije 20 km, vodovoda 70 km, javne razsvetljave pa 50 km. Vsako leto se rodi okoli 500 novih prebivalcev, 250 jih umre, 300 parov pa se poroči. V občini je 29 večjih podjetij, okoli 400 obrtnikov, 30 gostišč, nekaj zadrug in kmetijskih gospodarstev ter čez 5.500 zasebnih kmetijskih gospodarstev. V vseh panogah gospodarstva ter v ostalih poklicih je zaposlenih 20.0000 oseb. Ti podatki nam povedo, da je Celje velika in gospodarsko močna občina, največja v okraju ter med največjimi v republiki in v državi.

Gospodarstvo, blagovni promet in turizem

Kakor smo že omenili, je na območju celjske občine 29 večjih podjetij, dalje blizu 400 obrtnih delavnic in obratov, 30 gostišč, 150 trgovskih poslovnih enot ter 11 veletrgovskih podjetij. Proizvodnja v letošnjem letu sicer še ni dosegla lanskoletne ravni, vendar se je v zadnjih dveh mesecih občutno zvišala. Večina podjetij se izredno razvija, poseben uspeh v razvoju pa beležijo v zadnjih letih predvsem Cinkarna, Železarna Štore in Aero, ki so dogradili in izpopolnili svoje obrate ter občutno povečali kapaciteto. Največ težav je imela občina s podjetjem Celeia-Sad, vendar je upati, da bodo sedaj glavne težave odstranjene.

Obrt se pravilno razvija, vendar bo nujno v prihodnjem letu za njen razvoj oskrbeti več investicijskih sredstev.

Decentralizacija trgovske mreže pred leti je imela precej dobrih, pa tudi nekaj negativnih posledic. S priključitvijo nekaterih manjših trgovin na močnejše je verjetno stanje trgovske mreže v glavnem konsolidirano. Omeniti moramo še delo tržne inšpekcije, ki je morala v letošnjem letu prijaviti v kaznovanje okoli 90 primerov nepravilnosti pri 240 izvršenih pregledih.

Gostinstvo in turizem beležita v letošnjem letu manjši promet, kar je bilo z ozirom na letošnjo sezono tudi pričakovati. Vendar pa smo prepričani, da bosta v prihodnjem letu gostinstvo in turizem zabeležila vidne uspehe.

In še nekaj moramo omeniti na tem mestu. Če ne bo kmalu zgrajena nova pekarna, bomo ostali lepega dne brez kruha. Tudi primerna skladišča mora dobiti mesto, če hočemo, da se bo gospodarstvo prav razvijalo.

Komunalne zadeve, gradnje in stanovanja

Povsem specifično vlogo ima v celjski občini področje komunalnih zadev, gradenj in stanovanjske problematike. Osrednja komunalna zadeva je še vedno regulacija Savinje, ki se mora brezpogojno nadaljevati ne samo, da se končno odstranijo nevarnosti prav zaporedno ponavljajočih se poplav, temveč da se s tem omogoči regulacija mesta in z njo ureditev cestnega omrežja, kanalizacije in čistilnih naprav.

Letošnje leto je bilo nadvse uspešno. Končujejo se dela VI. etape regulacije Savinje, zgrajen je novi most, ki ga je Celje potrebovalo in čakalo nanj že pet desetletij. Urbanistični načrti se približujejo svoji stvarnosti. Lepe uspehe pa smo dosegli tudi v izmeri mesta. Ceste in mostovi so bili zaradi pomanjkanja sredstev skromno vzdrževani, tuali vodovodno in plinsko omrežje, kanalizacija ter javna razsvetljava so bili navezani samo na najnujnejše vzdrževanje. Omeniti je še konstrukcijo I. etape ceste Štore—Svetina in gradnjo podaljška ulice XIV. divizije do novega mostu. V delovnem programu za prihodnje leto je nadaljevanje regulacije Savinje, dokončanje urbanističnega načrta, nadaljevanje izmere, rekonstrukcija II. etape ceste Štore—Svetina, gradnja novega mostu čez Hudinjo pri Majdičevem mlinu, ureditev cest pred novima blokoma ob ključavničarski in Gregorčičevi ulici, ureditev kanalizacije ob Ljubljanski cesti, na Skalni kleti ter v Čretu. Predvsem pa bodo vse najbolj pa okolne ceste pošteno pogramožene, očiščeni obcestni jarki, urejeni številni propusti ter popravljeni številni mostovi. Tudi ta okvirni program je skromen, potreb je mnogo več, vendar upamo, da bo v celoti izveden.

Se nekaj besed o stanovanjski problematiki, ki je v naši občini brez dvoma izredno pereča, saj primanjkuje okoli 1250 stanovanj. Letošnje leto je bila stanovanjska izgradnja omejena z zneskom v obsegu 180,000.000 dinarjev razpoložljivih sredstev ter usmerjena predvsem na dokončanje v preteklih letih začetih gradenj, gradnje vrstnih hiš ter individualne izgradnje. Letos je bilo dograjenih okoli 80 stanovanj, kar je za izredne potrebe zelo malo. Za prihodnje leto so izgledi boljši. Po že izvedenih licitacijah za 5 novih blokov na Otoku in po pospešenem delu na gradnji novega bloka ob Ključavničarski ulici ter po zanimanju Stanovanjske skupnosti in podjetij za gradnje stanovanj ter po predvidenem precejšnjem znesku za kredite zasebnikom, predvsem tistim, ki so z gradnjo že pričeli, smemo upravičeno računati, da bo prihodnje leto zgrajenih čez 200 stanovanj, kar je več, kakor doslej v 3 letih. In še eno je omeniti: v letošnjem letu je uspelo oskrbeti nove cenene načrte ter znižati cene stanovanjem od 4,000.000 din na 1,500.000 do 2,000.000 din. Res bodo nova stanovanja manjša in skromnejša, vendar še vedno solidno in sodobno grajena. Že ta akcija, te priprave, so brez dvoma omembe vredno delo našega ljudskega odbora in njegovih organov.

Omeniti moramo še vodovod in plinarno. Za ti obe izredno važni komunalni veji so v pripravi dokončni programski elaborati, tako da se bo v letu 1957 lahko pričelo s smotrno izgradnjo vodovoda in plinovoda.

Posebno uspešno leto je zapisalo v svojo kroniko podjetje Elektro, ki je opremilo letos Celje s 16 trafopostajami ter jih povezalo s podzemeljskimi kabli, na račun katerih je bilo preko celega leta toliko godrnjanja, zaradi razkopanih cest.

Šolstvo, kultura in prosveta

Celjska občina ima v svoji pristojnosti 9 osnovnih šol, 1 pomožno šolo, nižjo gimnazijo v Štorah, 7 nižjih strokovnih šol, kmetijsko gospodarsko šolo, glasbeno šolo, 4 vrtce, mladinski dom, študijsko in ljudsko knjižnico, muzej in gledališče.

S 1. januarjem bodo prešle v pristojnost okraja Celje Pomožna šola, ki se bo razširila in dobila svoj internat, dve industrijski šoli (IKŠ Gaberje in Metalurška šola Štore) ter Mestno gledališče.

Pri celjski občini pa se bo ustanovila nova proračunska ustanova »Arhiv«.

V letih od 1954 dalje se je v Celju pokazal precejšnji napredek v pogledu šolskih zgradb: zgradilo se je lepo šolsko poslopje na Polulah, Vajenska šola raznih strok I je dobila svojo zgradbo, letos pa se je začela gradnja šole za trgovske učence. Tudi dva otroška vrtca sta v tem letu dobila svoje primerne prostore.

Naraščajoče število otrok kliče po novih zgradbah na Sp. Hudinji in v Štorah. Neodložljiva pa so popravila šol v Kompolah ter v Smartnem v Rož. dolini.

Da je treba rešiti odnosno vsaj pričeti reševati vprašanje adaptacije Grofije, v kateri sta nastanjeni dve naši

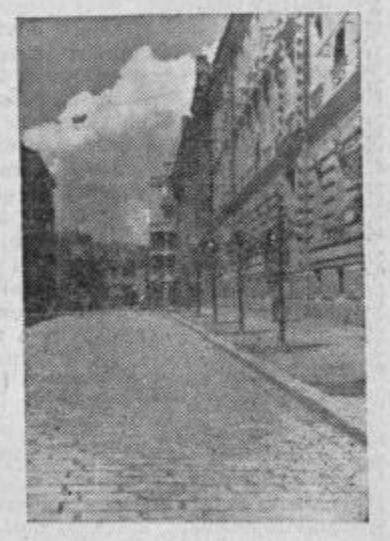

kulturni ustanovi, in da je treba misliti na gradnjo stavbe za glasbeno šolo je bilo tudi že večkrat poudarjeno.

Socialna zaščita in zdravstvo

Občina ima v evidenci 1625 nedoletnikov, ki so socialno, moralno ali vzgojno ogroženi. Od teh je 134 pod skrbništvom, 505 pa jih je pod posrednim ali neposrednim družbenim varstvom.

V domovih, internatih ter posebnih vzgojnih zavodih je nastanjenih 220 mladoletnikov. V rejniških družinah pa 80 otrok, večinoma predšolskih.

Pod varstvom države je 469 odraslih oseb. Od teh jih je v domovih za stare in onemogle 89, v domovih za delovne invalide 4, v domovih za kronična obolenja 3, v domovih za slepe 2, v domu za umsko zaostale pa 24.

Občina upravlja Dom onemoglih v Grmovju in Mladinski dom »Tončke Čečeve« v Celju.

Omeniti je še vse zdravstvene storitve na področju Občine Celje, katere beleži Zdravstveni zavod v Celju in Zdravstvena postaja v Štorah. V Mestnem zdravstvenem domu so zajete tudi vse zdravstveno specialistične službe in razni dispanzerji kot dispanzer za žene, antitbc dispanzer, šolska poliklinika, javna zobna poliklinika, 4 obratne ambulante, splošna ambulanta v Škofji vasi, posvetovalnica za matere ter Dečji dom.

Najvažnejša naloga na tem področju je čimprej oskrbeti primerne prostore za preventivno in zdravstveno službo, dokončati gradnjo Zdravstvenega doma. Le tako bo sploh mogoče misliti na dobro in pravilno zdravstveno službo v Celju.

TELESNA VZGOJA

Telesna vzgoja in šport predstavljata v Celju drobec naše specifičnosti. Celje se lahko pohvali ne samo z izrednim številom športnikov, temveč tudi z vrhunskimi tekmovalci, ki so ponesli sloves našega mesta daleč v svet. Za prihodnje leto se nam obetata dva velika dogodka: gradnja že tri desetletja težko pričakovanega kopališča ter postopno prevzemanje v upravljanje športnih naprav po ljudskem odboru.

ZA ZAKLJUČEK

Marsikaj bi se dalo o celjski občini napisati, vendar to v enem članku ni mogoče. Te vrstice so napisane kot bežen pregled o delu Občinskega ljudskega odbora Celje in o njegovih organih, ki se trudijo, da bi Celje napredovalo, se razvijalo in doseglo v socialistični stvarnosti in komunalnem sistemu mesto, ki mu po njegovi borbeni in napredni tradiciji tudi pripada.

Zoran Vudler

Uspehi in bodoče naloge v mozirski občini

Mozirska občina zajema severozahodni del celjskega okraja in je po površini, ki meri 50.000 ha, ena največjih občin v celjskem okraju. Prebivalcev ima okoli 16.000 in se prišteva med srednje velike občine. Prebivalstvo v teh krajih je bilo za časa NOB zelo zavedno. Marsikateremu partizanu bo ostala trajno v spominu Zgornja Savinjska dolina, saj so se nekatere odporniške skupine pojavile v teh krajih že konec leta 1941. Leta 1944 pa je bila že vsa dolina vključno z Mozirjem osvobojena.

Področje občine je gozdarskega značaja. Zelo ugodni pogoji so tudi za živinorejo zlasti za plemensko živino, sadjarstvo, delno pa tudi za poljedelstvo, posebno za pridelovanje semenskega krompirja. Za razvoj turizma so dani ugodni pogoji skoraj v vseh krajih. Izmed industrije je najbolj razvita lesna industrija. Dobro se zadnje čase uveljavlja tudi kemična in usnjarska industrija. Precej razvita je tudi drobna obrt. Tudi perspektive za bodoči razvoj gospodarstva v mozirski občini upoštevajo te najvažnejše panoge dejavnosti.

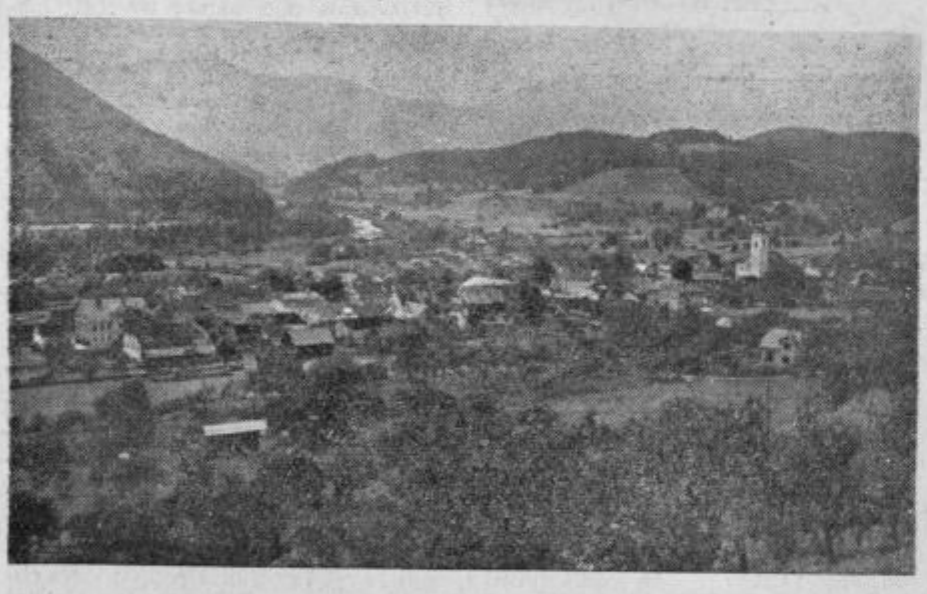

Na področju komunalne dejavnosti so doseženi uspehi, vendar je še precej nerešenih vprašanj

Komunalna dejavnost se je na področju mozirske občine precej razgibala. V mnogih primerih je to aktivnost pripisati krajevnim odborom. Skoraj vse občinske ceste so popravili, ponekod tudi udarniško z razvozom gramoza. Skozi Mozirje so na novo asfaltirali glavno cesto. V Nazarju dokončujejo vodovod. Precej krajev je bilo zadnja leta na novo elektrificiranih. Zaenkrat so brez elektrike samo še nekateri kraji v okolici Ljubnega ob Savinji, Luč in Solčave. V teh dveh krajih imajo namreč svojo lokalno električno napeljavo in centrale, vendar to ne zadostuje za vedno bolj naraščajočimi potrebami. V Šmartnem ob Dreti so zgradili novo osnovno šolo, ki je ena najlepših v mozirski občini. Tudi stanovanjska izgradnja dobro napreduje. V Nazarju je bil pred kratkim dograjen nov stanovanjski blok, v Mozirju je v gradnji, dočim bo LIP Nazarje začel graditi nov stanovanjski blok. Tudi privatna stanovanjska izgradnja dobro napreduje. Iz stanovanjskega sklada bodo privatni graditelji dobili 7,000.000 din kredita. Še vrsta drugih manjših komunalnih del je bilo storjenih na področju občine. Tudi v prihodnjem letu nameravajo s komunalnimi deli nadaljevati. V načrtu je ureditev glavne ceste skozi trg Ljubno ob Savinji, ki je ponekod tako ozka, da ne morejo po njej večji avtobusi, namenjeni v Logarsko dolino. Na posameznih odsekih med Ljubnem ob Savinji in Logarsko dolino bodo cesto tudi prihodnje leto razširjevali in urejevali za boljši promet. V načrtu je tudi modernizacija glavne ceste proti Mozirju. V Mozirju bodo prebivalci sami zgradili vodovod, saj postaja preskrba z vodo iz dneva v dan bolj pereča. V Ljubnem ob Savinji bodo razširili že obstoječi vodovod. Prej ali slej bo treba tudi urediti bencinsko črpalko nekje v bližini Mozirja ali Nazarja, saj si razvoja turizma drugače skoraj ni moč zamisliti. Tudi za gradnjo šol, zlasti v Nazarju, Rastkah in Konjskem vrhu, se bo treba odločiti, saj so sedaj v takem stanju, da jih sanitarna inšpekcija lahko nekega dne zapre. Seveda so vse te gradnje vezane na precejšnje stroške, ki jih občinski ljudski odbor sam verjetno ne bo mogel v celoti kriti.

To so samo nekatere najvažnejše naloge bodoče komunalne izgradnje v mozirski občini. Seveda pa je na terenu še vrsta drobnih nerešenih vprašanj, ki jih bo treba reševati postopno in v skladu razpoložljivih finančnih sredstev.

Našteti uspehi in bodoče naloge v mozirski občini nam kažejo, da se nov občinski ljudski odbor kot samoupravni organ vedno bolj uveljavlja. Bodoče naloge bo mogoče uspešno reševati le ob tesnem sodelovanju vseh zainteresiranih faktorjev, organov družbenega upravljanja, podjetij, kmetijskih zadrug, zlasti pa državljanov in tako uspehi ne bodo izostali. Tako razumevanje občinski ljudski odbor tudi pričakuje.

Družbeno upravljanje se vedno bolj uveljavlja

Občinski ljudski odbor je bil v svoji enoletni dobi zelo delaven, kar nam dokazuje število sej, ki jih je bilo 16. Seje so bile vedno zelo živahne in konstruktivne. Sveti pri ljudskem odboru, katerih je 13 in v katere je vključeno skupno 91 državljanov, so se v svojem enoletnem delu dobro uveljavili. Škoda le, da je njihova mandatna doba le eno leto. Pri svetih se opaža, da kljub svoji delavnosti niso našli pravih načinov dela zlasti pri obravnavanju širših problemov iz njihovega področja. Vse preveč so orientirani na reševanje tekočih administrativnih nalog iz njihove pristojnosti. Na področju občine je skupno 13 krajevnih odborov. V teh odborih je 81 državljanov. Nekateri krajevni odbori so se pri svojem delu kar dobro znašli. Zlasti so se uveljavili pri reševanju raznih komunalnih vprašanj. Nekateri krajevni odbori pa tudi ne najdejo pravega načina dela in je zato njihovo sestajanje bolj redko.

Zbori volivcev so se večinoma povsod dobro obnesli. Pokazalo se je, da so bili zbori volivcev bolje obiskani kot prej, ko so jih sklicevali še bivši občinski ljudski odbori. To je seveda tudi povsem razumljivo, saj imajo nove občine dosti širše pristojnosti kot so jih imele bivše občine. Skoraj na vseh zborih volivcev so bile zelo živahne razprave največ o gospodarstvu in komunalni dejavnosti. Nekateri zbori volivcev so pokazali precej samoiniciative predvsem pri reševanju raznih komunalnih vprašanj. Zato bo treba zbore volivcev še nadalje utrjevati, da bodo dosegli svoj pravi namen. Zlasti bodo morali zato skrbeti krajevni odbori in doseči, da bodo vsa važnejša vprašanja in probleme obravnavali na zborih volivcev.

V šolske odbore, ki jih je na področju občine 23, je vključeno okoli 150 državljanov. Šolski odbori so pri svojem delu vse preveč obravnavali materialna vprašanja šol. Pozabljali pa so na druga zelo važna vzgojna vprašanja. Novi šolski odbori bodo morali sistem svojega dela precej spremeniti, če hočemo, da bodo dosegli svoj pravi namen.

Občinski ljudski odbor posveča vso skrb utrjevanju in vlogi organov družbenega upravljanja. Pri tem mu pomagajo tudi vse občinske in krajevne politične organizacije.

Zadružništvo in kmetijstvo čakajo odgovorne naloge

Na področju občine je skupno 13 kmetijskih zadrug. Na splošno so vse zadruge močne. Pred kratkim je bila ustanovljena še gozdarsko-kmetijska poslovna zveza za področje mozirske občine. Vse te zadružne organizacije čaka precej nalog pri uresničevanju naše zadružne politike na vasi. Delo kmetijskih zadrug se je v preteklem obdobju precej zboljšalo. To so pokazali tudi zadnji letni občni zbori. Na splošno pa se vse kmetijske zadruge vse preveč pečajo samo s trgovino, pozabljajo pa na ostale naloge, ki so tesno povezane s pospeševanjem našega kmetijstva na vasi. V kmetijstvu je v prihodnje predvideno predvsem povečanje pridelovanja semenskega krompirja. V živinoreji bo treba posvetiti več pozornosti vzreji plemenske živine. S tem v zvezi bodo uredili več planinskih pašnikov. Tudi selekcijo solčavske ovce bo treba skrbno nadaljevati, ker so v Solčavi in Lučah vsi pogoji za to. Predvidevajo tudi razširitev osemenjevalne službe, ki je doslej pokazala zelo dobre rezultate kljub temu, da so živinorejci v začetku gledali nanjo z nezaupanjem. Gojitev jagodičevja postaja iz leta v leto bolj pomembna panoga. Za razvoj te panoge so dani ugodni pogoji. Kraji okoli Mozirja so zelo ugodni za razvoj sadjarstva. Zato bodo urediti nekaj novih plantažnih nasadov in izboljšali že obstoječe. Z melioracijami v okolici Bočne in Šmartnega ob Dreti ter Pobrežja bodo pridobili precej sedaj zelo slabo rodovitne in zamočvirjene zemlje. Občinski ljudski odbor je iz občinskega investicijskega sklada namenil za ta dela 800.000 din. Iz teh nekaj naštetih nalog se vidi, da čaka zadružništvo in kmetijstvo v mozirski občini precej nalog. Te naloge pa bo mogoče uspešno rešiti samo s skupnim prizadevanjem vseh zadružnih in oblastnih forumov ter kmečkih proizvajalcev samih.

Za razvoj turizma so dani vsi pogoji

Skoraj vsi kraji na področju mozirske občine so zelo ugodni za razvoj turizma. Zelo poznana je Logarska dolina, katero je obiskal že marsikateri prijatelj prirode. Število turistov v posameznih krajih se iz leta v leto veča. To leto se je zlasti povečalo število tabornikov. Prišli so iz raznih krajev Slovenije in si ob bistri Savinji postavili šotore. Tudi ribiči prav radi obiskujejo kraje ob bistri Savinji. Skoraj v vseh krajih obstajajo turistična društva, ki skrbijo za ureditev krajev in po svojih močeh skupno s svetom za turizem in gostinstvo pri izboljšanju turizma. V zadnjih dveh letih je bilo preurejeno precej gostinskih lokalov, ponekod pa so odprli nove. So pa še primeri, da je v nekaterih gostiščih neprimerna oprema, manjkajo hladilniki, higienska stranišča itd. Za izboljšanje gostinstva je občinski ljudski odbor namenil iz investicijskega kredita okoli 2,000.000 dinarjev. Seveda s temi sredstvi še ne bo mogoče odpraviti vseh pomanjkljivosti. Razvoj turizma je v Zgornji Savinjski dolini tesno povezan tudi z izboljšanjem cest. Cesta na odseku Ljubno ob Savinji—Logarska dolina je ponekod tako ozka, da je srečanje motornih vozil skorajda nemogoče. Zadnje čase so ponekod precej razširili in uredili tudi potrebna izogibališča. Nadaljnji razvoj turizma v posameznih krajih pa je precej odvisen tudi od ureditve nekaterih potrebnih komunalnih vprašanj, kot so vodovodi, elektrifikacija itd. Iz zgoraj naštetih nalog se vidi, da postaja turizem v mozirski občini ena zelo važnih panog bodoče gospodarske dejavnosti.

Borbe, uspehi šmarske občine

O borbah, o uspehih in o pomanjkljivostih šmarske občine smo že in še bomo pisali. Če ob zaključku starega leta bežno analiziramo delo občinskega ljudskega odbora, zadruge, delo množičnih organizacij in društev, moramo priznati, da so v Šmarju delali in da so trmaste, dolgotrajne borbe le rodile vidne uspehe.

Pred leti je bilo občutno prizadeto sadjarstvo tega predela. Domačini so se dobro zavedali, da je sadje bil in še bo njihov dragocen izvozni artikel, zato so z združenimi močmi in z vztrajno borbo navalili na škodljivca — ameriškega kaparja. Organizirano delo — največ si je prizadevala zadruga — je rodilo uspehe. Danes lahko trdimo, da so sadnega škodljivca, ki je uničil malodane polovico šmarskih sadovnjakov skoro popolnoma zatrli. Lanska sadna letina je bila v primeri s kritičnimi leti že dovolj bogata. Pa tudi letos so nabrali precej lepega, kvalitetnega sadja, ki je ponovno našlo pot v tuja tržišča.

Živinoreja je bila nekoč v Šmarju zelo razvita. In ker so tu dani vsi pogoji, da živinorejo znova dvignejo na nekdanjo raven, so kmetje v zadnjih dveh letih pokazali mnogo dobre volje, da stalež živine pomnožijo, predvsem pa, da jo zamenjajo s priznano redovniško živino. Pri vsem tem prizadevanju najdejo razumevajočo podporo v zadrugi, predvsem pa pri strokovnjakih inž. Frasovih, ki sta za poljedeljstvo in živinorejo v šmarski občini že mnogo storila.

Še ena močna roka je zagrabila reorganizacijo kmetijstva v šmarski občini. Proizvajalna poslovna zveza, ki so jo nedavno osnovali, je v svoj delovni program zajela vrsto potrebnih in koristnih akcij, s pomočjo katerih bo kmetijstvo v šmarski — tako tipično kmetijski občini — spet zacvetelo. Da so tu lahko uspeli, se imajo Šmarčani zahvaliti nenehni, ostri in dolgotrajni borbi domače občine za Jelšingrad, ki so ga končno uspeli priboriti zase, da je tako Poslovna zveza dobila primerne prostore in primerne površine, kjer bo lahko vzgajala mladi rod šmarskih in okoliških kmetovalcev.

Ker je tu doma bogata surovinska baza — sadje, živina — lahko pričakujemo, da se bo v šmarski občini v doglednem času razvilo industrijsko podjetje za predelavo sadja in mesa.

Šmarska tekstilna tovarna? Pristojni forumi gledajo morda z nezaupanjem v ta podvig — toda domačini zaupajo, se bore dlje in hočejo v borbi vztrajati. Pripravljenih imajo že 10 strojev, prostore, strokovnjaka, delovno silo. Morda pa bodo le uspeli — in iniciative ne kaže pobijati...

Šmarska društva so bila v preteklem letu precej agilna. Razveseljivo je dejstvo, da se je v teh društvih vedno bolj začela uveljavljati mladina, predvsem v Partizanu, pa tudi v kulturnoprosvetnem delu. Olepševalno društvo je mnogo storilo za ličen zunanji izgled trga. Zadnje čase mnogo razmišljajo o tem, da bi postavili razgledno točko pri Roku nad Šmarjem.

Pri šmarskih društvih pa nikakor ne moremo preko najagilnejšega društva — lovcev, ki tudi pri Okrajni zvezi uživajo velik ugled. Za lovstvo je bilo v Šmarju že od nekdaj veliko zanimanje, saj pa so tu tudi lepa lovišča, ki premorejo zlasti mnogo perjadi in lisic. V Šmarska lovišča radi prihajajo lovci tudi iz drugih krajev, pa tudi Celjani so pogosti gostje v teh loviščih.

Še besedo o Toplicah pri Podčetrtku. Majhna vasica postaja zadnje čase vse bolj zanimiva zaradi izvirka visoko radioaktivne vode. Pravzaprav je izvir na hrvaški strani, toda zdravilne toplice koristijo tudi domačini šmarske občine, saj vedo o njih povedati čuda in pol. Revmatiki, ki so dolga leta hodili ob palicah, so jih po nekaj kopelih v teh toplicah odložili. Zunanje rane, grde in dolgotrajne, so se po teh kopelih zaprle. Ljudje vedo povedati tudi, da so po tej zdravilni vodi ozdravili ljudje, ki so bolehali na želodcu, jetrih ali srcu.

Predvsem pa še ljudje verujejo v te toplice zato, ker vidijo, kako zagrebška bolnišnica tedensko odvaža to vodo za zdravljenje svojih bolnikov. Čudno je le, da se hrvaška republika, na katerem območju se nahaja ta izvir, ne odloči investirati tu svoja sredstva, da bi uredili prave toplice. Danes »toplice« predstavlja samo plitva umazana mlaka, v kateri polegajo bolniki. V poletnih mesecih je tu kar pravi dren in vrste čakajočih bolnikov priganjajo »namakajoče«, da pridejo tudi oni na vrsto.

Ljudje v podčetrtski okolici tudi vedo povedati, da Hrvatje samo zato ne uredijo teh zdravilnih toplic, ker bi potem Krapinske toplice zgubile na popularnosti.

Še to in ono vedo povedati v šmarski občini. Toda pravijo, da je za letos dovolj in da bodo več povedali v prihodnjem letu...

Kopalci v »atomskih toplicah« pri Podčetrtku

LESNO INDUSTRIJSKI KOMBINAT »SAVINJA« CELJE

Celje, kot središče južnega dela zelene Štajerske, je bogato obkroženo z gozdovi, zato ni nič čudnega, če se je tu močno razvila lesna industrija. Lesno industrijski kombinat »Savinja« je sicer nastal iz več lesnih podjetij v zelo harmonično povezano tovarno, ki proizvaja celo vrsto proizvodov, od žaganega lesa, preko polproizvodov tja do finalnih izdelkov pohištva. Podjetje ima sedaj tri obrate:

OBRAT ŠTEVILKA 1

Na Spodnji Hudinji, kjer bo v prihodnosti združeno celo podjetje, je sedaj pet oddelkov podjetja. Poleg skladišča debel in rezanega lesa je tu velika žaga, kjer letno zrežejo okoli 34.000 kubičnih metrov lesa.

Poleg žage je tu oddelek galanterije, kjer izdelujejo raznovrstne galanterijske izdelke za izvoz in domači trg. Tu prištedijo ogromno lesa, ki bi ga drugače morali prodati zelo poceni kot odpadke.

V oddelku »Zabojarna« na Spodnji Hudinji izdelujejo vse vrste zabojev in podobne lesene embalaže za podjetja, ki svoje izdelke pošiljajo v njej svojim odjemalcem.

„Savinja" Lesna industrija

CELJE, Jurčičeva 1

Telegrami: Savinja-Celje

Telefoni: Uprava, Jurčičeva ulica h. c. 2-610, 22-77, prodajalna »Pohištvo« v Zidanškovi ulici 26-34

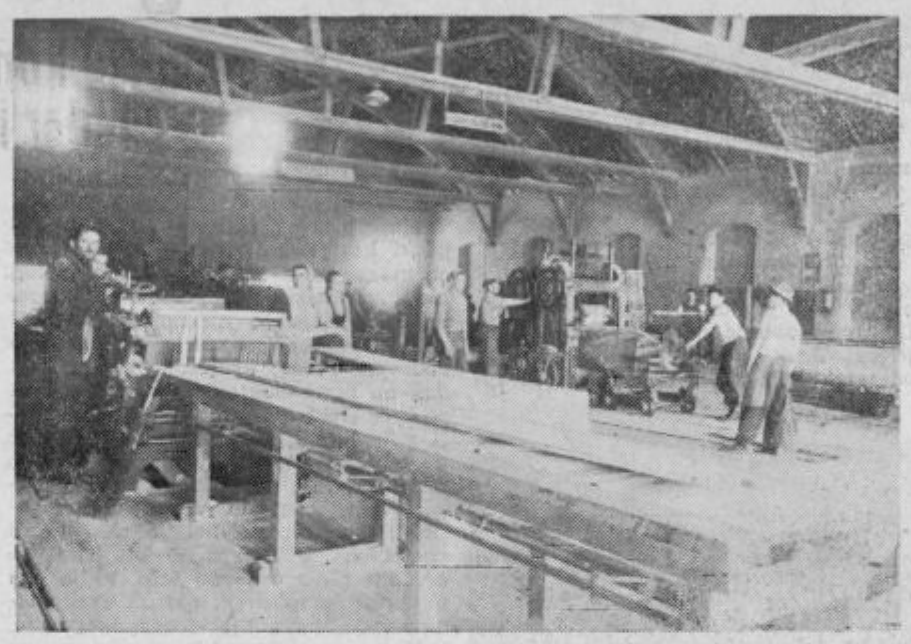

Podjetje »Savinja« razpolaga z veliko žago, ki ima izredno visoko letno kapaciteto proizvodnje

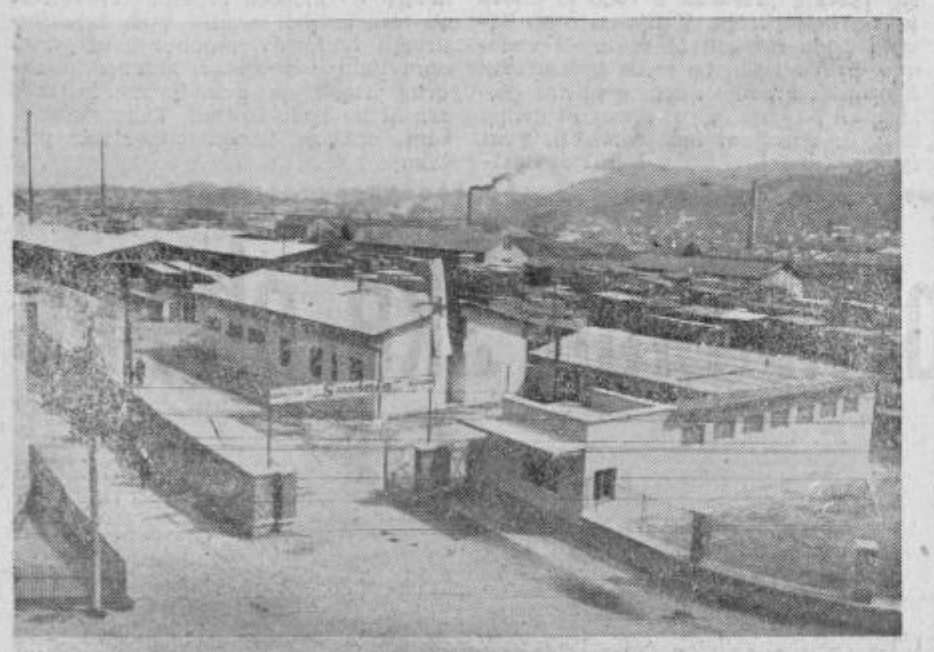

Glavni obrat lesno industrijskega kombinata »Savinja« je na Sp. Hudinji. Semkaj se bodo v bodočnosti preselili tudi vsi ostali obrati tega renomiranega podjetja

V posebnem oddelku na Spodnji Hudinji izdelujejo vse vrste sodov, v petem oddelku pa lesno volno.

OBRAT ŠTEVILKA 2

Ta obrat je v Kersnikovi ulici (bivša mizarska delavnica »Vehovar«). Ta obrat, ki je bil v letih po vojni močno razširjen in opremljen z modernimi mizarskimi stroji, izdeluje danes oziroma že vsa leta sem, odlično pohištvo, ki večji del odhaja v Anglijo, kot izredno iskano blago. Le majhen, skoraj nepomemben odstotek proizvodnje tega oddelka ostane za domači trg. Če računamo, da je Anglija izredno razvita industrijska država, potem nam mora biti jasno, da je strokovnost mizarjev pri podjetju »Savinja« na višku, da zmore konkurenco angleških, pa tudi vseh drugih svetovnih konkurentov.

OBRAT ŠTEVILKA 3

Ta je na Teharjih. Izdeluje predvsem lesno galanterijo, večinoma za izvoz. Oba oddelka lesne galanterije izdelujeta celo vrsto raznovrstnih izdelkov, ki se tudi menjujejo, opuščajo, uvajajo novi, kakor pač narekuje tržišče doma in v tujini. Našteli bomo samo nekatere: ležalni stoli, vrtne garniture miz in stolov, klubske garniture, servirne mizice, otroške garniture, razne terenske stolice, lestve za trgovine in knjižnice ter seveda vrsta drugih drobnih in večjih izdelkov.

ČEZ KAK ČAS PRI »SAVINJI« SPLOH NE BO MOGOČE DOBITI ODPADKOV...

Zdaj, kljub izdelovanju galanterijskih izdelkov in lesne volne, ostane pri podjetju še mnogo neuporabnega lesa, obrezlin, žagovine itd. Dolge vrste vozičkov in vpreznih voz vsak dan stoji pred obrati, kajti odpadki so poceni in dobro kurivo.

Podjetje »Savinja« ni nevoščljivo Celjanom, da si poceni nabavijo gorivo. Namerava pa v bližnji prihodnosti uporabiti prav vse odpadke, da jih tudi za samokolnico ne bo ostalo. Te odpadke mislijo v ceni podeseteriti z izdelavo plošč. Te plošče bodo izdelovali iz hlodovine, žagovine in zmletih lesnih drobcev. Pomešane s posebnim vezivom in stisnjene v posebnih stiskalnicah bodo te plošče odličen izdelek za potrošnjo, katerega uporaba bo vsekakor zelo široka.

PRIHODNJE LETO »SAVINJA« POD ENO STREHO?

Podjetje »Savinja« ima v načrtu, da prihodnje leto, seveda če bo dobilo potrebne kredite, začne graditi na Spodnji Hudinji stavbo za novo tovarno pohištva. V sedanji delavnici v Kersnikovi ulici pri vseh izboljšavah ni mogoče več dvigniti storilnosti zaradi zastarelih pogojev v neurejenih prostorih. Nova tovarna bo pa zgrajena po najmodernejših načelih tako, da se bo proizvodnja tega obrata povečala lahko za 200 odstotkov v primerjavi z sedanjo proizvodnjo. Kaj to pomeni, če računamo, da bo tudi ta količina pretežno izvožena, si lahko predstavljamo. V sklop združitve obratov spada tudi obrat Teharje. Tako bodo vsi obrati »pod eno streho«, kar bo znatno znižalo tudi proizvodne in režijske stroške.

POVPREČEN MESEČNI PRESEŽEK ZNAŠA 6 ODSTOTKOV

Proizvodnja v podjetju »Savinja« teče nemoteno. Kljub pomanjkanju električnega toka ob redukcijah, je povprečen presežek mesečnega proizvodnega plana doslej 6 odstotkov. V podjetju dela okoli 560 delavcev. Težave so v tem, da se večina delavcev vozi v Celje iz raznih krajev, toda kljub temu je tudi društveno življenje še dokaj pestro. Imajo strelsko sekcijo, kegljaški klub in nogometno sekcijo.

Lesno industrijski kombinat »Savinja« je med celjskimi podjetji zelo pomemben ter s svojimi proizvodi, poleg slovesa, ki ga ustvarja doma in v svetu, daje mnogo sredstev za razvoj našega mesta in okolice.

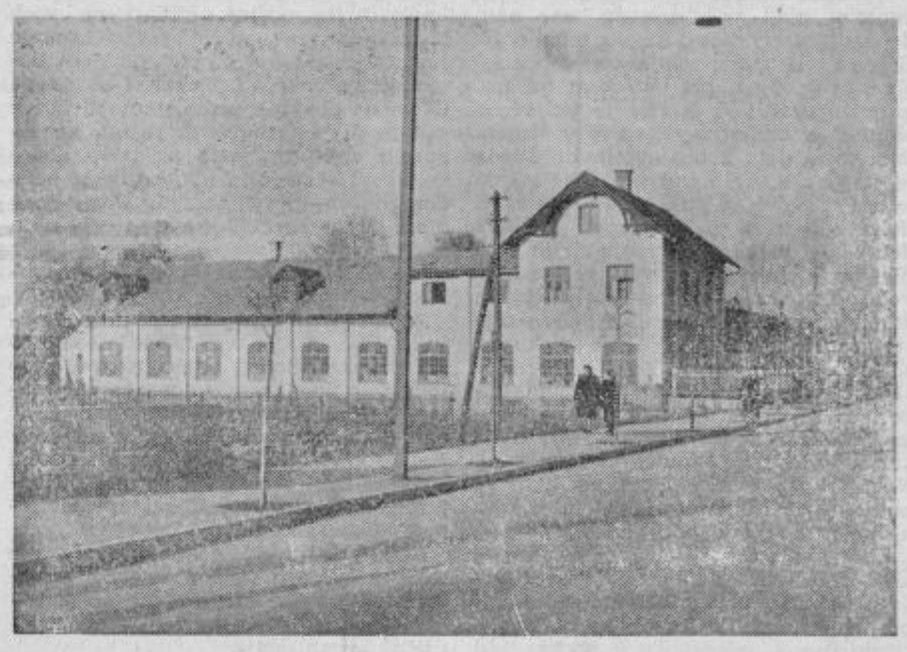

V tem obratu podjetja »Savinja v Kersnikovi ulici izdelujejo prvovrstno pohištvo, ki gre večji del v izvoz, predvsem pa v Veliko Britanijo.

Pečovniški premog ima najvišjo kalorično vrednost

Rudnik rjavega premoga v Pečovniku datira že iz začetka prejšnjega stoletja. Lastniki so se pogosto menjavali. V letih 1908 do 1934 je delo v tem rudniku z malo izjemami stalo, dokler ni lastništvo prevzel ljubljanski industrijalec Praprotnik, ki je zgradil šaht in vzpostavil obratovanje. Tako je okupator našel tu že pripravljene velike količine izvrstnega premoga in je rudnik samo izkoriščal ter ga do osvoboditve dodobra izčrpal.

V prvih letih je ta rudnik životaril in bili so zgledi, da bo sploh prenehal obratovati. Tamkajšnji domači rudarji pa so napeli vse sile in pri rudniku Laško — v katerem sklopu je bil pečovniški rudnik — izposlovali, da so se pričela raziskavanja na terenu Konštanca—Polje. Pri teh delih je udarniško sodeloval ves kolektiv. Ko so na raziskanem terenu ugotovili bogate zaloge premoga, so predložili mestni občini, da je podvzela vse potrebno, da se je obrat Pečovnik spet osamosvojil. Kolektiv je z navdušenjem prijel za delo in v kratkem času so postavili nov transformator in novo separacijo v Konštanci.

Seveda uspešnejše delo še vedno zavirajo premnoge težkoče in je treba dosti dobre volje in požrtvovalnosti kolektiva, da so planske naloge dosežene in celo presežene. S premogom zalagajo v prvi vrsti celjsko industrijo, železarno Štore, Tovarno umetnih brusov Maribor, mariborske tekstilne tovarne, Tovarno usnja Šoštanj, Kemično tovarno Moste in druge.

Borijo se s precejšnjimi finančnimi težkočami, pa tudi elementarne sile jim često prekrižajo načrte — vdori vode, močan hribinski pritisk v jami, potrebno je dosti vzdrževalnih del, velika uporaba materiala, premog je zelo lahko vnetljiv in je treba pogosto podvzemati vse varnostne mere, da ne pride do ognja. Jasno je, da te okolnosti zavirajo pocenitev proizvodnje.

Nadalje imajo velike težkoče z avtoparkom. Imajo tri tovorne avtomobile ki pa so tako iztrošeni, da je le redek dan, da bi bili vsi trije sposobni za prevoz. Tudi lastnega upravnega poslopja še nimajo in so začasno vzeli v najem Kropičevo vilo, ki pa je preveč oddaljena od rudnika.

S kadrom gre — saj si ga večidel sami vzgajajo. Vsako zimo imajo ob nedeljah tečaje za kopače, strojnike, strelne mojstre in druge.

V bližnji bodočnosti bo rudnik zelo razširil svoja delovišča. Dela se že na tem, da se razišče in odpre področje štorske kadunje in Košnice, kjer so bogata nahajališča rjavega premoga. V ta namen je rudnik štipendiral visokošolca, ki danes kot mlad rudarski inženir že vrši te posle.

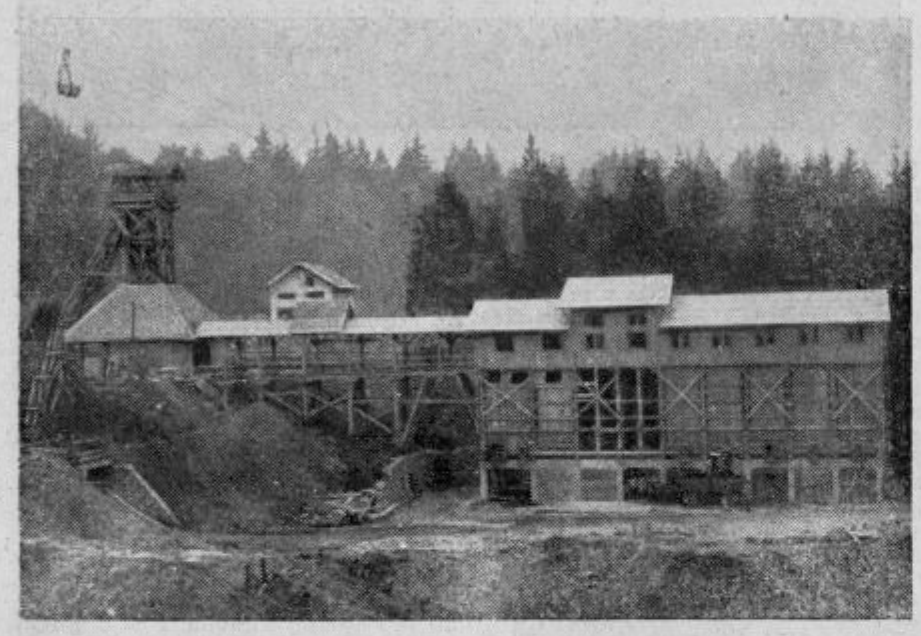

Nov jašek in separacija rudnika Pečovnik nad skladi premoga, ki so jih začeli izkoriščati pred leti

Lesna industrija pod Pohorjem

Povsod tam, kjer so bogati predeli gozdov, se je v zadnjih letih razvila kar precejšnja lesna industrija. Zato ni slučaj, da beležimo razvoj lesne predelovalne industrije v Slovenskih Konjicah. Kraj ima ugodno geografsko lego, saj se nahaja ob vznožju Pohorja, kjer so še vedno bogate lesne zaloge, pa četudi je do njih včasih kar težko priti.

Okoli vsega Pohorja so že vrsto let posejane žage, ki večinoma na vodni pogon žagajo pripeljani pohorski les. Ugodnejše lege in večje potrebe daljne in bližnje okolice pa so narekovale ustanovitev večjih podjetij.

Tak primer je bil tudi v Slov. Konjicah. Lesno industrijsko podjetje ali tudi krajše LIP so ustanovili šele leta 1950 iz manjših drugih podjetij. V šestletni dobi obstoja je LIP sežagalo precej lesa, nekaj pa seveda tudi predelalo v finalne proizvode.

V zadnjem času so se seveda bolj preusmerili na izdelavo gotovih izdelkov, saj na ta način dosežejo na trgu večjo ceno. Od celotne proizvodnje gre kakih 60 odstotkov lesa za predelavo, ostalih 40 odstotkov pa kot surovina, to je običajno razrezani les za najrazličnejše potrebe.

Od gotovih izdelkov naj omenimo predvsem izdelavo najrazličnejše galanterije, posamezne dele pohištva, popolne garniture pohištva, razne zaboje in drugo. Zanimivo je, da se s svojimi izdelki uspešno uveljavljajo tudi na tujem tržišču, kamor pridno izvažajo.

V podjetju je zaposlenih okrog 300 ljudi, ki prihajajo na delo iz Konjic in okolice. Ti predelajo letno kakih 11.000 kubičnih metrov lesa, to je gozdne mase, ki prihaja iz pohorskih gozdov. Delovni kolektiv LIP je priden in delaven.

PRODAJALNA V CELJU

Da bi se izognili posredniški mreži, so ustanovili v Celju, v Cankarjevi ulici, tudi svojo prodajalno. Tako prodajajo svoje izdelke neposredno potrošnikom, kar precej poceni prodajo. Zamisel, ki so jo uresničili letos oktobra, so pozdravili Celjani in prebivalci okolice, ki se pridno poslužujejo prodajalne.

Tu je mogoče dobiti vse vrste izdelkov, ki jih izdelujejo v Slovenskih Konjicah. Pred lepo urejeno izložbo pa prebivalci ocenjujejo izdelke ter se mnogokrat ne morejo načuditi solidni in lepi izdelavi predmetov, posebno še pohištva, ki kaže precejšnjo mero okusa in spretnosti izdelovalca.

Podobno prodajalno namerava podjetje ustanoviti tudi nekje na jugu naše države. Tudi v teh predelih namreč vlada za izdelke LIP iz Slov. Konjic precejšnje zanimanje pa bi radi ustregli in pomagali tudi tem potrošnikom, da bi prišli poceni do dobrih domačih izdelkov, predvsem pa seveda do pohištva.

Lesno industrijsko podjetje v Slovenskih Konjicah izdeluje lepo pohištvo. V Celju si ga lahko ogledate v izložbi stavbe OZZ v Cankarjevi ulici, kot prikazuje slika

KOVINSKO PODJETJE CELJE

je v nekaj letih razvilo široko in pestro dejavnost

Kot mnoga podjetja v Celju, tako se je tudi **»Kovinsko podjetje«** razvilo iz zelo skromnih razmer. Pred vojno in še nekaj let po vojni je bila v Vodnikovi ulici nekoliko večja ključavničarska delavnica, ki je zaposljevala le nekaj delavcev, opravljala pa je izključno obrtno uslužnostne storitve. Bivši lastnik Gradt je bil kot nemčur in sodelavec okupatorja razlaščen, in tako je delavnica po vojni prišla v roke delovnim ljudem, ki so kaj kmalu pokazali, da veliko zmorejo, več kot je bilo pričakovati. Podjetje je napravilo velik vzpon brez investicij in brez pomoči. Za hiter in temeljit napredek podjetja se ima družba zahvaliti predvsem požrtvovalnosti in strokovni sposobnosti kolektiva, ki je uspel podjetje dvigniti visoko nad običajni obrtniški nivo proizvodnje.

Podjetje je znano po vsej socialistični domovini...

Morda se bo komu čudno zdelo? Toda le onim, ki ne poznajo tega podjetja drugače kot po skromnih obratnih pro-

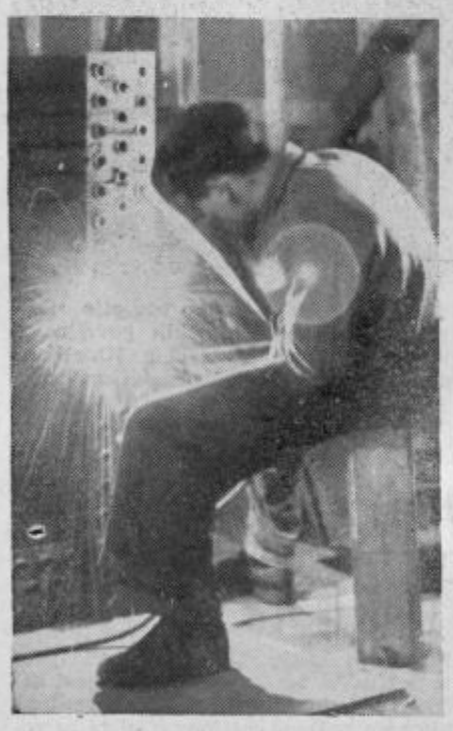

Varilec pri varenju grelcev

storih v Vodnikovi ulici in v Delavski ulici.

Na zunaj se podjetje res dosti ne razlikuje od običajnih obrtniških delavnic. Toda to je res samo zunanji videz. V resnici pa se pod skromnim naslovom »Kovinsko podjetje Celje« skriva kolektiv z izredno pestro in široko dejavnostjo, kolektiv, ki je v nekaj letih po vojni uspel renomirati svojo dejavnost širom cele Jugoslavije.

Kar poglejmo kje vse se trenutno nahajajo delavci — monterji »Kovinskega podjetja«:

Poleg del, ki jih izvajajo v Celju, so glavna delovišča tega kolektiva v Murski Soboti, v Rušah, v Muti na Koroškem, v Oplotnici, v Brežicah, Ljubljani, Kočevju, Trbovljah, Krapini na Hrvaškem, Zagrebu, Beogradu, v Prištini v Metohiji in drugje.

Navedimo še nekaj večjih del, ki so jih izvedli v bližnji preteklosti:

S centralno kurjavo in zračnimi napravami so opremili Tovarno pisalnih strojev v Ljubljani. S podobnimi napravami so popolnoma opremili zagrebško tovarno »Turpija«, izvedli so vsa instalacijska dela v diplomatskem naselju v Beogradu, v Prištini so opremili kombinat za predelavo kosovskega lignita. V Trbovljah so z ogrevalnimi, klimatičnimi in prezračevalnimi napravami opremili nov kulturni dom, ki sodi med najlepše v državi, dela podjetja, o katerem teče beseda, pa so vredna posebne pohvale.

To so samo nekatera glavna dela, h katerim pa bi bilo treba prišteti nebroj drugih manjših ali večjih del, ki jih ima podjetje za sabo.

Uspešna konkurenca sorodnim podjetjem z neprimerno daljšo tradicijo

»Kovinsko podjetje Celje« ni eno izmed takih, ki bi imelo, zahvaljujoč izrednim priliškam, monopolni položaj proizvodnje. V državi je še več, predvsem pa bolje opremljenih podjetij s podobno dejavnostjo, med temi tudi prave tovarne, kot je zagrebški »Ventilator«, ki se poleg urejenih vprašanj notranje ureditve lahko pohvali tudi z dolgoletno tradicijo.

In vendar je »Kovinsko podjetje« v Celju uspelo v kratki dobi razviti svojo dejavnost na tako stopnjo, da uspešno konkurira vsem tem podjetjem. Njihove usluge so iskane po vsej državi. Naročil imajo več kot jih v svojih pogojih morejo prevzeti. To dejstvo zgovorno dokazuje, da delajo dobro in da so na pravi poti, kajti ne mislijo se ustaviti...

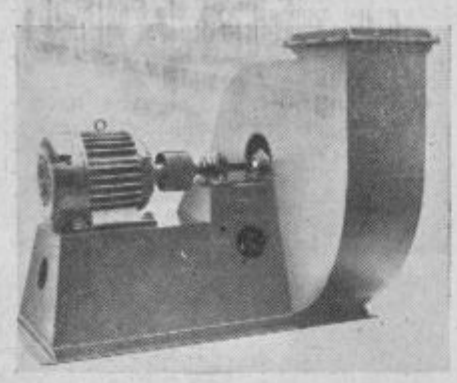

Radialni ventilator srednjega pritiska

Kakšne usluge Kovinsko podjetje izvršuje

Pred desetimi leti so v tem podjetju izvrševali izključno male usluge. Popravljali so ključavnice, krpali pločevinaste strehe in odtočne žlebove, napeljevali vodovodne instalacije in jih popravljali... Toda iz leta v leto so napredovali. Začeli so izvajati večja instalacijska dela, prevzemati montaže centralnih kurjav, postopoma osvajali proizvodnjo klimatskih in prezračevalnih naprav... Ključavničarski in instalaterski dejavnosti se je priključila konstruktorska dejavnost, strojno ključavničarstvo itd.

Poleg obrtniško uslužnostnih del so uvedli proizvodnjo stenskih elektro kaloriferjev, kondenčnih loncev in ventilatorjev. V te skupine proizvodnje pa spada dolga vrsta raznih naprav različne velikosti, oblik in uporabne raznovrstnosti.

Tako izdelujejo kaloriferje za ogrevanje s toplo vodo, paro in vročo vodo pod pritiskom. Dalje električne kaloriferje, vseh skupaj 18 različnih tipov po lestvici kalorične vrednosti.

Izdelujejo tudi bojlerje, protistrujne aparate, zajezilce pare in vse, kar spada k sodobni opremi ogrevalnih naprav.

Projektirajo in izdelujejo ter montirajo vse vrste naprav za zračenje ter naprave za odsesavanje žagovine, opilkov, slabega zraka, plinov itd.

Izdelujejo tudi vse vrste ventilatorjev.

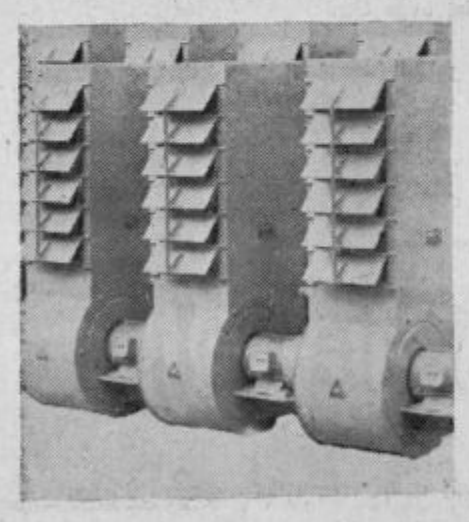

Zidni kaloriferji za ogrevanje delovnih prostorov in industrijskih hal

DVA ORJAŠKA VENTILATORJA ZA RUDNIK KAKANJ — PONOS KOLEKTIVA...

Te dni so na dvorišču, ker nimajo prepotrebne montažne hale, sestavili dva velika ventilatorja, kakršnih je v naši državi malo, še manj pa takih, ki bi bili izdelani doma. Ta dva ogromna ventilatorja sta za rudnik Kakanj, od katerih bo eden dovajal rudarjem pod zemljo svež in zdrav zrak, drugi pa črpal iz jaškov in oken slabega ter z njim vred nevarne pline. Vsak od teh dveh ventilatorjev bo v eni uri sprovedel po ceveh 138.000 kubičnih metrov zraka. Teh velikanov sicer ne bodo delali na »tekočem traku«, so pa sposobni izdelati še večje do 200.000 kubičnih metrov kapacitete na uro.

V petih letih petkrat večja proizvodnja - dokazuje ostvaritev družbenega dohodka...

Kako naglo se je podjetje razvilo, dokazujejo številke, seveda okrogle, kako je kolektiv povečeval družbeni dohodek iz leta v leto.

Če vzamemo proizvodnjo in dohodek v letu 1951 za osnovo, je bil v letu 1952 že enkrat večji, leta 1953 že kar trikrat, v letu 1954 štirikrat in v letu 1955 šestkrat večji. Deloma je dohodek rastel tudi zaradi porasta cen, toda v glavnem zaradi renomiranosti, ki je podjetju prinašala vedno več in več naročil. Mirne duše lahko trdimo, da se je obseg proizvodnje od leta 1951 pa do letos najmanj petkrat povečal. To pa ni malenkost, zlasti še, če družba podjetja z investicijami ni podprla.

Kako so zmogli tolikšen napredek

Res, kako? Predvsem s pomočjo zavesti delavnega kolektiva in z njegovo strokovno sposobnostjo. Kolektiv je sestavljen s pretežno visoko kvalificiranimi in kvalificiranimi člani. Ker je število zaposlenih naglo naraščalo, je jasno, da so posvetili veliko pozornost vzgoji kadra.

Podjetje je v povojnih letih vzgojilo okoli 120 kvalificiranih delavcev. Tre-

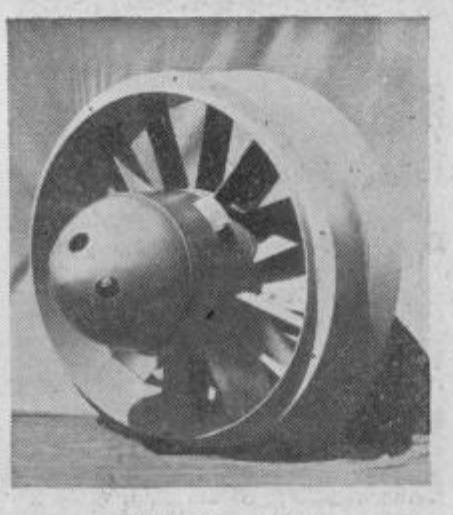

Aksialni ventilator

nutno je v kolektivu 17 vajencev. Razmerje med visoko kvalificiranim in kvalificiranim kadrom ter med nekvalificiranimi delavci je 75 napram 1. Povprečna starostna doba zaposlenih je od 23 do 24 let.

Priroda dela v tem podjetju zahteva takšno razmerje. V delavnicah, kjer izdelujejo izključno po naročilu vse naprave in aparate, je tak kader potreben. Še v večji meri morajo biti strokovno visoko sposobni tisti ljudje, ki te naprave širom cele države montirajo. Za izdelavo takih naprav morajo biti tudi sposobni konstruktorji in ves tehnični kader, ki izdelujejo načrte po željah in naročilih. K sreči »Kovinsko podjetje Celje« tak kader ima, ker si ga je vzgojilo.

In vendar ne gre vse tako gladko - Težave s prostori so ozko grlo...

Če bi ne bilo objektivnih razlogov, bi težko razumeli, da podjetje pri svojem prizadevanju ni bilo deležno pozornosti s strani skupnosti, ki bi jo zaslužilo, predvsem pa potrebovalo. Notranji razvoj vsa ta leta, ko je podjetje rapidno napredovalo, ni šel vštric z razvojem dejavnosti. Delavnice, ki jih podjetje ima na razpolago, niso samo zastarele in proti predpisom, temveč tudi občutno premajhne. Delavci so dobesedno eden drugemu v napoto. Večje naprave morajo montirati zunaj pod vedrim nebom, ali pa tudi v nalivu dežja, v snegu in mrazu. Poleg tega je proces proizvodnje skoncentriral v obučtno premajhne prostore sredi mesta veliko nevarnih snovi, kot so kisikove bombe ter razvijalci plina in razne druge vnetljive snovi. Delovni pogoji so tak izredno slabi, zato so tudi izdatnejše mere za varnost dela nemogoče. Organi, ki so za to merodajni, so že nekajkrat podjetju postavili ultimat, da naj se preselijo, uredijo delavnice, ali pa prenehajo z delom. Ta alternativa je zelo drastična. Podjetje nima kreditov, da bi si uredilo potrebne sodobne prostore, toda misliti na to, da bi tako dobro podjetje, s tolikšnimi uspehi prenehalo delati, je tudi nemogoče.

Kar pa je najbolj čudno, podjetje ima s strani občine dozadevno odločbo o izpraznitvi delovnih in upravnih prostorov v Vodnikovi ulici in to brez pojasnila, kako naj podjetje situacijo reši z ozirom na potrebna finančna sredstva.

Sicer pa se je kolektiv že ves čas zelo dobro zavedal, da njegova dejavnost ne spada v središče mesta, zato je v preteklih letih imel pripravljene že tri idejne projekte za ureditev novih prostorov, toda le-ti niso bili nikoli obravnavani s strani merodajnih forumov. Kolektiv je ponovno, kljub izgubi sredstev za omenjene projekte, dal izdelati nov idejni načrt, v upanju, da bo končno le uspel rešiti problem s pomočjo foruma, ki je izdal izselitveno odločbo. Toda podjetje trenutno razpolaga le z omenjeno odločbo in idejnim projektom, o potrebnih kreditih pa kljub vsemu ni nič znanega.

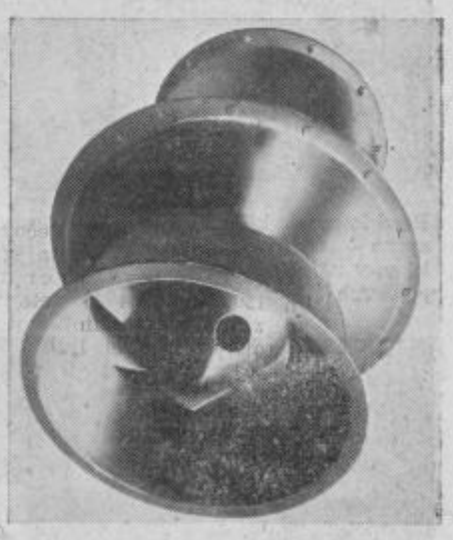

Polaksialni ventilator za visoki pritisk

Sicer pa potrebni koraki za izboljšanje delovnih pogojev pri tem podjetju ne pomenijo samo večjo varnost pri delu in odstranitev nevarnosti za okolico okoli njihovih delavnic, temveč pomenijo občutni dvig dejavnosti, z njo vred pa občuten dvig narodnega dohodka. Potemtakem se jasno vidi, da se družbi vsak dinar, ki ga vloži v to podjetje, bogato poplača.

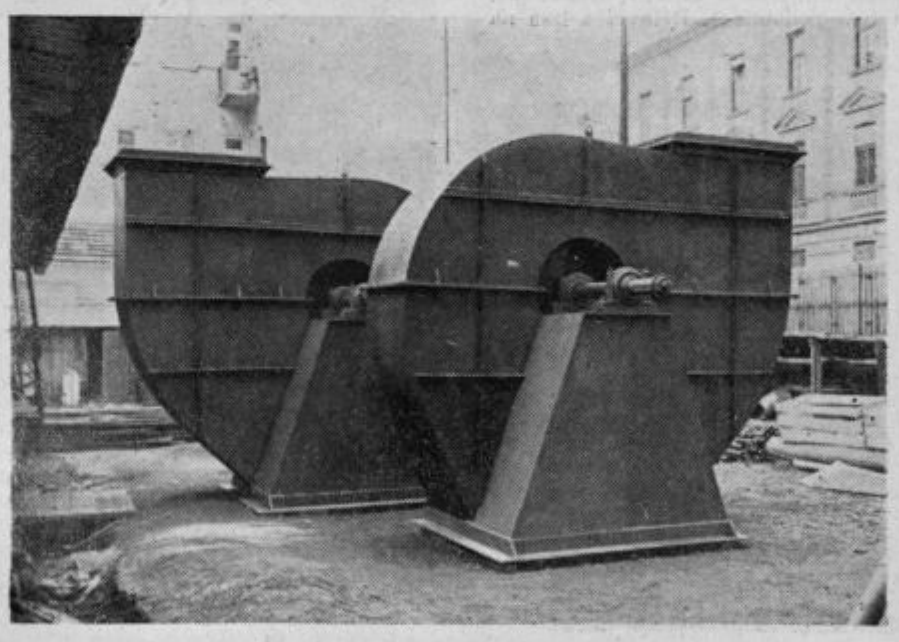

Na ta dva ventilatorja, ki so ju izdelali za rudnik Kakanj, je kolektiv še posebno ponosen. Vsak je visok 3 in pol metra, dočim je premer rotorjev 2 metra in tehta ca. 3.800 kilogramov. Pogonski elektromotor s 105 KW poganja omenjeni ventilator

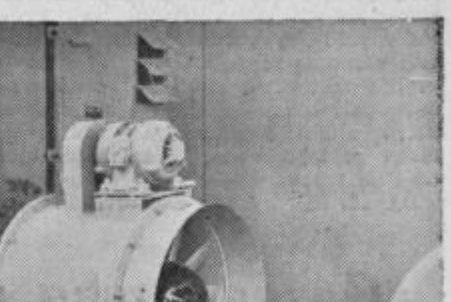

Razni ventilatorji, kaloriferji, kondenčni lonci in drugi izdelki na Zagrebškem velesejmu

Kako kolektiv upravlja svoje podjetje...

Ko smo podjetje obiskali, nas je zanimalo, kako se pri njih razvija delavsko samoupravljanje. Na to vprašanje nam je direktor podjetja odgovoril:

»Predvsem moram poudariti, da je kolektiv v celoti zelo enoten in prizadeven pri izpolnjevanju posameznih nalog. Delavsko upravljanje pa, za razliko od prejšnjih let, je tako s strani upravnega odbora kakor delavskega sveta mnogo bolj aktivno. Toda kolektiv ima svoje specifične težave v tem pogledu. Velik del članov kolektiva dela v raznih krajih države, zato je sestajanje organov upravljanja zelo otežkočeno, ves kolektiv pa še nikoli ni bil skupaj odkar podjetje obstoji. Zaradi tega delavski svet in upravni odbor sklicujeta zasedanja običajno ob nedeljah in praznikih, ko je večina delavcev doma in v bližini sedeža podjetja.«

»Kovinsko podjetje Celje« je, kot vidimo, v zadnjih letih napravilo velik napredek. Na temeljih nad 50 let starega obrtnega podjetja je zrastel močen socialističen obrtni obrat, ki s svojo dejavnostjo še mnogo obeta, posebno pa še, če bo kolektiv deležen potrebne pozornosti in pomoči.

ODKUP IN PRODAJA KMETIJSKIH PRIDELKOV - OBNOVA KMETIJSTVA

Naš kmetovalec, bodisi na svoji lastni, zadružni ali državni zemlji se v potu svojega obraza neprestano trudi, da bi na njej pridelal ali iz nje pridobil čim več in čim lepših plodov za preživljanje samega sebe in ostalega ljudstva, deloma pa za predelavo v industrijske izdelke. Pri intenzivni obdelavi zemlje in skrbnem gospodarstvu pridela ob ugodnih pogojih več kakor zase in svojo družino, zato presežek pridelka ponudi bližnjemu ali oddaljenemu potrošniku. V zamenjavo prejme izkupiček, ki ga porabi za nabavo potrebščin, ki mu jih kmetijstvo ne more dati. Posel ponudbe odvišnega blaga je lažji kadar ga primanjkuje, težji pa takrat, kadar ga je v obilici.

Da bi kmetovalcu zagotovili reden odvzem odvišnih pridelkov, uvajamo odkup, ki ga naj opravljajo kmetijske zadruge, saj so najbližji posredovalec kmečkega delovnega človeka. Kot zbirna središča odkupljenega blaga opravljajo kmetijske zadruge še drugo važno nalogo, namreč **prodajo** odkupljenih viškov.

Zaradi mnogovrstnosti kmetijskih pridelkov, pomanjkanja primernih prostorov, zlasti skladišč in strokovnjakov, kmetijske zadruge ne bi mogle popolnoma ustrezati zahtevam sodobne trgovine, zato jim je bila potrebna organizirana pomoč. V ta namen so se združile v gospodarsko in trgovsko skupnost, ki jo v večjih središčih predstavljajo gospodarske poslovne zveze. Tako je bila pred kratkim ustanovljena

Gospodarska poslovna zveza v Celju

Njen sedež je pri OZZ v Cankarjevi ulici 1/I. V njeno poslovanje spadajo naslednji obrati:

TRGOVSKO PODJETJE OZZ CELJE s sedežem v isti zgradbi.

»PLANINA« Celje v Ozki ulici št. 2.

»MLEKO« Celje v Kocbekovi ulici 1

»VINO« Celje v Zidanškovi ulici 1.

»KMETIJSKI SERVIS« Celje na Ljubljanski cesti 18.

»OBNOVA« Žalec s sedežem v Žalcu.

Pred letom je bil v Celju urejen bivši »Železodvor« v sedež Okrajne zadružne zveze — Celje. V to stavbo se je vselila tudi vrsta podjetij, predvsem takih, ki so v najtesnejši zvezi s kmetijstvom. Med drugimi je tu sedež Gospodarske poslovne zveze in Trgovskega podjetja OZZ.

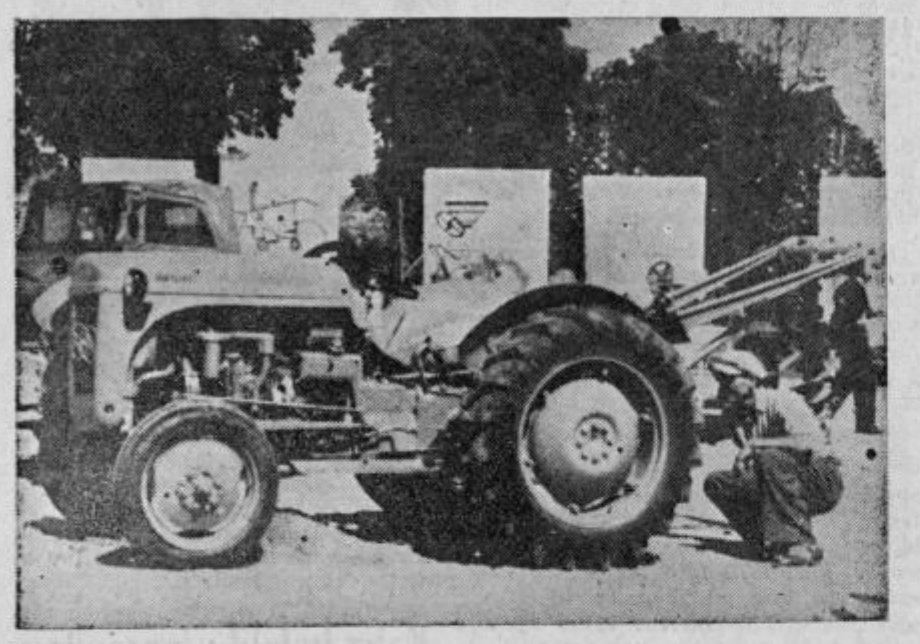

Kmetijski servis v Celju nasproti nogometnega igrišča je izredno dobro opremljena delavnica za popravila vseh vrst kmetijskih strojev, traktorjev, prikolic, raznih traktorskih priključkov in tem podobnega. Delavnica ima na razpolago tudi razne nadomestne dele.

Podjetje »Planina« odkupuje živino po vsem celjskem področju. Odkupuje tudi klavne svinje in drobnico. V mestu Celju prodaja meso prebivalstvu v desetih trgovinah. Poleg prodaje svežega mesa podjetje »Planina« predeluje meso v raznovrstne in priznane mesne izdelke

Trgovsko podjetje OZZ Celje

odkupuje in prodaja vse vrste kmetijskih pridelkov: sadje, zelenjavo, gozdne sadeže, zdravilna zelišča, živino, jajca, polže, semena itd. Zadruge in gradbena podjetja oskrbuje z gradbenim materialom. Tržno blago zbira v svojih skladiščih: v **Šmartnem ob Paki**, za Zg. Savinjsko dolino v **Šempetru**, za Sp. Savinjsko dolino v **Šentjurju**, za planinisko-kozjanski, obsotelski in šmarsko-rogaški okoliš v **Mestinju.** Za vskladiščenje različnega tržnega blaga ima podjetje tri ločena skladišča. Celjske potrošnike oskrbuje v petih poslovalnicah in s stalno tržnico na živilskem trgu.

Naloga tega obrata ni samo oskrba potrošnikov, marveč tudi uravnavanje tržnih cen. Izvoznim podjetjem posreduje tudi izvozno blago: živino, jajca, polže, borovnice, maline, gobe, sadje itd.

Obrat „Planina" Celje

je odkupovalec živine in drobnice. Izdeluje tudi mesne izdelke. V mestu posluje 10 njegovih poslovalnic za pro-

Prijazen pogled na debelo slanino...

dajo mesa in mesnih izdelkov. Prvenstvena naloga tega obrata je oskrba potrošnikov z mesom in mesnimi izdelki v svežem stanju in zadostnih količinah po dostopnih cenah.

Obrat „Mleko" Celje

zbira mleko in ga v prečiščenem stanju razdeljuje potrošnikom v svojih mlečnih poslovalnicah. Iz odvišnih količin mleka izdeluje tudi mlečne izdelke.

Obrat „Vino" Celje

odkupuje od pridelovalcev mošt, vino in ostale alkoholne pijače. Po potrebi

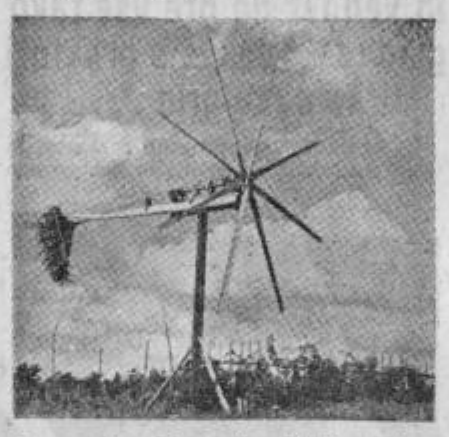

Ko zapojo klopotci, podjetje »Vino« odkupuje mošt in vino

jih v svojih kleteh vzgaja v kvalitetnejše pijače in jih posreduje potrošnikom prek gostinskih podjetij.

Kmetijski servis Celje

pospešuje mehanizacijo kmetijstva s tem, da opravlja generalna popravila kmetijskih strojev.

„Obnova" v Žalcu

izvršuje težka strojna dela pri obnavljanju vinogradov, sadovnjakov, rigolanje in oskrbuje vse priprave za plantažne nasade sadnega drevja, ribezla, malin in drugih pridelkov.

Nadaljnji načrti GPZ

Že pri Trgovskem podjetju OZZ v Celju bi morali omeniti, da pripravlja gradnjo velike sadne sušilnice. Poleg urejanja novih vinogradniških in sadnih nasadov — plantaž, ima »OBNOVA« v načrtu še drenažiranje močvirnatih zemljišč za pridobitev večjih površin plodne zemlje.

Iz smotrne organizacije, delitve dela na posamezne obrate je razvidno, kako potrebne so bile gospodarske poslovne zveze za dvig naše kmetijske proizvodnje. Z njihovo pomočjo bodo kmetijske zadruge lažje opravljale svojo pospeševalno nalogo v korist kmečkega in slehernega delovnega človeka.

V Žalcu, metropoli Savinjske doline ima Gospodarska zveza podjetje »OBNOVA«, ki z moderno mehanizacijo izvršuje obnovo kmetijskih površin od globokega rigolanja vinogradniških površin ter razna druga dela. Kmetijska posestva oskrbuje tudi z raznimi drugimi pripomočki sodobnega kmečkega gospodarjenja

CELJE potrebuje novo MLEKARNO

Postavitev nove mlekarne v Celju je vprašanje večletnega razpravljanja, ki postaja vsak dan bolj pereče. Celje terja novo mlekarno, ker je to njegova življenjska potreba. Sedanja mlekarna »Mleko« je nastala med okupacijo in je že takrat bila nameščena na nepravem mestu: v pritličju stanovanjske hiše, v ozki in za tak obrat neprimerni ulici, brez dvorišča in razkladalne rampe, z izrabljenimi stroji in drugimi nevšečnostmi.

Da oskrbuje z mlekom več tisoč družin in jim že od tretje ure zjutraj dostavlja mleko že 14 let, je pravi čudež. Le skrbnemu delavskemu svetu in upravi podjetja se moramo zahvaliti, da ta mlekarski aparat še teče in da njegovih 8 prodajaln in zajtrkovalnica še lahko obratujejo.

Razen neprijetnega motenja nočnega miru pri sostanovalcih nad seboj in v neposredni okolici, je zaradi nehigienske odplake, ki se izteka v mestno kanalizacijo brez potrebnega čiščenja oziroma nevtralizacije mlečne kisline ta lokacija mlekarne skrajno neprimerna. Zaradi širjenja mesta in naraščajočega števila prebivalstva njena kapaciteta ne zadošča, vsako povečnje prostorov pa je na tem mestu nemogoče.

Naša celjska mlekarna je hkrati odjemalec naših kmečkih posestev, državnih in zasebnih, ki se na vse pretege trudijo za čim večjo mlečnost selekcioniranih krav, na drugi strani pa nimamo poštene mlekarne, ki bi ustrezala svojemu namenu.

Naše kmetijske zadruge so že spravidele ta neugoden položaj in bodo iz svojih sredstev prispevale za nabavo pasterizatorja in separatorja, ki sta podjetju nujno potrebna.

Nekateri so mnenja, da bi obstoječo mlekarno opremili z novimi stroji in jo obdržali pri življenju, dokler bo pač mogoče. Te skrbi imajo samo zato, da podjetje ne bi nehalo čez noč obratovati in bi mesto ostalo brez mleka. V tem imajo prav. Večina Celjanov pa meni, da je treba postaviti novo mlekarno, ker bi vsako popravljanje in adaptacija sedanje bilo samo začasno in bi v teku desetletja več stalo kakor nova.

Sedanja namestitev mlekarne nasprotuje vsem sanitarnim, higienskim in prometnim predpisom in je v tem kraju že sedaj nemogoča.

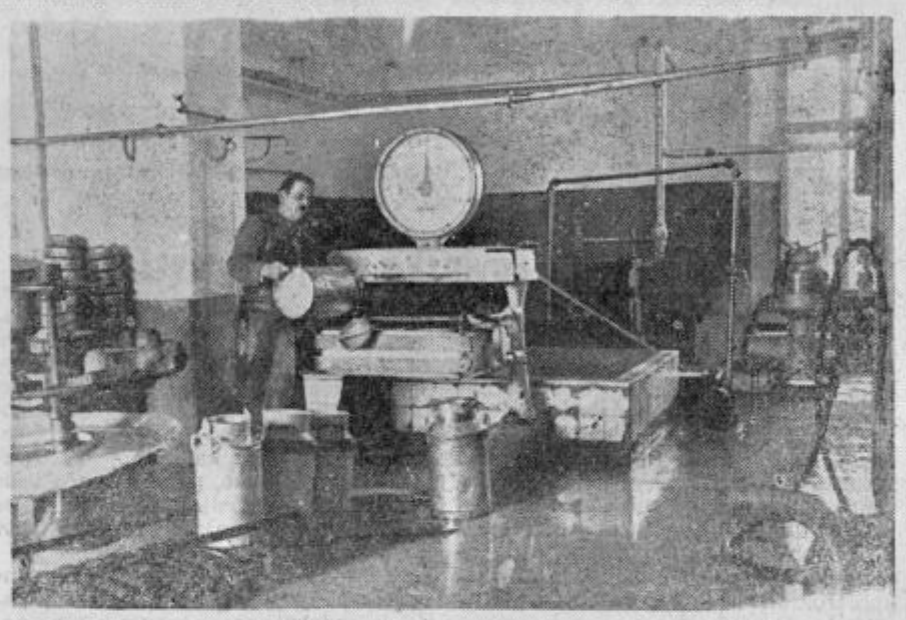

Pogled na eno izmed naprav v celjski mlekarni. Morda se čudno sliši, toda kot vidimo, tukaj mleka ne merijo na litre, temveč ga tehtajo... Toda kazalec na številčnici kaže litre

Nova mlekarna bo podjetje v okrajnem, če ne še v širšem obsegu, zato je nemogoče zahtevati od celjske občine, da bi sama skrbela za potrebna investicijska sredstva. Najti bo treba primerna denarna sredstva, da pričnemo z gradnjo vsaj v etapah.

Lesno podjetje Celje

LAVA 8, CELJE

želi svojim cenjenim poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu

mnogo uspehov pri izgradnji socializma v novem letu 1957

IZ MALEGA RASTE VELIKO

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE dosega vedno večje uspehe

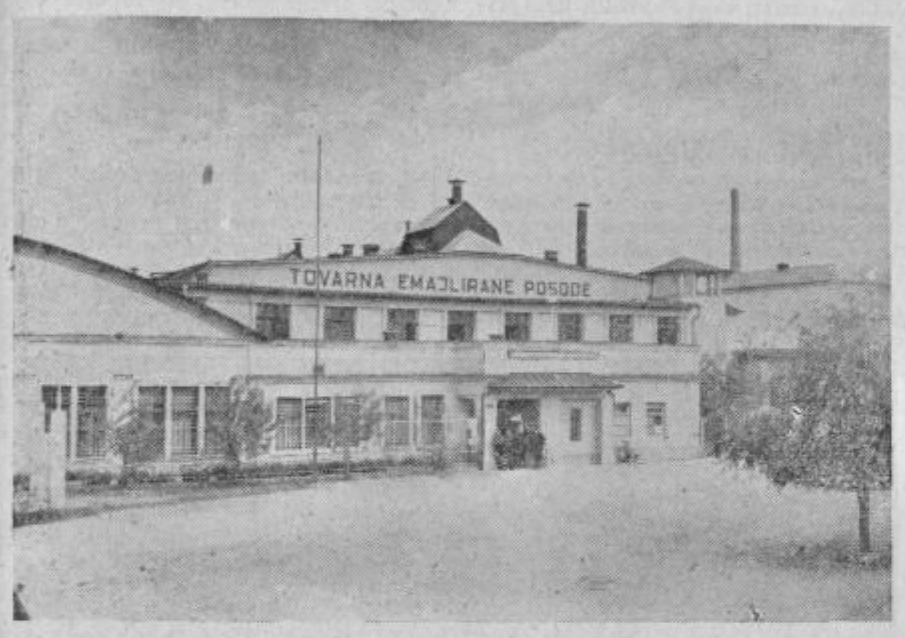

Ena izmed največjih tovarn v okraju je Emajlirana. Tako izgleda del tovarne, gledan z Mariborske ceste. Vidna je predvsem glavna hala in del upravnih prostorov

Star pregovor pravi: »Iz malega raste veliko!« Ta pregovor prav posebno pristaja TOVARNI EMAJLIRANE POSODE V CELJU, ki je v 62 letih zrasla iz majhne, skoraj nevidne emajlirnice, v eno največjih podjetij v srednji Evropi. Podjetje ima pester zgodovinski razvoj in delavstvo, katerega so pred in v času vojne izkoriščali, delavstvo, ki se je nenehno borilo s svojimi izkoriščevalci, predvojnimi kapitalisti. Velika II. svetovna vojna, ki je v marsičem preobrazila Evropo, je prinesla tudi našemu delovnemu človeku svobodo in častno delo. Proletariat mesta Celja in bližnje okolice, zaposlen v tem podjetju, je po uničujoči vojni z velikim navdušenjem in predanostjo vlagal v prvih letih obnove vse svoje sile in moči ter dvignil podjetje na zavidno višino urejenosti in organiziranosti. Niso bili zaman trdi žulji delavcev in delavk podjetja v predvojni dobi, na katerih je kapitalist gradil in povečeval tovarno, saj so nam ti žulji dali ob osvoboditvi naše domovine podjetje, za katerega bi lahko rekli, da so ga zgradile domače roke in domači napori. Njihov nesebični trud je bil poplačan, ko so te žuljave roke prevzele vodstvo in upravo podjetja, ko so delavske množice s polnimi prsi zadihale čisto in neskaljeno svobodo. Pridne in trdne roke delavcev so po osvoboditvi s podvojeno močjo gradile, delale in si prizadevale, da bi obnovile in dalje razvile sedaj socialistično podjetje. Danes lahko ves kolektiv s ponosom zre na svoje ustvarjalno delo, ki se je odrazilo v povečani proizvodnji, zboljšanju kvalitete in povečanju zvrsti proizvodov. To nam dokazujejo podatki o proizvodnji podjetja, ki je pred dvajsetimi leti proizvedlo približno 3600 ton proizvodov, a danes proizvaja to podjetje več kakor 9000 ton proizvodov, kar pomeni, da se je proizvodnja dvignila za več kot 250 %. Ne samo povečanje tonaže, napori so rodili tudi povečanje zvrsti proizvodnje. Pred vojno je podjetje proizvajalo bolj malo vrst, večinoma samo posodo in nekaj radiatorjev za centralno kurjavo, medtem ko je kolektiv s svojo pridnostjo in iznajdljivostjo v povojnih letih razširil zvrsti na več kakor 13 proizvodnih skupin. To povečanje je delno narekoval velik industrijski razvoj naše domovine in kolektiv Tovarne emajlirane posode je s svojo strokovnostjo priskočil na pomoč ostalim kolektivom pri osvajanju novih proizvodov ter še danes za vrsto podjetij proizvaja predmete, ki so jih morali pred vojno uvažati. Že samo dejstvo, da danes ne bi imeli domače avtomobilske industrije, če bi ne imeli tega močnega kolektiva, ki je s pridnostjo postopoma osvajal vse težke dele, ki jih potrebuje avtomobilska proizvodnja, nam pokaže velik napredek podjetja. Vendar je to le ena stran razširjenja proizvodnje, so pa še proizvodi, ki so jih potrebovala ostala podjetja in vojna industrija Jugoslavije.

Če pogledamo to ogromno skladišče emajlirane posode, potem se nam ne bo čudno zdelo, da ta kolektiv s svojimi izdelki zalaga večji del vseh domačih potreb, ogromno pa izvaža v inozemstvo

Pogled v enega izmed obratov. Tu barvajo izdelke in jih olepšajo z dekorativno ornamentiko. Vsaka dežela, kamor izdelki gredo v prodajo, ima svoje posebne želje in okus za zunanji izgled posode

ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Vendar razvoj proizvodnje v podjetju še ni končan, marveč je kolektiv mislil tudi na nove proizvode, katere potrebujejo široke množice naše domovine. Tako je dal na trg vrsto novih predmetov, med katerimi naj omenimo samo enega, »Econom« lonec, predmet, ki je po svoji izdelavi zelo zapleten, a po uporabnosti nepogrešljiv v gospodinjstvu, posebno tam, kjer je večina članov družine zaposlena. Tem omogoča ta priročni lonec, ob štednji kurjave in denarja, hitro pripravo okusnih jedi.

Prevelika potrošnja drv in premoga, tega važnega narodnega blaga, je privedla kolektiv, da je začel proizvajati butan steklenice, ki so hudo pomembne za gospodinjstvo, saj je butan danes najbolj ekonomično in ceneno gorivo. Vendar bi ta proizvodnja ne pomenila mnogo, če bi kolektiv mislil tudi na proizvodnjo gospodinjskih aparatov za butan plin ter je to zamisel uresničil s sodelovanjem z drugimi podjetji in začel proizvajati razne plinske peči, kuhalnike, trenutno pa osvaja tudi tovrstne peči za kopalnice in ogrevanje sob.

URAVNOVEŠENJE IZVOZA

Pri vsem tem neumornem delu je imel kolektiv seveda tudi velike skrbi in težave v oskrbi podjetja s potrebnimi surovinami, predvsem kvalitetno pločevino, ki je na žalost danes domača težka industrija ne more proizvajati v tolikih količinah, kolikor zahteva porast predelovalne industrije. Zaradi tega je moralo podjetje v precejšnji meri uvažati tovrstne surovine in se je zavedalo, da je za dvig življenjske ravni potrebno žrtvovati tudi devize. Vendar je narodnemu gospodarstvu podjetje vračalo te devize z izvozom svojih finalnih proizvodov. Smelo lahko trdimo, da je tovarna emajlirane posode v izvozu po osvoboditvi naredila ogromen korak naprej, kar nam ponazorujejo podatki, ki pravijo, da je to podjetje v predvojni dobi doseglo največji izvoz v letu 1937, ko je izvozilo 537 ton proizvodov. Vemo, da obnova izvoza v težkih pogojih po osvoboditvi ni bila lahka. Začelo se je v letu 1947 in z velikimi napori izkušenega kolektiva je podjetje že v istem letu izvozilo 197 ton proizvodov. Ta čvrsta volja in razsodnost kolektiva je premagovala vse ovire, ki so se pojavile posebno v pomanjkanju potrebnih in kvalitetnih surovin, v borbi z inozemskimi konkurencami. Kljub vsemu je podjetje z visoko kvaliteto proizvodov nenehno osvajalo stari in novi trg ter izvoz povečevalo iz leta v leto, tako da je podjetje v letu 1955 izvozilo 1088 ton, kar predstavlja 203 % presežek največjega predvojnega izvoza tovarne in s tem dalo našemu gospodarstvu dragocene devize, ki presegajo več kot 1 milijardo 800 milijonov deviznih dinarjev. Danes izvaža podjetje v več kot 25 prekomorskih dežel, predvsem pa na Bližnji vzhod. Izkušnje in proučevanje obstoječih pogojev kaže, da se tovarna z doseženim izvozom emajlirane posode v zadnjih 3 letih že približuje ustaltvi, ker so v glavnem zajeta vsa geografsko prikladnejša tržišča za rentabilni izvoz, ker obstoječe proizvodne zmožnosti zaradi domačih potreb ne bi dopuščale znatnejšega povečanja. Vendar je kljub temu možno povečanje skupnega izvoza s postopnim povečanjem izvoza ostalih proizvodov. Tej nalogi je kolektiv začel posvečati vedno večjo pozornost ter je že dosegel prve zadovoljive uspehe pri izvozu pocinkane posode, »Econom« loncev in drugih proizvodov.

RACIONALIZACIJA

Slika dela v podjetju bi ne bila popolna, če ne bi omenili tudi samoiniciativnosti posameznih članov tega velikega kolektiva, ki so s svojim nesebičnim delom dali podjetju pomembne in skupnosti koristne racionalizacije. V skupnem znesku so ti požrtvovalni delavci prištedili nad 500 milijonov din na proizvodnih stroških z uvedbo bodisi novega načina dela, bodisi z zamenjavo zastarelih orodij, z uvedbo novih orodij in tehnoloških postopkov. Kot najpomembnejšo racionalizacijo lahko štejemo, da je podjetje v zadnjih 2 letih s pomočjo lastnih strokovnjakov začelo proizvajati domače emajle, ki so se dotlej uvažali za drage devize iz inozemstva. Ne bi bilo konca, če bi hoteli našteti vse drobne, srednje in večje racionalizacije, ki so prav vse plod zavesti članov kolektiva.

Izdelki Tovarne emajlirane posode vzbujajo pozornost ne samo pri nas, temveč v številnih državah po svetu. Na tej sliki vidimo lepo zbrane, toda ne vse, njihove izdelke na Zagrebškem velesejmu

SAMOUPRAVA

Ta svetla stran kolektiva pa ni edina in je prav gotovo še pomembnejše, da je postalo samoupravljanje podjetja res upravljanje, katerega si je naš delovni človek želel v letih borbe in obupa. To samoupravljanje je v podjetju urejeno tako, da lahko sodelujejo vsi člani kolektiva. Izvoljeni člani delavskega sveta prenašajo probleme in težnje svojih volivcev na delavski svet, ki le-te pred zasedanjem analizira in proučuje v številnih komisijah, ki so za to določene, nakar dobro premišljene probleme prenesejo na zasedanje delavskega sveta, ki o vprašanjih odloča. V obratni smeri se ta odločitev s potrebno obrazložitvijo prenaša v delavnice in na delovna mesta, ki nato potrebne ukrepe izvajajo in uresničujejo. Tak način samoupravljanja lahko samo pozdravimo, ker jamči uspešno in organizirano delo podjetja.

PRAVILNA TARIFNA POLITIKA

Tudi v plačni sistem podjetja nismo pozabili pogledati, v katerem smo videli resnost in skrb uprave, delavskega sveta in upravnega odbora podjetja, ki skušajo s pravilno tarifno politiko urejevati in utrjevati organizacijske strani podjetja.

Kot tarifni pravilnik, tako je zanimiv in poučen tudi premijski pravilnik, dalje pravilnik o nagrajevanju in pravilnik o premijah za doseženi izvoz. Podjetje je široko zajelo delovna mesta, ki lahko po premijskem pravilniku prejmejo zasluženo nagrado, saj so kriteriji postavljeni tako, da si lahko vsak premijski upravičenec sam izračuna premijo, ki jo na podlagi doseženih uspehov zasluži. Vsa druga nesamostojna delovna mesta pa je podjetje uvrstilo v pravilnik o nagradah, ki določajo, da lahko upravičenci s svojim izrednim in požrtvovalnim delom prav tako prejmejo zasluženo nagrado. Uvedba tega je dala kolektivu nov polet in uravnovešenje ob izpolnjevanju nalog ter obenem požvila racionalizatorsko dejavnost v podjetju.

Mnogo več bi še lahko povedali o tem strnjenem kolektivu, ki z nezadržno življenjsko silo koraka po pravi poti v uresničitev zamisli in želj nas vseh, v krepak in neomajen socializem.

Med najnovejšimi izdelki Tovarne emajlirane posode so tudi tile specialni lonci, ki ji že skoraj vse gospodinje poznajo pod imenom »Ekonom«

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE

CELJE, Delavska ulica 26

Telegrami: »Emajl« — Celje
Telefon: Celje 22-71

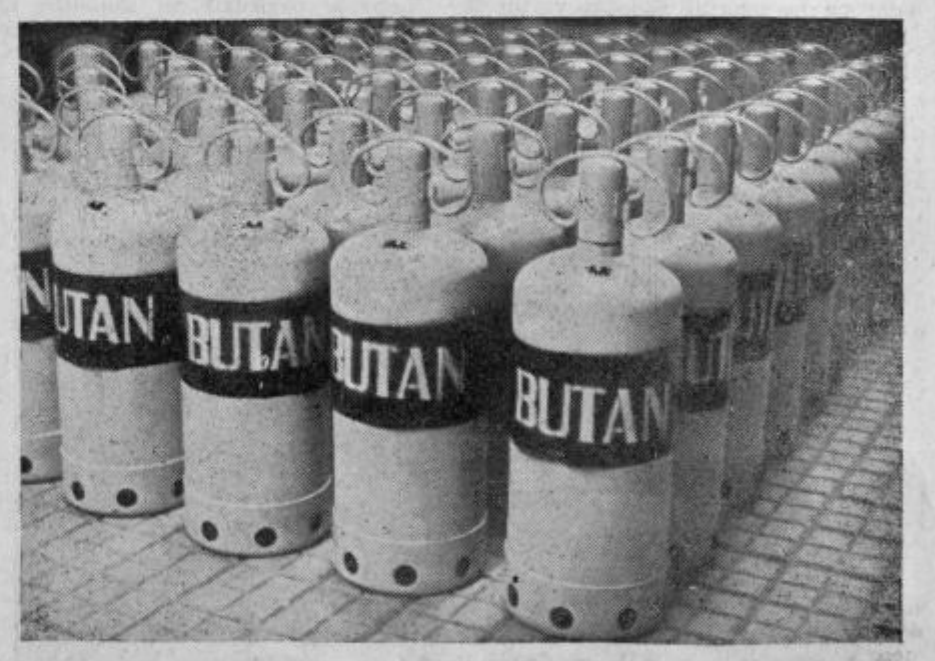

Med drugimi proizvodi novejše vrste so tudi steklenice za gospodinjski gorilni plin »Butan«

V JUTEKSU VEDNO KAJ NOVEGA

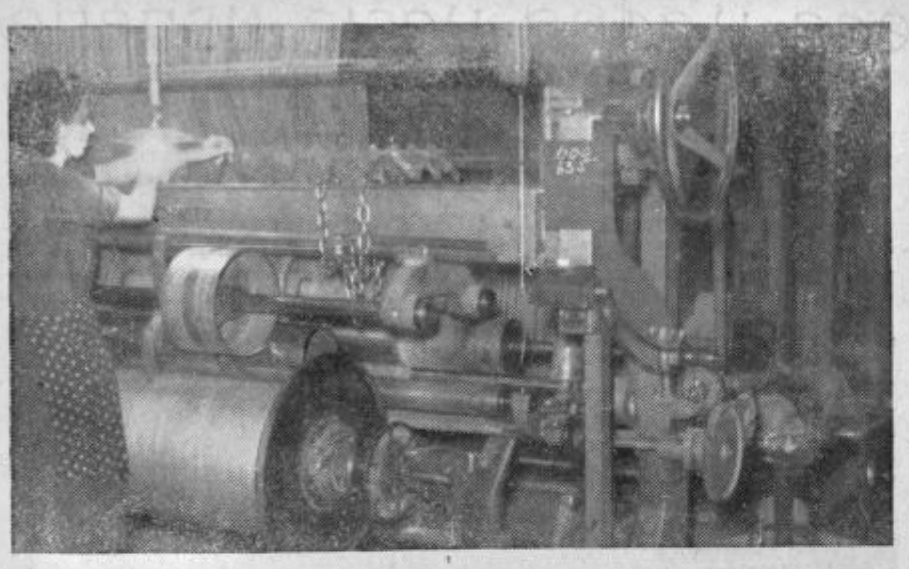

Pri tkalnem stroju...

ALI BO »JUTEKS« DOBIL SVOJO PREDILNICO?

Človek skoraj ne more verjeti, da je tekstilna tovarna »Juteks« v Žalcu stara šele 17 let. Tako je »Juteks« dejansko nova in stara tovarna. Nova po svojih letih, stara pa zato, ker so takrat v stare obrate opuščene žalske pivovarne montirali stare tkalske stroje — 40 po številu.

Vsekakor je »Juteks« nastal zaradi razvoja hmeljarstva v Savinjski dolini.

Povojne razmere so tudi za »Juteks« prinesle marsikaj novega. Podjetje je prešlo v družbeno last. Zgodilo pa se je še nekaj drugega: »Juteks« je domala ostal brez jute. Zaradi premajhnih zmogljivosti predilnic jute so to v glavnem predelala sama podjetja v južnih republikah, vtem ko je »Juteks« dobil le do 10 odstotkov svojih potreb po juti. Zato so se v Žalcu morali preusmeriti na bombažno prejo. Kolektiv se je moral spoprijeti s precejšnjimi problemi, saj je bilo treba na strojih za juto izdelovati bombažne tkanine.

»JUTEKS« SE MODERNIZIRA IN POVEČUJE PROIZVODNJO

V zadnjih petih letih so pričeli v »Juteksu« modernizirati obrate in povečevati proizvodnjo. Z razmeroma majhnimi investicijami so skoraj dvakratno povečali proizvodnjo. Vtem ko so leta 1950 izdelali v podjetju le še 915.000 kvadratnih metrov tkanin, bodo letos izdelali že 2,700.000 kvadratnih metrov. Tolikšnega napredka niso dosegla mnoga podjetja.

Na povečanje proizvodnje je v glavnem vplivala montaža desetih novih tkalskih strojev v urejeni in povečani tkalnici, ureditev kotlarne, zgraditev barvarne in seveda zboljšanje organizacije dela. Sedaj je v gradnji novo skladišče za gotove izdelke in nova navijalnica, ki pa jo bodo nemara uporabili za novo predilnico.

Z navedenimi investicijami so znatno zboljšali pogoje dela, ki so bili in deloma so še izredno težki. Saj imajo sedanjo navijalnico v nekakšnih kletnih prostorih z malo sonca in zraka, pa z veliko neprijetnega prahu. Veliko že pove to, da so te spodnje prostore delavke pričele imenovati »Dachau«. K sreči so takim razmeram v navijalnici dnevi že šteti.

»JUTEKS« POTREBUJE LASTNO PREDILNICO

Ne glede na to, da je »Hmezad« naravni in stalni odjemalec izdelkov (vsaj nekaterih), sodijo v »Juteksu«, da podjetje dolgo ne bo moglo uspešno konkurirati, če ne bo dobilo svoje predilnice oziroma jutine preje. Kljub vsem naporom s stroji za juto z bombažno prejo ne morejo doseči zadovoljivega uspeha, vsaj tolikšnega ne kot z juto.

»Juteks« želi predilnico z zmogljivostjo 1400 ton preje (3 milijone kvadratnih metrov tkanin). To je približno ena tretjina primanjkljaja jutine preje v državi. Po predračunu bi nabava opreme za tako predilnico veljala okrog 124 milijonov dinarjev. To bi bili tudi vsi stroški, ker bi predilnico lahko uredili v prostorih nove navijalnice, ki jo sedaj dograjujejo. Če bi zgradili predilnico, bi namreč potreba po novi navijalnici odpadla.

INOZEMSTVO SPRAŠUJE ZA JUTINE TKANINE

»Juteks« je dobil že več vprašanj, če bi lahko izvažal kaj jutinih tkanin. Ker je takih predilnic in tkalnic v Evropi kaj malo bi se dale jutine tkanine dobro prodati. Tega vprašanja ni omalovaževati.

Sedanja proizvodnja jutine preje znaša v Jugoslaviji 3,3 mil. kg, medtem ko je potreba po okoli 7,5 mil. kg preje. To je za približno 16 milijonov kvadratnih metrov tkanin.

PRIZADEVANJA ZA IZPOLNITEV PLANA

Že prej smo omenili, kako podjetje povečuje proizvodnjo iz leta v leto. V veliki meri gre to na povečano produktivnost, ki je porastla zlasti po ureditvi nekaterih obratov, s čimer so se zboljšali delovni pogoji. O povečani storilnosti priča tudi to, da je prej skoraj isto število delavcev napravilo 915.000 kvadratnih metrov, letos pa 2,700.000 kvadratnih metrov. Sedaj je zaposleno v »Juteksu« 172 ljudi.

Ko so letos spomladi v podjetju zgubili večje število delovnih dni zaradi pomanjkanja električne energije, so v »Juteksu« takoj brez kakršnih koli priporočil pričeli nadomestovati izpadlo proizvodnjo s tem, da so delali nekatere nedelje, zlasti pa še, da so smotrno razporedili koriščenje dopustov.

PLAN NI NEREALEN

Vtem ko so že v poletnem in pomladanskem času delali na izpolnitev zamujenega (zaradi pomanjkanja elektrike so izgubili 34 delovnih dni), so še bolj napeli vse sile jeseni.

»Plan ni nerealen,« pravi tov. direktor Stane Rozman in dodaja, da ga bodo zato skušali tudi na vsak način izpolniti. Da bi dnevno proizvodnjo kolikor mogoče povečali, so premestili v obrate tudi take, kot so čistilka, šofer ipd. Največ pa se bo gotovo poznalo podaljšanje delovnega dne na deset ur (delavke dobe za nadurno delo 50% višje plače). Začasno so ponovno uvedli tudi del tretje izmene, da bi tako odstranili ozka grla v proizvodnji. Do 20. novembra so načrt izpolnili z blizu 80% (realizacija po prodajni ceni).

PROIZVODI »JUTEKSA« SO CENJENI

Kljub raznim težavam v proizvodnji, so za zdaj odjemalci z izdelki podjetja zadovoljni. Podjetje ima nekaj stalnih močnih odjemalcev, kot sta: »Hmezad« in JLA. Glavni proizvodi podjetja so bombažne tkanine za šotore in dežne plašče, razne tehnične tkanine in filter platno, keper za letne uniforme in delovne obleke, konopljene in jutine tkanine za slamarice, podvzglavnike in embalažo ter vreče vseh dimenzij.

Šivanje vreč iz jute

Novi obratni prostori med gradnjo

Prevozništvo Celje
zavzema važno vlogo v našem gospodarstvu

PREVOZNIŠTVO CELJE, Stritarjeva ulica 2 je opremljeno z lastnimi garažami, mehanično delavnico in lepo urejenimi pisarniškimi prostori v neposredni bližini avtobusnih garaž v Kersnikovi ulici. Prevozništvo opravlja uslugo za uslugo, ne meneč se za težave, ki včasih nastajajo.

To podjetje je dobesedno zraslo po reklu »Iz malega raste veliko...« 1. septembra 1957 bo minilo 10 let, kar je od voznega parka gradbenega podjetja prevzelo 4 tovorne avtomobile in danes jih ima že 29. Lep napredek! So to večinoma tritonska vozila znamke Mercedes in TAM, le tri so 5 do 6 tonska. Nabava novih vozil je rasla postopoma. Z izredno varčnostjo, pazljivostjo in požrtvovalnostjo delovnega kolektiva, ki šteje blizu 50 oseb, vzdržuje svoj avtopark, s prihranki pa nabavlja nova vozila.

Naše PREVOZNIŠTVO CELJE prevaža blago po vsej državi. Najbolj se poslužujejo njegovih uslug industrijska podjetja, katerim odvaža industrijske izdelke, potem slede še trgovska in obrtna. Mnogo je tudi privatnih naročil.

O kakem zastoju v prevozu ni govora, saj vključuje v svoj tovorni promet tudi več zasebnih prevoznikov, ker »Prevozništvo« samo ne more vseh sproti opravljati. Zato si podjetje prizadeva, da bi povečalo svoj vozni park z 8 do 10 tonskimi kamioni, ki so potrebni za dolge vožnje. V tem je skrita tudi želja po pocenitvi prevoznih storitev.

Delavski svet se skrbno zavzema za vsa vprašanja, ki težijo za izboljšanjem dela in obratovanja. Zelo agilna je tudi domača **sindikalna podružnica,** ki je dosegla v sindikalnem tekmovanju prvo mesto. Izkazala se je posebno v krvodajalstvu in v raznih športnih tekmovanjih.

Da vozila pri enosmernih prevozih ne teko prazna v svojo bazo, ima podjetje več poslovalnic v raznih krajih, kjer njegovi zastopniki zbirajo naročila.

Kamioni podjetja »Prevozništvo« ‚v stroju' pred garažo na Kersnikovi ulici. S temi vozovi nudi podjetje prevozne usluge tistim podjetjem, ki nimajo, ali pa nimajo dovolj prevoznih sredstev. To pa seveda niso vsi kamioni — nekaj jih je na poti...

Če hočeš prišteditі čas - kupuj v Ljudskem magazinu

LJUDSKI MAGAZIN V CELJU — ZBIRALIŠČE POTROŠNIKOV

Če bi kdo vprašal, zakaj se je zadnje čase avtobusni promet tako razbohotil, bi moral pritrditi potniku iz daljnega kraja, ki je dejal: »Kar v trgovine poglejte, pa boste videli, zakaj nas je toliko!« In res.

V PRITLIČJU

Že pri vhodu v trgovino mi sploh ni bilo treba odpirati vrat, ker so jih ljudje kar podajali drug drugemu. Sreča je v tem, da sama nihajo sem in tja in da so se ljudje že navadili na enosmerno hojo. Za notranjimi vrati je pravcato mravljišče kupcev. Namenoma sem pohitel od oddelka do oddelka, da vidim, kaj vse prodajajo in kako vse vprek izbira in kupuje. Sedaj pa po načrtu! Koj pri vratih se šibijo police pod težo različnega **blaga za obleke in plašče** v izbranih barvah in po različnih cenah. Škarje škrtajo in režejo.

V drugem oddelku izbirajo **svilo, delene in blago za različne prilike.** Gospodinje se ustavljajo pri **platnu** v različnih širinah in kvalitetah, pri **zavesah** in sobni opremi. Tudi oddelek za **tapetniško in dekorativno blago** ima svoje odjemalce: prevleke, gradelj, juta, žimnice itd.

Dva ločena oddelka za **moško** in **žensko** perilo z vsemi ostalimi sorodnimi predmeti strežeta najzahtevnejšim kupcem obojega spola. Medtem ko se šolska mladina ustavlja pri **šolskih potrebščinah,** izbirajo dekleta in žene dišeča mila, kreme, olja in pribor za svojo toaletno mizico.

I. NADSTROPJE

Lepo je pogledati na stopnišče, ki vodi v I. nadstropje. Tu se srečujejo prijatelji in znanci, zadovoljni kupci, postreženi in obloženi, in tisti, ki jih to veselje še čaka. Kaj vse potrebuje človek za udobnejše življenje! Tu se ustavljajo kolesarji pri kolesih **in nadomestnih delih.** Njihovi tovarši stoje pred oddelkom za **elektrotehniko.** Povpraševanje po baterijah, žarnicah, svetilkah, likalnikih, kuhalnikih in materialu za instalacije. Še na kamenčke ne smejo pozabiti.

Zopet dva oddelka. Pri prvem izbirajo gospodinje **steklene in porcelanaste izdelke,** pri drugem pa **kuhinjsko posodo, orodje** in **stroje.** Pri **suhi robi** in **špeceriji** je zopet živahno. Gospodinji vedno kaj zmanjka in tu še na vse tisto pozabiti ne more, ker ima vse pred očmi, kakor na sejmu. **Glej, glej, še otroški kotiček!** Potrebščine, ki jih ne more pogrešati noben dojenček.

II. NADSTROPJE

Povzpnimo se še v II. nadstropje! Prostori postajajo vedno ožji in manjši, pa vendar so izrabljeni do zadnjega kotička. Še celo ograja okrog stopnišča je obložena z lepimi preprogami, ki so seveda kupcem na razpolago. Na vrhu smo.

Oddelek **konfekcije** nudi bogato izbiro plaščev, moških in otroških oblek ter oblek za delo in šport. Pri oddelku za **čevlje** se je ustavilo troje ljudi. Ženska skupina stoji pred oddelkom z **volnenimi** in prešitimi odejami, prti, preprogami, zalogami klota, brokata in kar še spada k tovrstni opremi. Še oddelek za **bižuterijo.** Mnogovrsten nakit z uhani, prstani, ogrlicami in zaponkami opozarja gosta, da se je treba včasih spomniti tudi na kako primerno darilo.

OB DVANAJSTI URI

Poln zanimivih in prijetnih vtisov se znajdeš zopet v pritličju. Izhodna vrata na ulico so zaprta. Ura je odbila dvanajst, toda mnogi kupci še stoje pred prijaznimi prodajalci in še zadnji hip izbirajo to in ono. Šele ko zadnji odjemalec odide, se zapro za njim tudi stranska.

Med največjimi trgovskimi hišami v Celju v širši okolici je poslopje Ljudskega magazina v Celju. Je pa tudi med najbolj založenimi in za pogled najlepšimi

MIZARSTVO
KOREN ALBIN
CELJE, VESELOVA 9

izdeluje vse vrste pohištva, vsa stavbna dela in vsa v stroko spadajoča dela.

Srečno in uspehov polno novo leto želi vsem ustanovam in vsem svojim cenj. strankam

OD KOVAČIJE DO GIGANTA ČRNE METALURGIJE

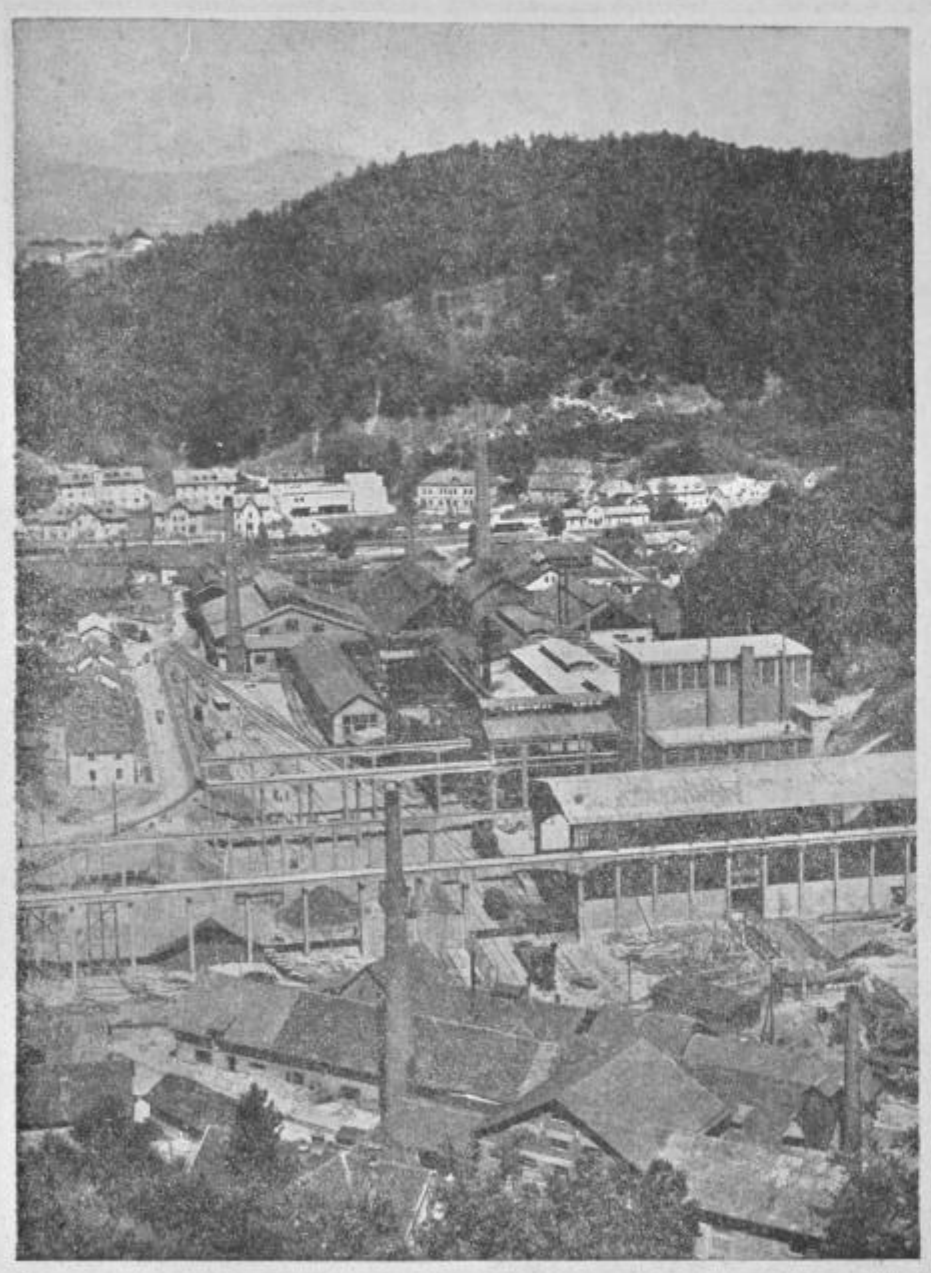

Štore — eno naših največjih podjetij črne metalurgije (Foto Pelikan)

Takrat, pred tisočletji, ko so pastirji na paši kurili ogenj in slučajno odkrili vrednost težkega železa, ki se razžarjen da oblikovati v kose orožja in okraskov, se je pričela železna doba. Od tis ihmal se je proizvodnja železnih rud neprestano izpopolnjevala, dobivala modernejše oblike, istočasno pa so ljudje z vedno večjimi izkušnjami predelovali železno rudo v vedno pestrejše in kvalitetnejše izdelke. Danes si brez železa ni mogoče več ničesar predstavljati. Česar koli se dotaknemo, vse je v najtesnejši zvezi z železom, če že ne iz železa.

Železo so kovali že stari narodi. Najprej za orožje, potem, ali celo istočasno za nakit lišpa željnim ženam, pozneje pa je železo prodrlo v vsa področja človekove dejavnosti, postalo je najbolj iskan predmet. Danes se meri moč in bogastvo kakega naroda v prvi vrsti po zalogah železne rude in po proizvodnji železa. Ta kovina je postala odločujoč faktor v vojni strategiji. Zgodi se celo, da države brez železne rude iz železarn uvažajo kovine, šele potem žito, če tudi tega ne pridelajo dovolj. Železarna Štore, nekdanja kovaška delavnica, se je razvila prav tako kot na primer Jesenice iz fužin, iz malega nepomembnega obrata. Niso še izginili sledovi tistih časov, ko je onstran Voglajne delalo nekaj delavcev, oglarji s Svetine pa so jim vozili oglje iz širnih gozdov. Toda v desetih letih se je tu toliko spremenilo, da celo stari delavci ne dohitevajo več tega razvojnega tempa. Da, še ne dolgo tega, ko je bila tu nekoliko večja kovačija, danes pa se je podjetje spremenilo v gigant črne metalurgije, ki ga po imenu pozna vsak povprečen Jugoslovan. Kljub temu, da je podjetje nekajkrat preseglo svojo predvojno kapaciteto, je še vedno na spisku investicijske izgradnje. Železarna v Štorah dela s polno paro, s polno paro pa delajo tudi gradbinci, ki gradijo nove in nove objekte. Star, nemodern način se umika sodobnosti. Delo v tej tovarni bo tudi vnaprej ostalo težko, toda tovarna že dolgo ni več mučilnica, kot je bila prejšnja.

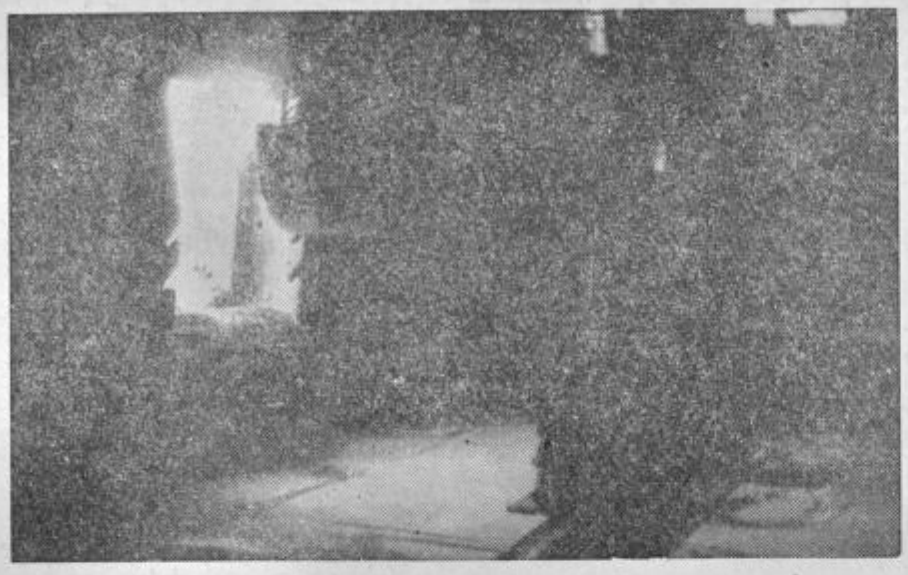

Dolga železna »roka« potiska surovine v razbeljeno topilno peč

PO SLEDOVIH USPEHOV POVOJNIH LET...

Po vojni se je naša domovina začela naglo razvijati, pa tudi potrebe za obnovo porušene domovine so bile velike. Kolektiv štorske železarne je ob podpori vse jugoslovanske skupnosti začel kapitalno izgradnjo svoje tovarne. V valjarni in martinarni je bilo treba uvesti sistem neprekinjenega dela in povečati število delavcev.

Ogromen investicijski program je povzročil tako naglo rast podjetja, da je temu razvoju komaj mogoče slediti.

Poleg stare valjarne, ki je edina še ostala v merilu predvojne tovarne, pa tudi ta je bila deloma modernizirana, je najprej zrasla nova livarna. Namesto prejšnje stare in zakajene 42 m dolge dvorane je zrasla nova svetla 120 m dolga hala, v kateri stoje tri nove kupolne peči, dve plamenici in štiri sušilne peči. Poleg tega so v livarni zgradili velike jame za vlivanje valjev in kokil. Težke ponve tekočega železa in gotovih odlitkov prenaša z enega delovnega mesta do drugega sedem žerjavov. Ob livarni je speljana dvojna žerjavna proga za prevoz, razkladanje in nakladanje surovin ter gotovih izdelkov. V tem oddelku izdelujejo težke valje do 25 ton teže ter kokile za vso jugoslovansko industrijo.

V »PEKLU« NI VEČ TAKO VROČE...

Železarji, zlasti pa starejši, se spominjajo časov, ko so z rokami metali staro železo in primesi v velike peči. Neznosna vročina jim je jemala vid, jim slabila zdravje in jih prehitro onesposabljala.

Po vojni pa so zgradili potisno peč. Tu gre vse avtomatično. Posebne vrste žerjav vozi ob peči gor in dol, njegova dolga »železna roka« pa poriva v peči, kjer železo vre kot juha na štedilniku, nove in nove košare starega železa, rude in drugega. Vrata peči se odpirajo avtomatično. Delavci pa le od daleč z zaščitnimi očali opazujejo delo stroja, ki se ne zmeni za peklensko vročino, ki je včasih mučila njih same.

Toda kljub vsej mehanizaciji, je ostalo še nekaj »martinarske« romantike, ki pa je povezana z težkim delom in nevarnostjo. Kadar predrejo peč in se tekoče železo v slapu vlije v ponve, ko milijoni isker osvetlijo okolico, takrat je ta oddelek v železarni podoben preteklosti in je slika prihodnjosti. Ta prizor bo vedno enak...

ELEKTROPLAVŽ — PONOS KOLEKTIVA...

Izdelovanje valjev in kokil je zahtevalo vedno več specialnega svega železa. Zato so zgradili nov elektroplavž, ki se kot neboticnik dviga nad razsežnimi strehami ostalih oddelkov. Ta naprava je najmodernejša te vrste v državi in na Balkanu in sodi med najmodernejše v svetu sploh. Človek se pred tem čudežem moderne tehnike ustavi in zaman išče podobnosti med njim in starimi tipi visokih peči. Tu je avtomatizacija na višku. Zelo malo delavcev streže tem ogromnim napravam. Vse poganja električni tok, električni tok pa s svojimi velikanskimi elektrodami železo tudi topi. Zato seveda železarna porabi velikansko količino električne energije. Elektroplavž je bil eden od poglavitnih vzrokov za zgraditev velike trafopostaje v Selcah. Ta orjaška peč pa je prehitela rast proizvodnje električne energije, tako da v kritičnih mesecih stoji, ker ni dovolj toka da bi obratovala. Prej ali slej bo elektroplavž lahko obratoval vse leto neprekinjeno. Proizvodnja, spričo katere je predvojna storilnost Štor kot igračka, se bo še bolj povečala, enkrat pa bo brez dvoma na pripravljenem prostoru zrasla še ena taka velikanska peč za taljenje železa.

Tekoče železo v livarni odlivajo v kalupe

NOVA AGLOMERACIJA JE SKLENILA KROG POPOLNE MEHANIZACIJE KOMBINATA...

Po osvoboditvi v štorski železarni skoraj ni minulo leto, da ne bi presenetili bližnje in širše okolice z kakim pomembnim delovnim uspehom. Njihova zadnja delovna zmaga je nova aglomeracija. Ta oddelek, ki je pravzaprav enako kot drugi, tovarna v tovarni, dopolnjuje elektroplavž. V sestavu aglomeracije so interne peči, drobilci rude, pokrita skladišča železne rude in koksa, vse to pa je povezano medsebojno s tekočimi trakovi od velikanskih kupov rude, pa preko vseh faz priprave rude do vsipa v elektroplavž. Modernizacija, oziroma postavitev te naprave za pripravljanje rude, je nekako zaključila krog popolne mehanizacije podjetja. Morda so nekateri vmesni členi še potrebni izpopolnitve, toda v glavnem je železarna v Štorah že dobila podobo moderne in kolikor se da mehanizirane tovarne te vrste.

SEZNAM PROIZVODOV JE MAJHEN...

Železarna v Štorah nima širokega asortimenta proizvodov. Po skupinah delijo proizvodnjo na štiri poglavitne; valjane proizvode, odlitke sive litine, proizvodnjo valjev in šamotne izdelke.

Del novozgrajene aglomeracije

V valjarni, kjer noč in dan švigajo v poltemnem prostoru žareče železne kače, proizvajajo valjano železo; okroglo ploščato, kvadratno in šesterokotno. Tu proizvajajo tudi betonsko železo ter izdelke z ozko toleranco ter drugimi posebnimi pogoji.

V livarni vlivajo iz sive litine strojno litino odlične kakovosti, litoželezne cevi s pripadajočimi armaturami, kot zasuni, fazonskimi kosi in hidranti, nadalje jeklarske in kovaške kokile itd.

V livarni odlivajo, v posebni obdelovalnici pa obdelujejo valje od manjših, pa do velikih, tudi po več deset ton tehtajočih. Ti valji iz trde litine služijo za potrebe valjarn črne in barvaste metalurgije, za mlinsko in papirno industrijo ter za industrijo gumijastih izdelkov. S svojo proizvodnjo valjev krije štorska železarna vse potrebe in naročila v naši državi.

Končno v posebnem oddelku šamotarne izdelujejo negorljive izdelke, to je visoko kakovostno šamotno opeko in šamotni malter.

Res je, da štorska železarna nima pestrega asortimenta proizvodnje, toda njihova proizvodnja je po obsegu ogromna. Letno izdelajo tisoče in tisoče ton prvovrstnega železa, bodisi v valjani ali vliti obliki.

V ŠTORAH NI SAMO ŽELEZO VAŽNO...

Železo je življenjsko važno za obstoj sodobne moderne države. O tem ni dvoma. V Štorah pa je nekaj, kar je še dragocenejše od novih industrijskih zgradb in naprav — človek. Edino ljudje s socialistično miselnostjo in požrtvovalnostjo so zmožni storiti toliko dela. Ti ljudje so se razvijali kot se je širila in modernizirala tovarna. Nekoč, še v časih kovačije, so bili tu izkoriščani sužnji. Danes so gospodarji. Oni odločajo, oni gradijo. Res je, da vsega naenkrat niso mogli narediti. Graditi tovarno, dvigniti proizvodnjo, to je veliko delo in mnogo stane. Zaradi tega se Štore izven tovarne niso razvijale z enako naglico. Sicer tudi Štore same niso več take kot so bile pred desetletjem. Zraslo je novo naselje, zrastel je nov moderni kulturni dom, toda to je še vedno premalo. Komunalne naprave so izredno pomanjkljive, manjka stanovanj, gostinskih prostorov, šola, vrtci itd. Vse to bo treba še urediti. Izgleda, da je prišel čas za to, da bo okoli novega giganta nastalo novo, moderno industrijsko naselje, ki bo nudilo delavcem železarne prijetno in zdravo streho, sodobno in kulturno življenje.

Tudi društveno življenje je v Štorah zelo razgibano. Tu delujejo v okviru »Svobode« razne kulturnoprosvetne, amaterske in vzgojne skupine. Tudi športniki se zelo uspešno uveljavljajo. Razvoju društvenega in družabnega življenja pa bodo v bodoče posvetili še več skrbi.

Da, Železarna v Štorah se je v pičlih desetih letih spremenila v moderen metalurški kombinat. Še tistim, ki so nekoč delali v zastareli, črni, nezdravi in stisnjeni tovarni, se zdi ta sprememba skoraj neverjetna, tako neverjetna, kot se zdi vsa povojna rast našega gospodarstva spričo nekdanje zaostalosti.

Štorska železarna je ponos njenih graditeljev, ponos kolektiva, ponos naše ožje in širše skupnosti.

Vlivanje valja...

ŽELEZARNA ŠTORE

Telegram: Železarna Štore

Telefon: 21-08 in 23-13

Počitniški dom železarjev na Svetini

Moderni časi zahtevajo tudi moderne tehtnice

Prvotni ustanovitelji oziroma lastniki današnjih tovarn so bili večidel tujci. To velja še posebno za naše mesto, saj je bilo že pred prvo svetovno vojno večina obrti in industrije v rokah celjskih nemškutarjev. Le redke so danes v Celju tovarne, katerih prvotni lastnik je bil slovenski obrtnik.

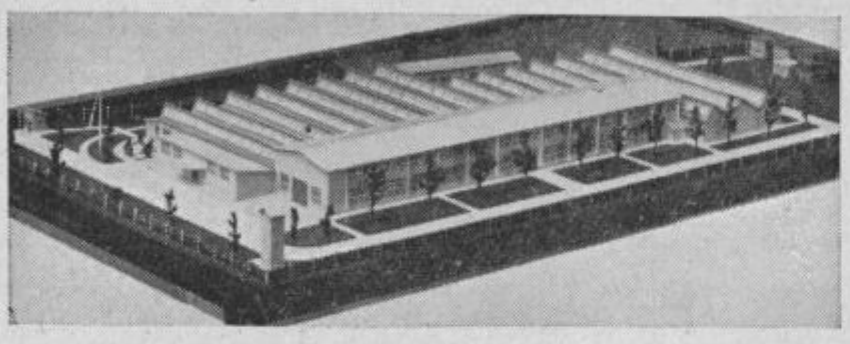

Maketa v večjem delu že zgrajene nove tovarne tehtnic

Eden izmed teh pa je le poizkusil svojo srečo. Obrtnik Rebek je s vojim edinim vajencem leta 1894 odprl obrtno delavnico na Bregu pri Celju. V tem času je bila celjska občina v nemških rokah in razumljivo je, da slovenski obrtnik ni užival pri njej nikake pomoči ali zaščite. Da je delavnica slovenskega obrtnika sploh bila lahko ustanovljena, se je imel Rebek zahvaliti dejstvu, da je Breg tedaj spadal k podeželju, podeželjem pa so večinoma upravljali slovenski odborniki.

Delavnica se je ukvarjala samo s ključavničarskimi deli in kot predhodnica današnje velike tovarne tehtnic takrat pač niso niti mislili na tovrstno proizvodnjo. Delavnica se je počasi krepila in se po nekaj letih preselila iz predmestja v mesto, v Ključavničarsk uloico. Leta 1900 je že zaposlovala 10 ljudi.

Majhnemu slovenskemu podjetju je bilo v tistih časih jako težko s svojimi proizvodi stopiti na trg, saj je imela takratna Avstrija vrsto močnih podjetij, ki so tehtnice že serijsko izdelovale. Podjetje je namreč sprva samo popravljalo, pozneje pa že začelo tudi izdelovati nove tehtnice. Delavnica ni bila opremljena s stroji, kot jih zahteva industrija tehtnic, vendar so leta 1907 v tem podjetju že izdelali prvo mostno tehtnico nosilnosti 3000 kg. Od tega časa se je podjetje sploh preusmerilo v proizvodnjo tehtnic, toda prva svetovna vojna je zavrla delo v tej smeri in so se tu vršila le še ključavničarska dela. Pač pa so po končani vojni obrat spet razširili — zaposlenih je bilo že 30 ljudi — in so poleg izdelave živinskih in mostnih tehtnic ter remontov pričeli izdelovati tudi decimalne in skladiščne tehtnice. Pogoji so narekovali nadaljnje širjenje podjetja, delavnica se je preselila na Mariborsko cesto, kjer je še danes matični del obrata. Leta 1928 je podjetje izdelalo prvo vagonsko tehtnico. Ta dogodek je pomenil za podjetje nekako prelomnico, uspehi so se začeli vrstiti drug za drugim. Proizvodi so se nenehoma izpopolnjevali. Leta 1930 so z ozirom na nabavo nekaterih strojev že začeli serijsko izdelovati manjše tehtnice. V podjetju je bilo leta 1940 zaposlenih že 60 ljudi.

Kot drugod, je tudi v tej tovarni v letih 1941—1945 gospodoval okupator. Mnogi člani kolektiva so bili preganjani po njem, precej od njih je dalo narodu tudi življenja (narodni heroj Janko Skvarča s tovariši Jernejcem, Bratomilom Robekom, Kožuhom in Kristanom. Člani kolektiva, ki so tudi pod okupatorjem še ostali v podjetju, so bili vsi zavedni, pošteni ljudje in če drugače okupatorju niso mogli škodovati, so mu škodovali s sabotažo, saj so popolnoma onemogočili akcijo, ko je okupator hotel v tem podjetju izdelovati nekatere predmete vojnega značaja.

Tovarna je po osvoboditvi popolnoma prenehala s splošno ključavničarsko dejavnostjo in se preusmerila izključno samo na izdelavo tehtnic. S silnimi koraki je podjetje leto za letom korakalo k novim zmagam. Pričeli so s proizvodnjo najrazličnejših modernih tehtnic, ki so se v kvaliteti in precizni izdelavi lahko pomerile z vsemi inozemskimi tovrstnimi tehtnicami.

Moderni časi zahtevajo tudi moderne tehtnice. Kolektiv je osvojil izdelave najmodernejših pripomočkov za tehtanje — od največjih, ki so potrebni v težki industriji, pa do lažjih, avtomatskih, ki so potrebni prav v vseh panogah sodobne industrije. Med te proizvode lahko prištevamo nove vagonske tehtnice, razne posebne vagonetske tehtnice za industrijo, registrirne aparate, avtomatske krožne glave, avtomatske tehtnice za silose in mlinsko industrijo in še mnogo drugih proizvodov.

Kljub mnogim objektivnim težkočam — kolektiv že nekaj let gradi svojo moderno tovarno — si podjetje nenehno prizadeva svoje proizvode še izboljšati in istočasno poceniti. V zadnjih letih je pričelo podjetje izdelovati proizvode, ki zahtevajo mnogo sposobnosti, vestnosti in veselja do dela. Ti proizvodi pomenijo le uvod v serijsko izdelavo najmodernejših tehtalnih pripomočkov.

Oddelek za silosne tehtnice

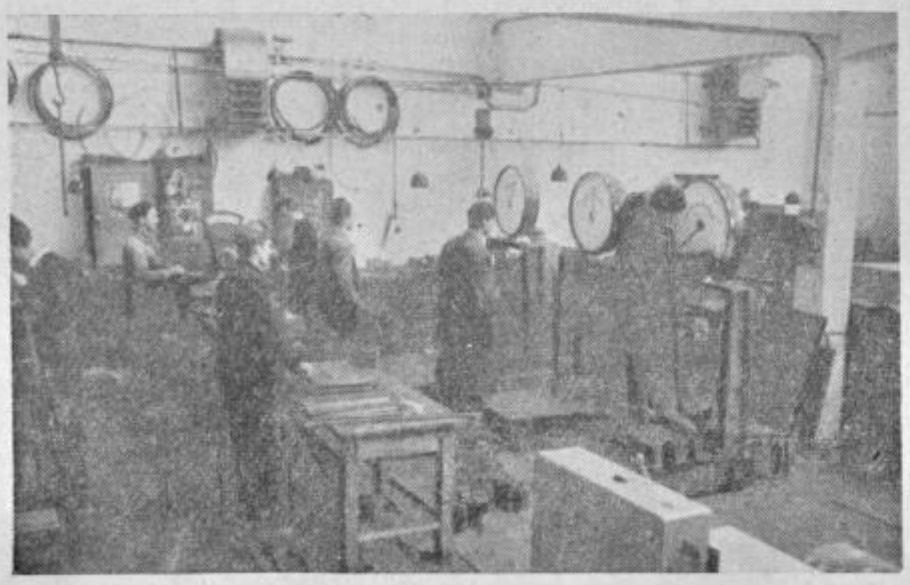

Krajni oddelek tovarne tehtnic

Tovarna tehtnic, Celje

Telegrami: TEHTNICA CELJE

Telefoni: uprava 26-27, obrat Tovarniška 21-42, obrat Sp. Hudinja 23-80

Naloge, ki trenutno stoje pred kolektivom, so take, da bodo v polni meri zadostile potrebam moderne industrije. Omenimo mimogrede le avtomatske tehtnice za industrijo cementa, avtomatske tehtnice za pakiranje vrečic v živilski, kemični in zdravilski industriji, avtomatske krožne glave za prenosne tehtnice, tehtnice za žerjave ter za industrijo gradbenega materiala kakor tudi za potrebe velegradeni. Kolektiv je že čestokrat dokazal, da zna realizirati svoje obljube in tako tudi to pot ni ostalo samo pri napovedi.

Mnogo težav je moral kolektiv prebroditi na tej svoji razvojni poti, toda z dobro voljo, vestnostjo in ljubeznijo do dela so premostili vse težave. Zdi se, da kolektiv dela s podvojenim zanosom, odkar adaptirajo nove prostore. Na ta način se je izdatno dvignila kapaciteta, pa tudi število zaposlenih je močno naraslo. Podjetje je v kratkem času nabavilo precej novih strojev, stare pa popravilo in izboljšalo. Nič čudnega ni, da delavci že tako težko čakajo dograditve svoje moderne tovarne, saj vedo, da se bodo šele v novih primernih prostorih lahko sprostile vse iniciative in da se bo moderna tovarna lahko kosala s tovrstnimi sorodnimi tovarnami v svetu.

V zadnjem času podjetje stremi tudi za tem, da bi razširilo svojo dejavnost še na predmete industrijskega značaja, predvsem na dvigala. Tudi to prizadevanje bo gotovo rodilo pozitivne rezultate, perspektive pa so za to dane, saj je potreba po tovrstnih napravah v naši državi ogromna.

Kolektiv se v polni meri zaveda svojih dolžnosti napram skupnosti, zaveda pa se tudi svojih sposobnosti, zato si upa trditi, da je nadaljni uspešni razvoj Tovarne tehtnic zagotovljen. Zaveda se, da je delo merilo, po katerem se sodi vsak posameznik, kolektiv in končno narod.

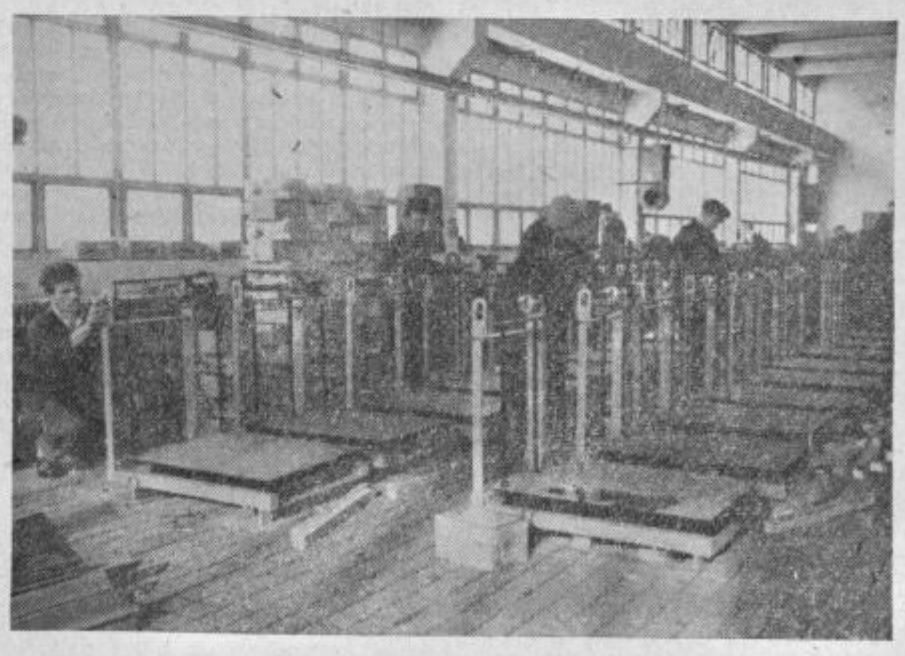

Pogled v glavno halo med delom...

Njihove izdelke najdete povsod

„ŽITAR" Celje

Trgovsko podjetje „ŽITAR" skrbi, da smo s kvalitetnimi mlevskimi izdelki vedno dobro založeni

Trgovsko podjetje »Žitar« Celje oskrbuje z mlevskimi izdelki detajlistično trgovsko mrežo in vse pekarske obrate na območju sedanjega OLO Celje in OLO Trbovlje. Za ekspeditivnejšo postrežbo imajo na določenih središčih lastna skladišča: osrednje skladišče v Celju oskrbuje predvsem Celje mesto in Celje-okolico. Novozgrajeno skladišče v Trbovljah oskrbuje trboveljski in priključeni krški okraj, skladišče Šmartno ob Paki pa vso Gornjo Savinjsko dolino.

Do 1. oktobra 1953 leta je z mlevskimi izdelki vsa žitarska podjetja v Sloveniji zalagal kot osrednji dobavitelj »ŽITO«, Ljubljana, od tega dne dalje je začelo samostojno poslovati celjsko trgovsko podjetje »Žitar«. Količino pšenice, ki je predvidena za njegovo poslovno področje, prejema danes direktno od uvoznega podjetja »Grandexport« — za predelavo pšenice v mlevske izdelke pa je celjski »Žitar« sklenil pogodbe z najboljšimi vojvodinskimi mlini (SENTA, BEČAJ in drugi), kar daje jamstvo vsem odjemalcem in potrošnikom, da bodo s kar najbolj kvalitetnimi mlevskimi izdelki solidno postreženi.

Odkar se je podjetje osamosvojilo, je večji del investicij uporabilo za adaptacijo, mehanizacijo in obnovo vseh treh imenovanih skladišč, (Celje, Trbovelj, Šmartno ob Paki) in avtoparka, ki jim danes služijo za svobodno mnipulacijo žitaric in mlevskih izdelkov.

Ker pa se predvidevajo stalne, najmanj enomesečne zaloge, nujnost narekuje, da bo treba čim prej pristopiti k novogradnji skladišča izključno za mlevske izdelke, s kapaciteto najmanj 200 vagonov.

Podjetje trenotno posluje na treh različnih mestih — v Stanetovi ulici, Mariborski cesti in Majdičevem mlinu. Razumljivo je, da ta okolnost občutno hromi sam sistem, odnosno organizacijo dela. Zato bi bilo nujno, da bi podjetje imelo skupne upravne prostore, in to v središču mesta. Predvideno je, da bi te prepotrebne prostore dobili v novozgrajenem Ključavničarskem bloku. Čim se jim to posreči, nameravajo v novih prostorih takoj urediti lastni laboratorij za izvid analiz mlevskih izdelkov in žit.

Eno izmed mnogih skladišč podjetja »Žitar«. Skladišče na Spodnji Hudinji.

„ŽITAR"

podjetje za odkup in prodajo žita in mlevskih izdelkov

Telegram: »ŽITAR« Celje

Telefoni: Prodajni oddelek Celje, Stanetova 4/1 — 26-72

Uprava in skladišče Spodnja Hudinja — 25-96

CINKARNA, metalurško kemična industrija CELJE

Med največjimi jugoslovanskimi proizvajalci za industrijo, obrt in kmetijstvo

Kadarkoli nanese pogovor o Cinkarni, se med celjskimi diskutanti porajajo mešana čustva. Že tistim ljudem, ki zaradi tovarniških plinov govore zoper to podjetje, zapre sapo vprašanje: kaj pa potem, če tovarna ugasne? Zagovorniki pa menijo drugače.

Da je nečist zrak neprijeten in škodljiv tudi vsem 1200 delavcem, ki se oboroženi z najrazličnejšimi zaščitnimi

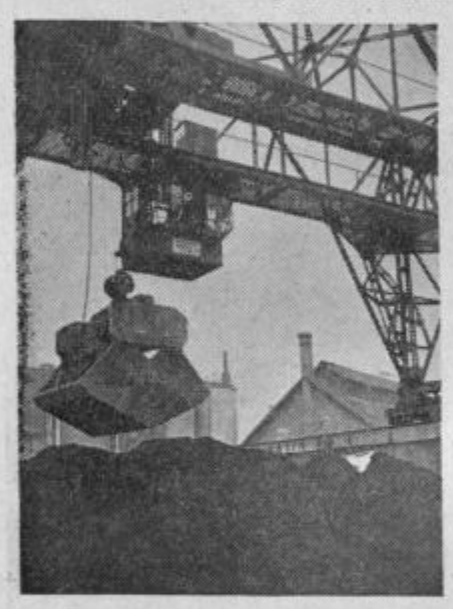

Žerjav

sredstvi proti zdravju škodljivim okoliščinam dan za dnem borijo za čim večjo proizvodnjo in koristi naši skupnosti, je razumljivo. Vsi brez izjeme pa smo kljub nestrpnosti trdno prepričani, da bo to vprašanje kmalu ugodno rešeno. Že sami računi, da se bo proizvodnja z zajetjem vseh škodljivih plinov povečala za četrtino sedanje, kažejo, na skorajšnjo ugodno rešitev.

Ta uvodna ugotovitev je bila potrebna, da pokažemo na drugo dejstvo, to je na neprecenljivo korist, ki jo naša skupnost prejema iz rok delovnega kolektiva tega podjetja. Če pomislimo, da od njegovega napornega dela živi v Celju okrog 4000 ljudi, dela, ki zaposluje mnoga obrtna, trgovska in gostinska podjetja in da predstavlja letna proizvodnja Cinkarne vrednost štiri in

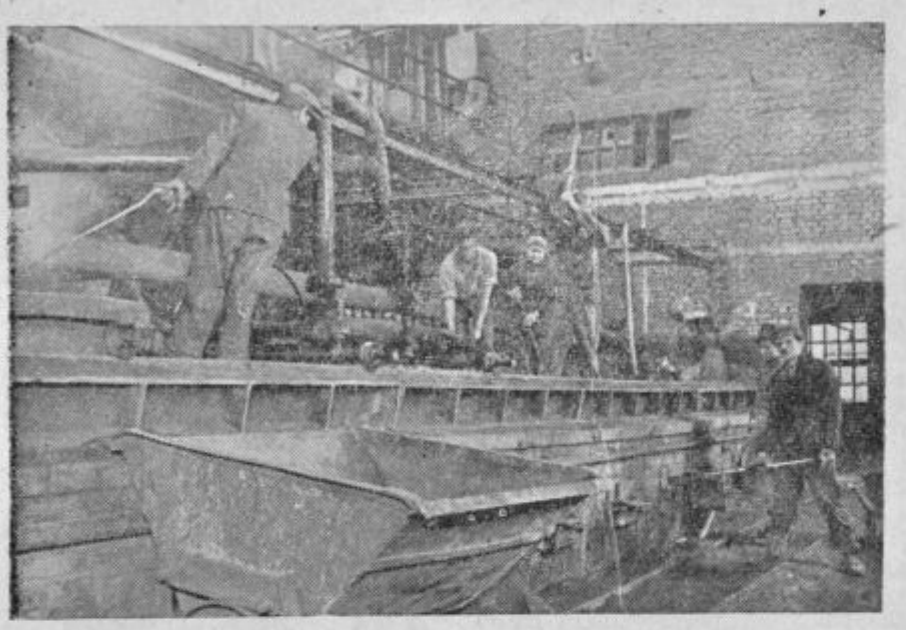

Pražarna

pol milijarde dinarjev in da prejema od nje celjska občina samo za stanovanjski sklad 16 milijonov dinarjev, potem vidimo, kako velika je njena gospodarska moč.

Cinkarniški proizvodi

METALURŠKI IZDELKI

Ker se je Cinkarna kot metalurško podjetje pred nekaj leti združila s kemično tovarno »Metalno«, je dobila novo ime: **Cinkarna, metalurško kemična industrija Celje.** Oglejmo si njene metalurške izdelke. Iz cinkove rude, ki jo dobiva deloma iz Mežice, večji del pa iz Srbije, pridobivajo surovi cink, cinkov prah, rafinirani cink, cinkovo pločevino, ofset plošče in avtotipijske plošče.

Surovi cink uporabljajo za pocinkanje železnih izdelkov. Ako ga očistijo primesnih kovin, je primeren za valjanje in druge izdelke.

Cinkov prah se nabira v destilacijskih pečeh. Uporablja se kot redukcijsko sredstvo v laboratorijski tehniki in kemični industriji.

Rafinirani cink ima 98 % čistega cinka. Iz njega izdelujejo cinkovo pločevino in medenino.

Cinkovo pločevino uporabljajo največ kleparji za kritje streh, strešne žlebove in druge kleparske izdelke.

Ofset plošče so pripomoček pri tiskanju večbarvnih slik v tiskarstvu.

Avtotipijske plošče rabijo tiskarne za izdelavo klišejev, za tiskanje fotografij, risb, načrtov, okraskov itd.

KEMIČNI IZDELKI

V vrsto kemičnih izdelkov spadajo: žveplena kislina, cinkovo belilo, kromov galun, natrijev hidrosulfid in metalit, natrijev sulfid, cinkov sulfat, natrijev in kalijev silikofluorid, barijev sulfid, litopon, ultramarin, svinčena glajenka, svinčeni minij, modra galica in superfosfat.

Zanima nas, kakšna je uporabnost teh izdelkov.

Žveplena kislina je proizvod iz žveplenih plinov in se rabi v kemični industriji za raztapljanje raznih snovi. Podjetje jo največ predeluje v umetno gnojilo superfosfat.

Cinkovo belilo zmešano z olji in laki izredno dobro pokriva predmete. Razen polnilnega sredstva v industriji gume in papirja ter barvanja celuloida je tudi uporabno pri izdelavi raznih krem, pudrov, mil, obližev in zobotehničnih preparatov.

Kromov galun uporabljajo usnjarji za tako imenovano belo strojenje.

Natrijev sulfid v nečisti obliki uporablja usnjarska, v čisti pa industrija organskih barvil.

Cinkov sulfat uporabljata farmacija in barvna industrija.

Natrijev in kalijev silikofluorid sta pomožni tvarini za izdelavo emajla in mlečnega stekla. Poslužujeta se jih tudi industrija desinfekcijskih sredstev in industrija preparatov za beljenje perila.

Barijev sulfid je glavna sestavina bele barve litopon.

Litopon je bela barva izredne kakovosti. Pomešano z olji in laki rabijo največ pleskarji. Rabijo jo tudi v industriji gume, barv in lakov.

Ultramarin je priznana modra barva. Mnogovrstna je njena uporaba. Z njo barvajo les, tkanine, papir itd.

Vlivanje cinka...

Svinčena glajenka je pomožna tvarina za izdelovanje različnih vrst steklenih izdelkov. Slikarji na steklo in porcelan jo rabijo kot talilno sredstvo. Kot surovina je glavna sestavina svinčenega minija.

Svinčeni minij je zaščitna barva proti rjavenju železnih izdelkov in naprav.

Cinkarna v službi kmetijstva

Še preden so naši kmetovalci spoznali sodobna sredstva za zatiranje rastlinskih škodljivcev in bolezni, je modra galica že dolga desetletja našim vinogradnikom, vrtnarjem in sadjarjem neobhodno potrebna. Naša tovarna jo izdela v velikih količinah.

Odkar so umetna gnojila postala eno izmed osnovnih sredstev za izboljšanje našega kmetijstva, je **superfosfat** kot produkt žveplene kisline in fosfornih rud najbolj razširjeno umetno gnojilo. Njegova proizvodnja se je do lanskega leta že podvojila in dosegla 30.000 ton na leto. Z zajetjem vseh žveplenih plinov, ki še uhajajo neizkoriščeni v zrak, bi z dodatnimi napravami lahko dosegli 100.000 ton letne proizvodnje superfosfata, kar bi zadostovalo za vso Slovenijo in velik del Hrvatske.

Pri peči

Cinkarna kot proizvajalec in potrošnik

Ko smo na kratko pregledali 21 vrst različnih izdelkov, in sicer 6 metalurških in 15 kemičnih, se nehote vprašamo, kako raste njih proizvodnja. Pri nekaterih se je celo podvojila.

Superfosfat na 30.000, žveplena kislina na 20.000, cinkova pločevina na 4.000 in cinkovo belilo na 3.000 ton letne proizvodnje.

Zanimivo je vedeti, od kod so surovine, ki jih tovarna potrebuje kot potrošnik. Glavna surovina je cinkova ruda ali cinkovi koncentrati. Ker daje mežiški rudnik samo 20 % celotne porabe, dovaža podjetje ostalo količino iz Srbije (Trepča) v razdalji blizu 1000 km. Za tako proizvodnjo je treba 36.000 ton cinkove rude, 100.000 ton velenjskega lignita, 17.000 ton koksa in antracita ter 3.000 ton ognjavarnih glin. Vse troje večinoma uvažamo.

Cinkarna kot izvoznik

Šele zadnja leta je po decentralizaciji zunanje trgovine postala Cinkarna samostojen izvoznik. Kljub veliki domači potrošnji je Cinkarna od osvoboditve sem izvažala svoje izdelke v 21 držav, ki so se kot odjemalci često menjavale. V zadnjem času so bile med odjemalci cinkarniških izdelkov Avstrija, Švica, Nemčija, Izrael, Brazilija, Francija, Turčija, Grčija in Holandija.

Delo v metalurških in kemičnih obratih ni lahko

Da je delo v taki tovarni zdravju škodljivo, nevarno in naporno, je razumljivo. Delavec je neprestano izpostavljen zoprnim plinom, dušečemu prahu, hudi vročini, prepihu in raznim nevarnostim pri strojnih napravah. Že sama imena zaščitnih sredstev, kakor so težke coklje, plinske maske, zaščitne mreže, gumijasti škornji, azbestne in gumijaste rokavice, azbestne in volnene obleke povedo mnogo. Vendar delavci čislajo svoje podjetje, ki ga sami upravljajo, neprestano izboljšujejo staro mehanizacijo, prezidavajo stare in dozidavajo nove objekte ter s tem širijo obrate, da bi čim več proizvajali.

Zamenjava »mufelnov« je težavno delo

Ovire v borbi za dosego plana

Kljub opisanim naporom in vzgledni požrtvovalnosti, iznajdljivosti, skrbnosti in samoiniciativnosti delovnega kolektiva plan še ni dosežen. Kakor po vsej Sloveniji je letos ovirala proizvodnjo omejitev električne energije. Šele v drugi polovici so se začele razmere razvijati na bolje.

Druga ovira je deloma tudi ruda sama, ker nima dovolj žlahtne kovine. Zadnje čase jo oplemenjujejo z uvoženimi italijanskimi koncentrati.

V koliko ni mogoče preprečiti in odstraniti naravnih ovir pri dviganju proizvodnje, jo delovni kolektiv povečuje z mehanizacijo tovarniških naprav. Z njimi prihrani dragocen čas in olajšuje fizično delo. Naprave kakor so portalni žerjavi za premog, koks in aglomerat, ranžirna lokomotiva, nova sejalnica cinkovega prahu, mehaničen dovoz surovin in odvoz odpadkov, mletje fosfornih rud in vrsta drugih naprav pomagajo k povečanju storilnosti.

Prosvetna in kulturna dejavnost je mnogostranska

V obnovljeni sindikalni dvorani imajo delavci redna predavanja o varnosti in higieni dela. Z lastno kinoaparaturo predvajajo poučne filme o zdravstveni, tehnični in protiletalski zaščiti. Gledališki oder jim omogoča prirejanje kulturnih prireditev. Živahno pa je tudi zanimanje za razne športne panoge, zlasti v strelstvu, šahu, nogometu in kegljanju. Z lastnimi sredstvi in s pomočjo podjetja jim posest avtobusa omogoča poučne ekskurzije in izlete, da si tako ob prijetnem razvedrilu širijo svoje duševno obzorje. Cinkarniški delavci so tudi vneti planinci. Njihova planinska sekcija celjskega planinskega društva je s prostovoljnim delom do-

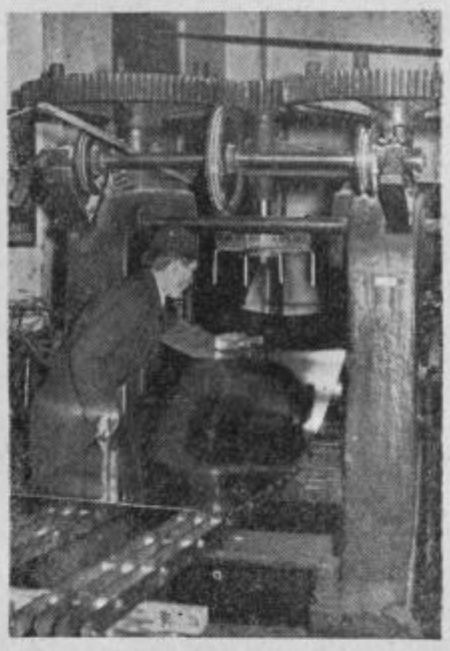

Valjanje pločevine

gradila lasten Planinski dom v Logarski dolini, ki bo z nabavo potrebnega inventarja služil za oddih počitka potrebnim ljubiteljem narave.

V borbi za uspeh in za našo skupnost nadvse koristnega podjetja Cinkarne ter v skrbi za svoj kulturni dvig in politično zrelost se njeno delavstvo uvršča med najzavednejše graditelje socializma. K tem visokim ciljem ga vodi in vzpodbuja tudi domače glasilo »Cinkarnar«.

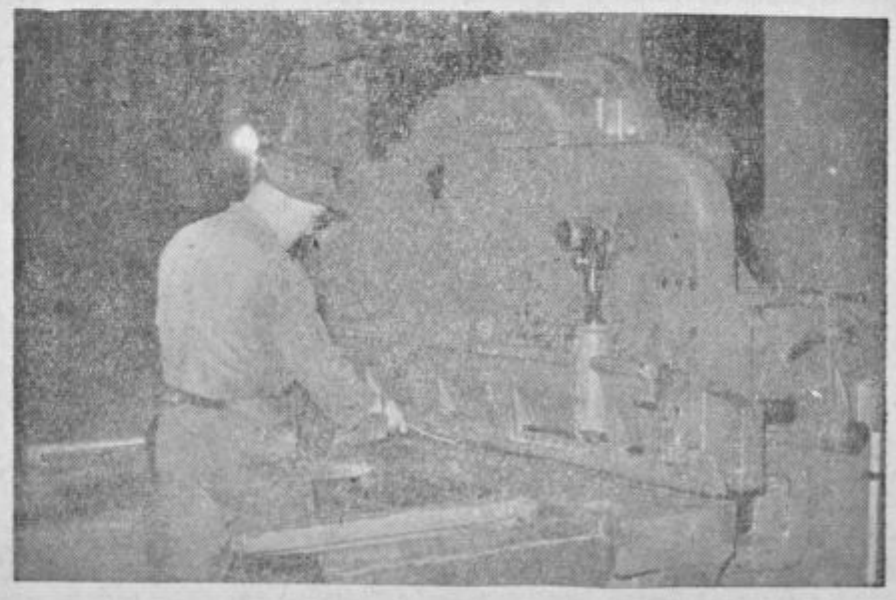

Delavec pri rezanju pločevine

Idilično klopotanje mlinskega kolesa je zamenjal ropot strojev

Tekstilna tovarna Šempeter v Savinjski dolini nekdaj in danes

TU SO SE KALILI REVOLUCIONARJI

Nedaleč proč od kraja, kamor hodijo turisti od blizu in daleč občudovati nagrobne spomenike rimskih velikašev nekdanje Celeje, domala skrita v drevju in obkrožena z hmeljskimi nasadi, stoji Tekstilna tovarna Šempeter. Tako skromna in majhna se zdi na oko, da skoraj ne bi mogli verjeti, da izpod pridnih rok tega kolektiva gre vsako leto tako ogromna količina belega platna. Pred 25 leti je na kraju stal star mlin, potem pa je idilično klopotanje zamenjal ropot tkalnih strojev.

Petindvajset let ni veliko, toda bilo je dovolj, da je zgodovina tovarne dokaj pestra. Po petih letih obratovanja je delavstvo tovarne preiskusilo svojo moč v razredni borbi in stavkalo z ramo ob rami z ostalimi tekstilci Slovenije. Bližina najstarejše tekstilne tovarne v naših krajih Tekstilne tovarne v Preboldu je vplivala tudi na revolucionarno razpoloženje razmeroma mladega kolektiva v Šempetru. Tu so se kalili revolucionarji, kasnejši neupogljivi borci narodne revolucije, prvoborci in soustanovitelji prve savinjske čete.

OD 800.000 NA MILIJON IN POL KVADRATNIH METROV PLATNA

Po osvoboditvi so potrebe po zvišanju proizvodnje vključile v krog borcev za večjo storilnost tudi šempeterske tekstilce. Prvo leto po vojni so se tolkli z težavami, pomanjkanjem surovin, z zastarelostjo in dotrajanostjo mehanizacije in pomanjkanjem strokovnega kadra. Trdo so se lotili dela in izvršili generalni remont strojev, hkrati izboljšavali kvaliteto ter povečavali delovno storilnost. Uspeh je bil tak, kot ga je mogoče pričakovati le pri kolektivu s socialistično zavestjo. V desetih celoletnih proizvodnih letih je kolektivu uspelo dvigniti obseg proizvodnje skoraj za 100 %. Prvo leto po vojni so proizvedli 800.000 kvadratnih metrov platna, letos pa beležijo porast proizvodnje na milijon in pol kvadratnih metrov.

VRNILI SO SE K OSNOVNEMU ASORTIMENTU PROIZVODNJE

V Tekstilni tovarni v Šempetru, so zaradi potreb, ki jih je narekovalo tržišče večkrat spreminjali asortiment proizvodnje. Bila so obdobja, ko so poleg osnovnega artikla proizvajali še na desetine drugih artiklov. Toda ker je kolektiv vedno budno spremljal potrebe tržišča, ni nikoli zašel v zagato s tem, da bi mu ostajale zaloge blaga.

80 % PROIZVEDENEGA BLAGA — V IZVOZ...

Tekstilna tovarna v Šempetru je s svojo kvalitetno proizvodnjo vzbudila zanimanje na zunanjem tržišču. Dokler je bil asortiment proizvodnje širši, tovarna seveda ni mogla računati na možnosti izvoza, toda čim so začeli proizvajati samo navadno platno, beljeno in surovo, so začeli pošiljati v inozemstvo, predvsem v Nemčijo, vedno večje količine blaga.

Izvoz bo tudi v bodoče izpolnjeval pretežni del njihovega komercialnega poslovanja. Drugo leto bo šlo okoli 80 % celotne proizvodnje v izvoz.

ŽIVAHNA DRUŠTVENA DEJAVNOST V KOLEKTIVU

Kolektiv Tekstilne tovarne v Šempetru ima izredno dober delavski svet in upravni odbor, ki se temeljito poglabljata v probleme tovarne. Toda poleg tega člani kolektiva tudi drugače živahno delujejo. Na lanskoletnem tekstilnem festivalu v Polzeli so se posebno iskazali njihovi strelci in igralci namiznega tenisa, za kar so dobili tudi pokale in diplome. Med njimi je tudi precej ribičev, saj je Savinja blizu. Igrajo radi šah, odbojko in druge športne panoge jim tudi niso tuje.

Čeprav zaenkrat v tovarni še ni samostojnega kulturnoprosvetnega društva, to vendar ne pomeni, da se člani na tem področju ne udejstvujejo. Nastopajo v sodelovanju s sekcijami, ki obstojajo v Šempetru, včasih pa se vključijo v programe skupaj z bližnjo tovarno nogavic v Polzeli.

Ker pa se zanimanje za kulturno udejstvovanje vse bolj razširja, so sklenili v Šempetru ustanovitvi delavsko prosvetno društvo »Svoboda«, ki bo večino svojega članstva črpalo iz kolektiva tekstilne tovarne.

BOJ ZA UREJENOST TOVARNE

Tekstilno tovarno v Šempetru ni tako lahko najti. To je nizka, po tleh potegnjena stavba, dimnik pa je iz železa in ne preveč visok. Tovarna je bila pač postopoma grajena. Okoli nje je bilo nedavno še polno lesenih barak, podjetje ni bilo ograjeno, uprava podjetja pa se še danes nahaja v prostorih bivšega konjskega hleva. Po osvoboditvi so že marsikaj uredili. Predvsem so popravili stavbe. Zgradili so portirnico in sindikalno dvorano. Lani so dokončali prostor za shranjevanje koles. Ena sama baraka še stoji v nanovo urejenem in lično ograjenem dvorišču. Tudi ta bo v kratkem morala proč, kajti začeli bodo graditi novo poslopje za upravo podjetja. To so stvari, ki so že v načrtu za bližnjo bodočnost. Tovarne sicer zaenkrat še ne nameravajo razširjati, pač pa bodo skrbeli za izboljšanje in obnovo strojnega parka in za stvari, ki bodo v korist podjetja v pogledu izboljšave kvalitete in znižanja lastnih stroškov.

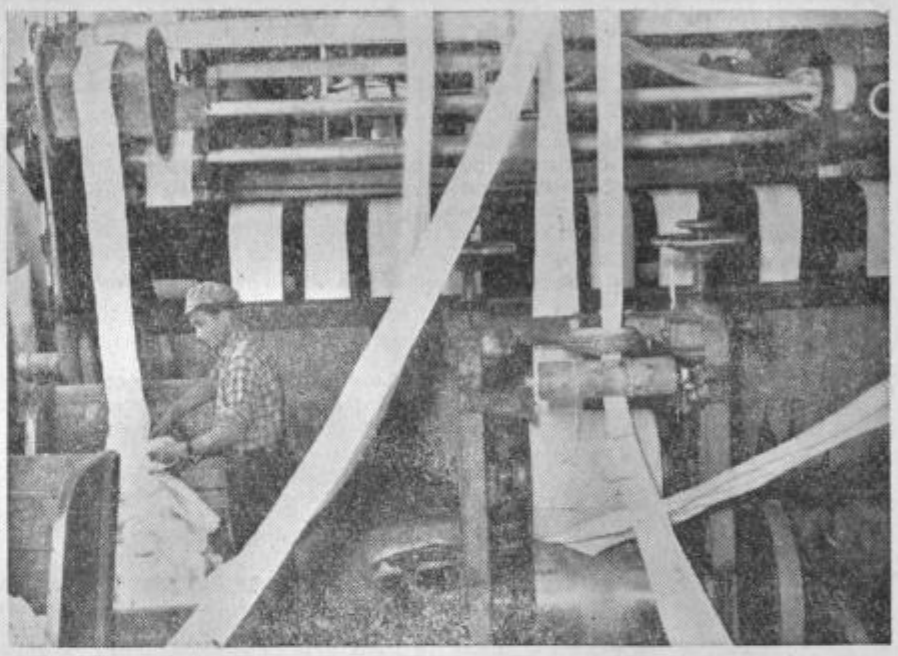

Neskončni trakovi belega platna se na vročem zraku sproti sušijo...

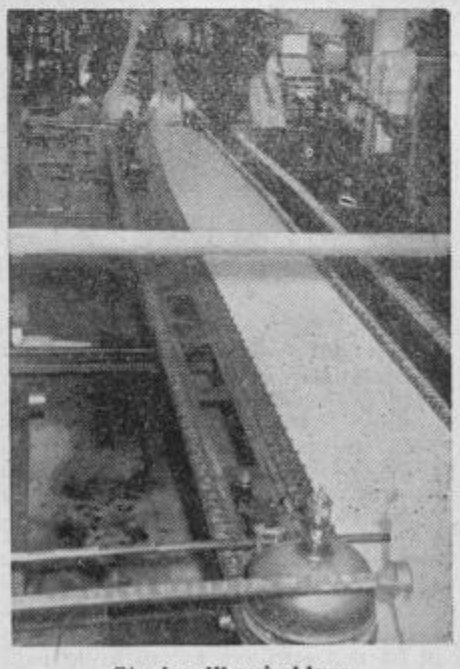

Strojno likanje blaga

Za tako delo je potrebna natančnost

Velike bale platna so pripravljene

Drobne niti tečejo med prsti

ŽIČNA-Celje *mlado podjetje z velikimi uspehi*

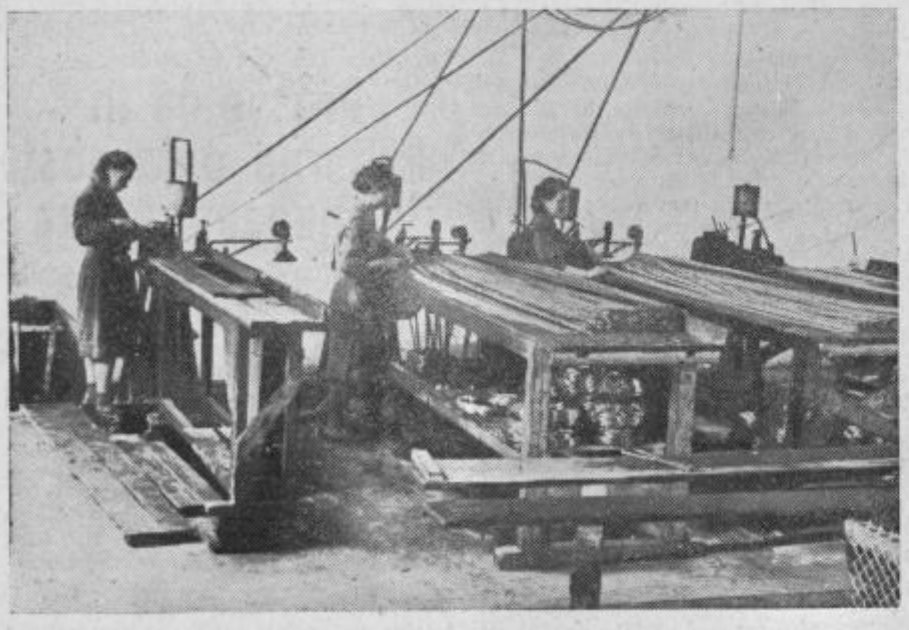

Na teh strojih pletejo mreže za žične ograje...

Med podjetji, ki z uspehom pomagajo širiti sloves Celja kot industrijskega kraja, je tudi razmeroma majhen, toda izredno marljiv kolektiv, ki ga vsa Jugoslavija pozna po odličnih izdelkih in nosi naslov:

TOVARNA ŽIČNIH IZDELKOV
ŽIČNA - Celje
Ipavčeva ulica 20, telefon: 21-43

»Žična« je ena izmed novejših tovarn v industrijskem Celju in dopolnjuje vrsto industrijskih podjetij vzdolž Ipavčeve ulice na zahodni meji ožjega mestnega področja. Proizvodnja tega podjetja si je v kratkem času utrla pot ne samo po naši ožji, nasprotno, po vsej naši domovini. Zlasti zadnje čase, ko je kolektiv s pomočjo boljšega vodstva in z večjim elanom povečal svojo proizvodnjo, povečal njen obseg in izboljšal kvaliteto izdelkov, je ugled »Žične« še bolj narastel, izgledi za napredek tovarne pa so postali prepričljivejši in trdnejši.

NA VSAKEM KORAKU SREČUJEMO NJIHOVE IZDELKE

Da, zares na vsakem koraku. Žične ograje okoli hiš, v rudnjkih mreže za separacije, v spalnicah kot posteljne mreže in vzmeti. Pred komarji in muhami nas branijo na oknih njihove tanke mreže, v bolnišnicah kovinsko pohištvo, rešetke v električnih štedilnikih in hladilnikih, celo pastirji poznajo nagobčnike za govedo iz »Žične«.

Nad štirideset različnih proizvodov roma iz tega podjetja v najrazličnejše kraje naše države. Našteli bomo najvažnejše:

POCINKANO ŠTIRIKOTNO PLETIVO »UNIVERZAL«. — POCINKANI IN OSTALI TRANSPORTNI TRAKOVI VSEH DIMENZIJ. — KARO PLETIVO. — POCINKANO ŠESTKOTNO PLETIVO »MERKUR«. — ČRNO ŠESTKOTNO PLETIVO. — ČRNO ŠTIRIKOTNO PLETIVO IN POBAKRENO PLETIVO.

ČRNA TKANINA. — ČRNA »RABITZ« TKANINA. — POCINKANA TKANINA. — POCINKANA »RABITZ« TKANINA. — MEDENA TKANINA.

LESENI POSTELJNI VLOŽKI. — ŽELEZNI POSTELJNI VLOŽKI, KOVINASTO POHIŠTVO, BOLNIŠKE POSTELJE, NOČNE OMARICE TER OSTALA BOLNIŠKA OPREMA! — ŠLARAFIJA ZA AVTOMOBILSKE SEDEŽE IN KAVČE. — POHIŠTVENE VZMETI. — MALTERJE. — MREŽE ZA SEJANJE PESKA Z OPORO IN BREZ NJE. — REŠETKE ZA ELEKTRIČNE HLADILNIKE IN ŠTEDILNIKE. — PREDPRAŽNIKE. — OGRAJNA POLJA.

NAGOBČNIKE ZA GOVEDO. — ŠČITNIKE ZA NOGE. — OBESNE KOŠARICE ZA BOLNIŠKE POSTELJE. — SERVIRNE MIZICE ZA BOLNIŠNICE, POLEG TEGA PA ŠE RAZLIČNE USLUGE KOT POPRAVILA ŽELEZNIH IN LESENIH POSTELJNIH VLOŽKOV.

To so njihovi glavni proizvodi. Asortiment proizvodnje pa nameravajo še razširiti, zlasti če bodo uspeli dobiti nekatere nove stroje za proizvodnjo sorodnih izdelkov iz aluminija.

ŽELEZNI KAMGARN IN DRUGE ZANIMIVOSTI

Proizvodnja v podjetju je zelo zanimiva. Oddelek, kjer izdelujejo tkanine iz tanke žice, se skoraj ne razlikuje od tkalnic v tekstilnih tovarnah. Med sabo imenujejo najfinejše tkanine kar za »kamgarn«. Pa tudi drugi izdelki »Žične« s svojo kvaliteto in trdnostjo zagotavljajo podjetju dober komercialni uspeh, obilico naročil in pogodb. V ENEM LETU: PROIZVODNJA POD PLANOM! NATO PRESEŽEK PLANA IN REKORDNA PROIZVODNJA V OBSTOJU TOVARNE.

Tri tako velike korake zmore le kolektiv, v katerem so razmere zdrave, kjer se vsak posameznik trudi in kjer je organizacija dela na višku.

Prve štiri mesece letošnjega leta so bili vedno pod planom. Pomanjkanje električne energije opravičuje le manjši odstotek krivde. Po prvem maju pa so v kolektivu zmenjali vodstvo, kolektiv se je združil v enotnost, izboljšali so organizacijo dela, povečali štednjo, z izboljšanjem kvalitete podprli komercialne uspehe. Vsi so bili v eni četi; tako delavski svet, upravni odbor, uprava podjetja, sindikat, skratka vsak posameznik. Od takrat je šlo navkreber. Mesečna poročila so iskazala redni presežek, septembra so dosegli letni plan. Do konca leta pa se jim obeta v visokem presežku še rekordna proizvodnja za vsa leta odkar tovarna obstoja.

Ob takih uspehih in taki volji, kolektivu ne more spodleteti.

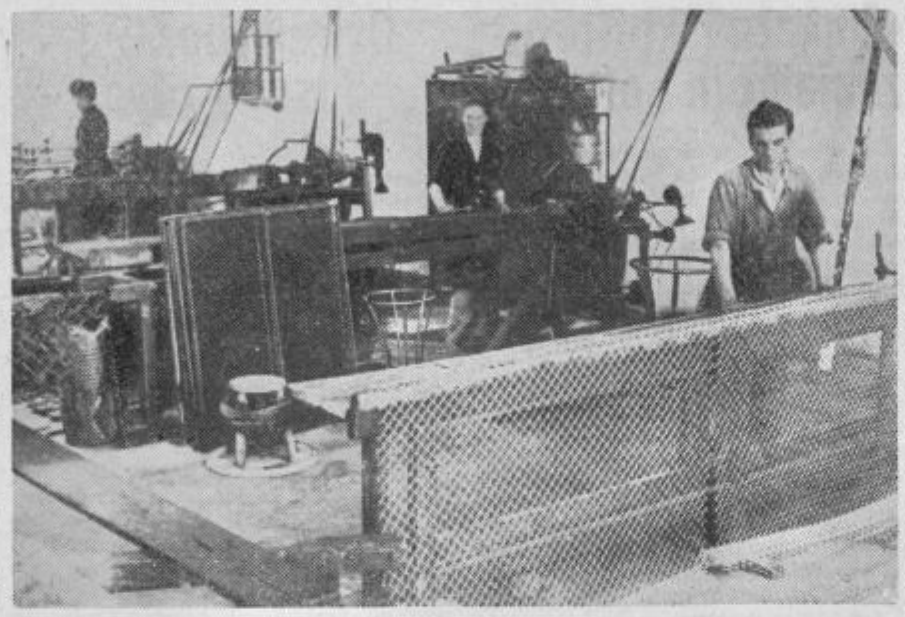

Žične mreže so iskano blago. Tudi tu pletejo žično »tkanino...«

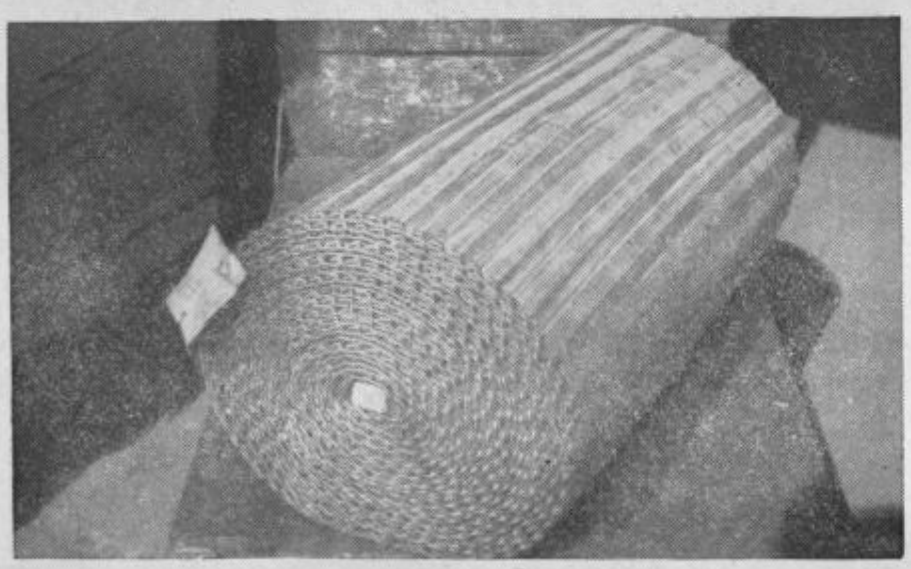

Eden izmed novejših proizvodov. Transporter za industrijo pletenin iz žice

MI TKEMO, TKEMO, TKEMO...

NA OBISKU V TEKSTILNI TOVARNI PREBOLD

PREBOLDSKA TEKSTILNA TOVARNA JE MED PRVIMI PODJETJI, KI SO UVEDLA DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE. — V DELAVSKEM SVETU JE RAZDELJENO DELO NA STROKOVNE KOMISIJE. — IZKORIŠČANJE STATEV JE 90 ODSTOTNO. — LETNI PLAN PREDVIDEVA 8 MILIJONOV METROV BLAGA. — ELEKTROPANTOGRAVURA: PRVA V JUGOSLAVIJI. — TOVARNA JE NAJVEČJI IZVOZNIK TEKSTILA V DRŽAVI.

STATVE ENAKOMERNO TEKO...

Vrata tkalnice so se odprla in vame je dahnil oglušujoč ropot. Velika dvorana je polna strojev. V tem oddelku je malo ljudi. Bele drobne niti, skrbno razvrščene druga ob drugi, se tresejo in izginjajo v notranjost strojev. Budne oči in skrbne roke delavcev pazijo nanje. Na drugi strani se vije iz strojev blago v dolgih, neskončnih balah.

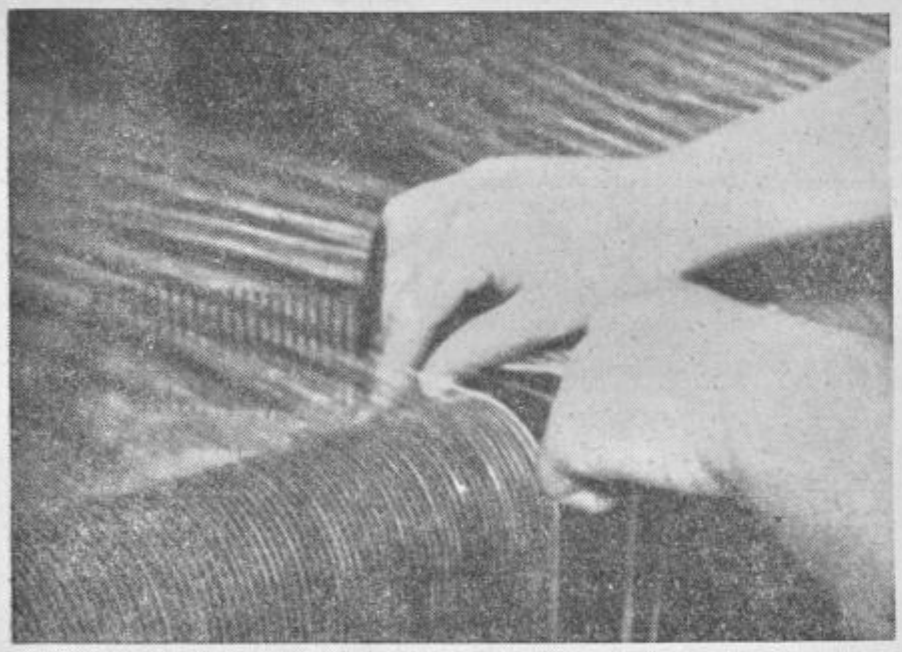

Pridne roke med množico drobnih nitk...

Ko hodiš tod, čutiš, da je tovarna srce, v katerem ljudje — kot kri v telesu — ustvarjajo sebi in nam boljše življenjske pogoje. In zato so tudi povsem upravičeni, da z delavskim svetom in upravnim odborom v podjetju sami gospodarijo.

PROCES DELA V TOVARNI. — DELO V TKALNICI JE NORMIRANO

V navijalnici...

Letni plan proizvodnje v **preboldski tekstilni tovarni** je 8 milijonov metrov, za katere porabijo skoraj 50 odstotkov vsega bombaža, ki ga predela litijska predilnica.

Preboldska tekstilna tovarna sestoji iz dveh vodilnih oddelkov: iz tkalnice in oplemenjevalnice. V vseh oddelkih je zaposlenih 700 delavcev, ki delajo v dveh izmenah, zadnje čase pa tudi v treh, ker je letošnjo pomlad zaradi redukcije električnega toka izpadla dvomesečna proizvodnja. V tovarni nameravajo to nadoknaditi, zato so zaposlili še okoli 40 mladih delavcev, ki bodo opravljali razna nekvalificirana dela, strokovnjaki in kvalificirani delavci pa bodo opravljali njim primerna dela. V tkalnici, kjer je izkoriščanje statev 90 odstotno, je vse delo normirano. Pri delu so nenehne težave s kadrom, posebno primanjkuje kvalificiranih in visoko kvalificiranih delovnih moči.

540 avtomatičnih statev in 3 večbarvne tiskarske stroje ženejo trije parni kotli. Poleg vodne turbine na Bolski dela tudi parna. Obe skupaj dajeta letno povprečno en milijon kWh, ostalo električno energijo, ki je potrebna za pogon, pa dobivajo iz omrežja DES. Premog dobivajo iz rudnika Zabukovca. V tiskarni uporabljajo za obžiganje blaga pred oplemenjevanjem bencinski generator.

ELEKTROPANTOGRAVURA IN VZORCI

V procesu dela v tovarni so najvažnejši vzorci, njihova kakovost in učinek. Od njih je odvisno (seveda tudi od kvalitete blaga) v kakšni meri bo šlo blago v promet. Podjetje naroča vzorce v inozemskih ateljejih, precej pa jih dobi tudi iz ljubljanskega. Izbira vzorcev se je prav letos precej obogatila, ker so v tovarni odprli nov oddelek **elektropantogravuro**, ki je prva te vrste v Jugoslaviji. S tem se je proces dela precej poenostavil, prihranili bodo pa tudi dragocene devize, saj je morala tovarna pretekla leta poslati valjčke na graviranje v Nemčijo. Sedaj, ko gravirajo vse valjčke doma, delajo vzorce tudi za Mariborsko tekstilno tovarno, za tekstilno tovarno v Čakovcu ter Nišu in za lastno podjetje.

IZVOZ BLAGA: ANGLIJA, ARABSKE DRŽAVE, INDONEZIJA, KITAJSKA, SSSR...

Embalažna etiketa za Bližnji vzhod

Preboldska tekstilna tovarna je relativno in absolutno največji izvoznik tekstilnega blaga v državi. **Surovo blago** izvažajo že nekaj let v Anglijo ter Holandijo, kjer si ga deloma predelujejo za svoje potrebe.

Prvo tržišče za **tiskano blago** je našla **preboldska tekstilna tovarna** v Turčiji, kasneje pa v Arabskih državah: Libanonu, Siriji itd. Ker se je začelo Arabsko tržišče osamosvajati, je začela pošiljati svoje blago v Indonezijo, kjer se ji je odprlo bogato tržišče. Prav tako so pričeli letos trgovati z Iranom, Perzijo, Teheranom ter Kitajsko in SSSR, v manjših količinah pa pošiljajo blago tudi v Abesinijo in Madagaskar, v Sudan ter Mozambik v vzhodni Afriki. Promet je velik, vendar bi bil lahko še večji (in tudi zanimanje za blago bi še naraslo), če bi imeli v teh deželah lastno trgovsko mrežo.

Letno izvažajo od 40 do 60 odstotkov celotne proizvodnje blaga, predvsem ženskih in letnih tkanin. Poleg tega delajo v **preboldski tekstilni tovarni** blago tudi za domači trg, predvsem za podeželje in delavstvo. Pri svojem delu so se odločili za masovno proizvodnjo ter ovrgli oziroma opustili modno.

O DELAVSKEM SVETU IN SAMOUPRAVLJANJU

Da je **preboldska tekstilna tovarna** dosegla po osvoboditvi take uspehe je nemala zasluga delavskega sveta ter delavskega samoupravljanja, ki so ga uvedli 3. septembra 1950, ko so sprejeli delavci tovarno v svoje roke. Že prvi delavski svet je začel resno operativno posegati v proizvodnjo, kasnejši pa, ki so mu sledili, so še uspešneje reševali težavne naloge in odigrali še vidnejšo aktivno vlogo. V vse dosedanje delavske svete so poleg delavcev volili tudi strokovnjake. Letošnje volitve v delaski svet so izvedli na podlagi ankete, v njem pa je med drugimi zastopanih tudi 6 žena in 6 mladincev.

Delo sedanjega delavskega sveta **preboldske tekstilne tovarne** je porazdeljeno na 6 strokovnih komisij. Poleg komisije za proizvodnjo je komisija za vzgojo in izobrazbo kadrov. Ta je organizirala v preteklem letu tečaj za kvalificirane in polkvalificirane delavce. Nato je še komisija za finančna vprašanja, ki načelno rešuje režije finačnega vprašanja podjetja, in komisija za delovno disciplino in zaščito zdravja, ki je v povezavi z HTZ in posebnim referentom. Poleg teh sta še komisija za analizo komercialnega poslovanja ter komisija za norme in tarife.

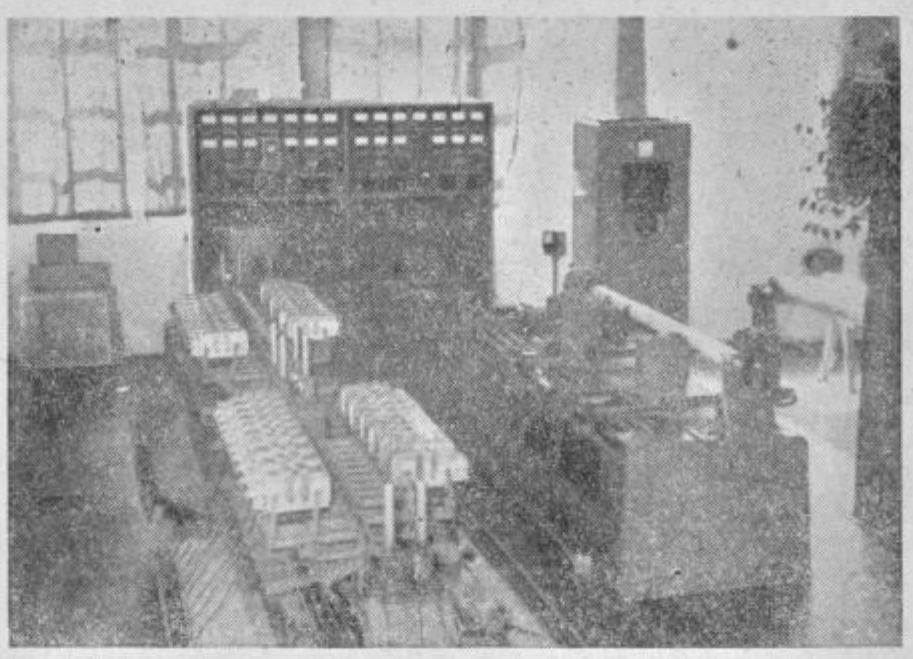

V oddelku elektropantogravure, kjer pripravljajo valje za tiskanje blaga

Tiskanje vzorcev na blago

Blago v okusni embalaži ima višjo prodajno vrednost

S pomočjo teh komisij lahko delavski svet uspešno rešuje razne operativne probleme, probleme proizvodnje, kadrov itd. Vedno bolj prevladuje linija kolektivnega upravljanja: tako poročajo na sejah delavskega sveta o delu posameznih komisij delavci sami, kajti le tako lahko sodeluje pri delavskem samoupravljanju večina delavcev.

Anton Herman, vodja odevalnice, je že drugo leto član delavskega sveta. Sam pravi: »Sprva, mislim na leto 1950, so nekateri delavci skeptično in z nezaupanjem gledali na delavski svet, toda večina se je njegovega pomena in vloge zavedla že takoj v začetku. Menim, da je delavsko samoupravljanje močan faktor za uspešno delo. Odkar je v tovarni delavski svet, se je odnos do dela v mnogočem spremenil.«

NEKAJ BESED O DPD »SVOBODA«

Minili so časi, ko so morali delavci delati tudi dvanajst ur na dan. Sedaj se udejstvujejo tudi v DPD »Svoboda«, kjer je težišče vsega prosvetnega dela. V »Svobodo« so vključene gledališka, pevska, glasbena, šahovska, kegljaška, izletniška in lutkovna sekcija. Društvo ima tudi precej veliko in obširno ljudsko knjižnico, ki je ena najbogatejših v vsej okolici ter delavsko čitalnico. V te društvene sekcije, ki jih je ustanovila sindikalna podružnica **preboldske tekstilne tovarne**, so vključeni vsi tisti, ki čutijo sposobnost in veselje do dela v njih.

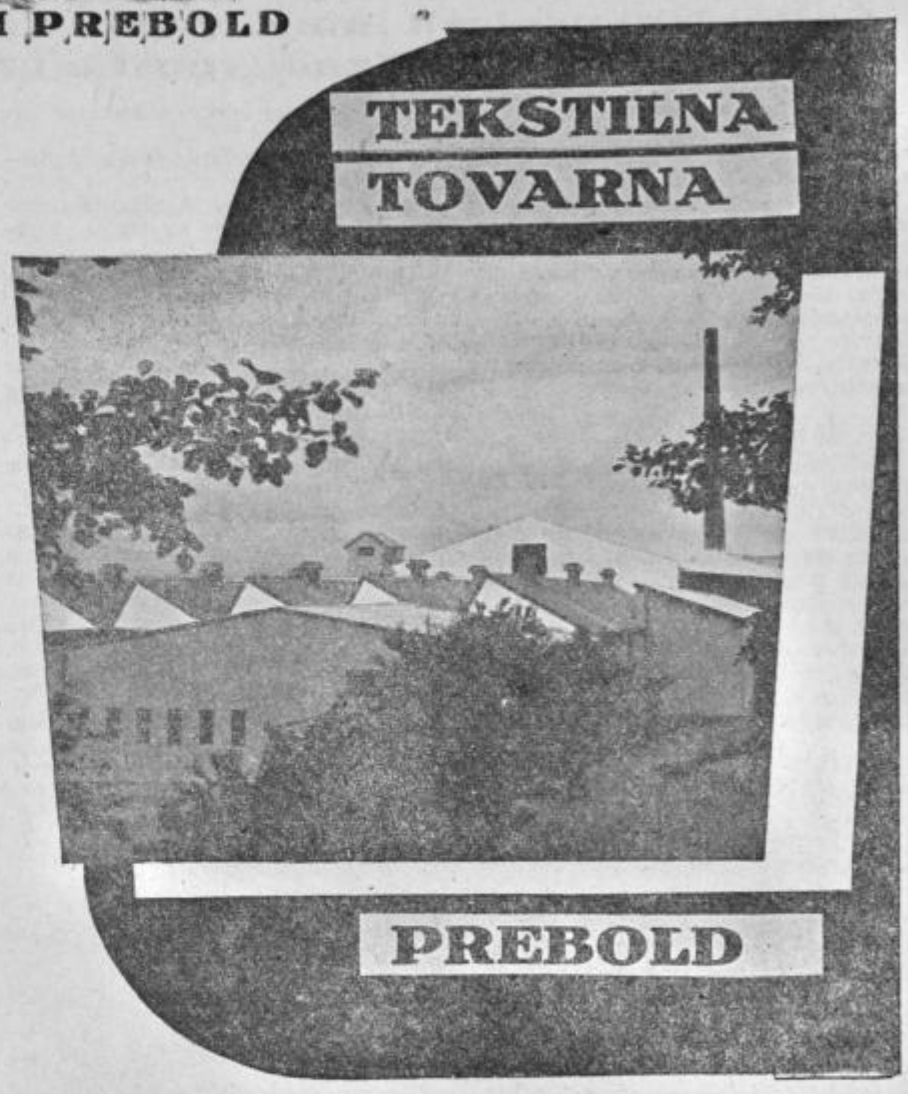

1842., 1936. IN 1950. LETO

Preboldska tekstilna tovarna, ki je bila videti kot kvadrat s petimi nizkimi nadstropji, je začela obratovati leta 1842. Velik požar 6. februarja 1866. jo je popolnoma uničil, tako da je za nekaj časa prenehala obratovati. Štiri leta kasneje so v njej spet pričeli z delom. Obrat je iz leta v leto rastel ter se tudi tehnično izpopolnjeval. Lastniki so se neprenehoma menjavali, toda to v glavnem ni v ničemer spremenilo obupnega položaja zapostavljenega delavstva.

Po prvi svetovni vojni je država sekvestirala podjetje, ki je pričelo leta 1920. pod nadzorstvom deželne vlade v Ljubljani, 1932. je prišla v Mautnerjevo last, dokler jo ni po osvoboditvi prevzela država. Položaj delavstva res ni bil zavidanja vreden, saj so delavci delali tudi do dvanajst ur na dan. Kasneje, ob prihodu v naše stoletje, so se razmere spremenile, ker je začelo v delavskih vrstah rasti prepričanje, da so oni tisti, ki omogočajo tovarnarju zaslužek. Pojavili so se prvi komunisti in ko je leta 1936 izbruhnila v tekstilni industriji splošna stavka, je moral Mautner, tedanji lastnik tovarne, kloniti in priznati delavcem njihove zahteve. Po tem uspehu je moč delavcev narasla.

Ena najstarejših delavk pri stroju

Tudi med drugo svetovno vojno so Preboldčani trpeli: izseljevanje, plenjenje, streljanje... 147 žrtev je dal Prebold z okolico. Toda po osvoboditvi so delavci pričeli znova. Ko so 3. septembra prevzeli tovarno v svoje roke, so začutili, kaj so z njo dobili. Zavedali so se, da je za vselej minilo gospostvo posameznikov in da sami vedno krepkeje vodijo svoje premoženje, odločajo o svojih pogojih in o vsem delu. Zgodilo se je, da so postali izkoriščani delavci in nekdanji podložniki gospodarji na svojih tleh.

Najstarejša tekstilna tovarna v celjski okolici in Jugoslaviji sploh se lahko ponaša z zdravim delavskim kadrom. Res, iz naroda hlapcev nastaja nov narod gospodarjev, ki so skozi stoletje obstoja tovarne zagotovili slovenstvu močno industrijo.

Mladi delavci za najstarejši ni usnjarskimi stroji

Šoštanjski usnjarji imajo velike načrte, ki jih bodo z lastno prizadevnostjo uresničili

Jesen je rahlo barvala naravo, ko smo obiskali Šaleško dolino. To pot smo se namenili v našo najstarejšo tovarna usnja v Šoštanju.

Ni je bilo težko najti, čeprav stisnjena med Pako in hribom že nekaj let ni več v središču pozornosti. Dandanes se ljudje bolj zanimajo za nove objekte, ki rastejo po dolini, tovarna usnja pa jim je postala že vskadanja. Zato pa jo toliko bolj cenijo in poznajo naši čevljarji ter tovarne čevljev in obutve, ki so njen glavni odjemalec.

NAJSTAREJŠI V DRŽAVI

V Šoštanju je izdelava usnja že stara. Prvi početki usnjarstva segajo tja v leto 1788, ko so delali usnje še na obrtniški način brez strojev ter je bil glavni izdelek samo fini likanec (blank usnje). Delovna izkustva so se prenašala iz roda v rod ter še danes delajo potomci prvih usnjarjev v Šoštanju. Že v prvi dobi svojega obstoja so si v tedanji tovarni priborili najvišje kvalitetno priznanje — konjsko glavo, merilo kvalitete.

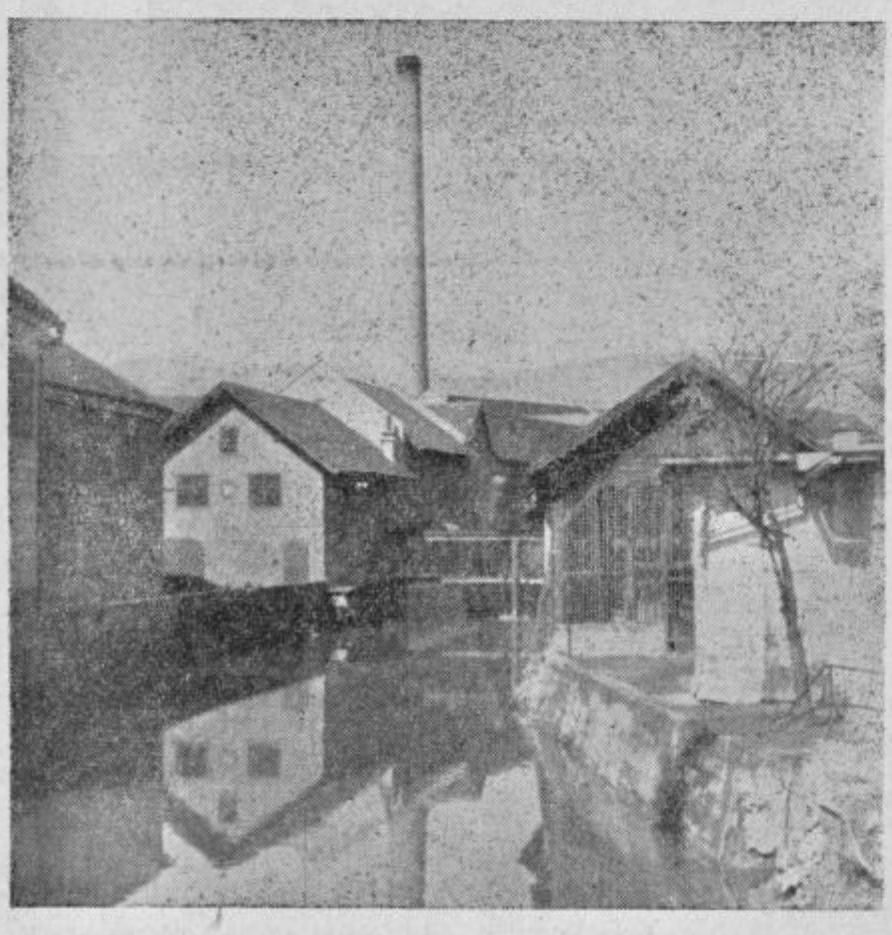

Tovarna usnja v Šoštanju

Pozneje so prešli polagoma na strojno obdelavo ter lahko še danes vidimo v tovarni mlade delavce za najstarejšimi usnjarskimi stroji.

Pred prvo svetovno vojno so predelali okrog 7000 kg golice dnevno, kar je bilo za tiste čase kar precej. Pozneje so se lotili izdelave poleg likanca še različnega podplatnega in gornjega usnja. Tovarna se je vedno bolj širila, vendar na žalost brez smotrnega načrta, kar je videti še danes. Vedno več je bilo zaposlenih, proizvodnja je naraščala.

STANJE PO VOJNI

Vojna je z ljudsko revolucijo spremenila tudi lastništvo tovarne. Delavci so po zaslugi zavednih tovarišev in strokovnjakov očuvali obrate pred uničenjem ter po osvoboditvi takoj pričeli z delom. Sprememba lastništva se je kmalu odrazila pri preseganju planskih obveznosti, ki so se povečale od 9 do 20 odstotkov letno. Priznanja niso izostala: Kolektiv je prejel dvakrat prehodno zvezno zastavo in trikrat priznanje glavnega odbora sindikatov Jugoslavije.

V letu 1952 je tovarna prešla iz planske distribucije na samostojno poslovanje. Nešteto težav je bilo treba premagati. Borili so se za trg in surovine.

Storilnost je naraščala vsa ta leta. Če vzamemo po stanju v letu 1947 indeks 100 odst., je znašala storilnost leta 1950 že 120 odst. in leta 1954 kar 125 odstotkov. Danes dela v tovarni že preko 90 odst. zaposlenih po tehnično ugotovljenih normah.

Kaj vse izdelujejo? Podplatne garniture, specialne krupone, »Aga« krupone za lepljeno obutev, mastno kravino, vse vrste boksa, različno galanterijsko in tehnično usnje in v zadnjem času tudi lak — usnje. Letna zmogljivost vseh usnjarn v državi je 41 tisoč ton, šoštanjske okrog 4500 ton. Izkoriščajo pa zmogljivosti le kakih 3500 ton, ker imajo premalo surovin, to je surovih kož, ki prihajajo iz uvoza.

Da dobro delajo nam pove tudi to, da so izpolnili lanskoletni proizvodni načrt z 99,91 odst., finančnega pa s 108 odstotki. Z uspehom so delali tudi letos navzlic težavam.

DELAVSKO UPRAVLJANJE

V letu 1950 so usnjarji prevzeli tovarno v svoje upravljanje. Člani izvoljenega delavskega sveta že nekaj let uspešno vodijo svoje podjetje, pravilno ocenjujejo vrsto perečih vprašanj ter sprejemajo ustrezne sklepe, da je delo v tovarni uspešno.

Delavski svet šteje 35 članov, od katerih pa je le ena žena. Ti zastopajo danes preko 500 članov kolektiva v upravljanju tovarne. Tako delavski svet kot upravni odbor se redno sestajata, v pomoč pa so jima razne komisije. Z delom organov upravljanja pa je redno seznanjen tudi kolektiv, saj mnogokrat člani prisostvujejo zasedanjam.

Nemalo se trudi tudi direktor tovarne tov. Andrej Stegnar, ki je tako kot oče skrben pa tudi strog za svoj kolektiv. Ljubi red in disciplino ter zato ni čudno, da najdeno vse to poleg prijaznosti v šoštanjski tovarni usnja.

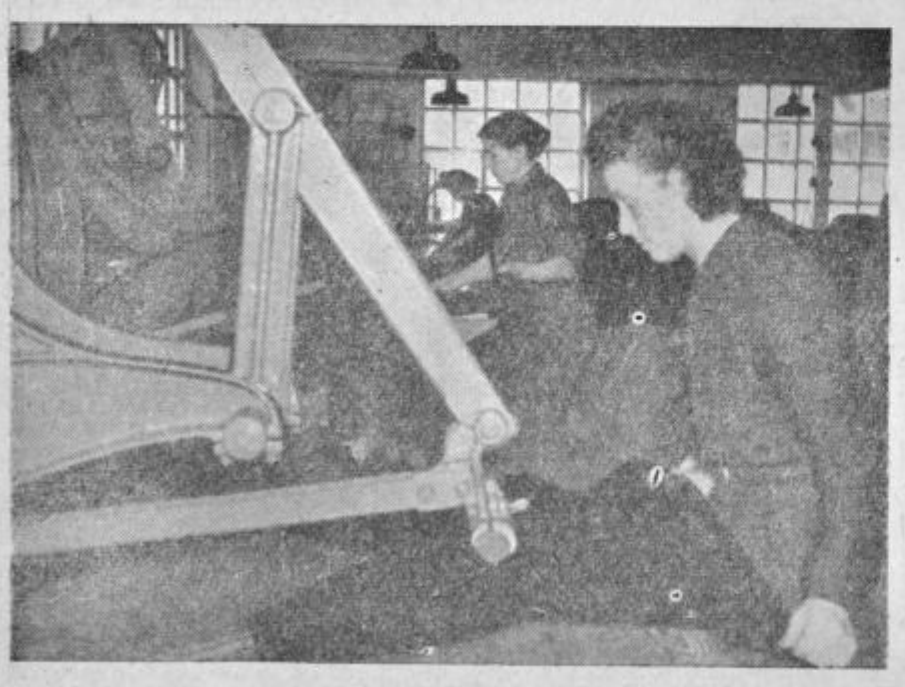

Strojno likanje usnja

USPEŠNO DELO ORGANIZACIJ

Usnjarji se v svojem prostem času radi posvetijo tovarniškim organizacijam. V sindikalni podružnici so včlanjeni vsi. Tu rešujejo vrsto najrazličnejših problemov.

Direktor tov. Andrej Stegnar

V kulturnem oziru se združujejo v domači Svobodi, kjer radi igrajo, pojejo ter se izobražujejo. Njihova tovarniška godba je znana daleč naokoli.

Precej članov ima tudi tovarniška gasilska četa. Ta je povsod na mestu, kjer je treba gasiti ali kako drugače nuditi pomoč.

Pridno gojijo tudi razne športe, bolj sebi v razvedrilo in zabavo kot pa za prvenstvo. Za razvedrilo radi tudi pohitijo na Sleme, kjer ima planinsko društvo svoj dom, ki so si ga s pomočjo tovarne sami postavili.

IN BODOČNOST

Kar precej načrtov imajo. Največja naloga bo vsekakor opraviti postavljeni plan rekonstrukcije tovarne v letih 1956 do 1961. Tovarna je že precej zastarela ter so si zato postavili tri glavne naloge: odstraniti ozka grla v proizvodnji, odstraniti higiensko tehnične nedostatke ter dopolniti in zamenjati zastarelo strojno in drugo opremo.

S prvimi deli na tem področju so že pričeli. Šoštanjski usnjarji so dosledni in pridni ter smo zato prepričani, da bodo vse te načrte in še kup drugih v prihodnjih letih z lastno prizadevnostjo uresničili. Gotovo je, da bo tu pomagala tudi naša ljudska oblast, da bo tovarna v bodočnosti dala še večje količine kvalitetnega usnja.

Lesna industrija v središču kozjanskega „pragozda“

Z razsežnimi gozdovi pokrito Kozjansko od Boča do Bohorja si je ohranilo nekdanji nadimek »kozjanski pragozd«. To področje, ki je izredno bogato na gozdovih, je kot nalašč ustvarjeno za razvoj lesne industrije. Nič čudnega torej ni, da je v Mestinju, v senci razsežnega Boča zraslo podjetje

»LESNA INDUSTRIJA MESTINJE«

Podjetje se je po osvoboditvi precej razvilo. Poleg nekdanjega žagarskega obrata so razvili tudi mizarsko dejavnost in v zadnjem času osvojili serijsko proizvodnjo. Za razliko od ostalih podjetij, ki imajo podobno dejavnost, so prišli do originalne ideje. Začeli so proizvajati šolsko pohištvo, ki ga doslej nobena lesna industrija ni serijsko izdelovala. Poleg stolov je šolsko pohištvo sedaj poglavitna proizvodnja tega kolektiva. Kvaliteta njihovih izdelkov jim je v kratkem času prinesla veliko naročil, ki zagotavljajo podjetju nemoteno proizvodnjo, poleg tega pa z lastno žago izvršujejo žagarske usluge, odkupujejo ter prodajajo rezan les.

Kolektiv je sicer majhen, saj šteje okoli 70 delavcev in uslužbencev, toda vse kaže, da bo z iznajdljivostjo in dobro kvaliteto svojih izdelkov uspelo podjetje v prihodnjosti tudi razširiti. Rast in napredek industrije v tem delu našega okraja pa je zelo potrebna, kajti kozjansko področje bo v naši novi državi prej ali slej izgubilo pečat gospodarske in kulturne zaostalosti.

Lesna drča na Boču

Lesna industrija Mestinje

proizvaja šolsko pohištvo, stole, pohištvo po naročilu in opravlja razne žagarske usluge

Se priporoča s svojimi proizvodi!

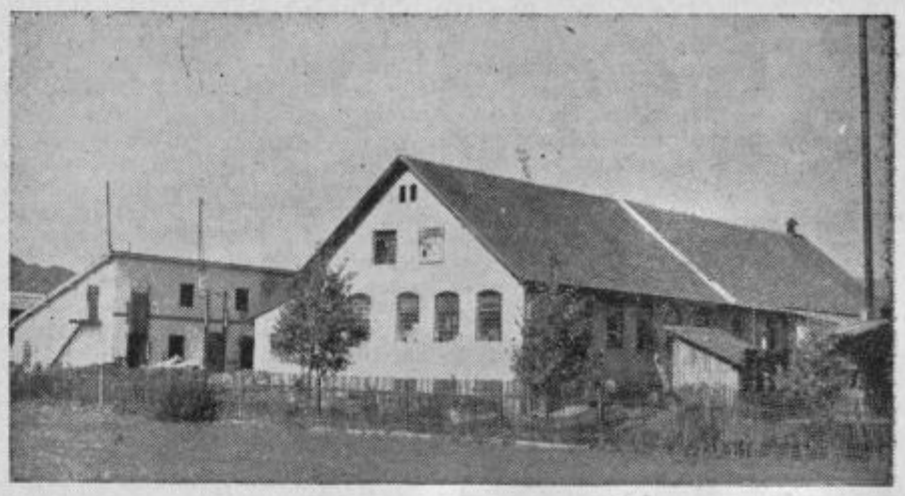

Pogled na obratna poslopja lesne industrije v Mestinju

Tovarna „Kostroj“ v Slovenskih Konjicah edina te vrste v državi

Malokdo ve, da v našem okraju že vrsto let uspešno deluje v Slov. Konjicah tovarna usnjarskih in čevljarskih strojev, KOSTROJ. Zanjo vedo predvsem naše tovarne usnja in čevljarji, saj se v zadregi mnogokrat obračajo na ta prizadevni in skromni kolektiv, ki prihrani naši državi kar precejšnje devize. Tovarna je namreč edina te vrste v naši državi, ki zalaga omenjeno industrijo s kvalitetnimi domačimi stroji.

Začeli so pravzaprav kaj skromno. Po osvoboditvi je bila tovarna »KOSTROJ«, tako jo danes nazivajo, le uničena mehanična delavnica tovarne usnja v Konjicah. Ko so jo s prizadevanjem domačih strokovnih kadrov obnovili, je postala mehanična delavnica reparaturna delavnica vseh usnjarskih strojev in naprav v usnjarni Konjice. Pozneje so začeli z uslužnostnimi deli in reparaturami še za druge, kar je privedlo do osamosvojitve.

Nekaj časa so se res še bavili kot mehanična delavnica in izrazito remontno podjetje, pozneje pa so preusmerili svojo dejavnost tudi na izdelavo novih strojev. Da so bili v tem poslu uspešni kaže dejstvo, da so v preteklem letu izdelali strojev za obdelavo usnja v skupni teži 71,4 tone, letošnji polletni plan pa so izpolnili s 110 odstotki.

V tovarni delajo na dve izmeni, kar kaže, da imajo precej naročil. Zadnje čase se za izdelke KOSTROJ zanimajo tudi v inozemstvu.

Trenutno je zaposlenih skoraj 80 ljudi, od katerih jih je večina kvalificiranih delavcev. Precej imajo tudi vajencev, kar kaže, da mladim kadrom posvečajo kar največjo pozornost. Ker veliko proizvajajo, je v podjetju tudi precejšnja delovna storilnost, saj v podjetju ne poznajo lenarjenja ter brezdelja ter vsi pridno delajo na svojih delovnih mestih.

Zaradi vedno večjega povpraševanja po usnjarskih in čevljarskih strojih domače izdelave imajo pri svojem delu tudi precejšnje težave. Še vedno jim primanjkuje primerne strojne opreme, pa tudi s prostorom so na tesnem. Posebno slednje je problematično, saj prav pomanjkanje primernega prostora predstavlja ozko grlo proizvodnje.

Radi bi se razširili ter bo zato potrebna rekonstrukcija vseh objektov tovarne. To jim pa zaenkrat še ne bo mogoče izvesti ter bodo morali s temi načrti še nekoliko počakati.

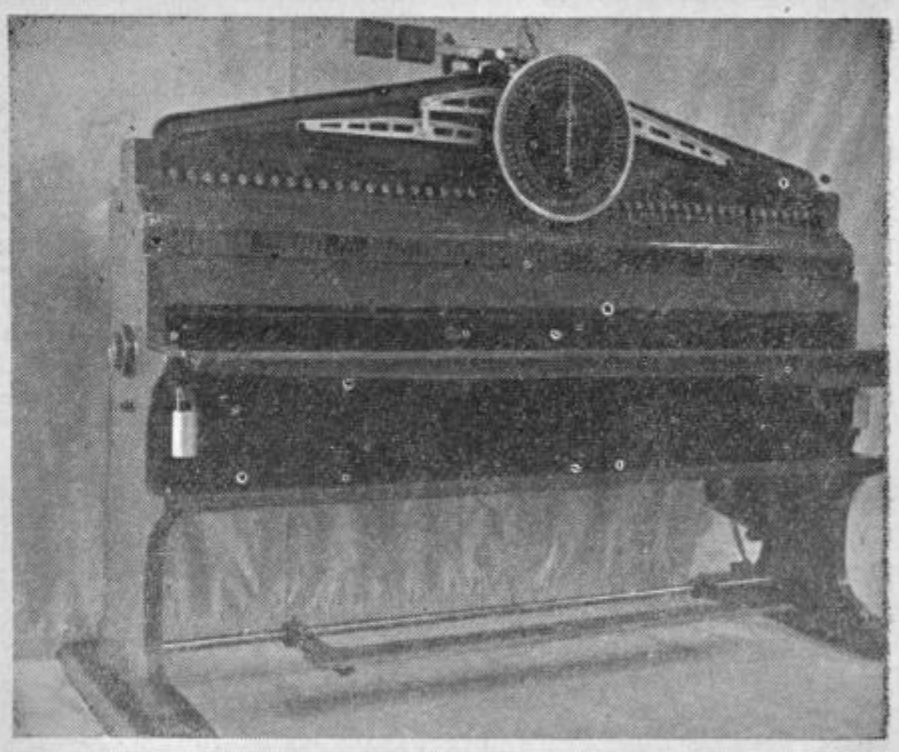

Merilni stroj za površinsko merjenje usnja »Kostroj«

»KOSTROJ«

SLOVENSKE KONJICE

Telegrami: »Kostroj« Slovenske Konjice
Telefon: Slovenske Konjice 28
Poštni predal: 26

Konjiškim usnjarjem nikdar ne zmanjka načrtov

NJIHOVI IZDELKI SO ZELO ISKANI NA DOMAČEM IN TUJEM TRGU

V zadnjih petdesetih letih se je ob vznožju Konjiške gore razvil velik kombinat usnjarske industrije, imenovan tudi KONUS. Od prvih začetkov dela konjiških usnjarjev pa do danes je morala preteči kar precej dolga vrsta let, da sta se način ter obdelava surovih kož tako izpopolnila in modernizirala, da dela v sedanjem obsegu in kvaliteti.

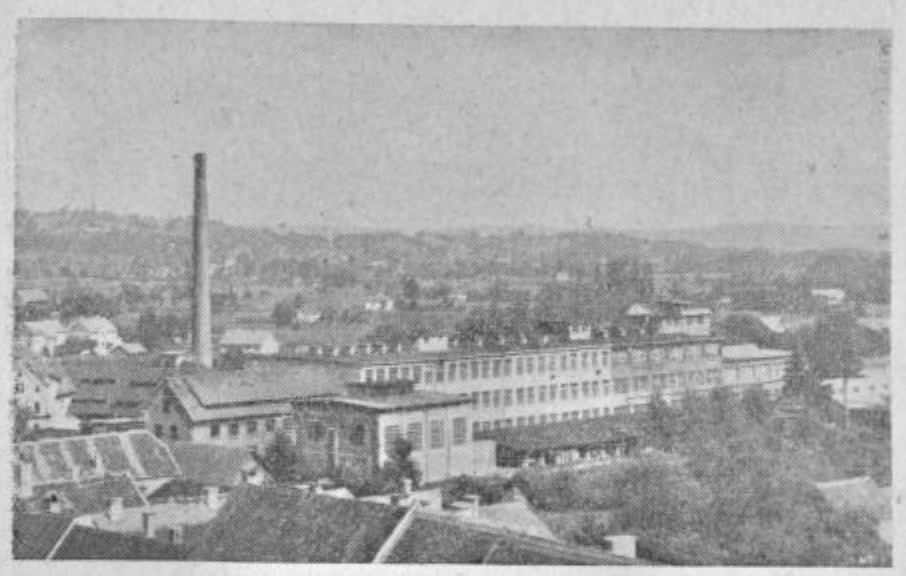

Pogled na del Slov. Konjic in »Konus«

Skromni začetki

Prve poizkuse izdelovanja usnja v Slovenskih Konjicah zasledimo šele okrog leta 1894, ko je neki privatnik še na obrtniški način pričel z obdelavo surovih kož. Kako majhen obrat je to bil, nam pove dejstvo, da sta dva usnjarja in štirje težaki opravljali vsa dela ročno brez kakršnih koli strojev.

Potrebe so naraščale, blizu in daleč so pričeli uporabljati usnje domačih mojstrov, delavnica se je širila. Leta 1900 so postavili ob potoku Mlinščici prve stroje ter na ta način zaznamovali precejšen napredek za tiste čase. Pozneje se je obrat še bolj razširil, usnjarna je pričela preraščati v pravo tovarno.

Po prvi svetovni vojni so postavili že kotlovnico s 50 m dimnikom. Število zaposlenih se je dvignilo na 200, kar je bilo tedaj za Konjice že kar precej.

Še en pomemben dogodek beležijo iz te dobe. Zaradi slabih razmer in delovnih pogojev so delavci leta 1937 organizirali stavko. Osem dni so kljubovali terorju in preganjanju, potem pa so morali popustiti. Cena te stavke je bila precejšnja — 38 delavcev je tedanji lastnik odpustil, ker so se mu zdeli prenevarni!

Stanje po osvoboditvi

Po osvoboditvi so našli delavci tovarn sokoraj prazno in opustošeno. Okupator je odpeljal s seboj večino strojev, kar pa je ostalo, so umikajoči Vlasovci zažgali.

Delovni kolektiv ni obupal. Takoj je pričel z obnovo ter se zagrizel v izpolnjevanje planskih nalog v izdelavi usnja. V letu 1946 so namočili že 70 odstotkov namoka več kot pred vojno. Leto pozneje pa so zabeležili že 450 zaposlenih.

Poleg popravila starih objektov so se lotili tudi gradnje novih. Zrastla je nova kotlovnica, novi delovni prostori. V letu 1950 so tovarno skoraj v celoti obnovili, preraščati je pričela v pravi kombinat usnjarske industrije, kjer je sedaj zaposlenih več kot 500 ljudi.

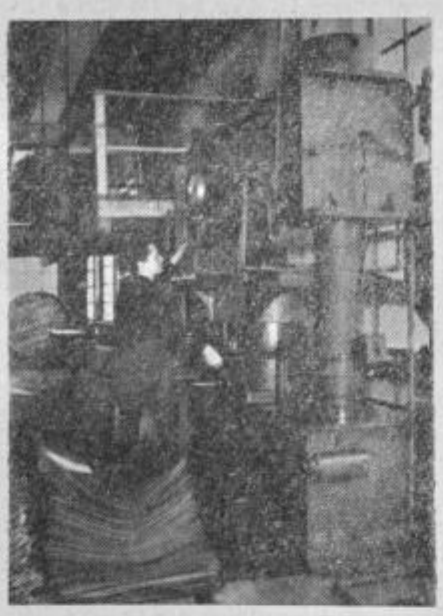

Stopnja v izdelavi umetnega usnja »Konita«

Proizvodnja

V KONUSU sedaj izdelujejo vse vrste rastlinsko in kromno strojenega usnja ter vse vrste usnja za tehnične potrebe. Pomembna je tudi proizvodnja tehnične konfekcije, to je predvsem najrazličnejših jermenov ter pikerjev (za potrebe usnjarske industrije). V zadnjih letih pa izdelujejo še umetno usnje, imenovano tudi »Konit«, ki postaja iskana surovina v čevljarski in drugih industrijah.

V KONUSU sedaj predelajo okrog 14.000 kg namoka dnevno. Navzlic temu pa kapacitete niso popolnoma izkoriščene zaradi znanih težav, s katerimi se mora že nekaj let boriti vsa naša usnjarska industrija.

Zanimivi so tudi podatki o doseženem brutoproduktu na enega zaposlenega. V letu 1945 je znašal nekaj več kot dva milijona dinarjev. Pet let pozneje pa je dosegla že 4,5 milijona din, lani pa 5,5 milijona din. Računajo, da bo letos ostal predvidoma isti, ker vsi finalni izdelki kombinata ne bodo dali tolikega finančnega efekta kot čista predelava kož. Izdelali bodo namreč več teh izdelkov z manjšo vrednostjo, ker so ostali industriji nujno potrebni.

Na splošno lahko ugotovimo, da je proizvodni proces v KONUSU dobro organiziran, saj teče delo skoraj na tekočem traku. Skupno dela po normah kakih 90 odst. vseh zaposlenih. To so vsi razen onih v pisarnah in pomožnih obratih.

Delovni proces se odvija v naslednjih obratih oziroma oddelkih: usnjarni, tehnični konfekciji in umetnem usnju. To je razdelitev le na glavne proizvodne skupine, ki se pozneje še delijo, povezujejo in dopolnjujejo.

Usnjarna

Izdelovanje usnja je pravzaprav v KONUSU osnovna dejavnost in istočasno surovinska baza za ostale obrate. Tu izdelujejo vse vrste usnja, za kar uporabljajo vse vrste surovih kož. Izjeme so le svinjske kože in pa drobnica, ki pri izdelavi ne pride v poštev.

Proizvodnega procesa ne bomo naštevali. Omenimo naj le, da so izdelki usnjarne znano in iskano blago ne le na domačem, ampak tudi na tujem trgu. Za izvoz dajejo največ kvalitetno gornje kromno strojeno usnje ter specialno podplatno usnje. Domači kupci pa so predvsem tovarne čevljev kot Peko, Planika, Novo mesto, Proleter — Beograd, Borac — Travnik, Bosna — Banja Luka in drugi.

Kakih 30 odstotkov izdelanega usnja pa prodajo preko svojih trgovin in skladišč, ki so v Ljubljani, Ptuju, Novem Sadu in Beogradu.

Tehnična potreba

Po letu 1945 se je obrat tehnične konfekcije precej razširil. Od prvotne izdelave jermenov in utenzilij so prešli še na izdelavo drugih predmetov, posebno onih, ki so iskani na tržišču.

To so predvsem bili pikerji, ki se uporabljajo kot pomožni deli v tekstilni industriji. Z izdelavo teh izdelkov so bile pri nas vedno precejšnje težave, posebno še ob razformiranju ljubljanske tovarne »Indus«, ki je izdelovala pikerje. Nekaj časa jih je tekstilna industrija dobivala iz uvoza, pozneje pa so jih pričeli delati v KONUSU. Lani so nabavili za pikerijo nekoj novih strojev ter sedaj teče proizvodnja brez reklamacij. Omenimo naj še, da pikerje izdeluje le še neki manjši obrat v Leskovcu (Srbija).

Umetno usnje

Izdelava umetnega usnja je udomačena že skoraj povsod po svetu, nekoliko manj pa v naši državi. V KONUSU so takšno usnje že izdelovali med vojno, po osvoboditvi pa tej proizvodnji niso posvečali tolike pozornosti. Delo so opustili, saj so imeli dovolj skrbi v izdelavi pravega usnja.

S poizkusi so nadaljevali v letu 1948 in pozneje. Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra in nekaterih surovin (vezilnega materiala) niso uspeli. Leta 1954 so s pridobljenimi izkušnjami zopet pričeli z delom in to pot tudi uspeli.

Tega leta so izdelali kakih 30 ton umetnega usnja — »Konita«, lani pa že 154 ton. Računajo, da bo letos znašala proizvodnja kakih 200 ton, prihodnje leto pa približno 340 ton, kar je precejšen napredek.

Osnovna surovina pri izdelavi »Konita« so odpadki pravega usnja, ki nastajajo pri proizvodnji. Letno nastane teh odpadkov v vseh usnjarnah v državi za kakih 3.000 ton, ki ostanejo v preteženi večini neizkoriščeni. Izjema je seveda KONUS, kjer se predelajo v umetno usnje in to po posebnem postopku s pomočjo vezilnega materiala. Zmes stiskajo s stiskalnicami ter na ta način potem dobijo umetno usnje.

Takšno usnje predstavlja pomemben prihranek pravega usnja, katerega potrošnja je precejšnja. Uporabnost umetnega usnja je vsestranska, predvsem pa gre za notranje dele pet pri čevljih, za vmesne dele pri podplatih, za copate, vložke, ščitnike pri čepicah, razna tesnila in galanterijo sploh. Ima pa tudi precijšnjo bodočnost, saj je umetno usnje danes mogoče uporabiti že skoraj povsod kot nadomestek pravega usnja, seveda v najcenejši obliki.

Tovarne delavcem

S tem geslom so v letu 1950 tudi v KONUSU prevzeli tovarno delavci v svoje roke. Z izvolitvijo organov delavskega upravljanja se je kolektivu izpolnila davna želja, za katero so se morali boriti vsa leta obstoja tovarne.

Sedaj upravlja s podjetjem že tretji delavski svet, ki šteje 23 članov, in direktor tov. Drago Prec. Med člani sta tudi dve tovarišici (razmerje med zaposlenimi je 70 proti 30 v korist moških) ter štirje mladinci.

Organi delavskega upravljanja se redno sestajajo ter samostojno rešujejo vsa vprašanja. Drobne zadeve prepuščajo v obravnavo stalnim komisijam delavskega sveta, ki nato sestavi ustrezne predloge. O vseh sklepih je seznanjen tudi kolektiv preko razglasne deske ali direktno preko sestankov sindikalne podružnice.

Tovarna usnja KONUS Slov. Konjice

•

Telegrami: KONUS - Konjice
Telefoni: centrala 1 direktor 22

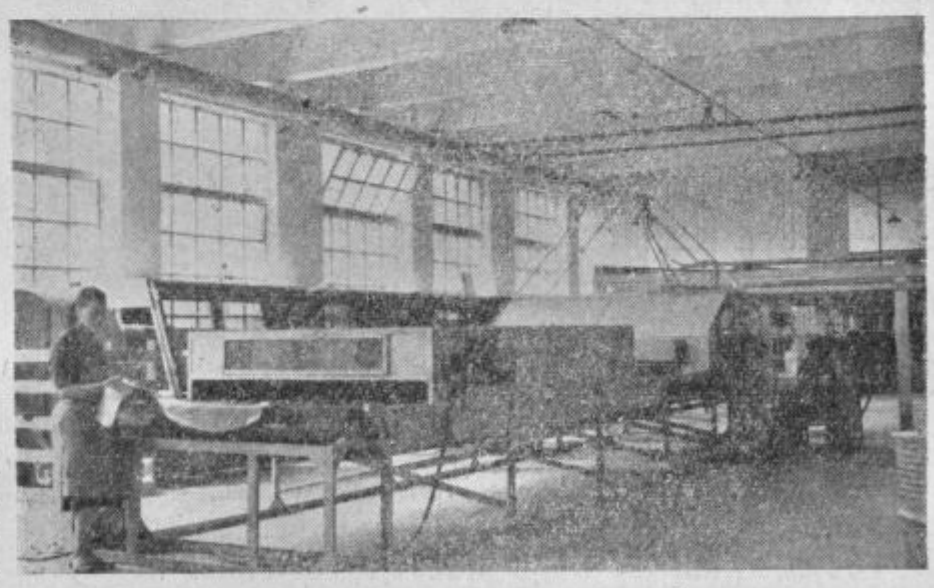

Pri barvalnem stroju za gornje usnje

Organizacije v Konusu aktivne

Člani kolektiva se živahno udejstvujejo v mnogih organizacijah, tako v okviru svojega kombinata kot tudi izven njega. Brez dvoma je najuspešnejše delo sindikalne podružnice, kjer je vključenih preko 95 odstotkov vseh zaposlenih. Člani so dejansko vsi, vendar so nekateri v zaostanku s članarino ali pa jo plačujejo neredno.

Preko sindikalnih sestankov rešujejo vrsto vprašanj, ki zahtevajo tako sindikalno delo kot tudi delo v kombinatu. Največ obravnave pa je seveda posvečeno tarifnim, premijskim in drugim pravilnikom, delu v obratih, proizvodnji in drugo.

Mladinska organizacija šteje 56 članov. Aktiv je med najboljšimi v občini. Mladina se redno sestaja in sploh uspešno deluje.

Večje število članov je vključenih tudi v konjiški Svobodi, kjer se pridno udejstvujejo na kulturnoprosvetnem področju. V okviru kombinata deluje tudi godba na pihala, ki z nastopi razveseljuje kolektiv, radi pa jo poslušajo Konjičani in okoličani.

Člani kolektiva so nadalje še člani športnih organizacij ter Partizana in njegovih sekcij, nadalje strelske družine, planinskega društva in druga.

V KONUSU imajo tudi svojo gasilsko četo, za katero menijo na občinski gasilski zvezi, da je najboljša v občini. V materialnem pogledu tako gasilski četi kot tudi drugim društvom in organizacijam izdatno pomaga kolektiv.

Načrtov ne manjka

Od prvih začetkov do danes je KONUS prehodil dolgo pot. Mnoge težave so morali premagati. Razvojna pot je bila posebno uspešna od leta 1945 dalje, ko od tedaj dalje dosegajo uspehe na vseh področjih, tako delovnih in drugih. Priznanj in pohval za njihovo delo ne manjka. Najlepši priznanji pa sta dve prehodni zastavi sindikata usnjarjev FLRJ. To pa ni vzrok, da bi počivali na lavorikah. Še bolj vneto sestavljajo načrte za delo v bodoče.

Predvsem bodo skušali povečati namok na 15.000 kg na dan, kar bo dalo v letu 1956 kake 4 milijarde dinarjev brutoprodukta. V načrtu imajo zgraditev novega oddelka za umetno usnje, saj so potrebe po njem vedno večje, potrošniki pa spoznavajo njegovo cenenost, elastičnost, trpežnost in seveda tudi kvaliteto. Izdelovati ga bodo pričeli po novem tehničnem postopku, kar bo še bolj izboljšalo kvaliteto in zunanji izgled.

Mnenja so, da mnogi proizvodni procesi v kombinatu še niso tako dognani na takšni tehnični višini. To bodo izboljšali z ustanovitvijo znanstvene skupine, ki se bo bavila z modernimi izsledki proizvodnih procesov v izdelavi usnja in drugih proizvodov v konjiškem KONUSU.

Med najvažnejše naloge pa seveda štejejo tudi vzgojo kadrov. Že sedaj prirejajo vsako leto po dva tečaja za pridobitev potrebnih kvalifikacij zaposlenih. Uspehi so kar precejšnji, saj si je že okrog 50 odstotkov pridobilo v tovarni potrebno kvalifikacijo. Ta način dela je že pokazal koristne rezultate. Vsi starejši mojstri imajo v pomoč in uvajanje mlajše tovariše, ki jih bodo pozneje po njihovem odhodu v zasluženi pokoj lahko uspešno zamenjali.

V kratkem smo skušali prikazati rast in delo konjiškega kombinata usnja KONUSA. Doba, čeprav kratka, je bila uspešna, saj uspehi niso izostali ter so danes vidni.

Prepričani smo, da bodo v KONUSU tudi v bodoče s tako požrtvovalnostjo delali, da bodo delovni ljudje in kolektivi tudi v bodoče s konjiškimi proizvodi zadovoljni.

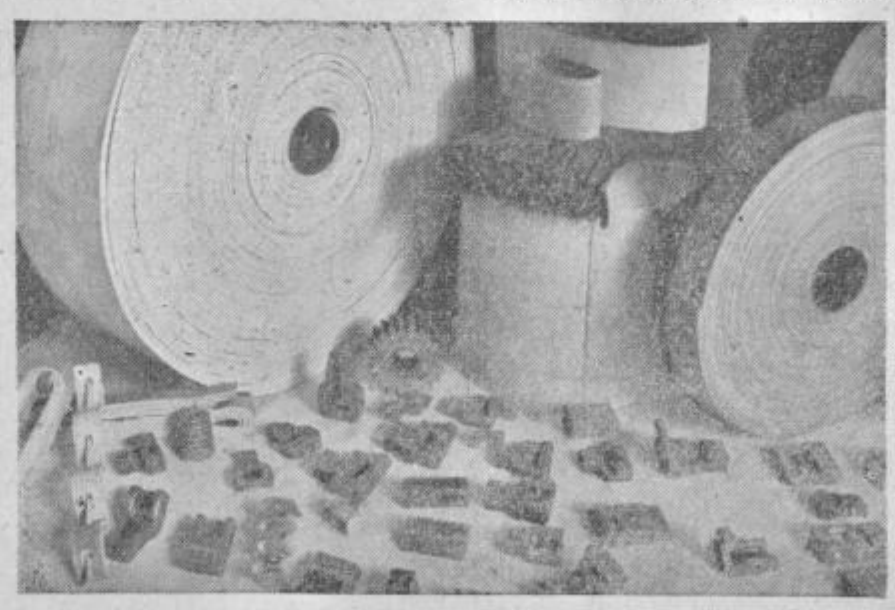

Izdelki tehnične konfekcije

ZAKAJ NI VEČ „MAVRICE“?

TRGOVSKO PODJETJE JADRAN V VRSTI NAJBOLJ OBISKANIH TRGOVIN V CELJU

Vsaka trgovina zaslovi po svojem blagu, njegovi izbiri, kvaliteti in dobri postrežbi. Tako je bilo tudi z »Mavrico« v Celju. Na tisoče ljudi je vsak dan odpiralo in zapiralo njena vrata, obloženih z zavojčki in najrazličnejšimi posodami ali pa vpreženih v ročne vozičke, da odpeljejo kupljeno blago. Uslužbenci industrijskih podjetij, obrtniki, nameščenci, gospodinje, vajenci in otroci, vse se je zatekalo k »Mavrici« po to in ono.

Ko me je dober prijatelj vprašal na postaji, kje je tista Mavrica, kjer se dobi vse, kar potrebuješ za svoje zasebno gospodarstvo, sem mu rekel, da »Mavrice« ni več, mu je zaprlo sapo. Kje bo sedaj dobil dve strani napisanih predmetov za sebe in znance iz daljnega kraja? Pojasnil sem mu: »Potolaži se, saj trgovina še stoji in dela, samo preimenovala se je v trgovsko podjetje »JADRAN«. Kako se je to zgodilo?

Leta 1952 je bilo ustanovljeno trgovsko podjetje JADRAN s tremi poslovalnicami: Mavrica (bivši Ravnikar), Papirnica (bivši Goričar) in Kopitar (usnje) v Stanetovi ulici, vse tri pod skupno upravo Jadran. Že istega leta je Papirnico prevzela Založba Mladinska knjiga in jo preuredila v knjigotržno podjetje. Poslovalnica Kopitar je s prodajo usnja in specialnih predmetov v svojem poslovanju presegla svoj delokrog in zato postala samostojno podjetje PODPLAT, znano tudi izven celjskega okraja.

Osameli JADRAN s svojo poslovalnico »Mavrico« je nato moral prevzeti od bivšega trgovskega podjetja »Kemični izdelki — Usnje v Celju« grosistični oddelek, zato je svojo poslovalnico Mavrico preimenoval v Jadran-detajl. Kot grosistično podjetje ima JADRAN svoj oddelek na Trgu mučenikov, poleg poslovalnice Jadran-detajl pa še drogerijo v Stanetovi ulici (bivši Vrtovec).

Veletrgovina JADRAN zalaga z bar-vami, laki in neštetimi predmeti zadruge in trgovska podjetja za ves celjski okraj in Trbovlje, posega pa tudi v Maribor, Krapino in Varaždin.

Kot trgovina vsakovrstnih barv, oljnatih in suhih, slikarskega pribora, olj, špirita, mila, mavca, bencina, smole, žvepla, raznih čistilnih in pralnih sredstev itd., je to trgovsko podjetje postalo posredovalec predmetov najširše potrošnje.

Razumljivo je, da potrebuje tako trgovsko podjetje tudi primerne prostore. V minulem letu si je uredilo vsaj pisarniške. Prizadeva pa si tudi za preureditev lokala JADRAN - DETAJL. Zelo pereč problem so skladišča, ki zaradi vnetljivih predmetov ne ustrezajo več. Zaloge blaga so razmeščene na štirih straneh, zato je delo trgovskega kolektiva zelo naporno. Naraščajoči obisk potrošnikov terja potrpežljivost na obeh straneh, pri kupcu in prodajalcu. Kljub temu se trgovski posli odvijajo z bliskovito naglico, kar je zasluga postrežljivih nameščencev.

Podjetje nabavlja blago iz vse Jugoslavije. Prek uvoznih podjetij CHEMO-Ljubljana in TRGOCENTER Novi Sad dobivamo iz inozemstva še klej, šelak, plovec in anilinske barve, dočim so ostali predmeti iz domače proizvodnje.

Zaloge blaga se stalno dopolnjujejo, le pri predmetih iz uvoženih surovin nastajajo še težave.

Za tako trgovino je potreben specializiran kader nameščencev. Podjetje si ga vzgaja v lastnem delokrogu.

Uprava in delavski svet neprestano skrbita za prospeh podjetja v stremljenju za čim zadovoljivejšo postrežbo našega delovnega človeka. Zaradi nevarnosti pred požarom ima organizirano lastno gasilsko ekipo, ki neprestano pazi na morebitne povzročitelje nezgode.

Kako je s cenami? Želeti je, da bi bile čim nižje. Zaradi nekaterih uvoženih surovin naše cene še niso stabilne.

Grosistično in detajlistično trgovsko podjetje JADRAN v Celju, ki ima svoje poslovne prostore na Trgu mučenikov, je pomemben člen našega gospodarstva.

Notranjost trgovine »Jadran« v Stanetovi ulici

Lesno podjetje Šempeter v Savinjski dolini

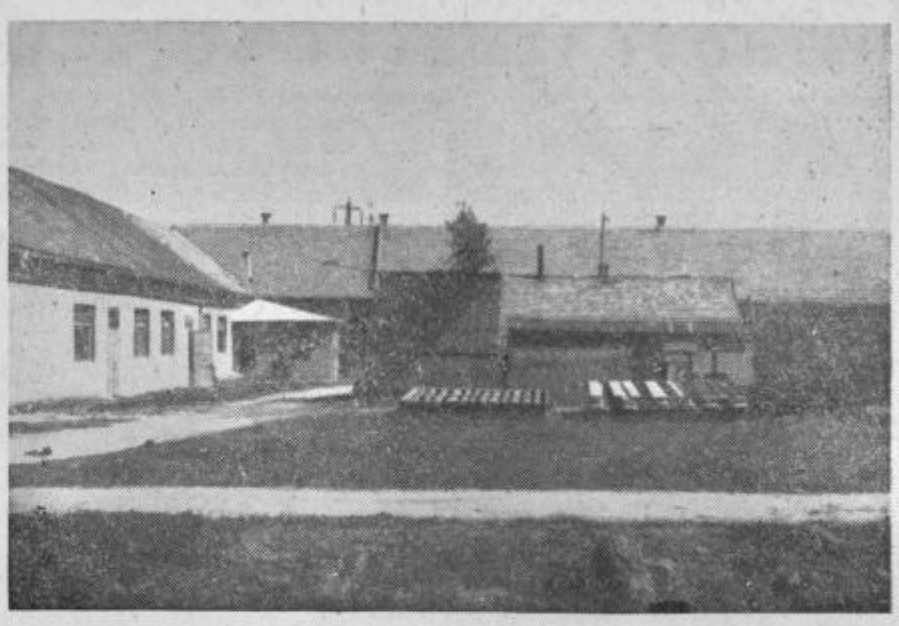

Del obratnih stavb in skladišče lesa lesnega podjetja v Šempetru

Ob poti, ki iz Šempetra vodi mimo rimskih izkopanin sredi hmeljišč in njiv stojijo nizke stavbe, pred njimi pa so velike skladovnice rezanega lesa. Tu dela kolektiv lesno industrijskega podjetja »Lesno podjetje Šempeter«. Že prvi pogled na te stavbe kaže, da so podjetje razširili šele po vojni v industrijski obrat, prej je bila tam le manjša delavnica.

Da je ta kolektiv uspel v nekaj letih dobiti sloves lesne industrije, da je proizvodnjo v svojih obratih lahko tako povečal, je gotovo prvenstveno zasluga strokovne sposobnosti zaposlenih ljudi, na drugi strani pa zasluga precejšnje mehaniziranosti proizvodnje, ki omogoča cenejši delovni proces. V delavnicah je videti zelo malo operacij, ki bi ne bile mehanizirane, razen tistih, ki zlepa ne bodo mogle biti zamenjane s stroji namesto ročne obdelave.

Lesno podjetje v Šempetru proizvaja v glavnem tipizirano pohištvo, pri čemer pa skrbi, da doseže čim večjo kvaliteto in dostikrat menjuje tipe pohištva, tako kuhinjskega, spalnic, pisarniškega pohištva itd. Strokovna sposobnost njihovih ljudi omogoča, da se podjetje lahko loteva najtežjih mizarskih uslug, tako po naročilu, kot po tako imenovanem tekočem traku. Podjetje je sposobno prevzeti dela notranje opreme po še tako zahtevnih načrtih. Isto velja seveda tudi za stavbno pohištvo, s katerim zalaga vso Savinjsko dolino in njeno gradbeno dejavnost.

Lesno podjetje v Šempetru si je s kvalitetnimi izdelki pridobilo sloves, z njim pa veliko naročil, ki jim omogočajo nemoteno proizvodnjo. Vsak, ki kupi pohištvo tega podjetja, si naroči po lastnih željah ali pa v trgovinah »Lesnine« notranjo opremo stanovanj, pisarn in poslovnih prostorov, je vsekakor zadovoljen z izdelki tega mladega, toda zelo obetajočega podjetja.

Podjetje „Kurivo“ Celje praznuje 10-letnico obstoja

Vsako jesen, ko nastopijo hladnejši dnevi, podjetje Kurivo podvoji svoje sile in usmeri vse svoje delo v to, da bi čim bolj zadovoljivo oskrbelo potrošnike s kurivom. Ni lahko ustreči vsem potrošnikom, ko hočejo kar naenkrat imeti celotne zaloge zimske kurjave, premog pa prihaja iz rudnikov le v presledkih in v določenih količinah. Vendar pa kaže, da tudi letos Celjani ne bodo zmrzovali.

Med letom je podjetje Kurivo Celje razširilo svojo dejavnost na nekovinski gradbeni material — na debelo in na drobno. Ker posedujejo lasten industrijski tir, so cene temu materialu, predvsem cementu znatno padle.

Vse doslej v Celju ni bilo mogoče nikjer dobiti gašenega apna za manjšo, domačo uporabo. S tem, da se je podjetje Kurivo nedavno lotilo tudi te proizvodnje je zelo ustreglo malim potrošnikom.

V desetih letih svojega obstoja je podjetju Kurivo komaj letos uspelo, da si bodo nabavili prepotrebni tovorni avto za prevažanje kuriva svojim potrošnikom. Po sklepu delavskega sveta bodo za vozilo dali izdaten prispevek iz domačega plačnega fonda.

Skladišče lesa na podjetju »Kurivo« na Mariborski cesti

Kako živilsko podjetje Mesnine-Celje skrbi za našo prehrano

Ni še dolgo tega, kar so se naše gospodinje oddahnile, ker jim ni treba več postajati pred mesnicami, da pridejo na vrsto po meso.

MESNINE-CELJE, PODJETJE ZA PROIZVODNJO MESA IN MESNIH IZDELKOV, PREŠERNOVA UL. 2

imajo danes 11 poslovalnic za prodajo mesa in mesnih izdelkov v vseh večjih središčih mesta Celje in neposredne okolice. Podjetje se oskrbuje s klavno živino prek kmetijskih zadrug, le prašiče uvaža iz Hrvatske, Srbije in Vojvodine. Mestni klavnici kot samostojnemu občinskemu podjetju plačujejo »Mesnine« določene pristojbine za zakol in uporabo hladilnice s pripadajočimi napravami. Potrošnike oskrbujejo z vsemi vrstami svežega in suhega mesa. Njihova predelovalnica premore kar 12 vrst salam in klobas odlične kvalitete: šunkarice, letne, posebne, pariške, hrenovke in safalade, tirolske, navadne, tlačenke, jetrne pastete, zimske suhe in mortadelle.

Poraba mesa in mesnih izdelkov stalno narašča; od leta 1954 se je potrošnja dvignila za 14,5 % in je narasla v minulem letu že na 939.072 kg. Zanimivo je, da porabi Celje na teden 130 prašičev, 120 telet in 82 glav goveje živine. Celjani so lahko zadovoljni, da so sedaj z mesom dobro preskrbljeni.

82 članski delovni kolektiv in s 7 vajenci se s svojim delavskim svetom in upravo podjetja neprestano trudi za dvig kvalitete in solidno postrežbo. Cene mesa in mesnih izdelkov še vedno nihajo in poskočijo takrat, kadar je močnejši izvoz živine.

Glede delovnih pogojev so težave z zastarelimi napravami klavnice, hladilnice in predelovalnice in ostalimi delovnimi prostori. Zaradi naraščajočega števila potrošnikov je kapaciteta klavnice in ostalih prostorov že davno premajhna. Zato kolektiv predlaga zgraditev nove klavnice, iz sedanje pa bi naj uredili tovarno mesnih izdelkov. Uresničenje teh načrtov spada med najnujnejše naloge celjske občine.

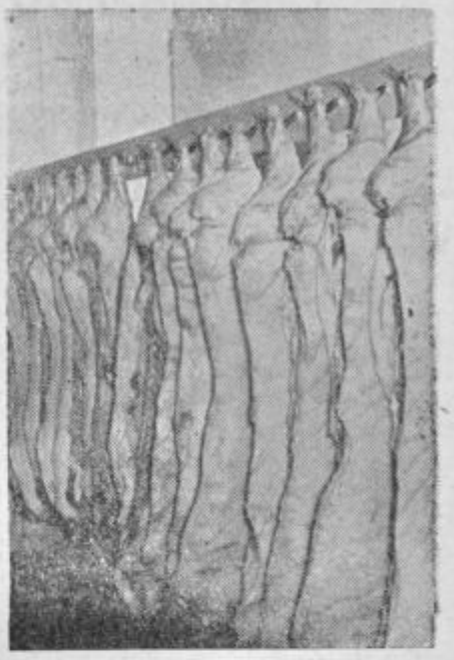

TRGOVSKO PODJETJE

„IZBIRA“ Laško

S POSLOVALNICAMI V LAŠKEM IN TEVČAH

nudi svojim odjemalcem vedno sveže kolonialno blago — Ima na zalogi veliko izbiro tekstilnega blaga in konfekcije ter prodaja vse vrste tehničnih predmetov domače in inozemske izdelave — **Kolektiv »IZBIRE« LAŠKO se priporoča cenjenim strankam tudi za leto 1957 ter jim čestita srečne in vesele NOVOLETNE PRAZNIKE!**

KOLEKTIV

STEKLARNE „BORIS KIDRIČ“

ROGAŠKA SLATINA

ŽELI

VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU

SREČNO TER USPEHOV POLNO

NOVO LETO

1957

MODERNI KOVAČI OB DRAVINJI

Namesto uvoda

Kar precej stoletij je moralo preteči, da danes uporabljamo orodje, moderno tako po izgledu kot po kvaliteti. Kje za nami so že časi, ko so bili prvi prebivalci naših krajev vezani na svoje roke in pozneje na razno kamenito orodje?

Nič čudnega ni, če je bil razvoj izdelave in uporabe orodja tako dolgotrajen. Tudi orodje je potrebovalo dolgo razvojno dobo. Danes si brez orodja sploh ne moremo zamisliti življenja in dela. Nobena panoga našega gospodarstva ne more delati brez njega, nobeno gospodinjstvo. Z eno besedo lahko rečemo, da spremlja človeka od rojstva do smrti v tej ali oni obliki.

V kratkem sestavku vam bomo skušali prikazati tudi, kako v naši najbližnji okolici izdelujejo kvalitetno kovano orodje, kdo ve že koliko časa.

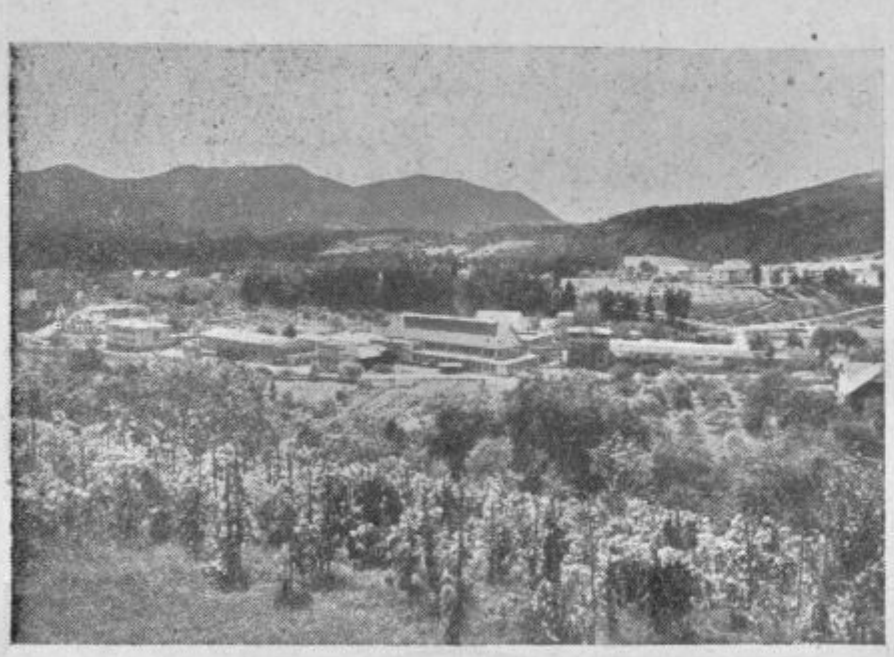

Pogled na tovarno kovanega orodja in bližnjo okolico

Bogate tradicije

Kakih pet kilometrov pred Slovenskimi Konjicami ob cesti Ljubljana—Maribor vsakega potnika pozdravlja narisani delavec z orodjem v roki, ki kaže tja pod zeleno Pohorje. Malo niže je na tabli napis TOVARNA KOVANEGA ORODJA ZREČE.

Stopimo še mi preko hriba, po dolini Dravinje ter skozi drevored starih hrušk. Najprej zagledamo od daleč večje naselje, ko pa pridemo bliže pa še tovarno, katero smo se namenili obiskati.

Zreče so po pripovedovanju že precej staro kovaško naselje z razvito izdelovalnico kovaškega orodja. V splošnem prevladuje mnenje, da so kovačije pod Brinjevo goro najstarejše tovrstne obdelovalnice kovanega orodja na Balkanu. Naj bo to res ali ne, ta razlaga je prav verjetna, saj so pozneje, nekako v 16. stoletju postale znane ob Dravinji »grabenske kovačije«.

Tradicija izdelovanja najrazličnejšega orodja se je pozneje nadaljevala vse do današnjih časov, ko je iz starih kovačnic zrasla ob Dravinji moderna tovarna kovanega orodja. Res je, da celoten razvoj izdelave orodja v zreški tovarni ni šel tako hitro, predpostavljamo pa, da je bil približno takšen.

Ves čas, do leta 1919, računamo, da so orodje izdelovali na obrtniški način. Nekako po tem letu pa se že pojavljajo prvi obrisi nove moderne tovarne, ki pa je res pravi razvoj dosegla šele po letu 1945. Odločilno za postavitev tovarne v prvih začetnih fazah je bila bogata kovaška tradicija domačih kovačev ter vodna sila, ki jo je dajala Dravinja. Izdelovali so sekire, kladiva, bate, motike in drugo najpotrebnejše orodje. Pred drugo svetovno vojno je bilo zaposlenih že kakih 200 domačinov, ki so si tako služili svoj vsakdanji kruh v tovarni.

Druga svetovna vojna tudi tovarni v Zrečah ni prizanesla. Okupator je mnoge zavedne domačine izselil, nekaj pa jih je tudi odšlo med borce za svobodo — partizane, tovarno pa je seveda izkoriščal v svoje namene. Leta 1944 so jo partizani požgali, kar je onemogočilo dobavo orodja okupatorju. Na to dobo je še živ spomin v spomeniku padlim, ki so ga Zrečani postavili pred tovarno.

Po osvoboditvi so takoj pričeli z obnovo tovarne. Krepko so zavihali rokave in kmalu so s pomočjo skupnosti zapela kovaška kladiva. Delovne prostore so lepo in moderno uredili, pričeli uporabljati elektriko in sploh z uspehom izdelovati nove vrste kvalitetnega orodja. Nakupili so stroje, število zaposlenih pa znaša sedaj okrog 650.

Kar težko bi navedli vse vrste orodja, ki ga izdelujejo. Vseh izdelkov je namreč preko 1500, saj iz dneva v dan uvajajo nove, ki jih naročajo odjemalci.

Še en pomemben dogodek naj navedemo. Spominska plošča na zidu starega obrata pouči vsakega obiskovalca tovarne, da se je 9. septembra 1950 uresničila davna želja delavcev — geslo »Tovarne delavcem«. Tega dne je kolektiv prevzel upravljanje v svoje roke, kar uspešno opravlja preko svojih organov delavskega samoupravljanja.

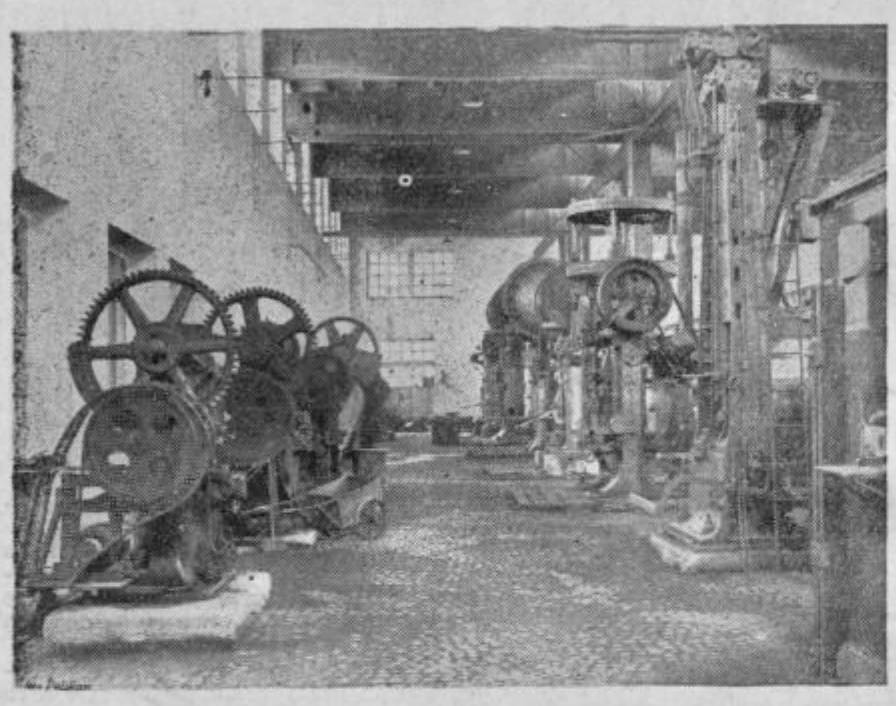

Kovačnica II. obrat

Odlična kvaliteta

V tovarni so pravilno presodili, da je odločilnega pomena kvaliteta izdelanega orodja. Zato je borba za kvaliteto vsa leta kar precejšnja. Posebno so imeli težave, ker jim tuje tovarne iz konkurenčnih razlogov niso hotele izdati raznih proizvodnih procesov.

Vendar zreški kovači ne bi bili to, kar so, če bi obupali. Zagrizli so se v borbo za kvalitetno izdelavo ter seveda tudi uspeli. Korak za korakom so spoznavali skrivnosti v izdelavi kovanega orodja brez tuje pomoči, to je z lastno prizadevnostjo in trudom.

Da, precejšnjo borbo vodijo v tovarni kovanega orodja v Zrečah za kvaliteto. Izplača se, saj je danes orodje, na katerem piše, da prihaja iz Zreč, cenjeno ne samo na domačem, pač pa tudi na tujem trgu.

Navedemo naj še en zanimiv podatek. To je vrednost proizvodnje orodja. Ta je znašala v letu 1950 le 180 milijonov din. Naslednje leto se je dvignila že na 270 milijonov, leta 1952 na 378, leta 1953 466 milijonov, leta 1955 pa kar 667 milijonov, za letošnje leto pa predvidevajo proizvodnjo v višini 670 milijonov din, kot jo določa družbeni plan podjetja. Torej uspeh tudi tu.

Obdelovalna hala

Uvoz - izvoz

Več je stvari, ki povzročajo kolektivu v zadnjih mesecih težave. Skoraj preveč naročil imajo ter jih zato dobavni roki »lovijo«, kot so nam pripovedovali. Ker so delavni, jim seveda to ne dela dosti skrbi.

Pri delu v brusilnici

Bolj zapleteno je vprašanje uvoza. Naša država je namreč kupila večje količine raznega orodja (morda okrog 100 tisoč komadov) ter ga uvozila. V Zrečah temu ne nasprotujejo, če gre za primer, da je orodja premalo doma izdelanega ter je treba izpopolniti domači trg. Tako pa... Doma dovolj izdelamo ter uvoz orodja od drugje res ni potreben.

Poleg tega pa je še nekaj narobe pri tem uvozu. To orodje je mnogo slabše kvalitete ter imajo potrošniki kaj malo koristi. Orodje se med drugim prodaja tudi brez tovarniške oznake tujega proizvajalca ter ga zato nepoučeni v mnogih primerih pripisujejo tovarni v Zrečah. Ker je slabše kvalitete se seveda kvari dobro ime zreških kovačev.

Sicer pa brez koristi takšno ravnanje le ni, četudi ne največje. Ker je zaradi uvoza in s tem manjšega povpraševanja po domačem orodju, so se preusmerili na kooperacijo z drugimi podjetji. Po približnih ocenah gre v kooperacijo kakih 20 odstotkov celotne proizvodnje. Največji odjemalci so seveda tovarne avtomobilov in motorjev in druga industrija strojev. Kar naštejmo jih: Tovarna avtomobilov Maribor, Tomos Koper, Tovarna motorjev Zagreb, tri tovarne bicikljev, tovarna poljedelskih strojev Maribor, Iskra Kranj, Strojna tovarna Maribor in drugi.

In izvoz? Da, tudi izvoza je kar precej. Sicer imajo težave z izvoznimi koeficienti, vendar jih to dosti ne moti, četudi imajo manjšo škodo. Izvažajo predvsem na bližnji Vzhod, centralno Afriko, nadalje v Švico, države obeh Amerik in drugam. Tudi to je odraz odlike izdelkov zreških kovačev, saj so se uspeli v razmeroma kratkem času uveljaviti na tujem trgu s svojimi izdelki po višjih cenah kot jih nudi konkurenca drugih držav. Posebno važno je tudi, da so uspeli prodreti v dežele, kjer vlada sistem svobodnih valut. Skupno znaša izvoz kakih 15 odstotkov celotne proizvodnje, kar je za Zreče precej.

... in drugo

Tudi drugih problemov v Zrečah ne manjka. Kar naštejmo jih nekaj. Se vedno je nekaj ozkih grl, ki bi jih radi v proizvodnji odpravili. Sicer se zaenkrat prostorno ne nameravajo razširiti, pač pa prvenstveno modernizirati proizvodni proces. V perspektivi bi sicer radi razširjali obrate, seveda vzporedno z razvojem avtomobilske industrije in motorjev v naši državi. Vendar je to šele bodočnost, odvisna od mnogih drugih činiteljev, pa tudi od potrebnih sredstev.

V tej zvezi naj na kratko omenimo nekatere nove proizvode, ki so na našem trgu naleteli na izredno dober odziv. To so predvsem nadomestni deli za traktorje, obročni ključi, kompletne garniture orodja za mehanične delavnice, prenosne kasete za monterje ter še nekatero drugo orodje.

Tovarni še primanjkuje nekaj kvalificiranih kadrov, za katere pa nimajo stanovanj. Sicer pa je to eno izmed najtežjih problemov tovarne v Zrečah. Zgradili so sicer nekaj novih stanovanj, kar se skoraj ne pozna. Člani kolektiva se vozijo na delo od precej daleč, celo iz Poljčan, Loč in drugod. Nekateri morajo prehoditi dolgo pot, da pridejo do svojega delovnega mesta. Mnogokrat so že kar precej utrujeni in zaspani ter s tem seveda delo precej trpi.

Bodoči razvoj tovarne zahteva tudi sodobnejše prometne zveze. Sedaj uporabljajo poleg ceste še ozkotirno železnico Poljčane—Konjice—Zreče, s katero pa si seveda ne morejo dosti pomagati ter so večinoma navezani na cesto. Prizadevajo si sicer, da bi se pričela čimprej graditi železniška proga Velenje—Vitanje—Zreče—Kidričevo. Vendar so moči preslabe, da bi to gradnjo dosegli. Upanja pa seveda vseeno niso izgubili, saj bi to železnico s pridom lahko uporabljala ostala industrija ob tej progi, pa tudi prebivalci, ki so sedaj več ali manj odrezani od prevoznih zvez s svetom.

Pa še o drugih zadevah smo se pozanimali. Predvsem o družabnem življenju, to je kako preživljajo zreški kovači svoj prosti čas. Nekateri so vedno še navezani na košček zemlje, katero obdelujejo ter tako nekateri res ne najdejo časa za udejstovanje v društvih in organizacijah, kar seveda ni najbolj pohvalno.

Večina pa se seveda pridno udejstvuje, tako v političnih organizacijah, sindikatu, domači Svobodi, Partizanu in drugod. Posebno aktivni so zlasti v društvu Ljudske tehnike, ki ga prištevajo med najaktivnejše v celjskem okraju. Zavahno delo razvijajo avtomotoristi, fotoamaterji ter radiotehniki. Mnogo so že napravili pa tudi načrte imajo kar precejšnje.

Sicer pa naj povemo, da je okolica Zreč pretežno kmetijska. Zato ni nič čudnega, da dajejo celoten ton in obliko tako družabnega kot tudi političnega življenja v Zrečah prav člani kolektiva Tovarne kovanega orodja.

TOVARNA KOVANEGA ORODJA ZREČE

Telegrami: Orodje Zreče - Telefon: 1 in 4

Od tod gredo proizvodi v svet

Celjska mehanična tkalnica METKA nekoč in danes

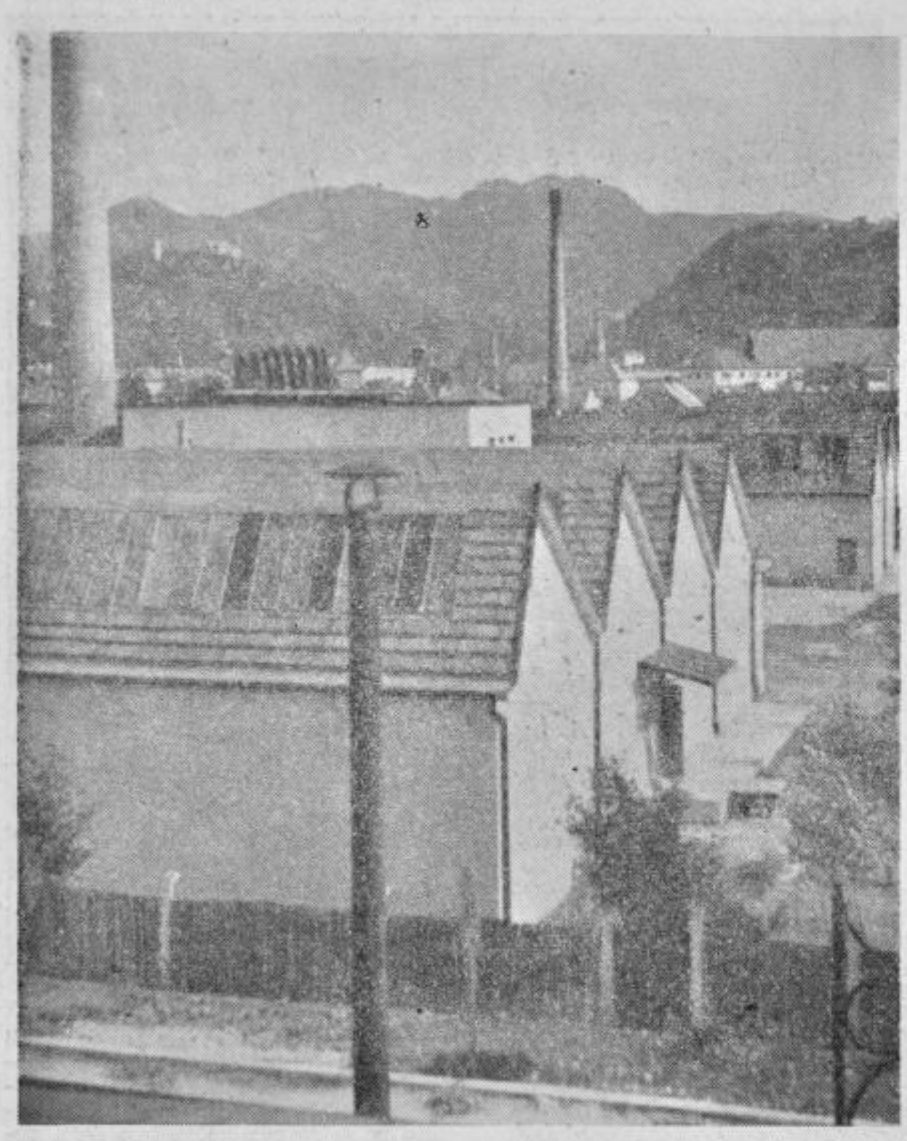

Med priznanimi tekstilnimi tovarnami v Sloveniji je celjska »Metka« s svojimi mnogovrstnimi izdelki tkanin zaslovela po vsej Jugoslaviji in se povzpela do izvoza celo v države s priznano industrijsko tradicijo in take, ki svojo industrijo šele gradijo. Poleg domače potrošnje izvaža »Metka« svoje kakovostne izdelke v Anglijo, Nemčijo, Libanon, Burmo i. dr.

»METKINE« TKANINE

so predmeti najširše potrošnje. Od preprostih tkanin v prvih letih proizvodnje po osvoboditvi je »Metka« razširila vrsto svojih izdelkov ali tako imenovani asortiment in se uvrstila med proizvajalce najbolj pogrešanih vrst blaga. Danes proizvaja »Metka« popelin najboljše kakovosti v državi, damast, kanafas, inlet, flanelo, tkanino za dežne plašče in šaržan. Eno — in raznobarvni, gladki jacquardski dessen popelina imajo poseben sloves. Športniki radi posegajo po srajcah iz gladke in karirane flanele, drugi zopet po trpežni hlačevini in kepru za letne obleke. Zaradi čim bogatejše izbire je okoli 40 vrst blaga vedno v prometu.

Razen surove bombaževine uporablja tkalnica tudi surovine iz stanične preje.

DOBAVITELJI IN ODJEMALCI

»Metka« se uvršča med najmočnejše odjemalce naših predilnic. Njeni dobavitelji so predvsem predilnice v Litiji, Škofji Loki, Mariboru, Tržiču in Štipu; iz Mostara prejema česano prejo. Njeni odjemalci so trgovska podjetja po vsej Jugoslaviji in vsa večja konfekcijska podjetja poleg inozemcev, ki smo jih navedli v uvodu.

RAZVOJ PODJETJA IN NJEGOVI NAČRTI

Mehanična tkalnica »Metka« je nastala iz dveh podjetij. Obe sta bili ustanovljeni skoro istočasno. »Metko« je ustanovil Henrik Weinberger leta 1929. Ob njej je zraslo konkurenčno podjetje »Bermann in drug«. Podjetje se je polagoma širilo in doseglo do izbruha vojne 136 strojev. Z večanjem tkalnice je bila dograjena popolna barvarna navitkov in tkanin, belilnica z merceризirko, smodilnica, kosmatilnica, oddelek za kalandre in za merilnice tkanin. Predvideno gradnjo predilnice je preprečila vojna. Tkalnica bi se povečala na 500 statev. S pomožnimi obrati ključavničarsko, elektrotehnično in mizarsko delavnico je podjetje zaposlovalo 150—200 delavcev. Na vodilnih mestih so bili v začetku sudetski Nemci, ki so jih polagoma izpodrinili domačini.

Drugo podjetje »Bergmann in drug« je imelo v Celju svojega pooblaščenca. Obsegalo je 38 iz Češkega uvoženih statev. Imelo je samo tkalnico, skromno apreturo in skladišče. Pozneje je naraslo na 72 statev. Prvotno je posluževala tkalka samo eni široki statvi, pozneje pa so prišli na dvostatveni sistem. Podjetje je predelovalo uvožene enobarvne osnove in šele pozneje začelo izdelovati večbarvne tkanine. Zaradi izkoriščanja in nizkih mezd je delavstvo leta 1936 izvedlo stavko in doseglo povišanje plač.

V začetku okupacije je lastnik »Metke« pobegnil, podjetje pa prevzel kočevski Nemec Kresse. Po osvoboditvi so domači strokovnjaki usposobili stroje in še isto leto dosegli predvojno proizvodnjo.

Leta 1946 sta se obe podjetji združili pod imenom Tkalnica hlačevine. Po likvidaciji manjših tkalnic je podjetje dobilo še 46 statev. Ko je podjetje prešlo v samoupravljanje, je povečalo proizvodnjo. Že leta 1952 je dobilo ime »Metka«, mehanična delavnica. Izbor tkanin se je do danes znatno razširil.

Razen tkalnice in poplemenilnice se podjetje ni razširilo, pač pa so bile izvršene rekonstrukcije in obnova strojev. Vse delo je bilo opravljeno z domačimi sredstvi in strokovnjaki. Z belilnico je bila urejena tudi nova naprava za uvajanje klora, 3 jiggri za barvanje in modernizacija z opremo obdelovalnih strojev. Povsem novi so kemijski laboratorij, skladišče za premog, smetišče in prizidek za zobno ambulanto.

Potrebe zahtevajo razširitev prostorov v obliki rekonstrukcije obstoječih za odpremo blaga in skladišče za izgotovljeno blago, kar je že v gradnji.

V bližnji bodočnosti bodo urejene garderobe in kolesarnica za delavce. Ker sestoji tovarna še vedno iz dveh bivših obratov A in B (Bergmann in Metka), je treba izvesti združitev obeh v enotno podjetje, kar bo poenostavilo tehnološki proces proizvodnje.

Kakor mnoga celjska podjetja je tudi »Metka« podedovala zastarele in izrabljene naprave, ki jih le s težavo obnavlja. Med najtežje probleme, ki jih rešujeta delavski svet in upravni odbor, so naprave za mehčanje vode za barvanje blaga. V ta namen je potrebna mehkejša voda, kakršno daje mestni vodovod. Podjetje ima v načrtu zajezitev Ložnice, ki bi bolje ustrezala temu namenu. V delu je tudi elaborat za nabavo nove barvarske aparature.

DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE

Če pomislimo, da se je proizvodnja kljub naštetim oviram povečala za 32 % v zadnjih dveh letih, je treba poudariti, da je to uspeh celotnega kolektiva, ki šteje 680 zaposlenih delavcev. Njegov delavski svet ima 35 članov, izmed katerih je 60 % žena. Svet ima svoje zastopnike v vseh oddelkih. V njih obravnavajo vsa pereča vprašanja že pred zasedanjem del. sveta. Sedemčlanska uprava je izvršilni organ delavskega sveta.

Na vse dogajanje v podjetju je pozorna tudi

SINDIKALNA PODRUŽNICA

Na njeno pobudo so bili uvedeni posebni seminarji za člane delavskega sveta. Na njih so se seznanili s celotnim proizvodnim procesom in upravljanjem, da bi tem laže sledili problematiki celotnega podjetja, ki ga upravljajo. Ko je zaradi omejitve električne energije v prvih 4 mesecih prvega polletja izpadlo 55 delovnih dni, je ves kolektiv žrtvoval 15 nedelj in često prekoračil delovni čas.

Samozavest, notranja disciplina in čut odgovornosti so odlika njegove socialistične zavesti.

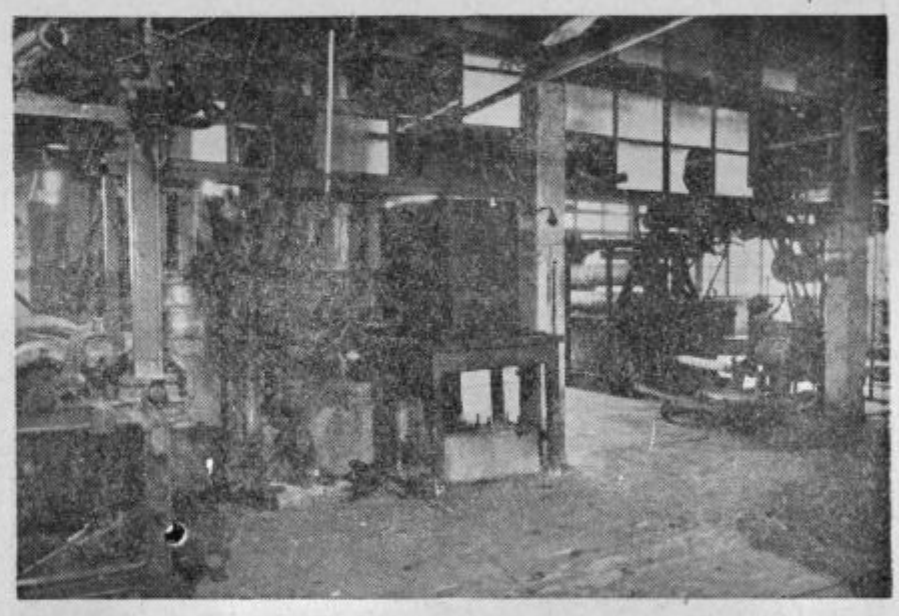

Stara belilnica v tovarni »Metka«

METKA
MEHANIČNA TKALNICA — CELJE, IPAVČEVA 22
Telegrami: »Metka« Celje Telefoni: 23-90 in 27-98

Za odpadke dobite denar

Obisk pri celjskem ODPADU

Dandanes je pri nas že malo ljudi, ki bi kar tako pustili ležati razne odpadke po koteh, smetiščih in za plotovi, kjer so jih vedno pobirali in premetavali otroci. V našem času že v zadnji gorski vasici vedo, da je mogoče vso to staro šaro lepo vnovčiti, če jo človek zapelje do zbiralnice »Odpada«.

Organiziranega zbiranja odpadkov so nas pravzaprav naučili Francozi, ki so že pred vojno v stari Jugoslaviji pridobili zase monopol za zbiranje odpadkov. Francoske banke oziroma francoski finančni mogotci so vedeli, da se da tudi pri odpadkih lepo »zaslužiti«. Tu in tam je zbiral odpadke tudi kak zasebnik, vendar je bilo to bolj špekulativnega značaja.

Po osvoboditvi so v Jugoslaviji takoj ustanovili podjetje za zbiranje odpadkov »Odpad«, ki je bilo do leta 1948 republiško podjetje. V tem času so »Odpad« decentralizirali na okrajna podjetja, končno pa so se ta okrajna podjetja ponovno združila — razen tistih v Laškem in Kočevju.

Kolikšna je dejavnost celjske odkupne postaje nam pove že to, da zbero mesečno s svojimi zbiralnicami okrog 500 ton raznih odpadkov. Največ zbero starega železa, precej pa tudi svinca, cinka, bakra, medenine in drugih zlitin. Poleg zbirajo še star papir, cunje in drugi material, ki se še da predelati.

In kaj počno z odpadki?

Podjetje »Odpad« dobavlja staro železo našim železarnam v Štorah, Ravnah in Jesenicah, dalje dobavlja vsem slovenskim livarnam zbrano litino. Podjetje ima tudi svojo sortirnico tekstilnega blaga in delavnico čistilne volne. S čistilnim materialom »Odpad« prvenstveno zalaga industrijo, ladjedelnice, železnico in vojsko.

Glavni prodajalci odpadkov so razna podjetja, pomemben pa je tudi delež, ki ga imajo zasebniki. Zlasti nekateri pridni otroci pridejo pri tem na svoj račun. Vendar je treba pri tem — to pri podjetju posebej poudarjajo — paziti, da ne pride do tatvin. To je možno zlasti tam, kjer posamezna podjetja nimajo svojih stvari zavarovanih, spravljenih kot je treba. Napačno bi namreč bilo, če bi se mladina pri zbiranju odpadkov učila nepoštenja.

Odkupna postaja »Odpada« v Celju ima svoje zbiralnice po vsem okraju. V Celju sta zbiralnici na Sp. Hudinji in ob Ljubljanski cesti, v okolici pa ima zbiralnice oziroma poslovne enote še v Velenju, Slovenskih Konjicah, Šempetru v Savinjski dolini, Braslovčah, v Vranskem, v Šentjurju, Arclinu pri Vojniku in v Rogaški Slatini. Največje je skladišče na Spodnji Hudinji, kjer je center. Tu imajo lepe »kupčke« raznega materiala.

V razgovoru nas je poslovodja postaje tov. Ignac Kocijan posebej opozoril, naj zabeležimo in tako opozorimo tudi tiste, ki zbiranje odpadkov še omalovažujejo, da s tem koristijo sebi in skupnosti. Čemu bi odpadke uničevali — četudi jih ni toliko —, ko jih je vendar mogoče prodati. Končno vsak dinar prav pride. Zbiranje odpadkov je močno razvito in organizirano v vseh deželah sveta, zlasti še v gospodarsko bolj razvitih. Dogaja se celo, da posamezne dežele trgujejo na primer s starim železom.

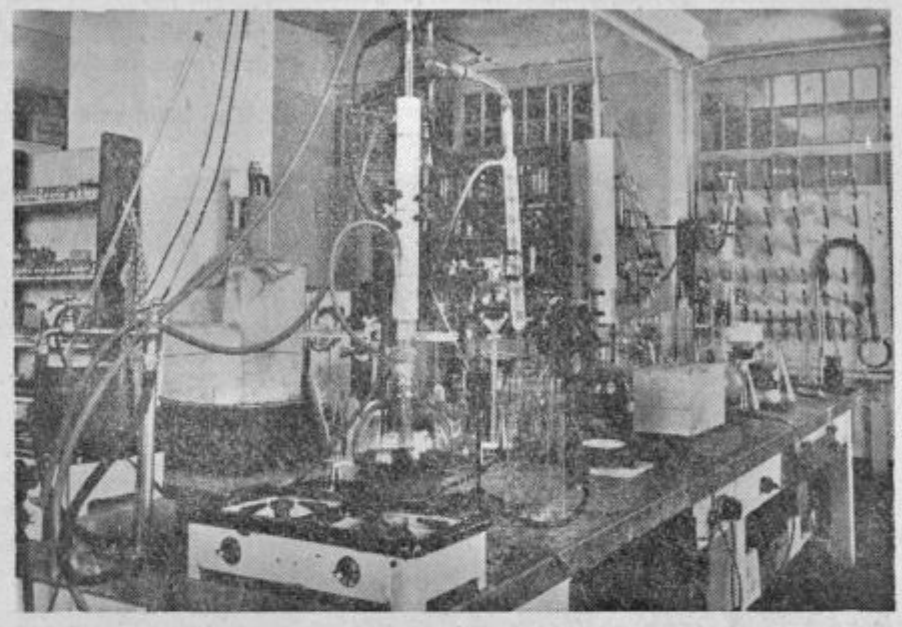

Tovarna ETOL v Celju zadovoljuje svoje odjemalce po vsej Jugoslaviji

Nad 3500 stalnih naročnikov iz vse Jugoslavije se stalno obrača z naročili na našo že dobro znano in po svojih izdelkih priznano tovarno esenc in eteričnih olj, ETOL v Celju v Ipavčevi ulici.

Podjetje **ETOL**, ki je lani slavilo 30 letnico svojega uspešnega delovanja, je preko drugih proizvajalcev in prodajalcev našlo pot v sleherni dom kulturnega človeka. Ni dovolj, če omenimo, da segajo po Etolovih **esencah** in **ekstraktih** vse tovarne likerjev, da iščejo Etolove sadne izvlečke izdelovalci brezalkoholnih pijač, sodavičarji in slaščičarji, da kupujejo Etolove **arome, sadna olja** in **živilske barve** vse tovarne bonbonov in testenin.

Tovarne mila in kozmetičnih sredstev, lekarne in drogerije naročajo pri celjskem Etolu **eterična in parfumska olja** in da celo naše mlekarne ne morejo ugotavljati kakovosti mleka brez Etolovega **amilnega alkohola.**

Potrošniki in podjetje Etol se lahko veselijo, da je proizvodnja esenc, arom in ekstraktov dandanašnji že tolikšna, da z njimi zadovolji vse potrebe v Jugoslaviji in preide celo na izvoz.

Podjetje Etol predeluje predvsem **domače surovine,** kakor špirit, eterična olja in sadne sokove. Na uvoz pa je navezano samo še pri parfumskih oljih na 70 % surovin.

ETOL je eno izmed priznanih podjetij, ki lahko izvršuje naročila v roku treh dni, za kar prejema tudi zahvalna pisma.

Delovni kolektiv, ki šteje okrog 25 članov, med njimi mojstre s tridesetletno prakso, je v desetih letih dvignil proizvodnjo na 46 kratno vrednost. Kaj bi šele doseglo takrat, ko bi mu s primernim kreditom uspelo urediti in razširiti prostore ter zamenjati izrabljene naprave z novimi.

Projektivni biro - Celje
Gregorčičeva ulica 3
izvršuje projekte iz področja visokih in nizkih gradenj, urbanizma, notranje opreme ter vsa ostala v stroko spadajoča dela.
V novem letu 1957 želi delovnemu ljudstvu mnogo uspehov

Kovinsko podjetje v Žalcu bo treba modernizirati

Za visokimi topoli že v začetku Žalca opazimo ob potoku raztegnjeno nizko poslopje z napisom na pročelju: »Kovinsko podjetje«. Človek dobi vtis, da se za to firmo skriva kako srednje obrtno podjetje. Toda zunanjost često vara. Kdo bi si mislil, da v teh slabih prostorih vre življenje solidnega in utrjenega podjetja.

Pogled na del obratnih stavb Kovinskega podjetja v Žalcu

ZGODBA KOVINSKEGA PODJETJA

Žalsko kovinsko podjetje se je razvilo iz ključavničarske delavnice leta 1900. Tisto leto je privatni lastnik Josip Lorber montiral kupljene stare stroje. Tu so poslej na obrtniški način izvajali razne remonte, izdelovali hmeljne sušilnice in drugo. Podjetje se je najbolj razcvetelo po prvi svetovni vojni, vendar pa že čez deset let zašlo v težave. Livarno so zaprli, število delavcev pa zmanjšali na 20. Med okupacijo je delalo v podjetju le 10 ljudi.

Po osvoboditvi se je za podjetje začela nova doba. Leta 1947 je vzela država podjetje v najem, naslednje leto pa je tudi ta obrat zajela nacionalizacija. Tako je po 25 letih livarna ponovno začela obratovati, kolektiv pa se je povečal na 49 ljudi. Danes je zaposleno v Kovinskem podjetju že 74 ljudi, med njimi 16 vajencev.

SANITARNA INŠPEKCIJA BI ZAPRLA PODJETJE, ČE...

Leta 1952 se je v Kovinskem podjetju pojavila sanitarna inšpekcija in zahtevala, da je treba takoj urediti sanitarne naprave, sicer bo prepovedala obratovanje. Ker kolektiv investicijskega kredita ni mogel nikjer dobiti, je uporabil za investicije svoj sklad za prosto razpolaganje. Zgradili so prizidek, v katerem so med drugim uredili tudi sobo za počitek in čistilnico. Za investicije so porabili 2,8 milijona din.

Poleg tega so s svojimi sredstvi vzdrževali še stavbe in stroje, kupili pa tudi novo stružnico, vrtalni stroj in skobelni stroj. Vrsto strojev je podjetje tudi z lastnimi sredstvi preuredilo z vgradnjo elektromotorjev.

KAKO JE Z RENTABILNOSTJO PODJETJA

Danes često slišimo, češ da so rentabilna predvsem velika podjetja. Ljudje takega prepričanja razumljivo zapostavljajo majhna podjetja, pomen teh podjetij. Toda v resnici temu ni tako. Velik del manjših podjetij je prav tako donosen kot večja podjetja, nekatera celo bolj. Tudi naša gospodarska praksa je že pokazala, da so manjša podjetja organski del ekonomike neke dežele.

Lep primer za to trditev je tudi Kovinsko podjetje v Žalcu. To majhno podjetje ustvarja težke desetine milijonov. V letih 1953—1955 je znašala vrednost proizvodnje povprečno okrog 75 milijonov dinarjev. Kolektiv je pri tem letno ustvaril 40 do 45 milijonov din narodnega dohodka. In še dalje. Naša skupnost je dobila v zadnjih treh letih od majhnega Kovinskega podjetja v Žalcu povprečno po 34 milijonov din letno.

Če bi znesek 34 milijonov primerjali z milijardami, ki jih dajejo velika podjetja, bi to ne bilo veliko. Toda če primerjamo s prispevkom na enega delavca, bi lahko videli, da dobi družba od enega zaposlenega v Kovinskem podjetju po 620.000 din. Mnoga moderno urejena večja podjetja ne dajo veliko več.

PODJETJE BO TREBA MODERNIZIRATI

Razumljivo je, da tudi Kovinsko podjetje — pa naj si kolektiv tako prizadeva — brez rekonstrukcije, brez modernizacije ne bo mogel obdržati sedanje rentabilnosti, kaj šele, da bi napredoval.

Večina strojev, ki jih je lastnik kupil leta 1900 kot stare, je že do kraja izrabljenih. Veliko pove že to, da ima podjetje še transmisijski pogon, da ima v livarni neroden star žerjav, ki je kvečjemu dober le še za muzej.

Kolektiv Kovinskega podjetja upa, da bo sedaj, ko je v naši gospodarski politiki dana prednost rekonstrukcijam obstoječih obratov pred novogradnjami, končno enkrat le prišlo na vrsto. V vseh povojnih letih, ko je podjetje dalo družbi že blizu 300 milijonov din, iz splošnega investicijskega sklada pa je dobilo le 110.000 din. Še ta znesek so uporabili za popravilo strehe nad livarno. Bržkone v celjskem okraju ni industrijskega podjetja, ki po vojni ne bi dobilo več.

Železna tekočina je pripravljena...

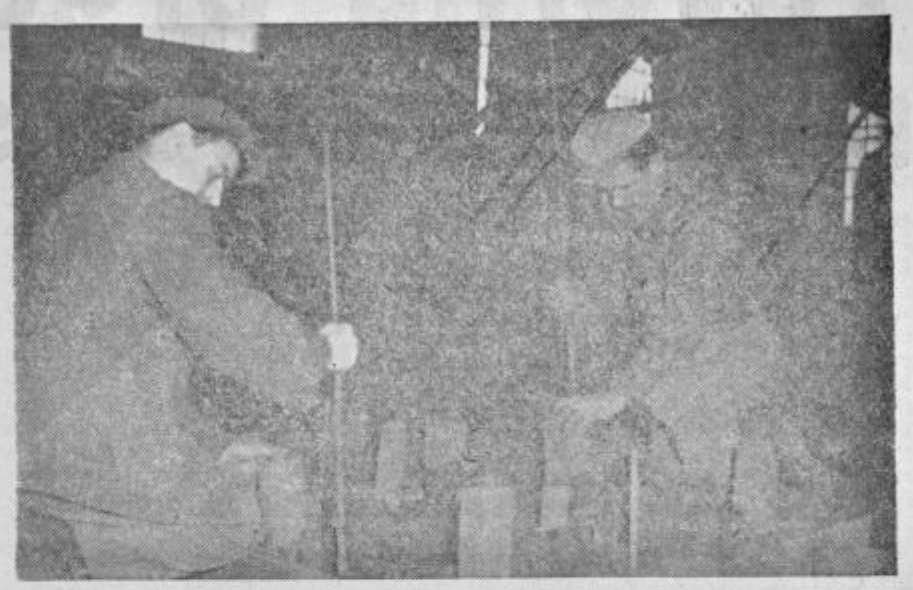

Delavca pripravljata kalup za odlivanje

Da Kovinsko podjetje ni bilo deležno investicij je več razlogov. V prvi vrsti so v svoji investicijski zanesenosti takrat nekateri predlagali, da je treba zgraditi pri žalskem kolodvoru povsem novo livarno, po drugi strani pa se vodstvo podjetja takoj po vojni tudi ni dovolj zavzelo za ureditev podjetja.

KAJ JE TREBA UREDITI

Kolektiv Kovinskega podjetja se zaveda, da bi bilo napačno v današnjem času zahtevati velike investicije, kot so graditev novih obrtov ali podobno. Razumljivo pa je, da se morajo potegovati za najnujnejšo rekonstrukcijo, če hočejo, da podjetje ne bo nazadovalo. Gre zlasti zato, da končno odstranijo zastarelo transmisijo, da nadomestijo nekatere stroje, ki so do kraja iztrošeni, z novimi in končno, da uredijo tudi staro poslopje. V podjetju že imajo načrt za ureditev nove svetle strehe in majhno razširitev glavne delavnice z zgraditvijo novega zidu. Rekonstruirati bi bilo treba tudi livarno.

Kovinsko podjetje po rekonstrukciji v glavnem ostane pri dosedanjih artiklih s tem, da bi potem začeli izvajati tudi preciznejša dela, ki jih morajo sedaj zaradi slabega strojnega parka odklanjati. Morda bi podjetje uvedlo tudi še kakšen nov proizvod za široko potrošnjo. Prihodnje leto bo podjetje med drugim proizvedlo večje število hmeljnih sušilnic.

Po prejšnjih računih bi celotna rekonstrukcija z nabavo strojev veljala kakih 25 milijonov din. Po sedanjih cenah pa se ta znesek poveča na okrog 40 milijonov, torej nekoliko več kot je enoletni dobiček podjetja.

KOVINSKO PODJETJE

proizvaja in nudi:

vodne armature po naročilu,
trosilce umetnih gnojil,
hmeljske sušilnice,
gnojnične črpalke (membranske in motorne),
opravlja vse industrijske remonte,
odliva po modelih ali po dostavljenih načrtih odlivke sive litine in barvastih kovin

Solidna postrežba, cene konkurenčne in promtna dobava

ELEKTROGOSPODARSTVO v službi naše socialistične skupnosti

Uporaba električne energije v vsakdanjem življenju posameznega človeka in njegove družbe nima samo gospodarskotehnične vrednosti, pač pa se je povzpela že na stopnjo, ki po njej merimo kulturno raven posameznika in njegove skupnosti. Stremljenje po napredku, civiliziranem in kulturnem načinu življenja je prodrlo v sleherno vas in naselje. Za to težnjo, ki jo stopnjujemo že v zahtevo po elektrifikaciji, stoji danes vsa naša družba. Naš cilj je torej, električno luč in moč v sleherno vas in hišo!

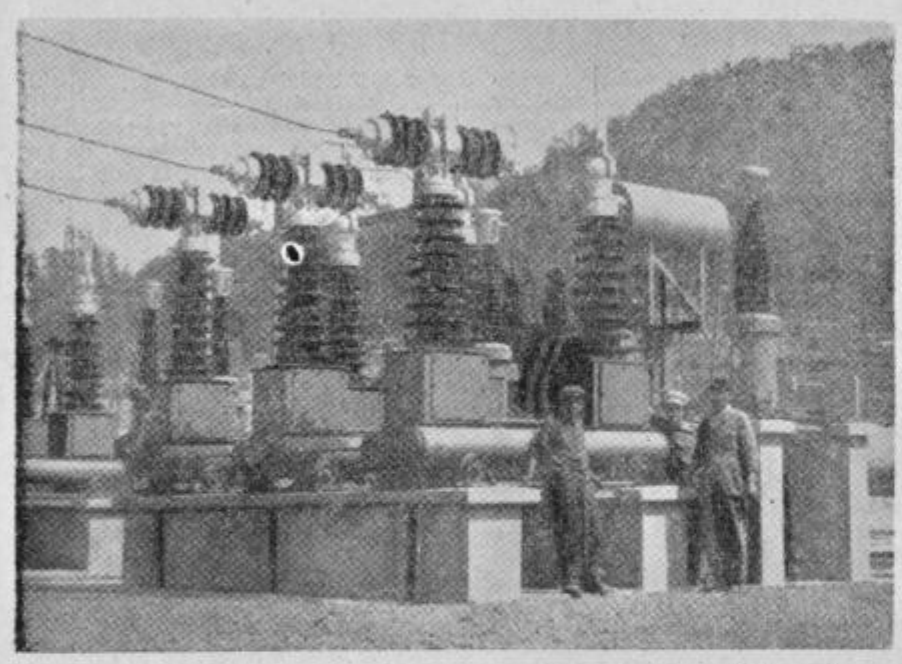

ELEKTROGOSPODARSKA SLUŽBA

Na področju, ki ga zajema Okrajni ljudski odbor Celje z izjemo Šaleške doline in Konjic, opravlja prenos, razdeljevanje in dobavo električne energije potrošnikom podjetje ELEKTRO — CELJE.

Glavna naloga podjetja je pogonska pripravljenost, to je prizadevanje, da so vse električne naprave vsak čas sposobne prenašati električno energijo, kadar potrošniki obremenijo mrežo. Za to nalogo pa je potrebna dobra organizacija, izvežban strokovni kader in stalna pripravljenost osebja za nemoteno obratovanje. Predvsem gre za to, da se električne naprave pravilno poslužujejo, v redu vzdržujejo in pravočasno odkrivajo slabe točke na napravah, ki jih popravljajo v času, ko so potrošniki najmanj prizadeti.

Dolžnost podjetja je tudi, da vzdržuje električno energijo na primerni kvalitetni višini, v stalni normirani napetosti. To pa je gotovo eden največjih problemov podjetja. Napetost električnega toka je namreč odvisna od obtežb po potrošnikih in od zmogljivosti električnih naprav. Rešitev tega vprašanja torej ni odvisna samo od dobre volje podjetja, temveč predvsem od materialnih sredstev, ki jih je treba vložiti za povečanje kapacitet transformatorskih in razdelilnih naprav. Podjetje izvršuje to funkcijo prek osnovnih operativnih enot — elektro rajonov. Ti rajoni zajemajo običajno manjša konsumna področja in samostojno izvršujejo večino dnevnih operativnih in tehničnih poslov na svojem področju ter so prva vez med potrošniki in upravo podjetja. Več rajonov na zaključenem področju je pod operativnim vodstvom tehničnih izpostav, ki nadzirajo pravilno poslovanje in izvajanje tehničnih ukrepov in predpisov. Poleg tega pa opravljajo še odgovornejša tehnična dela.

PORABA ELEKTRIKE NARAŠČA

Če pogledamo, kako je naraščala potrošnja električne energije za industrijo in mali odjem po osvoboditvi, vidimo, da je presegla vse mednarodne norme, ki računajo, da se potrošnja v desetih letih podvoji. V nekaterih večjih mestih Slovenije je to naraščanje v letu 1945—1955 bilo naslednje:

Maribor	od 30,000.000 na	74,804.000 kWh	— 249 %
Trbovlje	760.000	2,311.240 kWh	— 304 %
Ljubljana	22,000.000	100,900.000 kWh	— 458 %
Celje	1,978.643	20,325.393 kWh	— 1025 %

Iz teh podatkov se vidi, da se je potrošnja v mestu Celju najbolj povečala in dosegla celo 10 kratno vrednost potrošnje v letu 1945. Potrebe elektroplavža v Štorah v teh številkah niso upoštevane, ker so zajete v podatkih za Celje okolico, kjer je povečanje v letu 1955 kar za 35,094.203 kWh večje. Razmeroma slaba napetost je torej posledica velike potrošnje in premajhna zmogljivost naprav.

NAŠE ELEKTRIČNO OMREŽJE IN NJEGOVE NAPRAVE

Da bi rešili to vprašanje, je bilo treba začeti tako rekoč znova. V Selcah pri Celju smo zgradili moderno transformatorsko postajo, po kateri dobiva celjski bazen energijo neposredno iz 110 kV mreže, kar omogoča zanesljivo dobavo toka, omogoča pa tudi regulacijo napetosti na 35 kV; vse to pa pospešuje stalnejšo napetost kot prvi pogoj za izboljšanje napetosti v nizkonapetostni mreži. Staro za minimalne kapacitete zgrajeno električno omrežje s primitivno in pomanjkljivo opremo trafopostaj izza leta 1913 že davno ne zadostuje več potrebam Celja po električni energiji.

V programu je torej obnova nizkonapetostnega omrežja, ki mora biti primerno dimenzionirano in iz tehničnih pa tudi estetskih razlogov položeno v zemeljski kabel. Na podeželju se bo ta problem rešil z gradnjo novih napajalnih trafopostaj. Velik vzrok slabe napetosti leži tudi v slabo dimenzioniranih hišnih napravah, ki ne zmorejo velikih obtežb modernih gospodinjstev. V interesu potrošnikov je torej, da te napake sami odpravijo.

Za navedene naprave je podjetje po letu 1950 pa do danes investiralo že nad eno milijardo din v prizadevanju za čim kvalitetnejšo dobavo električne energije. Dokončna izgraditev električnih naprav bo v bodoče izvedljiva le z ugodnimi in dolgoročnimi krediti. Pomagati bodo morali tudi neposredni interesenti.

ELEKTRIFIKACIJA V CELJSKEM OKRAJU

Še pred nekaj leti je bilo področje OLO Celje na predzadnjem mestu glede stopnje elektrificiranosti. Danes so z izjemo najoddaljenejših krajev elektrificirani vsi kraji. Vendar pa upamo, da bodo v prihodnjih treh letih tudi ti kraji s pomočjo naše skupnosti in lastne prizadevnosti uživali blagodati električne energije.

TUDI Z ELEKTRIKO GOSPODARI DELAVSKI SVET

Podjetje Elektro-Celje upravlja delavski svet s 33 člani in 9 članski upravni odbor. Zaradi terenske razdrobljenosti se svet sicer redkeje sestaja, na sejah pa obravnava obširno gradivo v stremljenju za čim boljšo proizvodnjo in ustrezljivost potrošnikom električne energije.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Zaradi posebnosti proizvodnega postopka, tehnične povezanosti električnih naprav in ekonomičnejšega poslovanja so javna elektrogospodarska podjetja Slovenije, med njimi tudi Elektro-Celje, združena v **Elektrogospodarsko skupnost Slovenije**. Vodi jo Upravni odbor, ki ga sestavljajo voljeni člani v njo vključenih podjetij. Medsebojni ekonomsko tehnični odnosi so urejeni s statutom in pogodbami.

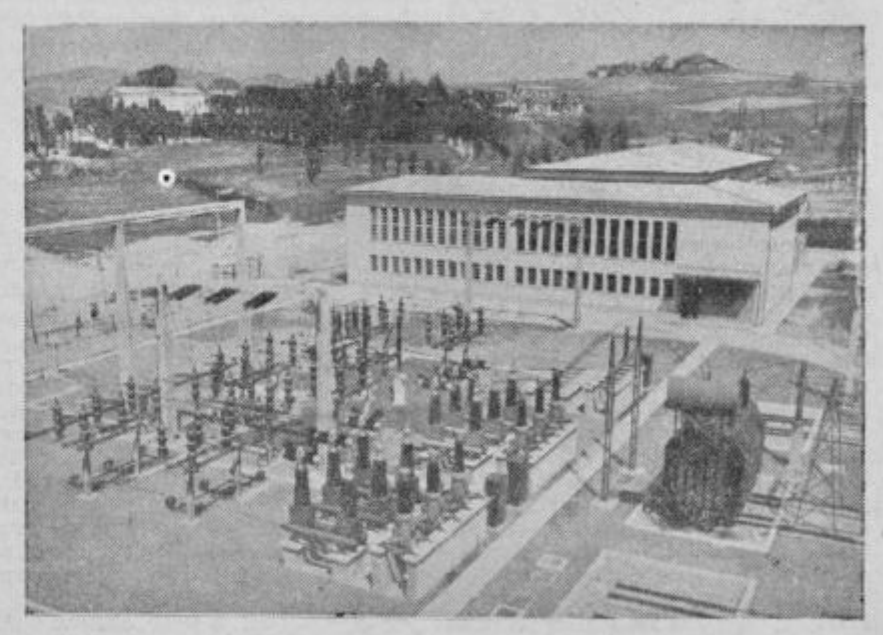

Nova razdelilna trafopostaja v Selcih pri Celju

Tovarna organskih barvil v Celju

proizvaja okrog sto trideset različnih barvil

S proizvodnjo barvil je podjetje pričelo l. 1949 v malem poskusnem obratu v Podgradu pri Ljubljani. Leta 1951 pa je bila ta preizkusna proizvodnja prenešena v novo zgrajene tovarniške objekte v Celje. Do tega leta je podjetje delalo samo žvepleno črno barvilo, kot prvo najosnovnejše barvilo v naši državi. Od leta 1951 dalje pa je podjetje z velikim poletom pristopilo k razširitvi asortimana proizvodnje organskih barvil, tako, da danes proizvaja že okrog 130 najrazličnejših žveplenih, direktnih, kislih in krom barvil. Poleg tega proizvajajo še razne vmesne in stranske proizvode. Nekako 80 odstotkov vseh proizvedenih barvil potroši tekstilna industrija, ostalih 20 odstotkov pa odpade na potrošnjo usnjarske in papirne industrije. Za

Tovarna organskih barvil v Čretu — Celje

pospešitev osvajanja nove proizvodnje je bil podjetju priključen bivši Zavod za industrijska raziskovanja LRS. Podjetje je istočasno z graditvijo upravnega poslopja zgradilo tudi raziskovalni laboratorij s polindustrijsko proizvodno halo in preselilo ta zavod iz Ljubljane v novo zgrajene prostore v Celje. Zaradi pomanjkanja stanovanj je večina strokovnega kadra ostala v Ljubljani in si je moralo podjetje za svoj raziskovalni laboratorij iskati nove strokovne uslužbence. Podjetju je tak raziskovalni laboratorij, poleg obratnega kontrolnega laboratorija, nujno potreben in edini garant za uspešni nadaljnji razvoj podjetja.

Čeravno je Tovarna organskih barvil v Celju edina tovrstna tovarna v Jugoslaviji in njena sedanja proizvodnja krije le 20 do 30 odstotkov celotnih jugoslovanskih potreb po barvilih, je na-

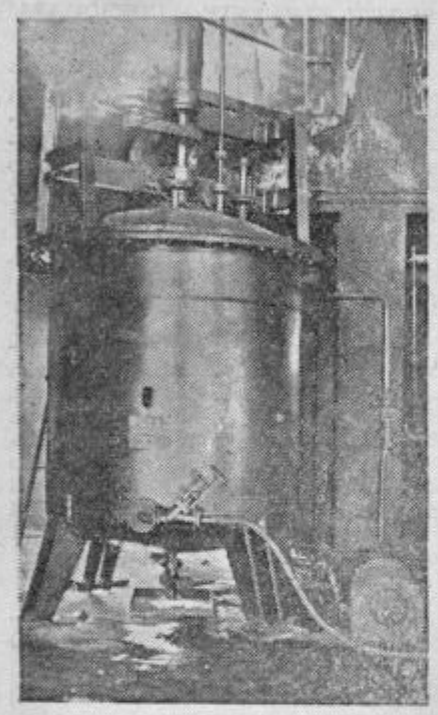

Oksidator

letela pri plasiranju svojih proizvodov na močno inozemsko konkurenco. Kvaliteta domačih barvil v nobenem pogledu ne zaostaja za inozemskimi tovrstnimi barvili, vendar podjetje nastopa na našem domačem tržišču v podrejeni vlogi, ker inozemski dobavitelji nudijo tekstilni industriji boljše dobavne in plačilne pogoje in nižje cene za tista barvila, ki so enaka našim barvilom.

Podjetje je konec leta 1955 znižalo cene svojim proizvodom za približno 20 odstotkov, vendar se je to znižanje pokazalo v povečanju realizacije šele zadnje štiri mesece, dočim je tovarna v prvem polletju letošnjega leta bila v dokaj težkem finančnem položaju. V skladišču so se kopičile zaloge gotovih izdelkov, naše domače tržišče pa je bilo prenatrpano z uvoženimi barvili.

Šele po uveljavitvi zvišanega zaščitnega uvoznega koeficienta na barvila, ki jih podjetje proizvaja, in ko so pošle prekomerne zaloge uvoženih barvil, je podjetju uspelo, da je v drugi polovici letošnjega leta podvojilo mesečno realizacijo v primerjavi s prejšnjimi meseci.

Zaradi pomanjkanja obratnih kreditov in prekomernih zalog gotovih izdelkov, je podjetje v prvi polovici leta 1956 moralo omejiti proizvodnjo, dočim sedaj spet obratuje s polno kapaciteto. Vendar pa zaradi zgoraj navedenih objektivnih težav podjetje v letu 1956 ne bo moglo v celoti izpolniti letošnjega letnega plana.

Podjetje predvideva za leto 1957 povečanje proizvodnega plana in plana realizacije za približno 41 odstotkov, katerega bo z novo zgrajenimi kapacitetami in z nadaljnjo razširitvijo asortimana proizvodov lahko doseglo. V zvezi s povečanim planom bo podjetje okrepilo tudi komercialno službo podjetja. V ta namen je že namestilo več trgovskih potnikov, ki redno obiskujejo vse potrošnike, predvsem pa podjetja tekstilne industrije. Podjetje je prepričano, da bo ta stalni osebni stik z odjemalci povečal zanimanje za barvila domače proizvodnje, katerih kvaliteta prav nič ne zaostaja za kvaliteto inozemskih tovrstnih barvil.

Podjetje se tudi trudi za dosego znižanja odnosno ukinitve zaščitnega uvoznega koeficienta na surovine, ki jih mora delno še uvažati za proizvodnjo barvil. V kolikor bo podjetju to uspelo, bo lahko v naslednjem letu pristopilo k ponovnemu znižanju cen svojim proizvodom in na ta način postalo konkurenčno tudi v ceni z inozemskimi barvili.

Veliko težkočo za podjetje predstavlja pomanjkanje kvalificiranega, delavskega, predvsem pa inženirskega kadra. Strokovnega kvalificiranega delavskega kadra primanjkuje predvsem iz razlogov, ker je Tovarna organskih barvil le novo in zraven še edino tovrstno

TOVARNA ORGANSKIH BARVIL CELJE — O T B

podjetje v državi, zato si morajo svoj kader še sami vzgajati. Za strokovni inženirski kader pa pravzaprav ne bi bili v zadregi, če bi imeli zanj na razpolago stanovanja. V tej stiski si trenutno še ne morejo pomagati, za v bodoče pa si štipendirajo večje število visokošolcev, ki bodo v naslednjih letih lahko že izpopolnili vrzeli v strokovno tehničnem kadru. Seveda pa bodo morali poleg teh mladih inženirjev kemije namestiti tudi večje število inženirjev z daljšo prakso in bo zato treba nujno že v naslednjih letih misliti na gradnjo stanovanj za visoko kvalificirani inženirski kader.

Podjetje je v svojem rekonstrukcijskem programu, ki ga je predložilo jugoslovanski investicijski banki, predvidelo nadalnjnje širjenje podjetja v proizvodnji organskih barvil. Z ustvaritvijo tega rekonstrukcijskega programa bi proizvodnja domačih barvil pokrila približno 50 odstotkov vseh jugoslovanskih potreb po barvilih.

Najlepše uspehe je imel letos kolektiv pri osvajanju nove proizvodnje bar-

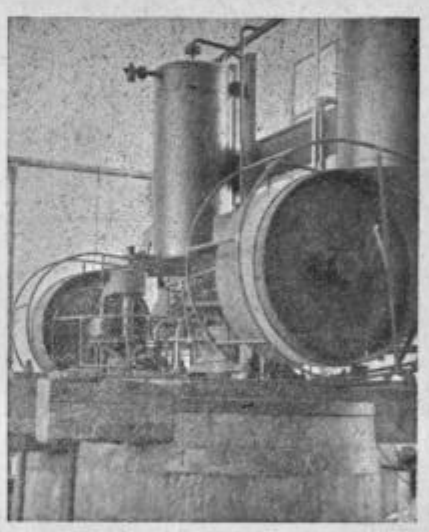

Proizvodna naprava za »AZO« barvila

vil. Začasna stagnacija na tržišču v potrošnji prvotnega asortimana njihove proizvodnje je še pospešila tempo raziskovalnih del na novih proizvodih. Podjetje se je ravno z nudenjem novih vrst barvil na tržišču ponovno afirmiralo in v precejšnji meri izločilo iz tržišča inozemsko konkurenco. Tako je današnjemu narodnemu gospodarstvu prihranilo dragocene devize, ki bi se bile trošile za uvoz takih barvil, ki jih tovarna že zdaj izdeluje.

Delavski svet in upravni odbor podjetja sta imela ravno v tem letu posebno važno nalogo, da sta v tesni povezavi z direktorjem in ostalimi vodilnimi uslužbenci podjetja reševala vsakovrstne probleme, ki jih spričo že navedenih težav ni bilo malo. Tudi sindikat, LMS, ZKS in ostale organizacije v podjetju so v letošnjem letu pokazale mnogo večjo aktivnost kot v preteklih letih in s sodelovanjem svojih funkcionarjev na zasedanjih DS in sejah UO, pa tudi na svojih lastnih sejah uspešno reševale tekočo problematiko v podjetju. Sindikalna podružnica je z udeležbo na tekmovanju, ki ga je organiziral OSS, mnogo pripomogla k boljši disciplini dela in poživila tudi kulturnoprosvetno delo svojega članstva.

Gradbeno podjetje „Savingrad“

obstoja od leta 1947. Kolektiv šteje 220 stalnih gradbenih delavcev. Kot večidel vsa gradbena podjetja v republiki, se tudi »Savingrad« bori z vrsto težkočami, da si zagotovi zaupanje investitorjev in da lahko vzdržuje svoj mnogoštevilni delovni kolektiv, kajti stalne delavce je treba vzdrževati tudi pozimi in to če delajo, ali ne. Navadno pa v zimskih mesecih ni dela. Druga podjetja so toliko na boljšem, da se lahko usmerjajo po gotovih pol- ali enoletnih perspektivnih planih, medtem ko gradbeno podjetje Savingrad (pa tudi nekatera druga gradbena podjetja) dostikrat šele maja, odnosno junija zvedo, kaj bodo delali v glavni gradbeni sezoni. Tako se navadno glavno delo začne šele v drugem polletju. Spričo tega je zelo težko planirati delovno silo, katere je za prvo polletje navadno preveč, za drugo pa premalo. Tako največkrat vzdržujejo dolge zimske mesece (s 70 % plačo) delavce, ki zanje ničesar ne opravijo, samo da si jih ohranijo za glavno sezono. Nekaj pa jih seveda tudi odpuste. Ker — kot rečeno — dostikrat še spomladi ne vedo, kaj in koliko bodo delali, jim v živahni gradbeni sezoni poleti navadno zmanjka delavcev. V letnih mesecih pa je sploh problem, dobiti delavce. »Savingradu«, jasno, ne preostane drugega, kot da se zateče v Medjimurje, kjer se sicer delavci rade volje odzovejo, imajo pa velike zahteve.

Stalni gradbeni delavci, od katerih je 64 kvalificiranih, 48 polkvalificiranih, 88 pa nekvalificiranh, delajo po akordnem sistemu. Njihova plača je v primerjavi z drugimi delavci razmeroma nizka, saj znaša urna mezda pri kvalificiranem delavcu 53, pri nekvalificiranem pa le 28 din. Delo pa je vsekakor težko in zahteva mnogo fizičnega truda.

Težave imajo tudi s prevoznim parkom. Posedujejo le 2 tovorna avtomobila, ki pa sta popolnoma iztrošena, ni pa sredstev, da bi nabavili nove. Na osebni avtomobil, ali kakšno drugo motorno vozilo, pa se jim zdi kar drzno pomisliti, čeprav dejstva, da delajo dosti tudi zunaj na terenu, vsekakor nujno potrebovali.

V letošnjem letu je podjetje »Savingrad« delalo v glavnem na tehle deloviščih: v Šentandražu zadružni dom, v Žalcu skladišče tovarne Juteks, pri celjski Stanovanjski zadrugi so gradili vrstne hiše v Trubarjevi ulici, v Laškem železniško postajo, večja dela so imeli v Tovarni tehtnic, nekaj manjših del pa tudi pri celjski mestni klavnici.

Vrstne hiše v Trubarjevi ulici

Delovnega programa za prihodnje leto še ne vedo, pričakujejo pa, da bo gradbena sezona živahnejša kot letos.

Črno zlato iz Hude jame pri Laškem

Rudnik rjavega premoga Laško spada sicer med manjše premogovnike v Sloveniji, zato pa je toliko bolj znan po kakovosti rjavega premoga, ki je med najboljšimi.

Zunanji obrati Rudnika Laško so razmeščeni od Laškega, kjer je nakladalna rampa, v Spodnji Rečici, kjer je Uprava rudnika in separacija ter v Zgornji Rečici, kjer je velik jašek, lamparna, skladišče jamskega lesa, rudarska kolonija in rudarski prosvetni dom »Svobode«.

Rudarski rovi so od tod razpredeni v različnih globinah proti zahodu. Verjetno bo težko ugotoviti kdaj je Rudnik Laško dobil nadimek »Huda jama«, brez dvoma pa ga je dobil zasluženo, kajti laški rudnik ima med slovenskimi rudniki razmeroma najtežje pogoje dela. Rudarska okna že itak niso preveč simpatično delovno mesto, toda v tem rudniku je malo takih, kjer ne bi bilo peklensko vroče, ali pa da ne bi voda v curkih tekla na rudarje. Toda kljub tem težavam kolektiv rudnika uspešno izvršuje svoje planske naloge v odkopu, na drugi strani pa neprestano išče nove sklade premoga in prodira po podzemeljski poti vedno dlje proti zahodu, tako da del rudarjev še nekaj let hodi v jamo onstran hribov v Breznu.

BOGATA TRADICIJA DELAVSKEGA GIBANJA...

Rudnik Laško je med najstarejšimi industrijskimi podjetji v laški občini. Razvoj delavskega gibanja v tem kraju je tesno povezan z razvojem tega rudnika. Laški rudarji so že pred vojno predstavljali močno delavsko postojanko. Delavsko gibanje je pri njih bilo izredno močno, tako v predvojnih bitkah za delavske pravice, kakor v času druge svetovne vojne, ko se je dober del laških rudarjev udeležil osvobodilnega boja. Rudarji pa, ki so ostali v rudniku tudi med vojno, so sabotirali proizvodnjo, tako da zadnje čase rudnik, kljub veliki jezi Nemcev, sploh ni več dajal premoga. »Huda jama« je postala že leta 1942 žarišče upora v tem okolišu in ni prenehala biti vse do konca.

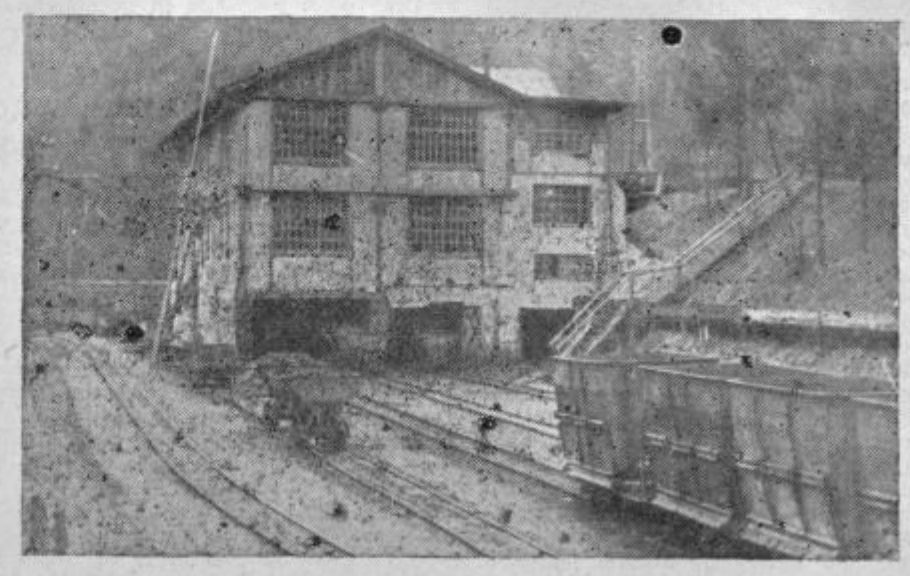

Separacija Rudnika Laško v Spodnji Rečici

SREDIŠČE POLITIČNEGA IN KULTURNEGA DELOVANJA TUDI PO VOJNI...

Po vojni so se laški rudarji z vso vnemo lotili obnove rudnika, ki je v zadnjih medvojnih letih močno propadel. Proizvodnjo so kmalu spravili na predvojno stanje, potem pa jo nenehno dvigali. Lani so dosegli v proizvodnji rekord rudnika odkar obstoja, pa tudi letošnja proizvodnja ne zaostaja za lansko. Mnogokrat so rudniku napovedovali konec, toda rudarji z velikimi napori odkrivajo vedno nova ležišča ter med tem ko odkopavajo sedanja, z vrtanji iščejo nova. Zavedajo se, da je tu njihov kruh in da naše gospodarstvo potrebuje sadove njihovega dela.

Po vojni je bila »Huda jama« vedno pomembno središče političnega in kulturnega delovanja. V njihovem okviru deluje zelo aktivno društvo »Svoboda«, ki je med najboljšimi v okraju.

Pred leti so v Zgornji Rečici zgradili lep kulturni dom, ki služi celotni rečiški dolini za kulturno in politično delovanje.

Tako kolektiv rudnika Laško izpolnjuje vrsto koristnih nalog, tako v gospodarskem, političnem, kulturnem in socialnem pogledu kraja.

Industrija volnenih izdelkov »VOLNA« LAŠKO

OB ISTI CENI - NEKAJKRAT BOLJŠI PROIZVODI

Pred leti tekstilna tovarna »Volna« v Laškem ni kaj posebno slovela po svojih izdelkih. Marsikaj je takrat kljubovalo boljšim uspehom; slaba kvaliteta surovin, neurejen delovni proces, po-

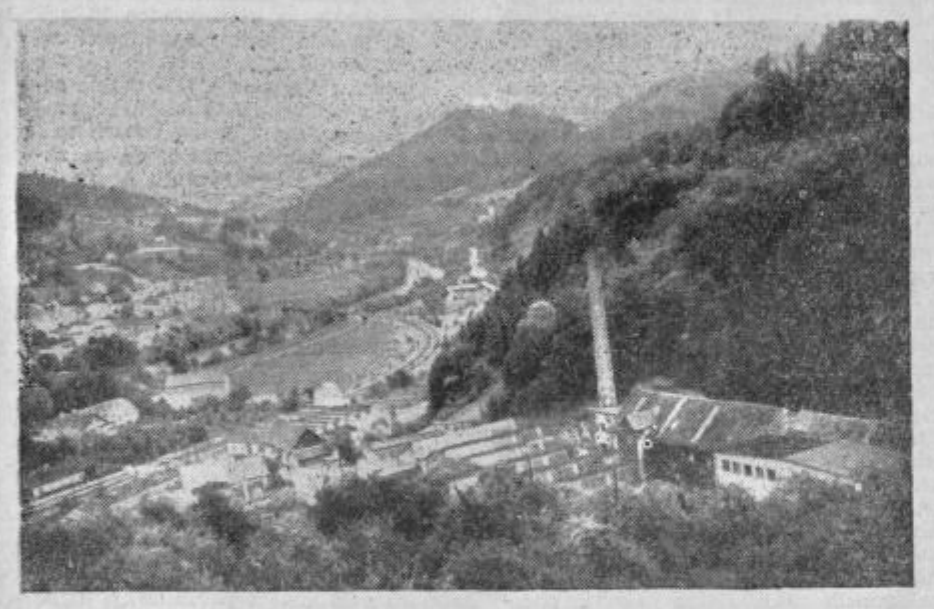

Pogled na tekstilno tovarno »Volna« — Laško

manjkanje kadrov, zastarel asortiment proizvodnje, poleg tega pa še vrsta drugih pomanjkljivosti. Upravnim organom podjetja, upravi in celotnemu kolektivu spričo takega stanja ni preostajalo drugega, kot da pošteno pregledajo vse možnosti uspešnejšega razvoja podjetja. S pomočjo okrajnega ljudskega odbora, predvsem, pa z lastnimi silami, so v zadnjem času uresničili vrsto svojih načrtov. Danes o »Volni« Laško ni več slišati pikrih pripomb, nasprotno, ugled tega kolektiva je zelo naglo zrastel. »Volna« Laško ni več

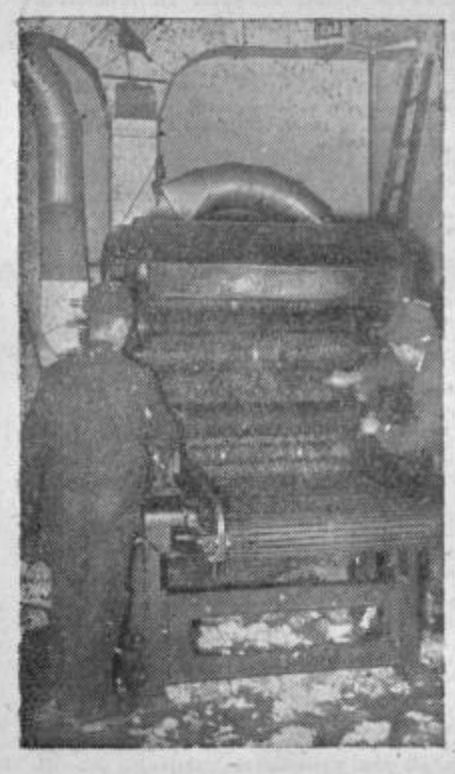

Pri trgalnem stroju

podjetje, ki životari in črpa sredstva skupnosti s subvencijami, pa tudi kolektiv sam že pozablja na čas, ko so dobivali nepopolne plače, na čase, ko je njihovo blago ležalo v domačih skladiščih in med slabo idočimi zalogami trgovske mreže. Danes podjetje pozna samo še kolekcijske vzorce tkanin v svojih skladiščih, povpraševanje tržišča po blagu »Volne« Laško pa je večje, kot zmore prizadevni kolektiv ugoditi. Res je zanimivo, da je ta kolektiv v razmeroma tako kratkem času uspel dvigniti slôves podjetja na tako višino, navkljub nekdanjemu slabemu glasu in resničnosti pregovora, da je na slab glas lahko priti, s slabega pa na dobrega toliko teže.

Uspeli so zato, ker niso krpali...

Kolektiv se ni zadovoljil samo s polovičnimi izboljšavami. Preosnovo podjetja je začel na celotni črti: z boljšo organizacijo dela, z nabavo prvovrstnih surovin, z znižanjem proizvodnih stroškov, s sistematično vzgojo kadrov, rekonstrukcijo strojev, z izboljšanjem komercialne službe in izboljšanjem dela organov delavskega samoupravljanja.

Pa pojdimo lepo po vrsti:

DELNA REKONSTRUKCIJA PROIZVODNJE ŽE ŽANJE BOGATE USPEHE — INTERNI PETLETNI NAČRT

Rast tovarniških objektov in naprav je po svoji neurejenosti vplivala na proces proizvodnje. Del tovarniških objektov je star, drugi del pa, kot nekdanja ločena tovarna, oddaljen od ostalih obratov.

Pred dobrim letom je kolektiv začel izboljševati pogoje za čim cenejši in boljši delovni proces. Dosedanja delna rekonstrukcija je že pokazala prve uspehe. Proizvodnja se je pocenila, povečala in kvalitetno izboljšala. Tem ukrepom, ki pa bodo zavzeli v bodoče še večji razmah, se je treba zahvaliti, da je kolektiv uspel v kratkem času spremeniti tudi asortiment proizvodnje, da je začel proizvajati visoko kvalitetno blago, ki kljub mnogo dražjim surovinam in modernim pripomočkom ni niti za dinar dražje.

Kolektiv ima svoj notranji petletni načrt, po katerem bo tovarna »Volna« Laško postala moderno podjetje za proizvodnjo volnenih izdelkov, ki bo po kvaliteti in konkurenčnosti cen kos vsem sedanjim konkurenčnim podjetjem pri nas. Obstoj tovarne je rešen. Že se je govorilo o počasnem propadanju, zdaj pa lahko govorimo samo še o napredovanju.

ODLIČNA APRETURA, SREDSTVO PROTI MEČKANJU, NEPREMOČLJIVO IN PROTI MOLJEM ZAŠČITENO BLAGO

Če je bilo blago, ki so ga v »Volni« Laško proizvajali leta 1953, še slabo, lahko danes z veseljem ugotavljamo, da ne zaostaja več za najboljšimi blagi domače, pa tudi inozemske proizvodnje. Poleg tega, da za proizvodnjo uporabljajo najboljšo prejo, se današnji izdelki odlikujejo tudi drugače. Predvsem so posvetili veliko pozornost dobri izdelavi, modernim, trpežnim barvam in nenehno zasledujejo modne vzroce. Pri izdelavi blaga uporabljajo najnovejše pridobitve tekstilne industrije. Blago »Volne« v Laškem se ne mečka, je zaščiteno proti moljem, je nepremočljivo itd. Vsa ta sredstva dobivajo večidel iz Švice. Kljub temu, da so ta sredstva draga, da je kakovostno odlična preja tudi mnogo dražja od nekdanje, je kolektiv z izboljšanjem organizacije dela, z večjo štedljivostjo in strokovnostjo uspel obdržati nekdanje cene raznim izdelkom nekajkrat boljši kvaliteti navkljub.

Dobri strokovni kadri so najvažnejši pogoji za napredek podjetja

Najboljši stroji in najboljše surovine kaj malo pomagajo, če ni ljudi, ki bi znali z njimi delati in ki bi bili sposobni slediti praktično vsem izsledkom moderne tekstilne industrije. Tega se je kolektiv »Volne« v Laškem temeljito zavedal in tudi na področju vzgoje kadrov dodobra zaoral ledino. Zato so že leta 1953 ustanovili svojo vajensko šolo, ki traja tri leta. Oni stojijo na stališču, da je v tekstilni stroki potrebna za vse delavce prav taka izobrazba in kvalifikacija, kot v ostalih panogah. Šolo obiskuje 75 vajencev in vajenk, od katerih letos konča učno dobo prvih 18 mladih tekstilnih delavcev in delavk, ki z opravljenimi izpiti dobijo zvanje in položaj kvalificiranih delavcev.

Poleg vajenske šole so organizirali izpopolnjevalne tečaje za starejše delavce, ki niso opravili strokovne vajeniške dobe. Obisk na teh tečajih za kvalificirane in polkvalificirane tekstilce je zelo velik. Zavedajo se, da v vajenski šoli raste nov, teoretično in praktično bolje izvežban kader, zato v lastnem interesu hitijo, da si pridobijo potrebno strokovno znanje in položaj. Skupaj s šolo in tečaji predvidevajo, da bo v nekaj letih v tovarni sploh zmanjkalo ljudi, ki bi ne imeli potrebne kvalifikacije. Takrat bo nad 90 odstotkov ljudi v podjetju obvladalo strokovno delo v tovarni do podrobnosti.

Od tega si seveda ne obetajo samo boljšo delovno zmogljivost. Brez dvoma bodo strokovno in splošno bolj razgledani člani kolektiva kos vsem nalogam. Tovarna bo lahko v celoti izdelovala tudi najbolj zahtevno blago, ki ga sedaj zmorejo izdelovati le pri nekaterih strojih najboljši strokovnjaki. Poleg tega bo kolektiv lahko preko organov samoupravljanja temeljiteje vplival na razvoj proizvodnje kot doslej, ko se včasih še predolgo zaustavljajo ob problemih najosnovnejšega značaja.

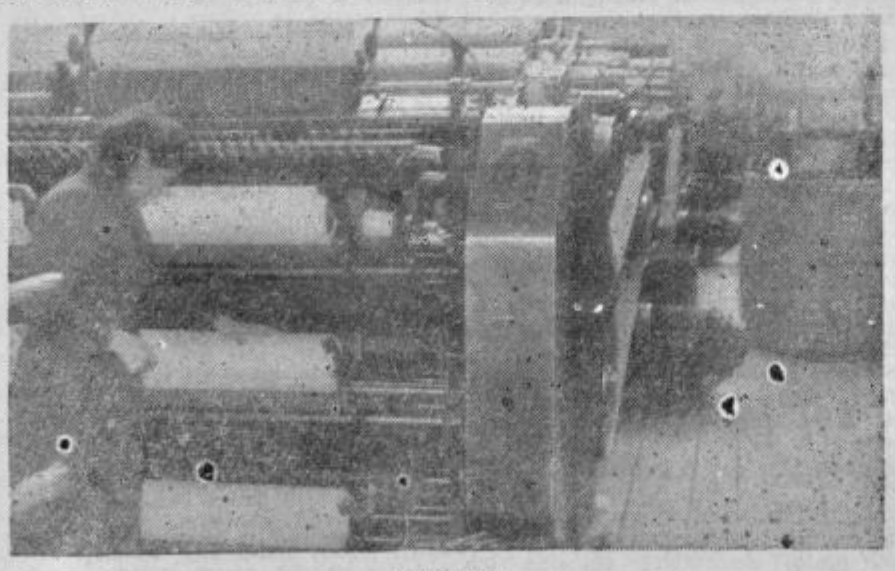

Navijalnica

PESTER ASORTIMENT PROIZVODNJE »VOLNA« LAŠKO

Kljub temu, da tovarna volnenih izdelkov »Volna« Laško izdeluje predvsem blago najboljše kvalitete, je njihov proizvodni asortiment izredno pester.

»Volna« Laško izdeluje blago za moške obleke, za ženske kostume, moške in ženske letne ter zimske plašče, velurje, kamgarne, tweede v raznih modernih vzorcih in barvah, kvaliteten hubertus ter odlične česane vzorčaste volnene odeje. Vse to blago se odlikuje po izvrstni kvaliteti, modernih vzorcih in trpežnih modernih barvah. Blago je zaščiteno proti vlagi, mečkanju in moljem. Če njihovo blago samo potipate, vam bo jasno, da gre za tkanine najboljše kvalitete. Kolektiv, posebej pa strokovnjaki, skrbi da so njihovi izdelki vedno po okusu in najnovejših modnih vzorcih. Zaradi tega ene vrste vzorca in barve ne izdelujejo v neskončnost in kolikor je mogoče pogosto menjajo vzorce, barve in način tkanja. Novost pri njih bo v najkrajšem času posebne vrste blago za dekorativne svrhe ter za ženske večerne obleke.

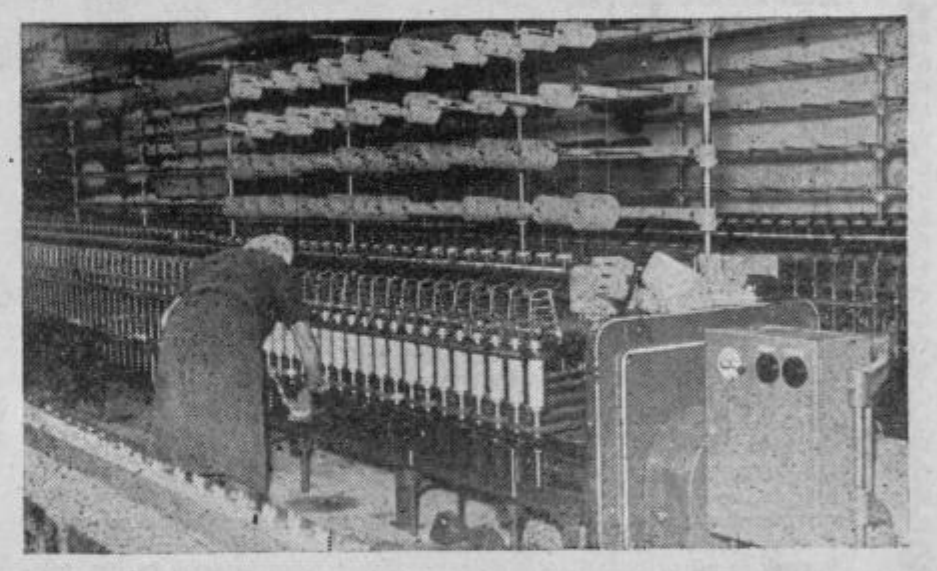

V navijalnici

Tkalski avtomati

Prvi začetki industrijske kooprodukcije...

Dokaz, kako močno se je povzpel ugled tovarne »Volna« v Laškem, je veliko zanimanje tekstilne predelovalne industrije za proizvode, ki jih »Volna« v Laškem proizvaja. Tako je tovarna s kvaliteto svojih izdelkov uspela prodati velike količine blaga, včasih tudi celotne serije, enemu samemu kupcu. Velik del proizvodnje prodajajo zadnje čase eni najboljših konfekcijskih tovarn v državi, »Partizanu« v Beogradu, ki izdeluje priznano najboljše obleke, plašče in perilo. Podobne poslovne zveze imajo urejene tudi z nekaterimi drugimi tovarnami v državi. Tako sodelovanje, ob obojestranskem izpopolnjevanju in ugotovitvi obojestranskih želj je koristno. Odjemalci dobijo blago, ki ga potrebujejo in želijo, tovarna pa velike količine proizvodnje lahko vnaprej planira in izdeluje brez pomislekov, če bo šlo v prodajo.

Upravljanje tovarne in družbeno življenje v kolektivu

Pri vseh uspehih, ki smo jih navedli, imata brez dvoma velik delež dober delavski svet in upravni odbor. Delavski svet je za lažje in temeljitejše obravnavanje raznih problemov v podjetju ustanovil komisije, ki zasledujejo posamezne probleme v podjetju, zbirajo predloge in material za seje in obenem kontrolirajo izvrševanje sklepov delavskega sveta. V podjetju delujejo naslednje komisije delavskega sveta: komercialno-finančna komisija, tarifna komisija, komisija za zaščito dela in proizvodna komisija.

Tudi ostalo društveno življenje je v kolektivu zelo živahno. Celoten kolektiv, ki brez vajencev šteje 360 članov, je kolektivni član DPD »Svoboda« Laško. »Svoboda« v Laškem ima v okviru kolektiva »Volna« več samostojnih podsekcij, med temi pa so najmočnejše šahovska, pevska in športna.

Tovarna volnenih izdelkov »Volna« Laško zaposluje v glavnem žensko delovno silo. Pretežni del vseh zaposlenih žena in deklet iz Laškega in bližnje okolice je v delovnem razmerju v »Volni«. Vprašanja zaposlovanja ženske delovne sile v Laškem bi brez tega podjetja ne bilo mogoče tako zadovoljivo reševati. V tem kraju skratka ni druge industrijske dejavnosti, kjer bi lahko zaposlili večje število žena.

V načrtu še večji porast proizvodnje in razširitev tovarne

Kot vidimo, ima tovarna »Volna« v Laškem poleg lepih perspektiv gospodarskega razvoja tudi svoj socialni pomen. Z nekaterimi dopolnitvami in izboljšavami, hkrati pa z nabavo novih strojev, se bo število zaposlenih v tem podjetju še povečalo. Proizvodnja že sedaj zelo naglo narašča. Po njihovem petletnem načrtu bo v naslednjih letih postala »Volna« ena izmed najbolj pomembnih podjetij v tekstilni industriji pri nas.

Vse to dokazuje, da kolektiv tega podjetja ni držal križem rok, da je znal svoja stremljenja sprovesti v konkretne delovne uspehe, je pa tudi dokazal, da je bil vreden pomoči skupnosti, da je ta sredstva znal koristno obrniti in da tudi v bodoče ne bo odveč pomagati tako prizadevnemu kolektivu v njegovih naporih, ki so v korist ožji in vsej naši skupnosti.

Tkalni stroj

INDUSTRIJA VOLNENIH IZDELKOV

»Volna« Laško

TELEGRAMI: »VOLNA« LAŠKO
TELEFON: LAŠKO 9
POŠTNI PREDAL 14

Problemi Zavoda za socialno zavarovanje v Celju

važen sestavni del naše splošne borbe za zboljšanje življenjskih pogojev

Špat Vili, predsednik izvršilnega odbora:

Družbeno upravljanje v socialnem zavarovanju

Naša narodnoosvobodilna borba je prinesla globoke družbene spremembe v celotnem razvoju vseh družbenih dejavnosti. Uresničena je bila dolgoletna težnja delavskega razreda po pravični zakonodaji in zaščiti delovnega človeka v primeru bolezni, onemoglosti in starosti. Z organizacijo zavodov za socialno zavarovanje so bile te težnje izpolnjene.

Uresničeno je bilo načelo, da odmirajo funkcije države najpoprej na področju gospodarstva in družbenih služb, socialno zavarovanje je stopilo kot ena najvažnejših družbenih služb takoj za gospodarstvom na pot samoupravljanja, upravljanja po zavarovancih. Mirno lahko trdimo, da imajo politični in družbeni forumi, predvsem pa sindikati, največ zaslug za to, da je bilo načelo samoupravljanja v socialnem zavarovanju po zavarovancih uzakonjeno že v letu 1952 s posebno uredbo. Na podlagi njenih predpisov so bili ustanovljeni zavodi za socialno zavarovanje, izdani so bili predpisi o začasnem gospodarjenju s sredstvi socialnega zavarovanja in še v istem letu so bila načela te uredbe tudi dejansko izvedena.

Takrat so bili formirani tudi izvršilni odbori pri zavodih, konec leta je bila izvoljena prva skupščina, ki je štela 90 članov. S tem je bila postavljena podlaga prve samouprave pri celjskem zavodu. Delo samoupravnih organov pri zavodu se je postopoma razvijalo in naraščalo v skladu z nadaljnjo decentralizacijo socialnega zavarovanja. Cilj samouprave je bil približati socialno zavarovanje zavarovancem in jim omogočiti čim širše sodelovanje v družbenem upravljanju, zlasti s precejšnjimi sredstvi socialnega zavarovanja. To smo dosegli z organiziranjem podružnic, ki smo jih ustanovili v Žalcu, Slov. Konjicah, Laškem in Rogaški Slatini. Popolna decentralizacija pa je bila izvršena z zadnjo upravno razdelitvijo Slovenije in ustanovitvijo občin. Tako sta se tudi združila šoštanjski in celjski zavod, na področju bivšega šoštanjskega okraja pa še naprej posluje podružnica, ki je sedaj peta podružnica celjskega zavoda. Vse podružnice imajo svoje skupščine in upravne odbore. Ob tej priliki smo tudi prenesli kompetence z republiških organov na okrajne zavode, v nekaterih službah pa še naprej na podružnice. V bližnji bodočnosti pa bo ustanovljena še podružnica zavoda v Mozirju, ki bo poslovala za območje Zgornje Savinjske doline, s čimer bo pa tudi organizacija službe socialnega zavarovanja v našem okraju dobila dokončno obliko.

Samoupravni organi so svoje delo usmerjali tudi v pravilno gospodarjenje s sredstvi socialnega zavarovanja, v pravično delitev pravic iz socialnega zavarovanja in je bila tudi ta naloga do sedaj zadovoljivo rešena.

Nadalje se je izvršilni odbor trudil vzpostaviti čim tesnejše stike z zdravstveno službo, pri tem je zadovoljivo uspel. Dajali smo sredstva za izpopolnjevanje zdravstvene službe na celotnem območju iz svojih fondov. Tako smo prispevali denarna sredstva za ureditev in opremo ambulante v Rimskih Toplicah, nadzidavo zdravstvenega doma v Slov. Konjicah in v Nazarju; organizirali in opremili smo ambulanto v Podčetrtku, precejšnjo finančno pomoč pa smo dodelili za ureditev zdravstvene službe v zdraviliščih Rogaška Slatina in Dobrna. S sredstvi iz preventivnega sklada je zavod izdatno podprl akcijo za letovanje in okrevanje vajenske mladine, šoloobveznih otrok in otrok staršev, padlih v partizanih. Nadaljnja dejavnost izvršilnega odbora je bila posvečena organizaciji preventivne dejavnosti in rehabilitaciji ter prekvalifikaciji delovnih invalidov. S precejšnjimi finančnimi sredstvi smo podprli izgradnjo rehabilitacijskega centra v Laškem. Za vso to omenjeno dejavnost je okrajni zavod iz svojih skladov dodelil zdravstveni službi nad 23 milijonov dinarjev. Pri svojem delu je samoupravne organe zavoda za socialno zavarovanje vodilo osnovno načelo, kako pomagati bolnim in zdravja potrebnim zavarovancem in jim nuditi čim popolnejšo zdravstveno zaščito in omogočiti dosledno uveljavljanje pravic iz socialnega zavarovanja.

Izvršilni odbor je smatral, da je tesno sodelovanje z vsemi družbenimi organizacijami, političnimi in gospodarskimi forumi, zlasti pa z zavarovanci nujno potrebno za čim uspešnejše upravljanje tako važne in pomembne družbene ustanove kot je socialno zavarovanje in da naše delo usmerimo v korist zavarovancev in naše celotne družbene skupnosti.

DENARNA SREDSTVA IN NJIH PORABA

Kadarkoli ocenjujemo ali presojamo delo socialnega zavarovanja, ne smemo prezreti dejstva, da uživa na primer zdravstveno zaščito iz naslova socialnega zavarovanja v celjskem okraju 103.004 oseb ali 53,16 % prebivalstva. Zato nam tudi ne more biti vseeno, kako je urejena služba, s katero ima dnevno posla preko polovica prebivalstva in to takrat, kadar so bolni, stari, onemogli.

Če upoštevamo še dejstvo, da je bilo po nepopolnih podatkih v letu 1956 porabljenih za potrebe socialnega zavarovanja v vsej Jugoslaviji okrog 140 milijard dinarjev in da je v osnutku novega družbenega plana za leto 1957 predvidena vsota 150 milijard dinarjev, dalje da plača vsak zaposlen Jugoslovan od svojih skupnih prejemkov 40 % za potrebe socialnega zavarovanja, šele potem lahko približno ocenimo pomembnost te službe in njenega razvoja po osvoboditvi.

Denarna sredstva za finansiranje socialnega zavarovanja se zagotovijo s prispevkom za socialno zavarovanje, katerega morajo plačevati zavezanci prispevka za vse pri njih zaposlene osebe. Splošna stopnja prispevka je določena z zveznim družbenim planom in je znašala v preteklem letu 40 % vseh prejemkov:

Zbrana sredstva se razdelijo na:

1. sklad zdravstvenega zavarovanja,
2. sredstva za dolgoročna zavarovanja (invalidsko-pokojninsko zavarovanje in otroški dodatki),
3. sredstva zveznega zavoda (nakazovanje pokojnin v inozemstvo),
4. sredstva za oskrbnine začasno nezaposlenim osebam.

Značilno je, da porabimo za otroške dodatke več sredstev kot za pokojnine, še bolj pa to, da Slovenija s pobranimi sredstvi za socialno zavarovanje ne more kriti vseh izdatkov (zaradi industrijske tradicije večje število upokojencev in gosta zdravstvena mreža), Makedonija in Črna gora pa izkazujeta po drugi strani presežek dohodkov nad izdatki.

Poleg tega poznajo predpisi še posebno stopnjo prispevka za zdravstveno zavarovanje, katero so plačevala na našem področju podjetja, ki zaposlujejo preko 30 ljudi in pri katerih je znašalo povprečje bolnikov v zadnjih mesecih več kot 3 % zaposlenih zavarovancev, če prekoračijo tudi povprečne stroške na enega bolnika. Ta posebna stopnja prispevka lahko znaša največ 4 % in je namenjena le finansiranju zdravstvenega zavarovnja na področju, kjer je plačana. Predpisi poznajo še dodatni prispevek v višini najmanj 2 % za one zavezance prispevka, pri katerih se je število obolenj ali trajanje bolezenskih dopustov pri njih zaposlenih zavarovancev zelo dvignilo zaradi tega, ker niso bili izvedeni ali so bili izvedeni nezadostni zdravstveni in tehnični ukrepi, predpisani oziroma odrejeni za varstvo zaposlenih oseb. Pripomniti pa moramo, da se ta ukrep lani na področju celjskega zavoda ni uporabil v nobenem primeru.

Zanimivo je, da je bilo po nepopolnih podatkih v letu 1956 na področju OLO Celje plačanih skupno približno 2.550,000.000 din prispevkov za socialno zavarovanje. Od te vsote pa je bilo porabljenega za bolniško panogo približno 850,000.000 din, ostanek pa je bil vplačan v dolgoročne fonde, iz katerih je bilo toliko več porabljenega, da znaša na našem področju približen primanjkljaj 350,000.000 din.

Že ti podatki kažejo, da je odgovornost organov socialnega zavarovanja izredno velika. Treba je torej stremeti za tem, da postanejo problemi socialnega zavarovanja in njihovo uspešno reševanje važen sestavni del naše splošne borbe za zboljšanje življenjskih pogojev.

UKREPI ZA ZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENE SLUŽBE

Izvršni odbor skupščine ZVEZNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V BEOGRADU je na svoji seji v septembru t. l. sklenil uvesti pavšalno plačevanje zdravstvenih storitev. Da bi ta način finansiranja zdravstvene službe, vsaj kar zadeva zavode za socialno zavarovanje kot glavne plačnike teh storitev, kar najbolje sprovedli, je bilo hkrati določeno, da je za predvideni sistem pavšaliranja izvesti poizkus v vsej državi na področju 28-tih okrajnih zavodov, med njimi v Sloveniji na področju zavodov za socialno zavarovanje: v Celju, Kranju, Kopru in Ljubljani. Odločitev za pavšaliranje na področju teh zavodov je bila podkrepljena z ugotovitvijo, da je v navedenih okrajih v Sloveniji zdravstvena služba najbolj razvita, in da so v teh okrajih kraji z izrazito močno razvito industrijo (pretežno število zavarovanih oseb po predpisih soc. zavarovanja), hkrati pa naselja, kjer prevladuje kmečki življenj (nezavarovane osebe), za katere plačnik zdravstvenih storitev je ljudski odbor ali pa so samoplačniki.

Namen sistema pavšalnega plačevanja zdravstvenih storitev je predvsem v tem, da je:

1. usmeriti delo zdravstvene službe na večjo preventivno dejavnost in zagotoviti zadostna sredstva za izvajanje programa zdravstvene službe.

2. poenostaviti celotni sistem, tako obračunski kot administrativni in proučiti sistem nagrajevanja zdravstvenega kadra.

Na področju celjskega okraja imamo 7 zdravstvenih domov, eno obratno ambulanto in 15 finančno samostojnih ambulant.

V okviru teh finančno samostojnih zdravstvenih ustanov je še naslednje število organizacijskih enot:

16 splošnih ambulant, 24 zobnih ambulant, 13 zobnih tehnik, 6 proti TBC dispanzerjev, 4 diagnostične postaje, 3 otroške dispanzerje ter druge zdravstvene ustanove, ki poslujejo občasno, oziroma katerih funkcija je pretežno preventivno delo na terenu. To brez dvoma potrjuje trditev, da je v celjskem okraju razmeroma zelo razširjena zdravstvena služba. Prav je, da se zdravstvena služba čimbolj razširi in naša dejavnost mora imeti tudi v bodoče to pred očmi, vendar bi bilo treba vprašanju organizacije vzporedno s tem posvetiti več pozornosti. Izmed 23 finančno samostojnih zdravstvenih ustanov je nekaj takšnih, za katere sodimo, da bi bilo koristneje združiti jih v močnejše zdravstvene ustanove. To je sicer še stvar razprave.

Prvenstveno ni namen pavšala urediti finančne odnose med posameznimi plačniki in zdravstvenimi ustanovami, prvenstveno hočemo s pavšalom doseči gospodarsko usmerjanje finančnih sredstev, namenjenih za zaščito zdravja prebivalstva in skozi to doseči kompleksno reševanje zdravstvene problematike iz enega središča — zdravstvenega doma tako, da bo kurativno delo dopolnjevalo preventivno, — da bomo preprečevali obolenja. Da bi to dosegli, bo treba razmisliti, kako načrtno najbolj koristno uporabiti sredstva sklada za preventivo, ki je po Uredbi o finansiranju socialnega zavarovanja formiran pri zavodih za socialno zavarovanje, kakor tudi sredstev, ki so zagotovljena v proračunih občin in okrajnega ljudskega odbora.

V letu 1955 in 1956 je zavod za socialno zavarovanje celjskega okraja (skupno z bivšim šoštanjskim okrajnim zavodom) dodelil zdravstvenim ustanovam nad 23 milijonov dinarjev. Ta sredstva so bila zdravstvenim ustanovam dodeljena za investicije: adaptacije zgradb in poslovnih prostorov ter za nabavo instrumentarija, skratka z namenom, da zdravstveno službo izboljšamo in čimbolj razširimo. Ugotavljamo pa, da teh sredstev nismo načrtno usmerjali, temveč jih dodeljevali po priložnostnih predlogih zdravstvene službe.

Da bi lahko prešli na sistem pavšala, smo morali zbrati podatke oziroma analizirati delo zdravstvenih ustanov v dveh smereh: prvič smo morali ugotoviti odstotek udeležbe zavoda za socialno zavarovanje pri ustvarjanju dohodkov posameznih zdravstvenih ustanov v razmerju do drugih plačnikov in drugič, ugotoviti odstotek zavarovancev napram številu prebivalcev za posamezne zdravstvene postaje.

Ko smo analizirali delo zdravstvenih ustanov po teh vprašanjih, smo ugotovili, da so vse splošne ambulante v celjskem okraju v letu 1955 opravile 403 952 ambulantnih in 50.414 specialističnih pregledov. Od teh pregledov odpade 54 % na socialno zavarovanje v našem okraju, ostalo pa na ostale plačnike.

Analiza kaže, da so upravni odbori posameznih zdravstvenih domov oziroma postaj sestavljeni običajno od zdravnika, bolničarke, babice, zobozdravstvenega delavca in predstavnikov družbenih organizacij oziroma večjih delovnih kolektivov. Upravni odbori štejejo 5 do 11 članov, izmed teh je običajno dobra polovica članov izven delovnega kolektiva ZD oziroma ZP. Iz zapisnikov upravnih odborov je razbrati, da je na sejah najpogosteje obravnavano vprašanje povečanja cen zdravstvenih storitev in sploh finančna vprašanja, za tem slede uslužbenska vprašanja (dopolnilne plače, namestitve itd.), najmanj pa se obravnava problematika zdravstvene službe, predvsem delo v preventivi.

Skoraj da vse zdravstvene ustanove na območju okraja so opremljene v glavnem z inventarjem in instrumentarjem v tolikšni meri, da se lahko delo normalno opravlja. Zavod za socialno zavarovanje je s svoje strani finančno podprl precejšnje število zdravstvenih ustanov in dodelil sredstva za opremo ambulant. Ugotovljeno je, da pretežno število ambulant ordinira vsakodnevno, dopoldne, — le nekatere poslujejo dva- oziroma trikrat tedensko v dopoldanskih oziroma popoldanskih urah. Dolgo čakanje pacientov pred ambulanto bi se dalo odpraviti, če bi ordinacijo tam, kjer je to možno, razširili tudi na popoldanski čas.

Nadaljnji podatki kažejo razmerje med plačniki zdravil v lekarnah. Od vseh v lekarnah izdanih zdravil odpade na recepte za zavarovance 76,79 % (podatki za leto 1955), od vrednosti celokupne recepture v lekarnah odpade na socialno zavarovanje 71,29 %, na celokupnem denarnem prometu lekarn pa je socialno zavarovanje udeleženo s 57,79 %. Ti podatki kažejo, da se zavarovancem soc. zavarovanja predpisujejo recepti pogosteje kot ostalim bolnikom. Povprečna cena na en recept za zavarovanca v našem okraju znaša 172,96 din, na enega zavarovanca odpade 1030 din zdravil. **Povprečna cena zdravil privatnikov je za 5,28 % nižja kot za zavarovance.** Ta ugotovitev zanika mnenja, da socialno zavarovanje daje le »cenena in neučinkovita zdravila«. Pa tudi sicer zavodi niso nikdar izhajali iz stališča, da je treba predpisovati le cenena zdravila, nasprotno, predpisovati je zdravila, ki bodo najbolj učinkovita, da bi zavarovanci čimprej ozdraveli in se vrnili na delo.

Finančna analiza obveznosti zavodov do posameznih zdravstvenih ustanov kaže, da sam sistem pavšaliranja sicer ne bo znižal izdatkov, pomeni pa korak naprej, ker se bo zdravstvena služba orientirala navzven, v preventivno dejavnost.

PRAVICE ZAVAROVANCEV

Pravice zavarovancev se delijo na tri večje skupine, to so pravice iz zdravstvenega zavarovanja, pravice iz pokojninsko-invalidskega zavarovanja in pravice do otroških dodatkov.

Pravice zavarovancev iz zdravstvenega zavarovanja ureja Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, ki je stopil v veljavo s 1. 1. 1955. Po tem zakonu so v polnem obsegu zavarovani vsi delavci in uslužbenci od dneva nastopa službe dalje, člani predstavniških organov oblasti, ki prejemajo stalno nagrado za svoje delo, izvoljene osebe, ki opravljajo stalne dolžnosti proti stalni nagradi v družbenih organizacijah in tuji državljani po posebnih pogodbah. Določene pravice iz zdravstvenega zavarovanja (zdravstveno varstvo) pa imajo vajenci, upokojenci, udeleženci javnih del, osebe v prvem mesecu po prenehanju službe, družinski člani itd. Izmed družinskih članov imajo pravico do zdravstvenega varstva zakonec in otroci do dopolnjenih 15 let, če pa se šolajo, najdalje do dopolnjenih 25 let in ob pogoju, da jih zavarovanec preživlja. Poleg teh imajo pravico tudi starši in stari starši, če so nezmožni za delo in nimajo dovoljnih lastnih dohodkov za preživljanje, zaradi česar jih zavarovanec preživlja. Poleg tega imajo ob določenih pogojih pravice celo bratje, sestre in vnuki. Pravica do zdravstvenega varstva se uveljavlja z zdravstveno knjižico, katere so bile izdane v preteklem letu. Kdor ima tako zdravstveno knjižico, ima tudi pravico do zdravstvenega varstva, ker so se vsi pogoji, ki jih zakon zahteva, preverili ob priliki izdaje knjižic. Ob tej priliki je važno poudariti, da mora biti zdravstvena knjižica zavarovanca, oziroma svojca, ki zdravstveno varstvo zahteva, potrjena tako, da od potrdila delodajalca, da je zavarovanec še zaposlen, pa do dneva, ko se zdravstveno varstvo uveljavlja, ni preteklo več kot 30 dni. Upokojenci pa to dokazujejo na ta način, da priložijo zadnji odrezek pokojnine.

Zakon o zdravstvenem zavarovanju daje naslednje temeljne pravice:

1. zdravstveno varstvo, t. j. zdravniški pregled, zdravljenje v zdravstvenih zavodih in na bolnikovem domu, zdravila, zdravniška in druga strokovna nega in pomoč ob porodu, zdravilna sredstva in sanitetni material, zobna nega in zdravljenje s popolno oskrbo v naravnih zdraviliščih, če je zdravljenje nujno; poleg tega imajo še pravico do zobotehnične pomoči in protetičnih sredstev ter ortopedskih pripomočkov, vendar so te pravice vezane na določen delovni staž;

2. pravico do hranarine, t. j. nadomestila plače ob bolezni; novost, ki jo je prinesel zakon je v tem, da gre 100 % hranarina vajencem, ponesrečencem pri delu, bolnikom na poklicni bolezni, spremljevalcem bolnikov in TBC-bolnikom, če so bili zavarovani neprekinjeno najmanj 6 mesecev, oziroma 12 mesecev v zadnjih 2 letih s presledki, sicer jim gre le 75 % hranarine, v ostalih primerih gre pa zavarovancem za prvih 7 dni le 50 %-hranarina, po 7 dneh 90 % hranarina, če pa so zavarovani pod 6 oziroma 12 mesecev pa le 60 in 70 %. Osnova se izračuna na podlagi povprečja plač s stalnimi dodatki za delo v rednem delovnem času, ki so bile izplačane v zadnjih 3 mesecih pred zavarovalnim primerom. Od tako izračunane osnove se pa prizna zavarovancu, ki se zdravi v zavodu, kjer uživa polno oskrbo, le 50 %, če je zavarovanec brez družine, 75 %, če ima 1, 90 %, če ima 2 in 100 %, če ima 3 ali več družinskih članov.

3. dajatve ob nosečnosti in porodu, do katerih ima pravico zavarovanka v 90 dneh porodniškega dopusta, če je bila neposredno pred porodom 6 mesecev, ali s presledki 12 mesecev v zadnjih 2 letih, zaposlena. Pravica do nadomestila za plačo je 100 %, poleg tega pa ima še pravico do podpore za opremo otroka v znesku 8000 din in do nadomestila za plačo v 6 oziroma 8 mesecih po porodu, ko dela zaradi dojenja skrajšan delovni čas.

4. Pravica do potnih stroškov obsega povračila za prevoz in dnevnico za tiste primere, ko mora zavarovanec opraviti potovanje v zdravstvene svrhe po nalogu zdravnika.

5. Dajatve ob smrti pa obsegajo pogrebnino, ki se izplača ob smrti zavarovanca ali njegovega družinskega člana, ki uživa zdravstveno varstvo na našem področju v pavšalnem znesku 13.000 din. Družinskim članom zavarovanca, ki jih je do njegove smrti preživljal, pa se ob primeru njegove smrti izplača še posmrtnina v višini enomesečne plače.

Pravico do otroških dodatkov pa imajo vsi delavci in uslužbenci ter upokojenci za svoje zakonske, nezakonske, posvojene otroke in pastorke, vendar je višina dodatka odvisna od imovinskega stanja družine, ki živi v skupnem gospodinjstvu, in števila otrok. Imovinsko stanje se ugotavlja na osnovi davčnega predpisa, izdanega od pristojnega občinskega ljudskega odbora. Polni otroški dodatek se prizna le, če družina nima davčnega predpisa od kmetijskega posestva, ali če dohodek od hiše ali obrti ne presega 150 din mesečno na družinskega člana.

V družinah pa, kjer davek od poljedelskega imetja presega 250 din letno, ali drugi davku podvržen dohodek presega 1000 din mesečno na družinskega člana, otroci niso upravičeni do otroških dodatkov. Med temi mejami pa se določajo znižani otroški dodatki.

Davčna osnova se računa od zemljišča, na katerem živi zavarovanec oziroma njegovi družinski člani, pa četudi ne kot lastnik, ampak le v skupnem gospodinjstvu.

Načelne določbe o pokojninah so urejene v Zakonu o socialnem zavarovanju, podrobnosti pa v posebni uredbi iz leta 1952.

Pokojninske dajatve so:

I. Pokojnine, ki se delijo v:
1. osebne (polne, nepopolne ali invalidske).
2. družinske pokojnine;

II. invalidnine.

Polna starostna pokojnina je dajatev, ki jo izplačuje zavod osebam, ki so izpolnile določene zakonite pogoje, in sicer 55 let starosti (moški) oziroma 50 let starosti (ženske) in imajo istočasno 35 (moški) oziroma 30 (ženske) letno delovno dobo.

Nepopolna starostna pokojnina pa se izplačuje moškim, ki so dopolnili 65 let starosti, ali ženskam, ki so dopolnile 55 let starosti in imajo vsaj 15 letno delovno dobo. Tu je višina pokojnine poleg obicajnih kriterijev odvisna se od delovne dobe.

Invalidska pokojnina se izplačuje onim zavarovancem, ki so več kot eno leto nad 75 % nezmožni za delo in imajo predpisano delovno dobo, od katere je odvisna višina.

Družinske pokojnine se izplačujejo po smrti zavarovanca vdovi, ki je preko 45 let stara in otrokom do 17 let starosti, oziroma, če se šolajo, do konca rednega šolanja.

Invalidnine se delijo na invalidnine II. in III. stopnje, dobijo jih zavarovanci, ki so le delno nezmožni za delo in niso pri istem ali podobnem delu polno zaposleni.

Predpisi poznajo se izredno pokojnino, to pa je v primerih, ko niso izpolnjeni vsi pogoji za redno pokojnino, pač pa je minimalni to je: vsaj 15 letna delovna doba. Te pokojnine prizna republiški zavod na predlog okrajnega zavoda, pri čemer upošteva zdravstvene in imovinsko stanje prosilca.

Pokojnine in invalidnine se določajo po strokovni izobrazbi in delovni dobi, pri čemer se jemlje v obzir tudi visina zaslužka, pri invalidninah in invalidskih pokojninah pa se stopnja in vzrok invalidnosti. Upokojenci se razvrščajo v 20 pokojninskih razredov.

V debati pa je osnutek novega zakona o pokojninskem zavarovanju, ki bo verjetno v letu 1957 dobil obvezno moč in kateri je bil dan javnosti v široko razpravljanje, komisija ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA je prejela preko 2500 pripomb, na osnovi katerih bo sedaj sestavljeno definitivno besedilo zakona.

V zvezi z uveljavljanjem pravic iz socialnega zavarovanja je zopet ločiti uveljavljanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja od uveljavljanja pravic v pokojninskih zadevah in pri otroških dodatkih.

Zdravstveno varstvo se uveljavlja pri organih javne zdravstvene službe in je proti vsakemu ukrepu zdravnika, s katerim se zavarovanca odklanja kakšna pravica, dopustna pritožba na zdravniško komisijo pri zavodu, v kateri so izključno zdravniki. Zdravniki so pri izvrševanju svojih dolžnosti neodvisni in dajejo svoje izvide, mnenja in presojo na podlagi zakona, po strokovnem znanju in vesti. V primerih, ko je nekdo v bolniškem staležu več kot 30 dni, mora biti pregledan po posebni zdravniški komisiji. Tudi delodajalci (direktor) ima pravico zahtevati od bolnika, da se podvrže pregledu komisije, če mislijo, da gre za neopravičen bolniški dopust, vendar je merodajna in dokončna ocena komisije. V primerih, kjer je prva instanca zdravniška komisija, je možna pritožba na višjo zdravniško komisijo pri republiskem zavodu.

Kadar se zavarovancu odklanjajo pravice iz zdravstvenega zavarovanja, se mu mora seveda izdati pismena odločba s pravnim poukom o pritožbi.

Pravica do pokojnine ali otroških dodatkov pa se uveljavlja s tem, da upravičenec dotično dajatev zaprosi. To napravi s posebno pismeno vlogo, v kateri stavi svoj zahtevek in ponudi potrebne dokaze. V pokojninskih zadevah so ti dokazi lahko pismeni ali pa predlaga zaslišanje prič. Pri tem je opozoriti, da je ocena dokazov svobodna, to se pravi, da se dokazom verjame ali pa ne; če se jim pa ne verjame, pa se mora utemeljiti, zakaj jim ni dati vere. Poleg tega je treba tudi predložiti k vsaki prošnji potrebne listine (za pokojnine: rojstni list, potrdilo o nekaznovanju itd.), za otroške dodatke pa potrdilo o imovinskem stanju, rojstne liste otrok itd.).

Proti vsaki odločbi okrajnega zavoda v zadevah otroških dodatkov ali pokojnin se lahko vloži v 15 dneh po prejemu odločbe takse prosta pritožba na republiški zavod, ki jo je vložiti pri okrajnem zavodu. Proti odločbi republiškega zavoda pa je možno vložiti tožbo na republiško vrhovno sodišče v 30 dneh po njenem prejemu, proti tej sodbi pa se je mogoče še pritožiti na zvezno vrhovno sodišče.

V postopanju pred sodiščem pa plača takse stranka, ki spor izgubi.

Vsekakor pa je priporočljivo, da pridejo zavarovanci v vseh spornih in nejasnih primerih poprej na zavod za socialno zavarovanje ali njihove podružnice, kjer dobijo informacije.

NOTEHNA CELJE ★ KOVINOTEHNA CELJE ★ KOVINOTEHNA CELJE ★ KOVINOTEHNA CELJE ★ KOVINOTEHNA

Delovni kolektiv

KOVINOTEHNE

veletrgovine z železnino

in tehničnim blagom

CELJE - MARIBORSKA 13

stopa v

NOVO LETO 1957 S 110%

izvršenjem letnega plana

Vsem delovnim ljudem

ter poslovnim prijateljem

želi srečno in uspehov polno

NOVO LETO

1957

V LETU 1957 BOMO USMERILI VSE NAŠE NAPORE ZA DOPRINOS K ZVIŠANJU ŽIVLJENJSKE RAVNI SLEHERNEGA DELOVNEGA ČLOVEKA TER SMO V TA NAMEN PRIPRAVILI VELIKO ZALOGO ZA OSKRBOVANJE INDUSTRIJSKIH, RUDARSKIH IN OSTALIH KOLEKTIVOV TER TRGOVIN: VEČ TISOČ TON VALJANEGA ŽELEZA, JEKLA IN BARVASTIH KOVIN

DOBRO SORTIRANO ZALOGO RAZNOVRSTNEGA DOMAČEGA IN UVOŽENEGA ORODJA:

VIJAKOV IN ŽEBLJEV,
KROGLIČNIH LEŽAJEV, STROJEV,

ZLASTI PA BLAGA ŠIROKE POTROŠNJE:

ŠTEDILNIKOV IN PEČI,
EMAJLIRANE IN POCINKANE POSODE,
KOLES IN KOLESNIH DELOV,
GOSPODINJSKIH STROJČKOV IN POTREBŠČIN ITD.

VSA POVERJENA NAROČILA BOMO IZVRŠEVALI PO NAŠIH NAJBOLJŠIH MOČEH VESTNO, NATANČNO, HITRO IN PO KONKURENČNIH CENAH!

★KOVINOTEHNA CELJE ★KOVINOTEHNA CELJE ★KOVINOTEHNA CELJE ★KOVINOTEHNA CELJE ★KOVINOTEHNA★

Kako Mestne pekarne skrbijo za naš vsakdanji kruh

Kruh je poleg zelenjave, krompirja, mesa in sadja glavno živilo, ki ga ne moremo pogrešati. Res je, da ga v večjih količinah napečejo naše gospo-

Delo pri peči

dinje, so pa vendar naše pekarne velik proizvajalec kruha. Vsak potrošnik pekovskega kruha pazljivo gleda na njegovo kvaliteto in jo rad pohvali, če je dobra. Ta pa ni vedno odvisna od pekarn samih in njihovih delavcev, marveč tudi od mlinskih podjetij in ne nazadnje od opreme pekarn samih.

Podjetje **Mestne pekarne** v Celju je bilo ustanovljeno leta 1952 ter obsega danes 6 obratov: Glavno pekarno, Mestno pekarno v Stanetovi ulici, Grajsko pekarno v Zidanškovi ulici, Pekarno na Bregu in Pekarno Hudinja na Mariborski cesti. Semkaj spada tudi prodajalna na Mariborski cesti. Pekarne zalagajo s kruhom tudi nekatere mlekarske poslovalnice in trgovine, da zadovoljijo potrošnike po najkrajši poti.

Dnevna peka navedenih pekarn se giblje med 9 in 10 tisoč kg. Kljub temu, da Mestne pekarne skušajo ustreči vsaj osnovnim potrebam po kruhu, se proti volji pekarniškega kolektiva dogaja, da kruha ob sobotah in dnevih pred prazniki zmanjka. Temu so krive izrabljene peči in ostala oprema. Te nedostatke podjetje odpravlja s stalnimi investicijami iz lastnih sredstev, čeprav zaradi obnove niso pasivne. Smotrno naložen dobiček pa vendar ni tak, da bi izkoriščal potrošnika, saj je znano, da je v Celju kruh cenejši kakor drugod. V Mariboru je n. pr. bel kruh po 68, v Celju pa po 60 din. Po 1 dinar cenejše so tudi žemlje in pecivo. Male investicije so potrebne za izboljšanje kvalitete kruhu in pecivu. Če ta kljub temu še ni takšna, kakor si jo želimo, so v veliki meri kriva tudi mlinska podjetja, ki včasih zaradi zastarelih naprav ne meljejo v predpisanih procentih, in slaba pšenica. Čeprav zaradi kruha in peciva ni večjih pritožb, pekarne rade sprejemajo pripombe in nasvete svojih potrošnikov.

Pekarne občutijo tudi pomanjkanje kvalificiranih pekov. Izpad med vojno in po njej je še vedno občuten. Poleg 55—60 delavcev imajo še 7 vajencev, sprejeli pa bi jih še 3—4, toda mladina se tega poklica še vedno izogiblje.

Peki delajo v treh izmenah, ob sobotah pa morajo zadovoljevati potrebe z nadurnim delom. Pekarne so odprte v predpisanem delovnem času, t. j. od 6. do 11. in od 3. do 5. ure popoldne. Glavna pekarna je odprta od 5. ure nepretrgoma do pol osmih zvečer.

Da bi podjetje še laže ustrezalo svojemu namenu, je v načrtu gradnja nove centralne pekarne s kapaciteto 25 do 30 tisoč kg dnevne peke. Po urbanističnem načrtu bi naj bila urejena v bivšem Mestnem mlinu. Šele tedaj bo naše pekarstvo urejeno tako, da bo zadovoljevalo vsakdanje potrebe in množeče se število prebivalstva mesta Celja in bližnje okolice. Podjetje je aktivno in vsako leto kljub naštetim težavam prekorači svoj plan proizvodnje.

Mestne pekarne
CELJE
Uprava — STANETOVA 1
Telefon 26-20

Mlinsko podjetje v Celju

nad 40 ton žita na dan

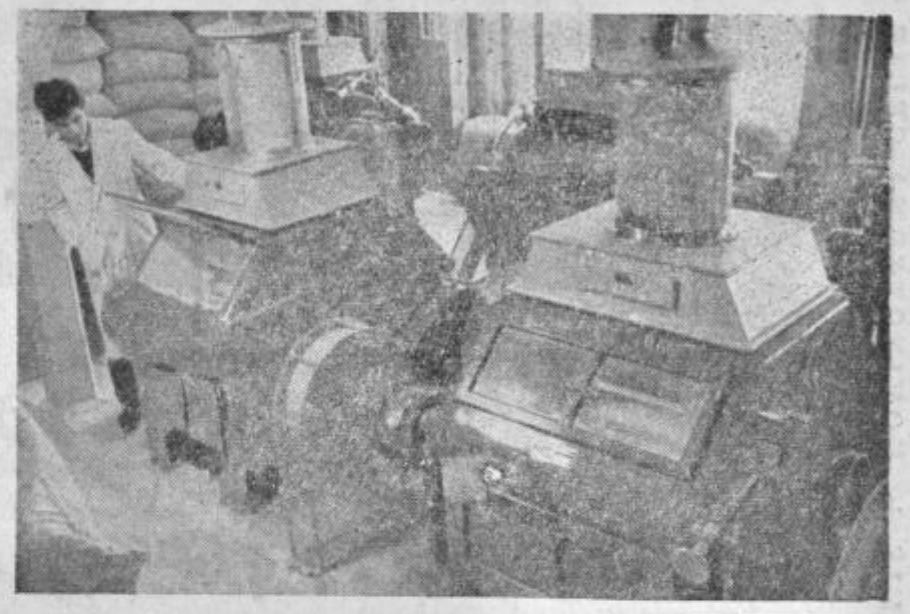

Novi stroji v mlinskem obratu v Medlogu

MLINSKO PODJETJE v Celju, ki ima svoje poslovne prostore na Titovem trgu, je eno izmed najpomembnejših v industriji celjskega bazena. Njegovih šest obratov oskrbuje z mlevskimi izdelki razen celjskega tudi del trboveljskega okraja.

Največji in po nedavni rekonstrukciji je mlinski obrat v **Medlogu** pri Celju. Iz lastnih sredstev izvršena obnova je spremenila ta obrat v avtomatski mlin z najmodernejšim laboratorijem v Sloveniji. Njegova zmogljivost se je znatno povečala, saj lahko zmelje do 22.000 kg žita na dan.

Iz starega mlina v **Vrbju** pri Žalcu so napravili polavtomatski mlin z dnevno kapaciteto 10.000 kg. Tudi ta obrat so opremili s sodobnimi mlevskimi in čistilnimi napravami.

Iz stare čistilnice so z novo opremo prenovili tudi obrat v **Slov. Konjicah** za nadaljnjih 10 ton dnevne kapacitete. Po tri in pol tone dnevne porabe žita zmorejo obrati **v Šenpetru ob Savinji, v Zagorju** in **Sevnici.** Tu je predvidena gradnja novega obrata z zmogljivostjo 14 ton žita na dan.

Ker smo že pri načrtih za bližnjo bodočnost, je treba omeniti, da vsi obrati ne zadovoljujejo dnevne potrošnje mlevskih izdelkov. Zato predvidevajo gradnjo novega pnevmatskega mlina v Celju z zmogljivostjo 50 ton dnevne porabe žita. Kajti že sedaj se zalagajo trgovska podjetja in pekarne z dodatnimi pošiljkami moke iz Vojvodine. Naši mlini meljejo pšenico v enotno moko standardnega tipa 1100 in belo (ostro in polostro) moko tipa 400. Zdrob meljejo po vsakokratni potrebi in naročilu. Koruzo meljeta obrata v Šentpetru in Zagorju.

MLINSKO PODJETJE v Celju zaposluje v navedenih obratih 65 oseb. Njegov delavski svet in uprava si neprestano prizadevata za izboljšanje kvalitete mlevskih izdelkov, kar bo uspelo popolnoma le z modernizacijo obratov. Proti lanski se je letošnja proizvodnja povečala za 10 %.

Vsi obrati razen v Sevnici so opremljeni z novimi sanitarnimi napravami. S tem je ustreženo ne samo higienskim predpisom, temveč tudi boljšim zdravstvenim pogojem delovnega kolektiva.

Zmanjšanje režijskih stroškov dosega Mlinsko podjetje z modernejšo opremo svojih obratov, toda le do neke meje. Občutne stroške povzroča prevoz žita in mlevskih izdelkov, ker so vsi obrati bili nekoč zgrajeni izven železniškega omrežja in so danes brez industrijskih tirov.

Mlinsko podjetje opravlja težko in odgovorno nalogo, saj je od njegovega prizadevanja odvisna redna in dobra preskrba z moko in drugimi mlevskimi izdelki.

Mlinsko podjetje
CELJE
Telefon:
Uprava, Titov trg 3, 23-34
Obrat Medlog 24-32

Celjska mestna klavnica dela v težkih pogojih

Ker je meso važna sestavina človeške prehrane, bi morala biti vsa družba zainteresirana, v kakšnih pogojih delajo osrednje klavnice. V Celju že dolgo govorimo o gradnji nove, moderne klavnice, vendar se to vprašanje, ki postaja iz dneva v dan bolj problematično, spričo drugih, prav tako nujnih potreb odriva v ozadje. Da pa je v našem mestu preskrba z mesom kljub vsemu le zadovoljiva, se imamo zahvaliti iznajdljivemu in požrtvovalnemu kolektivu Mestne klavnice, ki neutrudno in nenehno išče novih poti, da stara, že zdavnaj dotrajana klavnica v redu posluje.

Celjska mestna klavnica obstoja že od leta 1890. Življenjska doba takega objekta pa se navadno računa na 30 let. Sicer je bila leta 1930 v manjšem obsegu obnovljena, takrat urejene hladilne naprave pa so danes že močno iztrošene. Kanalizacija, ki je v takem objektu najvažnejša, je tu zelo pomanjkljiva. Prav tako sta dotrajani vodovodna in parovodna instalacija. Hladilni kompresor, ki je bil leta 1952 generalno obnovljen, sicer danes dobro dela, vendar ne zadostuje več za razhlajanje vseh količin mesa glede na potrebe našega mesta. Ta kompresor je bil montiran leta 1929 in mu je življenjska doba tudi že potekla. Obstoja nevarnost, da danes ali jutri odpove — in če bi se to zgodilo sredi leta, v najhujši vročini, bi bila nemalo ogrožena preskrba mesta z mesom. Zato bi bilo nujno nabaviti še en kompresor kot rezervo, saj imajo to vse druge osrednje mestne klavnice.

Celjska mestna klavnica je v zadnjih dveh letih, ko se je osamosvojila in začela poslovati kot komunalna sanitarna ustanova, mnogo storila za izboljšanje delovnih pogojev in higiene sploh. Res je, da danes Celjane še moti nesodobni pa tudi nehigienični način prevoza mesa (to pomanjkljivost, žal, še niso uspeli odpraviti), vendar če si ogledate prostore v klavnici, kjer koljejo, razsekujejo in hranijo meso, se lahko samo čudite redu in snagi in vam lahko dobro tekne.

Kolektiv je v zadnjih dveh letih investiral ogromno lastnih sredstev v svojo ustanovo. Uredili so upravne

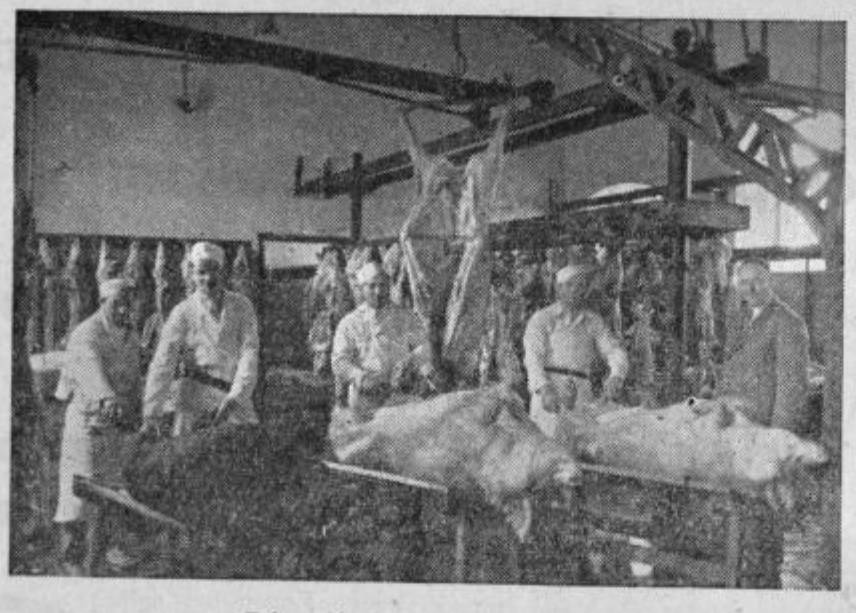

Pripravljanje mesa za prodajo

prostore, nabavili poltovorni avto za prevoz ledu in mesa, klavniške prostore in ostale naprave so temeljito prečistili, nabavili potrebno orodje za popravila, obnovili električno instalacijo in še nekaj manjših del.

Največji uspeh v letu 1956 pa je brez dvoma nabava nujno potrebnega parnega kotla in popravilo starega.

Že zgoraj smo omenili, kolikšno pozornost je ta sanitarna ustanova predvsem zadnje čase posvečala higieni. Zato pa je bilo zanje predvsem boleče to, da vse do danes niso imeli primernih garderobnih prostorov in kopalnic, kjer bi se delavci po končanem delu lahko umili. Toliko nujnih potreb je bilo v letu 1956, toda kolektiv je slednjo smatral za najnujnejšo in neodložljivo. Kar v bližini upravnega prostora so se odločili za prostor, začeli v poletju z adaptacijo in te dni že zaključili dela na modernih sanitarnih napravah. Tako lahko k vrsti uspehov, ki so jih dosegli v letu 1956, prištejemo tudi tega.

Kako so le zmogli kljub najnižjim tarifam klavniških pristojbin (drugi okraji imajo pri zakolu tarifo 6 din od kilograma mesa, Celje pa le 4,20 din) kriti vse stroške vzdrževanja in obnovo zastarelih naprav ter prostorov? Ne, klavniških pristojbin ne bomo zvišali, so dejali, raje bomo proizvajali več ledu (danes zalagajo z ledom vse gostilniške in slaščičarske obrate v Celju in okolici, delno pa tudi industrijo). Dosegli so tudi večji promet v posebni mesnici na Tomšičevem trgu (drugovrstno meso), večji promet pa tudi pri zbiranju odpadkov.

Še besedo o tem drugovrstnem mesu. Pravzaprav za to mesnico na Tomšičevem trgu ni potrebno delati reklame, ker znajno nižje cene mesa privabljajo mnogoštevilne potrošnike, da mesa večkrat celo zmanjka. Ker pa nizke cene v kupcih včasih zbude morda le nezaupanje v kvaliteto (prisilni zakol), bi omenili le to, da niti komad tega mesa ne gre iz klavnice brez stroge veterinarske kontrole.

S kvalitetnimi izdelki si je podjetje „Cementnine" pridobilo širok krog stalnih odjemalcev

Od leta 1951 obstoja v Celju državno gospodarsko podjetje »Cementnine«, katero ima v svojem sklopu kamnoseški, cementarski in pečarski obrat. V začetku je imelo podjetje velike težave — pomanjkanje kvalificiranega kadra, neprimerne delavnice in izrabljeni stroji. Stanje, ki je bilo zelo kritično, se je po zaslugi zavednih članov DS in UO kmalu izboljšalo. Izdelki »Cementnine« so postopoma pridobivali na kvaliteti, s čimer si je podjetje pridobilo velik krog odjemalcev v domačem okraju, kakor tudi v drugih mestih republike.

Podjetje izdeluje različen gradbeni material: betonske cevi vseh profilov, stopnice iz naravnega in umetnega kamna, teraco tlake raznih oblik, stenske obloge iz naravnega in umetnega kamna ter lončene peči vseh dimenzij. Po omenjenih izdelkih je veliko povpraševanje tudi v drugih republikah, vendar kljub zvišani kapaciteti, katera se je tekom zadnjih 5 let dvignila za 4 do 5 krat, ne morejo prevzeti teh naročil, ker je celotni razpoložljivi kader delavcev prezaposlen po gradbiščih v naši republiki.

Podjetje »Cementnine« je bilo v preteklj zimi zelo prizadeto zaradi hudega mraza ter pomanjkanja električne energije, vendar je s pridnostjo in prizadevnostjo delavcev in vodilnega kadra nadoknadilo zaostanek v proizvodnji in se v celoti saniralo. Postavljen plan je že v začetku leta povzročal podjetju skrbi, saj je vse kazalo, da ne bo mogel biti izpolnjen. Na zasedanjih DS in UO se je o tem vprašanju mnogo razpravljalo — kako in na kakšen način bi to zamuda nadoknadila. Sklep DS je bil, da je treba v delo vložiti vse sile, izvršiti reorganizacijo, popraviti norme, v kolikor niso realne, zvišati disciplino ter vzporedno s tem dvigniti tudi kvaliteto izdelkov. Ta sklep, četudi je pri posameznikih naletel na nerazumevanje, je bil izveden, kar se je pokazalo na finančnem rezultatu ob koncu zadnjega tromesečja.

Problem, ki še vedno dela preglavice, je v glavnem pomanjkanje večjega števila kvalificiranih teracerjev, saj je ta obrt pri nas še zelo mlada. Zato pa posvečajo temu vprašanju posebno pozornost.

Kolektiv se hoče še nadalje truditi za boljšo kakovost svojih izdelkov, saj za to obstojajo vsi potrebni pogoji.

Projektivni atelje - Celje

MARIBORSKA CESTA 71
Telefon 24-85

izvršuje načrte za visoke, nizke in industrijske gradnje — Interjer — individualne stanovanjske hiše, gospodarske objekte, pomoč pri sestavi investicijskih programov.

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM K NOVEMU LETU IN JIM ŽELI MNOGO USPEHOV V LETU 1957

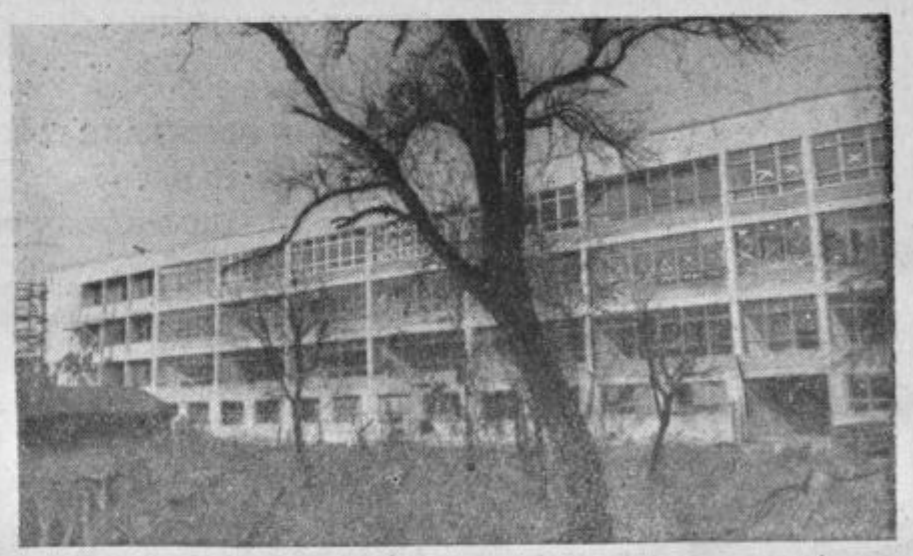

Nova gimnazija v Šentvidu pri Ljubljani — obloga celotne stavbe s kulir ploščami in klinker opeko. Celotna kamnoseška in cementninarska dela je izvršilo podjetje »Cementnine« Celje

KMETIJSKA PRILOGA

novoletne številke Celjskega tednika

Preko organov družbenega in delavskega upravljanja v kmetijstvu in zadružništvu je Svet skušal krepiti vlogo:

a) socialističnih kmetijskih gospodarstev, ki naj bi s sodobnimi metodami v gospodarjenju predstavljali vzorne obrate v kmetijstvu za privatni sektor;

b) kmetijskih zadružnih organizacij kot edine možne oblike za načrtno vključevanje privatnih proizvajalcev v zadružno gospodarjenje po sodobnih socialističnih načelih;

c) kmetijskih znanstvenih strokovnih ustanov, kot je Hmeljarski inštitut v Žalcu in Veterinarski zavod v Celju, ki naj na področju strokovnega usposabljanja kmetijskih in veterinarskih kadrov ter na področju raziskovalne in pospeševalne službe čimveč doprineseta k izboljšanju kmetijske proizvodnje;

d) pri svojem delu se je svet oslanjal na postavke 10-letnega perspektivnega načrta razvoja kmetijstva v celjskem okraju;

Predsednik tov. Franc Lubej

e) svet je nakazoval obče smernice za vlaganje investicijskih sredstev v kmetijstvo in zadružništvo;

f) ker predstavlja blagovni promet s kmetijskimi prehrambenimi proizvodi težak problem, je tudi tu svet dajal smernice glede predelovalnih obratov, skladišč, prometnih sredstev itd.;

g) svet je nakazoval pot zadružnim organizacijam, da bi lahko ob novo ustvarjenih pogojih preko povečane kmetijske proizvodnje, prometa in predelave kmetijskih pridelkov ustvarili odločen preokret v izmenjavi socialno-ekonomske strukture vasi v smeri razvoja socializma na vasi.

Svet za kmetijstvo in kmetijsko zadružništvo je imel doslej 7 sej. Kot novoustanovljen svet OLO je v skladu z obstoječimi predpisi najprej obravnaval pristojnost, delo in naloge sveta. Glede na zakonite predpise je svet predvsem obravnaval zadeve, ki izhajajo iz:

1. Splošnega zakona o lovu.
2. Splošnega zakona o ribolovu.
3. Temeljnega zakona o varstvu živine pred živalskimi kužnimi boleznimi.
4. O veterinarski poročevalski službi glede živalskih bolezni in varstvenih ukrepov v živinoreji.
5. Temeljnega zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci.
6. Pravilnika o kontroli nad veterinarskimi cepivi.
7. Pravilnika o živalskih potnih listih.
8. Odlokov, ki jih je za področje kmetijstva sprejel Okrajni ljudski odbor Celje ter o vseh drugih zadevah, ki spadajo v področje dela tega sveta, kot so: obravnavanja stanja na državnih posestvih, kakor tudi zadružnih, sistem plačevanja dela in proizvodnih planov, problematika živinorejske službe, osemenjevalne postaje, problematika Veterinarskega zavoda in Hmeljarskega inštituta, pavšalna skočnina, pašništvo, semenarstvo, zaščitna služba itd.

Svet je organiziral okrajno konferenco vseh kmetijskih in veterinarskih strokovnjakov, na kateri je bila obravnavana organizacija kmetijske pospeševalne službe ter so bili sprejeti konkretni zaključki, katerih glavno načelo je, da se vsa pospeševalna in strokovna služba za privatni sektor sprovaja preko zadružnih organizacij. Svet je predlagal svetom za kmetijstvo pri občinskih ljudskih odborih, da pritegnejo k delu za pospeševanje kmetijstva vse kmetijske in veterinarske strokovnjake, ne glede na to, kje oni delajo oziroma kje so zaposleni. Nekateri občinski ljudski odbori so tako službo že organizirali. Nadalje je svet razpravljal o proračunu za kmetijstvo in dajal ljudskemu odboru konkretne predloge za uporabo proračunskih sredstev v okviru odobrenih kvot. Svet je razpravljal o določeni razmejitvi pašniških in gozdnih površin na področju OLO Celje in v ta namen formiral posebno strokovno komisijo. Svet je dajal smernice za uporabo sklada za pospeševanje kmetijstva, kakor tudi investicijskega sklada za kmetijstvo in veterinarskega sklada OLO Celje. Sklad za pospeševanje kmetijstva pri OLO Celje je znašal za leto 1956 30,000.000 dinarjev, veterinarski sklad po predračunih pa 8,800.000 dinarjev, investicijski sklad za kmetijstvo pa okrog 50,000.000 dinarjev.

Svet je razpravljal tudi o predlogu, ki ga je podala Okrajna zadružna zveza za formiranje zadružnih poslovnih zvez. Predlog Okrajne zadružne zveze je svet osvojil ter predlagal Okrajnemu ljudskemu odboru, da izda v smislu določil Uredbe o spremembi Uredbe o kmetijskih zadrugah privoljenje za ustanovitev naslednjih zadružnih poslovnih zvez:

a) Gospodarske poslovne zveze v Celju in

b) Kmetijsko-proizvajalne poslovne zveze v Žalcu, Šmarju pri Jelšah in Mozirju.

Navedli smo le nekatere bistvene naloge, ki jih je reševal svet kot organ družbenega upravljanja na področju kmetijstva in zadružništva. V praksi se je pokazalo, da je področje dela sveta izredno široko in pestro in da ne bi bilo mogoče ob dosedanji organizaciji zadružništva in sedanji situaciji prenesti vse naloge na zadružne organizacije

ZA NAPREDEK KMETIJSTVA V CELJSKEM OKRAJU

POROČILO PREDSEDNIKA SVETA ZA KMETIJSTVO IN KMETIJSKO ZADRUŽNIŠTVO TOV. FRANCA LUBEJA

Poročilo samo ne zajema daljšega obdobja nazaj. Namen poročila je, prikazati dejansko stanje v organizaciji in proizvodnji v kmetijstvu ter ukrepe za izboljšanje s prikazom objektivnih možnosti za dosego tega cilja.

Živinoreja je obdelana skopo — dali smo močnejši poudarek krmni bazi, ker smatramo, da je to najvažnejše vprašanje, ki ga bomo morali zaradi zboljšanja živinoreje v prihodnosti hitreje reševati. Tu so mišljene tudi regulacije, male melioracije itd.

Želja sveta za kmetijstvo in zadružništvo je, da se s poročilom in nalogami, ki slede iz njega samega, seznanijo vse družbene organizacije, občinski ljudski odbori, zadružne organizacije in vsi kmetijski proizvajalci, da bi lahko v prihodnosti dosegli v kmetijstvu večje uspehe. Poročilo naj bi bilo napotek h konkretnim in praktičnim akcijam na terenu.

Namen poročila, ki ga daje Svet za kmetijstvo in kmetijsko zadružništvo je, prikazati Okrajnemu ljudskemu odboru delo sveta v preteklem obdobju. S samim poročilom pa smo hoteli podrobneje prikazati tudi problematiko v kmetijstvu in kmetijskem zadružništvu ter na tej osnovi predlagati OLO, da osvoji smernice za bodoče delo v kmetijstvu in zadružništvu. To področje našega gospodarstva je najmanj sistematično obdelano, ker predstavlja kmetijstvo relativno zelo zaostalo panogo in je podvrženo najrazličnejšim objektivnim in subjektivnim težavam.

Že v začetku moramo poudariti dejstvo, da je v naših pogojih drobnolastniške proizvodnje vsaka akcija za krepitev socialističnih odnosov silno težka, da je vpliv stihije na napredne in socialistične akcije izredno močan in da je v takih pogojih reševanje nalog v kmetijstvu in zadružništvu toliko težje. Prav tega dejstva se je Svet za kmetijstvo in kmetijsko zadružništvo pri OLO Celje od vsega začetka dobro zavedal.

Delo strokovnih organov in inšpekcij

Najvažnejša kmetijska strokovna institucija na področju našega okraja je nedvomno HMELJARSKI INŠTITUT. Ustanovljen je bil v letu 1952 na pobudo hmeljarjev in živih potreb hmeljarstva, ki je gospodarsko najpomembnejša panoga kmetijstva v našem okraju.

Kako važno vlogo je odigral inštitut v hmeljarski proizvodnji se vidi že iz samih številk, če pogledamo hektarske pridelke hmelja po vojni. Prvih 5 let smo dosegali 550—824 kg suhega hmelja na hektar. Po letu 1952 je hektarski pridelek hmelja presegel evropsko povprečje; leta 1953 smo pridelali 1.168 kg, leta 1954 1.206 kg in leta 1955 1.213 kg suhega hmelja na hektar. Računamo, da bo letošnji pridelek znašal 1.220 kg suhega hmelja na hektar. Te številke dokazujejo, da se je proizvodnja dvignila za preko 200 odstotkov napram prvim povojnim letom. Tudi kvaliteta hmelja se je znatno izboljšala, saj imamo letos hmelja I. in II. razreda 92 odstotkov, kar je v znatni meri zasluga inštituta zaradi dobro organizirane zaščitne službe.

Prvotne naloge inštituta so se vse bolj in bolj razširjevale na ostale panoge kmetijstva. Tako je inštitut začel raziskovati tudi vprašanje poljedelstva, zlasti kakovost obdelovalne zemlje, vršil je analize zemlje in dajal nasvete za gnojenje. Svoje delo je izvrševal preko štirih oddelkov, in sicer: za hmeljarstvo, agroekologijo in poljedelstvo, za zaščito rastlin in za agrokemijo. Za poskuse v hmeljarstvu je imel na razpolago 6 ha lastnih zemljišč.

Inštitut je pravno osnovala Okrajna zadružna zveza v Celju in je do letošnjega leta (poletja) posloval kot njen obrat. Ob priliki organizacijskih sprememb v zadružni organizaciji v letošnjem letu pa je Okrajna zadružna zveza prenesla inštitut na Kmetijsko proizvajalno poslovno zvezo v Žalcu.

Z reorganizacijo kmetijske pospeševalne službe pri Okrajni zadružni zvezi pa je inštitut prevzel obsežne nove naloge in se reorganiziral v finančno samostojen zavod. Inštitut opravlja danes naloge znanstveno-raziskovalnega značaja za hmeljarstvo in naloge kmetijske postaje za vse ostale kmetijske panoge v okraju. Naloge pospeševalne službe, ki so jih do sedaj opravljali strokovnjaki pri OZZ, je prevzel inštitut.

Na kratko bi njegove naloge nakazali v naslednjem:

1. Znanstveno raziskovanje problematike v hmeljarstvu.

2. Preverjanje izsledkov znanosti v kmetijstvu v ekoloških pogojih okraja Celje s ciljem, da se ugotovijo proizvodne zmogljivosti kmetijstva v okraju in ukrepi, s katerimi bi se te zmogljivosti najracionalneje izrabile.

3. Usmerjanje kmetijske proizvodnje v okraju in sodelovanje pri pospeševanju kmetijstva na sploh.

Naloga inštituta ni le raziskati problem, ampak tudi vpeljati ugotovljeno rešitev v proizvodni proces, da se učinek raziskovanja pokaže v povečanju proizvodnje. Zaradi tega je nujno, da bo inštitut tesno povezan s kmetijskimi zadrugami in socialističnimi kmetijskimi gospodarstvi. Razumljivo je, da se je zaradi obširnosti dela moral inštitut reorganizirati in kadrovsko okrepiti. Poleg že naštetih štirih oddelkov so ustanovljeni še štirje odseki: za živinorejo, za sadjarstvo in vinogradništvo, za kmetijsko strojništvo in za kmetijsko ekonomiko. Po sistematizaciji je predvideno, da bo inštitut zaposloval 12 kmetijskih in 2 kemijska inženirja ter 9 kmetijskih in 2 kemijska tehnika. Problem pa je pomanjkanje delovnih prostorov in stanovanj Vzdrževanje inštituta so do sedaj financirale kmetijske zadruge hmeljarskega področja, od njih pa ga je nasledila Kmetijsko proizvajalna poslovna zveza v Žalcu. Z ozirom na nove naloge inštituta izven hmeljarstva in na področju vsega okraja, je nujno, da del potrebnih sredstev za vzdrževanje inštituta prevzame Okrajni ljudski odbor. Del sredstev okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva bo v bodoče treba vsako leto nameniti za inštitut. Poudariti je treba, da je nujno potrebno v prihodnjem letu dokončno zgraditi in opremiti inštitut ter ga izpopolniti s potrebnimi strokovnjaki. Brez dvoma bo tako organiziran inštitut sposoben reševati probleme strokovnega pospeševanja kmetijstva v okraju in povečanja kmetijske proizvodnje. Morda ima za sedanje naloge inštitut nepravilen naslov. Dejansko vrši za hmeljarstvo vse strokovne posle, od znanstvene raziskave pa vse do strokovne operative preko kmetijskih zadrug in v sodelovanju s Kmetijsko proizvajalno zvezo v Žalcu. Za hmeljarstvo je torej naslov inštituta upravičen. Za ostale panoge pa, ker preverja zadane naloge in usmerja že znanstvena in ugotovljena dognanja Kmetizskega inštituta Slovenije in jih operativno izvaja, pa bi bil bolj upravičen naslov Kmetijska postaja.

VETERINARSKI ZAVOD izpolnjuje svoje naloge v treh operativnih oddelkih: Epizootiološkem oddelku, bolnišnici in osemenjevalnem centru.

Epizootiološki oddelek je organ okrajne epizootiološke službe. Odkriva, preprečuje in zatira vse kužne bolezni, ki se po zakonu zatirajo, in ostale kužne bolezni. Bavi se s problemi parazitarnih in vzrejnih obolenj. V zaščiti človeškega zdravja pregleduje serijsko živila živalskega izvora.

Bolnišnica ima urejeno klinično, ambulantno in terensko službo. V njenem sklopu je klinični laboratorij za preiskavo krvi, urina in blata ter ortopedska kovačnica. Strokovnjaki zavoda opravljajo vse težje kurativne posege, ki jih področni veterinarji ne morejo sami izvršiti — klinično, v bolnišnici in na terenu. Ambulantno in v bližnji okolici izvršujejo tudi ostalo kurativo. Ker je dobro opremljena, se pri svojem delu poslužuje najsodobnejših metod.

Osemenjevalni center krepi živalsko proizvodnjo z osemenjevanjem, ki se je razširilo skoraj po vseh občinah v okraju. Na 45 osemenjevalnih postajah je bilo letos do 1. 10. 1956 osemenjenih 7.959 živali ali 2.051 živali več kot lansko leto v tem razdobju, odnosno skoro ena tretjina krav in telic na področju okraja, kar predstavlja zelo velik napredek. Iz sredstev okrajnega kmetijskega sklada so bili nabavljeni 4 novi semenjaki, tako, da znaša skupno število bikov-semenjakov v osemenjevalnem centru 15, od tega 3 pomurci, 3 simentalci in 9 sivorjavcev. Zavod osemenjuje sam v občinah: Celje, Žalec, Šentjur, medtem ko pošilja v ostale (kraje) občine seme. Osemenjevalna mreža je razširjena do sedaj v vseh občinah razen Planini, Kozjem in Šmarju pri Jelšah. Osemenjevalni center oskrbuje še delno Maribor in Trbovlje.

Osemenjevanje krav uspešno preprečuje spolne, kužne bolezni in jalovost. Zavodu je uspelo z množičnimi pregledi vseh plemenic, s stalno zdravstveno kontrolo vseh plemenjakov in z osemenjevanjem odpraviti jalovost in jo zmanjšati na normalni odstotek.

Z nastavitvijo terenskih veterinarjev po občinah prevzemajo le-ti kurativno službo na svojih področjih. Bolnišnica bo odslej izvrševala le težje kurativne posege klinično v bolnišnici in na terenu. Strokovnjaki zavoda se bodo na ta način lažje posvetili problemom invazijskih bolezni, kužni malokrvnosti kopitarjev, tuberkulozi in drugim vzrejnim boleznim, ki močno zavirajo produktivnost naše živine. Osemenjevalni center bo v bodoče le produciral seme, medtem ko bodo občine same osemenjevale po svojih osemenjevalcih. Za kontrolo semena si zavod obdrži osemenjevanje v občini Celje.

Ker ima osemenjevalni center medokrajni karakter, ker izgublja čisto veterinarsko-zdravstveni pomen in ker dobiva vedno bolj živinorejsko vsebino, se bo v prihodnjem letu izločil iz veterinarskega zavoda kot samostojni zavod.

V letošnjem letu je bil zavod dograjen. Dostavljen je provizorij za osemenjevalni center, dograjena sta dva posebna hleva za bike-semenjake in adaptirani prostori za epizootiološki oddelek.

KMETIJSKA STROKOVNA POSPEŠEVALNA SLUŽBA za privatni sektor je bila doslej razen hmeljarstva koncentrirana pri Okrajni zadružni zvezi. Že omenjeno reorganizacijo in z dopolnitvijo sedanje zadružne organizacije z zadružnimi poslovnimi zvezami, pa se ta služba prenaša delno na inštitut za hmeljarstvo, za operativno izvrševanje pa v vse večji meri na zadružne poslovne zveze in kmetijske zadruge. Okrajna zadružna zveza je do nedavnega zaposlovala 11 kmetijskih strokovnjakov. Razumljivo je, da kmetijski strokovnjaki pri Okrajni zadružni zvezi niso mogli uspešno izvajati službe zaradi preobširnosti terena in zaradi zelo pestre problematike v privatnem sektorju kmetijstva. Kot družbeno usmerjevalni organi za pospeševanje kmetijstva obstajajo pri Okrajni zadružni zvezi pospeševalni odbori, sestavljeni iz strokovnjakov in proizvajalcev-praktikov. Po smernicah teh organov so praktične operativne posle preko kmetijskih zadrug izvajali strokovnjaki, nameščenci pri OZZ. Njihovo strokovno delo ni moglo biti dovolj konkretno in za vsakega kmetijskega proizvajalca dosegljivo ter se je največkrat lahko reduciralo na dajanje splošnih strokovnih smernic preko predavanj, tečajev, filmskih predstav itd. Z dopolnitvijo zadružne organizacije z zadružnimi poslovnimi zvezami bi se konkretne operativne naloge, ki jih bodo v sodelovanju z inštutom nakazovali odbori za pospeševanje kmetijstva pri OZZ, prenesle na zadružne poslovne zveze in kmetijske zadruge. Razumljiveje rečeno: Inštitut za hmeljarstvo bo nakazal neko konkretno nalogo, na primer katere ukrepe je treba podvzeti za povečanje krmske baze, jih preizkusil v različnih okoliših okraja in nato preko strokovnjakov v operativi (KZ, poslovne zveze, državna posestva) organiziral njihovo uvajanje v prakso, pod pogojem, da so dani tudi ekonomski pogoji. Pristojni odbor, to je odbor za živinorejo pri Okrajni zadružni zvezi, bo moral mobilizirati preko poslovnih zvez in kmetijskih zadrug vse proizvajalce k organiziranj akciji za povečanje krmske osnove. Strokovni kader kmetijsko-proizvajalnih poslovnih zvez in kmetijskih zadrug pa bo moral to nalogo v strokovnem pogledu izvršiti. Zato je okrajna zadružna zveza večino strokovnega kadra premestila na kmetijske proizvajalne poslovne zveze, prav tako pa stremi za tem, da bi vsaka kmetijska zadruga dobila za svoje potrebe stalnega kmetijskega strokovnjaka. Zadružne poslovne zveze naj bi za operativno sprovajanje strokovnih nalog v kmetijstvu na terenu — dokler KZ nimajo zadosti lastnih kmetijskih strokovnjakov — mobilizirale vse tam delujoče kmetijske strokovnjake, ne glede na to, kje so oni zaposleni. Tako bi lahko ob sodelovanju Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov ter veterinarjev vsi kmetijski strokovnjaki pomagali izvajati strokovne naloge preko strokovnih odborov pri zadrugah. Nadaljnji razvoj kmetijske pospeševalne službe v operativi ne sme biti usmerjen v koncentracijo kmetijskih strokovnjakov pri poslovnih zvezah, ampak je treba težiti za tem, da zaposli vsaka zadruga kmetijskega inženirja ali tehnika. Isto velja tudi za socialistična kmetijska gospodarstva.

Delo kmet. in veterinarske inšpekcije OLO

KMETIJSKA INŠPEKCIJA pri Okrajnem ljudskem odboru nadzoruje izvajanje zveznih, republiških in okrajnih predpisov, ki so razvidni iz zveznega in republiškega zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov. To so v glavnem Zakon o zaščiti rastlin, Zakon o prometu s semensko robo, Zakon o zapuščenih zemljiščih, Uredbe o nadzorstvu nad umetnimi gnojili, Predpisi o ocenjevanju živine itd. Okrajna kmetijska inšpekcija ne deluje samo kot inšpekcijski organ, temveč tudi istočasno kot svetovalni, za nekatere naloge pa celo kot operativni organ. Spričo vse večjih pojavov bolezni in škodljivcev, ki bistveno vplivajo vsako leto na kakovost in količino kmetijske proizvodnje, je kmetijska inšpekcija službi zatiranja škodljivcev in bolezni, predvsem ameriškega kaparja in koloradskega hrošča, posvetila posebno pozornost. Ameriški kapar pa se je pred leti v našem okraju zelo močno razširil, da je pričel resno ogrožati nadaljnji obstoj sadjarstva. Kmetijska inšpekcija je postavila na ostrino zatiranja tega škodljivca z namenom, da se reši sadjarstvo nadaljnjega propadanja. Uspeh dela ni izostal. Množično odmiranje okuženih sadnih dreves se je ustavilo, okužbe pa so pričele padati. Da bi se ti uspehi pri zatiranju ameriškega kaparja ne porušili, je kmetijska inšpekcija poostrila karantensko službo pri prevozu in izvozu sadja. Vse pošiljke sadja, korenčnic, gomoljnic in sadik kmetijska inšpekcija pred prevozom pregleda ter daje dovoljenje za promet le s posebnim zdravstvenim potrdilom. Okužene pošiljke se v celoti pošljejo v clanizacijo ali pa se prepove vsak prevoz. Kmetijska inšpekcija je vršila tudi kontrolo zatiranja koloradskega hrošča, krompirjeve plesni, škrlupa, monilije itd.

Z uvedbo poročevalske službe je uspela kmetijska inšpekcija preprečiti okužbe novih karantenskih škodljivcev in bolezni, kot so: gobar, murvin prelec, krompirjev rak itd. Na podlagi poročil so vse okužbe zatrte in preprečeno nadaljnje širjenje. Zaščita rastlin si je tako utrla pot v naše kmetijstvo, kar dokazuje tudi vse večja poraba zaščitnih sredstev po hektarskih površinah.

V vzgojo semenskega blaga vlaga družba precejšnja sredstva z namenom, da se kvaliteta in hektarski pridelki izboljšajo. Zaradi neodgovornega dela ljudi, ki se bavijo z manipulacijo semen, se često dogaja, da se semena sort pomešajo in s tem izgubijo svoje vrednost. Ni tudi redek primer, da se

prodaja seme kot semensko blago po visokih cenah, ne ustreza pa predpisani kvaliteti. V takšnih primerih se zaupanje v semensko službo izgublja. Primer neodgovornosti so tudi sadne drevesnice, ki so ponekod okužene po ameriškem kaparju in se okužena drevesca kljub temu prodajajo.

Poseben primer je zemlja splošnega ljudskega premoženja. V mnogih primerih upravljajo zemljo splošnega ljudskega premoženja bivši lastniki, ki ne plačujejo za to nobenih dajatev, ali pa so zemljišča neobdelana in predstavljajo razen izgube na proizvodnji še zarodišče plevela in škodljivcev.

Delo kmetijske inšpekcije je kratkotrajno, vendar so uspehi na terenu že vidni. Bili pa bi še večji, če bi tudi vsi občinski ljudski odbori pri teh akcijah pomagali.

VETERINARSKA SLUŽBA. Po zakonu o pristojnosti okrajnih in občinskih ljudskih odborov je vsa živinorejska služba prešla v pristojnost občinskih ljudskih odborov. V pristojnosti okrajnega ljudskega odbora je ostala samo še dejavnost inšpekcijskega značaja nad delom občinskih in terenskih veterinarjev. Število veterinarskega kadra na območju celjskega okraja je zadovoljivo. Skupno je 24 veterinarjev, 4 veterinarski tehniki-osemenjevalci, 4 veterinarski bolničarji, 2 laboranta in 7 konjačev. Občinski ljudski odbor Planina pri Sevnici še nima svojega občinskega veterinarja. Potreben bi bil še en veterinar v Podčetrtku in še eden pri Občinskem ljudskem odboru Šentjur, kjer sedanji veterinar z ozirom na številčno stanje živine in bolj intenzivno živinorejo ne zadostuje. Dejavnost veterinarja bi bila podvojena, če bi imeli ti motorna prevozna sredstva. Še vedno je 7 veterinarjev, ki svojo naporno službo opravljajo peš in s kolesom.

V organizacijskem pogledu je treba omeniti dve novi veterinarski postaji, kot finančno samostojna zavoda, v Slovenskih Konjicah in v Vojniku, ki sta jih ustanovila Občinski ljudski odbor v Slov. Konjicah in Občinski ljudski odbor v Vojniku in ki predstavljata bistveno reorganizacijo službe v smislu njene socializacije organskih bolezni (kurativa) vezano na kmetijsko zadrugo in hkrati tudi začasno urejen delovni odnos tako, da veterinarji ne nastopajo več kot zasebniki v smislu privatne prakse.

Pri preprečevanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni je treba predvsem omeniti vedno več primerov kužne malokrvnosti konj, posebno na območju občine Žalec in Celje, ki jo je z ozirom na neodpravljivost težko zatirati. Proti njej se borimo z obveznim klanjem in plačanjem odškodnine prizadetim lastnikom in z veterinarsko-varstvenimi merami, ki se pa niso pokazale dovolj učinkovite zaradi samostojnosti nastopanja oziroma razširjevanja bolezni. Letos je zbolelo in bilo zaklanih 19 konj. Delno je izvor bolezni iskati pri nakupljenih konjih iz sosednje republike Hrvatske.

Pri ostalih kužnih boleznih je treba omeniti, da je svinjska in kokošja kuga praktično zatrta, šumeči in vranični prisad pa se pojavlja v posameznih primerih. Preprečujemo in zatiramo jih s krožnim zaščitnim cepljenjem brezplačno za lastnike živali. Svinjska rdečica se pojavlja v majhnem odstotku pri svinjah, ki jih rejci ne dajo zaščitno cepiti. Letos je bilo cepljenih 85 odstotkov vseh prašičev.

Proti goveji tuberkulozi se borimo letos ponovno z razpoznavnim cepljenjem vseh nad 4 mesece starih govedi. Letošnji rezultati kažejo, da je odstotek tuberkuloze v primerjavi s prvim cepljenjem padel od 3 na 1,8 odstotka. Menimo, da bo goveja tuberkuloza v bližnjih letih znižana na minimum. Že letos je bilo izplačane odškodnine za 1,037.000 din iz sredstev okrajnega veterinarskega sklada.

Zelo uspešna je bila borba proti plodnostnim motnjam in kužnim spolnim boleznim, tako, da spolne bolezni pri bikih in kravah ne predstavljajo več ovire v živalski proizvodnji. To stanje je bilo doseženo z vedno večjim osemenjevanjem in z redno trimesečno zdravstveno kontrolo vseh plemenjakov.

Osemenjevalni center pri Veterinarskem zavodu v Celju se je razvil v zelo važno živinorejsko ustanovo. Ker skočnina v višini 500 din, ki jo plača živinorejec za eno žival, ne krije stroškov osemenjevanja, se ta razlika krije oziroma subvencionira iz sredstev okrajnega kmetijsko-veterinarskega sklada. V ta namen je letos določenih 5,200.000 din.

Pri čebelah je bila v Gornji Savinjski dolini ugotovljena pršičavost, ki je ena najbolj nevarnih čebeljnih bolezni in ogroža približno 1.000 panjev čebel.

Metiljavost je razširjena pri goveji živini po vsem območju okraja. Povzroča precejšnjo gospodarsko škodo naši živinoreji v zmanjšani telesni teži, zmanjšani mlečnosti, jalovosti in predčasnih zasilnih zakolih ter poginih. Škodo ocenjujemo na približno 90 milijonov din. Najbolj prizadeti so kraji z mokrimi in močvirnatimi površinami. Akcijo zatiranja metiljavosti, ki smo jo začeli lani, letos nadaljujemo. S pregledovanjem blata odkrivamo bolne živali in jih zdravimo. Za nabavo zdravil je bilo iz okrajnega sklada porabljenih 1,600.000 din. Cena zdravil se regresira v višini dveh tretjin pri masovnih pregledih in zdravljenju. Samo zdravljenje pa ni zadostno, zato bi bilo potrebno hkrati pristopiti k izboljšanju krmnih površin, predvsem osuševanju.

Za letošnjo investicijsko dejavnost v veterinarski službi je bila določena v okrajnem kmetijsko - veterinarskem skladu vsota 11,758.000 din, ki je bila porabljena.

Stanje kmetijske proizvodnje na državnih in zadružnih posestvih

(socialistični sektor kmetijstva)

V okraju je 22 kmetijskih gospodarstev državnega in zadružnega sektorja, ki so organizirana kot podjetja, 3 kmetijska gospodarstva so v sklopu finančno samostojnih zavodov, 18 pa je ekonomij kot odsekov kmetijskih zadrug. Mimo tega pa opravljajo manjšo kmetijsko površino še domovi onemoglih, mladinski domovi, rudniki, bolnišnice, zdravilišča in hmeljarski inštitut.

Vsega skupaj upravljajo ta posestva 2.969 ha kmetijske zemlje, od tega pripada največji del na socialistična kmetijska podjetja in zavode. Povprečno pride na vsako teh kmetijskih gospodarstev 110 ha površine. V slovenskem (kjer je ta številka 300 ha) in v jugoslovanskem merilu je ta posestva smatrati za majhne obrate.

Ekonomije kmetijskih zadrug so seveda še manjši obrati, saj imajo povprečno le 40 ha skupne površine. Vse zemlje posedujejo 720 ha. Ostali koristniki pa upravljajo 151 ha kmetijskih površin.

Torej bi vsa socialistična kmetijska gospodarstva imela 3840 ha zemlje, kar predstavlja le 1,7 % vse površine v okraju; od tega imajo ornic 1020 ha ali 3 % in 2200 travnikov in sadovnjakov ali 5,6 odgovarjajočih zemljišč v okraju. Ostale površine pa zavzemajo pašniki, gozdovi in neplodna zemljišča. Vendar se te kmetijske površine zmanjšujejo. Vzrok je poslednja revizija agrarne reforme, torej vračanje zemlje agrarnim upravičencem, nadalje često nepremišljeno in tudi neupravičeno uporabljanje teh površin za zamenjavo za drugo zemljo in za urbanistične namene občinskih ljudskih odborov. Socialistična kmetijska gospodarstva tudi nimajo točne evidence svojih zemljišč. Eden od razlogov takega stanja je silovita razparceliranost večine naših posestev. Niti eno posestvo ni popolnoma arondirano, od 25 večjih gospodarstev pa le 8 delno. Saj ima na primer posestvo OZZ Vojnik pri 103 ha skupne površine 298 parcel in to v 10 k. o. Res je, da so se posestva doslej premalo brigala za arondacijo in niso izdelala predlogov, niti ne obstoja okrajna komisija za arondacijo. Seveda bo arondacija, ki naj bi slonela le na prostovoljni osnovi zamenjave, povsod težko izvedljiva in se bo potrebno poslužiti zakonitih predpisov, kajti brez združevanja parcel bo uvajanje kolobarja, boljše izrabljanje mehanizacije in boljša organizacija dela skoro nemogoče.

Najvažnejša panoga vseh naših posestev je živinoreja in to predvsem govedoreja. Sicer redijo na 1 ha obdelovalne površine 0,65 glav velike živine (skupno s konji), vendar je z ozirom na prevladujoče površine travnikov, pašnikov in veliko deteljišč to število prenizko. Vsaj 0,80 glav velike živine bi bilo primerno ali 1 velika žival na 1,25 ha obdelovalne površine.

Ker so posestva v poslednjih letih večinoma nakupovala včasih zelo drago plemensko živino, je tudi molznost narašča la: 1954 leta: 2060 kg, 1955. leta: 2357 kg, 1956. leta: 2500 kg in planirano za 1957: 2466 kg.

To je sicer občutno več kot računamo povprečje molznosti vseh krav v okraju (1450 kg) in tudi več kot je povprečje vseh rodovniških krav (leta 1955 2222 kg mleka). Ne smeli pa bi biti s to številko že zadovoljni, kajti z ozirom na podedovano sposobnost teh pasemskih živali bi morali že doseči nekako 3000 kg letne molznosti. Predvsem tudi za to, ker je že večina posestev prešla na visokoproizvodno sivorjavo pasmo živine.

Nič kaj razveseljivo za splošno narodno gospodarstvo pa ni dejstvo, da socialistični kmetijski obrati po vrsti opuščajo prašičjerejo in perutninarstvo. Od 43 obratov jih redi prašiče le še 15, perutnino pa le skupno 6 obratov. Prenizki ha pridelki prašičje in perutninarske krme na posestvih, predraga trgovska močna krmila in nestalnost odkupnih cen so razlog takšnemu stanju. Ker bi bili nekateri obrati prav primerni za kokošjerejo, na drugi strani pa povečane potrebe umetne valilnice Selekcijskega posestva za perutnino v Ločah to narekuje, zraven pa še dobra ekonomičnost cen, bo treba na primernih posestvih to panogo ponovno oživeti.

Hektarski pridelki so na socialističnih posestvih za 20—30 % višji kot kaže statistika povprečno za kmečka posestva. To je vsekakor lep napredek, vendar pa dejstva kažejo, da je ta napredek le še prepočasen.

Če primerjamo pridelke najvažnejših rastlin, ugotovimo za državna posestva naslednje:

	ha pridelek 1955. v q	(l. 1955 indeks 100	ha pridelek 1956. v q		Planirani 1957. v q		ha pridelek se lahko doseže	
Bela žita	20,27	100	20,33	100,3	20,80	102,6	25	123,3
Koruza	24,13	100	26,00	107,7	28,70	118,9	34	140,9
Krompir	122,23	100	135,00	110,4	155,00	126,8	160	130,9
Hmelj	11,07	100	14,00	126,5	13,50	121,9	15	135,5
Detelja	63,84	100	58,00	90,8	65,00	101,8	80	125,3
Travnik	33,50	100	40,00	119,4	41,40	123,6	50	149,3
Krmna pesa	340,00	100	342,00	100,6	404,00	118,8	500	147,1

Hektarski pridelek torej ne raste dovolj hitro, predvsem pa ne pri žitih in traviščih. Močno pa začudi dejstvo, da so posestva za leto 1957 premalo pogumno, torej prav malenkostno planirala zvišanje pridelkov, kljub vse večji urejenosti obratov.

Kje so vzroki za takšno stanje poljedelstva na naših obratih?

1. Premala strokovnost vodečega kadra. Doslej še niso vsa posestva dala preiskati pedološko svoja zemljišča. Boje se uporabiti norme za gnojila, kakor so v analizi navedena, ker se jim zde previsoke. Sicer potrosijo okrog 500 kg umetnih gnojil na 1 ha njive in 450 kg po travniku, vendar so te količine prenizke, nesigurne in včasih tudi nestrokovno uporabljene. Zaradi nestrokovnosti pridelujejo posestva tudi premalo semenskega žita in drugega sortnega semena. Sicer so pridelala leta 1956. polovico vsega sortnega žita, čeprav bi morali to nalogo popolnoma prenesti na socialistične obrate.

2. Nepopolnost kolobarja. Niti polovico posestev nima urejenega kolobarja njiv, kakor tudi ne gnojilnega kolobarja travnikov in pasnikov. Prav tako gojijo nekatera posestva takšne rastline, ki ne odgovarjajo vremenskim in talnim razmeram njihovega področja. Ni razumljivo, zakaj posestva v Zg. Savinjski dolini še vstrajajo pri pšenici, ki jim daje komaj 9—12 q na hektar, ali pa posestva na vlažni zemlji, ki sadijo še krompir, da dosežejo v mokrih letih le 25—55 q pridelka po hektaru. Zaradi oddaljenosti posameznih malih parcel so posestva te površine zasejala v travišča, čeprav bi bile večkrat primernejše za njivsko kolobarsko izkoriščanje. Tako manjšajo svoj celokupni bruto dohodek (saj ga da travnik manj). Doslej torej večina naših posestev gospodari čisto na malokmetijski način in ne upošteva moderne organizacije proizvodnje v kmetijskem podjetju.

Zato bo torej nujno, da bo vsako posestvo izdelalo svoj vsaj 5 letni perspektivni ureditveni načrt. Doslej imajo le 3 posestva take načrte, ostala pa jih bodo morala to zimo s pomočjo strokovnega kadra Hmeljarskega inštituta (in Kmetijske inšpekcije) brezpogojno izdelati.

Pri sadjarstvu kažejo socialistični obrati več iniciative. Čiščenje in škropljenje sadnega drevja je zadovoljivo, vendar pa vsake drugoletne rodnosti še niso zaradi preslabega gnojenja urpeli odpraviti. Zato je dohodek od sadjarstva še periodičen in tudi nesiguren (leta 1955 70,6 kg na drevo, leta 1956 11 kg, planirano za leto 1957 68,5 kg na drevo). Okrog 175 ha novih nasadov jablan in hrušk, kolikor so posestva v poslednjih nekaj letih zasadila, še ni doseglo rodnosti in zato bruto dohodek od sadjarstva še pada.

Tudi v jagodičevju so posestva zaorala ledino. Okrog 17 ha malin in črnega ribeza bo že leta 1957 rodilo.

Rentrabilnost jagodičevja v primeri z ostalimi kulturami je naslednje: če je osnova čistega dobička pri 1 ha travnika 100, potem je pri krompirju 333, pri pšenici 1000, pri vrtnih jagodah 2000, pri malinah 3666, pri hmelju 3333, pri črnem ribezu pa celo 5000 ali 50 krat več kot pri travniku.

Zelo kritično je stanje vinogradništva na socialističnih gospodarstvih. Od približno 35 ha vinogradov je obnovljenih le 11 ha, v ostalih pa pridelek prav hitro pada zaradi starosti trsa. (Leta 1955 je bil pridelek le 26 hl na hektar ob normalni letini.)

V poslednjem letu so posestva, ki so imela več mehanizacije že prodala odvišne traktorje in druge nerabne stroje, ki so vsi skupaj zmanjševali rentabilnost poslovanja. 38 traktorjev na socialističnih obratih je verjetno še vedno previsoko število, saj presega število traktorjev na nekaterih posestvih zahodno evropsko normo.

Način nagrajevanja na socialističnih posestvih doslej ni vzpodbujal kolektiv za višjo storilnost in večjo proizvodnjo. V letu 1956 pa je večina posetsev že plačevalo delo po normi in celo po končnem proizvodu (akordni sistem). Zaradi različnih pogojev proizvodnje posameznih posestev je tudi premijski sistem šele v razpravljanju. Vendar pa imajo predvsem posestvo Hmeljarske šole Vrbje in KG Slov. Konjice že dobre izkušnje. Tako je lahko KG Slov. Konjice zmanjšalo zaradi plačevanja po akordu število delavcev v letu 1956 za 30 oseb.

Kljub čvrsto postavljenim normativom je poraba delovne sile na poll ha. Akordni sistem plačevanja in sestvih še vedno visoka, saj pride povprečno na 1 ha obdelovalne zemlje 86 delovnih dni. Posestva izkazujejo po svojih planih na primer: pri pšenici porabo od 17 pa do 34 delovnih dni za zmanjšanje števila rastlin ter boljša izraba mehanizacije bo število zaposlene delovne sile vsekakor zniževala.

Vprašanje dodelitve gozdov socialističnim gospodarstvom bo zaradi boljše organizacije dela (predvsem v zimskem času), cenejše investicijske izgradnje in lastne porabe za kurivo itd., potrebno hitreje reševati. Okrog 300 ha gozdov, kolikor jih sedaj koristijo posestva, je za 3500 ha obdelovalne zemlje vsekakor premalo. Priporočljivo bi bilo, da bi na vsak hektar obdelovalne zemlje dobila posestva okrog pol hektara dobrega gozda mešanega sestoja.

S strokovnim kadrom so naša posestva še slabo oskrbljena. Le 5 posestev vodijo — inženirji — agronomi in le 9 posestev kmetijski tehniki. Čisto brez vsakega tehnika ali inženirja pa je 15 socialističnih obratov. Vse premalo so ti obrati skrbeli doslej za štipendiranje srednjega in višjega strokovnega kadra.

Rentabilnost poslovanja zaradi spredaj navedenih dejstev še ni na vseh posestvih zasigurana. Po podatkih posestev samih bo le nekaj obratov v letu 1956 aktivnih. Precej krivde za takšno stanje leži na posestvih samih, precejšen vzrok pa so družbene dajatve, na katere so posestva zavezana. Saj znašajo skupno te družbene dajatve (skupno z amortizacijo) na primer: na posestvu Hmeljarske šole v Vrbju okrog 5,400.000 din ali 49.000 din na 1 ha površine. Pri posestvu Slov. Konjice pa se vzpnejo te dajatve celo na 70.000 din/ha. Zaradi tega posestva tudi sorazmerno dražje proizvajajo od privatnega kmetijskega sektorja in so lahko kolikor toliko konkurenčna le zaradi večje proizvodnje. Do konca leta 1956 je sicer večina naših posestev v poskusnem obratovanju in so jim družbene dajatve celo olajšane. Bati pa se je, da bi ob polni veljavi vseh finančnih obveznosti, kakor jih imajo ostala podjetja, naša posestva zašla v še večjo finančno krizo.

Iz te kratke analize bi lahko napravili naslednje predloge:

1. Zaradi sorazmerno malih kmetijskih površin, ki ovirajo predvsem dobro organizacijo dela, bo stremeti za združevanjem manjših sosednjih obratov.

2. Zaradi velike razparceliranosti naj socialistična posestva kot prioritetno izvajajo arondacijo. Vsak ureditveni načrt za razvoj posestva naj obravnava arondacijo, sicer pa je potrebno, da k praktičnemu delu arondacije posestva takoj pritopijo. Arondacija je naloga posestev samih.

3. Plačevanje kmetijskega dela po urah mora zajemati plačevanje po končnem proizvodu. Da se tak način plačevanja lahko uvede, morajo posestva posvetiti več pažnje sestavljanju finančno-proizvodnih planov, ki so osnova za to nagrajevanje. Posestva naj si ustalijo delovno silo.

4. OLO mora na osnovi razpoložljivih analiz in 10-letnega perspektivnega načrta razvoja kmetijstva v okraju, postaviti in predlagati za posestva bolj čvrsti plan. S planom naj bi se močneje poudarili ekonomski interesi OLO. Plan bi bil za posestva po predhodni razporeditvi OLO in posestev — za slednja obvezen.

5. V živinoreji je izboljšati predvsem kakovost govedi, dvigniti molznost na 3000 kg mleka letno po kravi s tem, da posvetijo posestva dosti večjo skrb krmni osnovi in boljši tehniki krmljenja. Povečati je potrebno prašičjerejo in na novo uvesti kokošjerejo, kjer so za to dani pogoji.

6. V poljedelstvu in travništvu je s pomočjo strokovnjakov Hmeljarskega inštituta izdelati kolobar in večletni perspektivni ureditveni načrt. Posestva morajo bolj smelo pristopiti k večji uporabi umetnih gnojil ter osuševanju zamočvirjenih travnikov oziroma površin. Socialistični obrati naj postanejo glavni razmnoževalci vseh vrst sortnih semen. Uvajati je treba rentabilnejše rastline, predvsem hmelj in izkoriščati strnišča predvsem s krmnimi rastlinami.

7. V sadjarstvu je doseči redno rodnost vseh vrst nasadov z boljšim gnojenjem in oskrbovanjem drevja. Razširiti je pridelovanje predvsem jagodičevja, ki naj marsikje nadomesti obnovo vinogradov.

8. Mehanizacijo je razširiti in obnoviti smiselno, upoštevajoč pri tem rentabilnost kreditne naložbe.

9. K nadaljnjemu kreditiranju je pristopiti oprezno in premišljeno. Predvsem je nalagati sredstva v osuševanje površin, obnovo novih nasadov, napravo gnojišč in silosov ter čredinskih pašnikov — torej tja, kjer se sredstva hitro vračajo.

10. Za gospodarsko učvrstitev posestev je preiskati možnost, da se dodeli na vsak hektar obdelovalne zemlje po pol hektarja dobrega gozda.

11. Posestva morajo povečati strokovnost v kolektivu s prirejanjem predavanj in tečajev. Štipendiranje naj uvedejo kot sistem za zasiguranje kmetijskih strokovnjakov. Strokovna usposobljenost delavcev na državnih posestveh je slaba. Kvalificiranih delavcev praktično nimamo. To je eden izmed vzrokov nezadovoljivih proizvodnih uspehov drž. posestev. Plačevanje delavcev na državnih posestvih je dandanes tako, da se ne ozira na njihovo kvalifikacijo. Razumljivo je, da delavci ne posvečajo zadosti skrbi svoji strokovni izobrazbi — usposobljenosti, ker od tega nimajo nobene materialne koristi.

12. Urediti je vprašanje sezonskih in občasnih delavcev, predvsem zaradi plačevanja prispevka za socialno zavarovanje.

13. Po vseh gornjih vprašanjih naj strokovnjaki Hmeljarskega inštituta in Kmetijske inšpekcije nudijo posestvom več pomoči kot doslej.

Možnost za povečanje kmetijske proizvodnje

Poročilo je imelo namen prikazati povprečne pridelke po kulturah za posamezna področja našega okraja ter primerjati iste z bruto dohodkom kmet. proizvodnje. Zaradi pomanjkanja podatkov pa smo take primerjalne podatke lahko zbrali le za občino Šentjur in Žalec. Delo Sveta za kmetijstvo je otežkočeno, ker ne razpolaga s točnimi analizami stanja v kmetijstvu. Isto tako tudi ni nikdar solidne osnove za planiranje in izračunavanje čistega katastrskega dohodka, ker tudi statistični podatki, s katerimi razpolaga OLO, niso realni, predvsem ugotavljanje hektarskih pridelkov, površine zemlje za različne kulture itd.

Nedvomno je kmetijska proizvodnja, izvzemši hmelj, v našem okraju še na zelo nizkem nivoju. V zadnjih letih se sicer opaža delno izboljšanje, vsekakor pa so objektivne možnosti ob uporabi vseh agrotehničnih mer in ekonomskih ukrepov za dvig kmetijske proizvodnje velike. Obstoječo proizvodnjo bi bilo možno v naslednjih dveh, letih brez večjih družbenih investicij povečati za okrog 25%. Še vedno je dosti pripomb, negodovanja in neumesne kritike zoper družbene obveznosti, to je davek in takse, češ, da jih posamezna kmečka gospodarstva z ozirom na njihov dohodek ne prenesejo. Razlog temu je relativno zelo nizka blagovna proizvodnja. Na nekaterih področjih našega okraja, to je predvsem Kozjansko in Obsoteljska dolina, se skuša problem kmetijstva reševati iz čisto socialnih vidikov, kljub temu, da tudi na teh področjih, dasiravno jim bo treba finančno pomagati, obstojajo objektivne možnosti za dvig proizvodnje.

Z rekonstrukcijo celotnega kmetijstva, predvsem z doslednjo rajonizacijo, s poudarkom na blagovno proizvodnjo, z uvedbo kolobarja, z večjo uporabo mehanizacije, z intenzivnejšim gospodarjenjem pa bi bilo v naslednjih letih, ob upoštevanju vseh agrotehničnih mer, možno dvigniti kmetijsko proizvodnjo tudi za 50 in več procentov.

To nam dokazujejo naslednji podatki: Občina Šentjur ima 3131 ha njiv. Računa se, da so letošnji pridelki v tej občini približno naslednji: krušna žita povprečno 14 q/ha, krmna žita 12 q ha, koruza 18 q, industrijske rastline 10 q, krompir 90 q, ostale vrtnine 140 q, pesa 200 q, detelje 60 q/ha. Ob upoštevanju prodajne cene za krušna žita 35 din/kg, krmna žita 30 din, koruza 27 din, industrijske rastline 50 din, krompir 12 din, ostale vrtnine 20 din, pesa 3 din ter detelje 8 din za kg, dobimo ob že navedenih donosih in cenah bruto dohodek rastlinske proizvodnje v skupnem znesku 235,781.000 din ali na 1 ha 75.305 din bruto dohodka. Pripominjamo da so zlasti za žita vzete nižje cene, kakor pa se bodo verjetno formirale na svobodnem tržišču. V bruto dohodku rastlinske proizvodnje so upoštevani tudi vmesni in strnišni posevki. Ob pravilni pripravi in obdelavi zemlje, vsaj ob 30 % večji uporabi predvsem umetnih gnojil, ob večjem poudarku na strokovnost, brez kakršnih koli večjih investicij, bi bilo možno povečati v občini Šentjur bruto dohodek rastlinske proizvodnje od sedanjih skupno 235,781.000 din ali 75,305 din ha na 301,139.000 din ali 96.180 din na 1 ha njiv. To predstavlja povečanje rastlinske proizvodnje za 26 %. Pri tem predpostavljamo, da se lahko dosežejo naslednji pridelki: pri krušnih žitih od sedanjih 14 na 18 q, pri krmnih žitih od 12 na 16 q, pri koruzi od 18 na 25 q, pri industrijskih rastlinah od 10 na 12 q, pri krompirju od 90 na 120 q, pri ostalih vrtninah od 140 na 180 q, pri pesi od 200 na 230 q, pri deteljah od 60 na 65 q na ha.

Primer Občine Žalec, kjer je kmetijska proizvodnja sorazmerno višja, pa nam po isti metodiki kaže naslednjo sliko: Občina Žalec ima 5169 ha njiv. Računa se, da so letošnji donosi v tej občini naslednji: krušna žita 16 q, krmna žita 12 q, koruza 22q, industrijske rastline 10 q, hmelj 12 q, krompir 120 q, ostale vrtnine 140 q, pesa 240 q ter detelje 65 q/ha. Ob upoštevanju istih prodajnih cen kot pri občini Šentjur, znaša celotni bruto dohodek rastlinske proizvodnje v občini Žalec 1.171.225.000 din ali na 1 ha 226 585 din, kar je za 200% več kot v občini Šentjur V žalski občini bi se v razdobju 3 let lahko doseglo povečanje proizvodnje za 22 % ter bi se bruto dohodek povečal na 1.413,738.000 din ali na 273.503 din na 1 ha njiv.

Vrednost celokupne rastlinske proizvodnje po odbitku materialnih stroškov in amortizacije, ki je izračunana za občino Šentjur 35 %, za občino Žalec pa 40 %, bi znašala za občino Šentjur 275,441.000 din, za občino Žalec pa 892,048.000 din. Če prištejemo k tem dohodkom še čisti dohodek živinoreje, potem bi bil dohodek iz kmetijstva v občini Šentjur 334.066.000 din in v občini Žalec 975,411.000 din.

Družbene obveznosti teh dveh občin so naslednje: Občina Šentjur — dohodnina v letu 1956 43.500 000 din, občinske doklade in takse 17.655.000 din, v občini Žalec pa dohodnina in dodatna dohodnina od hmelja 116.517.000 din in občinske doklade ter takse 35.588.000 din. V občini Šentjur znašajo torej te družbene obveznosti na 1 ha obdelovalne zemlje 7.428 din in v občini Žalec 12.512 din ali 68,4 % več kakor v občini Šentjur.

Po odbitku družbenih obveznosti in prispevka za gozdni sklad in prometni davek ostane v kmetijstvu v občini Šentjur 261,000 000 din ali na 1 kmečko gospodarstvo 133.000 din. oz. na 1 kmečkega prebivalca 29.000 din, v občini Žalec pa znaša celotni dohodek v kmetijstvu po odbitku še družbenih obveznosti in gozdnega sklada ter prometnega davka 752,010.000 din ali na 1 kmečko gospodarstvo 310.000 din oziroma na 1 kmečkega prebivalca 76.000 din. V žalski občini se dohodek na enega kmečkega prebivalca še nekoliko zmanjša zaradi večje uporabe tuje delovne sile.

Glede na možnosti za povečanje proizvodnje v naslednjih 2 ali 3 letih, kakor je bilo že navedeno, pa bi se lahko dvignil dohodek na 1 kmečkega prebivalca v občini Šentjur na 38.000 din ali za 31 % in v občini Žalec na 97.000 din ali za 28 %.

Po teh podatkih odpade na eno kmetijsko gospodarstvo v občini Šentjur 31.233 din družbenih obveznosti letno ali na enega kmečkega prebivalca 6.852 din, v občini Žalec pa na eno kmečko gospodarstvo 62.689 din družbenih obveznosti letno ali na enega kmečkega prebivalca 15.292 din.

Kaj nam navedeni primerjalni podatki o kmetijski proizvodnji omenjenih dveh občin povedo?

1. Dohodek v občini Žalec je večji, ker se je struktura njiv močno spremenila v korist hmeljarskih površin.

2. Zaradi intenzivnejšega gospodarjenja je v občini Žalec na sploh dosežena višja proizvodnja po enoti površine.

3. Večjo proizvodnjo delno omogočajo boljše podnebne in talne prilike.

4. Večja uporaba mehanizacije.

5. Veliko večja uporaba umetnih gnojil in sortnih reprodukcijskih sredstev.

6. Večja strokovna sposobnost kmetijskih proizvajalcev s poudarkom na večanje blagovne proizvodnje.

Ob gornjih podatkih ni upoštevana korist, ki jo ima družbena skupnost od hmelja kot izrazito blagovnega proizvoda, kar bo posebej obravnavano.

Podobne analize še za ostale občine našega okraja bi v celoti potrdile dejstvo, da je v prav kratkem času možno povečati proizvodnjo kmetijskih pridelkov ter dohodkov za najmanj 25 %, pod pogojem, da bomo organizirali zadovoljiv in siguren odkup nastalih presežkov.

Poljedelstvo

Poljedelstvo služi kot osnova pri razvoju in proizvodnji ostalih kmetijskih panog — živinoreje, sadjarstva itd. Ker imamo v okraju tri strukturno različne proizvodne okoliše (1. hmeljarstvo v Savinjski dolini in na obronkih gričevnih teras, 2. živinoreja v višjih predelih nad 400 m nadmorske višine in 3. sadjarstvo — vinogradništvo vmes) se v teh okoliših kmetijska proizvodnja pospešuje na različne načine in se izvaja z različnimi sredstvi.

Posebno vprašanje v poljedelstvu je kolobarjenje. Uvedba postavljenega kolobarja po okoliših, ki zajemajo več občin, bo bistveno vplivalo na zvišanje poljedelske proizvodnje, istočasno se bo prihranil hlevski gnoj na njivah in izkoristil v sadjarstvu ali vinogradništvu. Poleg tega se bo s sejanjem več krmnih stročnic izboljšala struktura zemlje.

S postavljenim kolobarjem, ki je vezan na pravilno obdelavo in zadostno gnojenje z umetnimi gnojili ter na uporabo kakovostnega priznanega semena, bi se lahko v znatni meri dvignili hektarski pridelki. Računa se, da bi se hektarski donosi pšenice lahko dvignili na posameznih področjih tudi na 20 centov v povprečju, upoštevajoč poleg kolobarja in gnojenja tudi vsaj 3 letno izmenjavo priznanih semen.

Osnovni ukrepi za dosego možne proizvodnje pri poljedelskih kulturah so: kolobar, gnojenje, pravilna nega posevkov in nasadov, zatiranje bolezni in škodljivcev ter uporaba priznanih sortnih semen.

Proizvodnja priznanega semena se iz leta v leto povečuje. Od leta 1952 se je hektarsko povprečje pri semenskih žitih dvignilo za 28 %. Skupna proizvodnja semenskega žita pa se je dvignila od 400 q v letu 1952 na 1722 q v letu 1956. V mozirski občini, kjer so najugodnejši pogoji za proizvodnjo semenskega krompirja, so s sistematično zamenjavo dosegli v letu 1956 160 q krompirja po ha, v letu 1955 pa 95 q po hektaru. V nekaterih rajonih okraja ni dovolj interesa za kvalitetno seme. To se zlasti opaža v občinah Planina in Kozje.

Hmeljarstvo

V okviru kmetijstva predstavlja hmeljarstvo panogo, kateri je potrebno posvetiti vso pozornost. Kakšno pot je zavzela obnova in proizvodnja hmelja v zadnjih letih povedo naslednje številke:

Tek. št.	Leto	Štev. hmeljar.	Površ. v ha	Pridelek I. %	II. %	III. %	IV. %	Povprečni donos v ha	Opombe
1.	1945	495	637	10	50	34	6	495	
2.	1950	2.663	1.545	47	47	5	1	533	(suša)
3.	1951	2.734	1.527	25	61	12	2	922	
4.	1952	2.801	1.531	26	66	7	1	810	(izred. napad škodljivcev)
5.	1953	3.018	1.602	5	50	37	8	1.160	
6.	1954	3 034	1.554	14	65	15	6	1.206	
7.	1955	3.054	1.650	23	53	11	13	1.213	
8.	1956	3.130	1.872	20	72	6	2	1.215	(cenitev)

Predvsem se v zadnjih letih kaže napredek v količinski in kakovostni proizvodnji hmelja. Seveda niso s tem dosežene maksimalne meje, ki jih v tej panogi lahko dosežemo.

Pospeševalna dejavnost v tej panogi ni v zadnjih letih zasledovala zgolj propagandno delo, temveč se je odražala v konkretnih akcijah. Le-te so bile: akcija za razširitev površin, strokovni dvig proizvajalcev v pogledu obdelovanja zemlje, gnojenja, vzgoje rastline in priprave pridelka za trg. Pri tem je odigral določeno vlogo Hmeljarski odbor OZZ v Žalcu, ki se je s pomočjo strokovnega dela Inštituta za hmeljarstvo in kmetijskih zadrug na terenu zalagal za uspešno izvedbo posamezni nalog.

Število hmeljarjev se je povečalo v času 1952—1956 za 331 ali 12 %. Površine so se povečale v istem času od 1551 na 1872 ha ali za 22%, povprečni hektarski donos se je dvignil za 400 kg ali 50 %, dočim se je kvaliteta pridelka dvignila v letošnjem proizvodnem letu povprečno na 92 % I. in II. vrste.

Temu so zlasti pripomogle konkretne akcije. V preteklem obdobju je bilo zgrajenih petinštirideset 16 m² zadružnih in državnih kmetijskih sušilnic, od tega v tem letu 19. Za izpopolnitev organizacije zaščitne službe je bilo dobavljeno kmetijskim zadrugam 158 motornih škropilnic, od tega letos 133 komadov. Žičnic v hmeljskih nasadih je bilo doslej zgrajenih 144 ha. Oskrba hmeljarjev z vsem reprodukcijskim materialom (umetna gnojila, zaščitna sredstva, premog, hmeljevke) je bila zadovoljiva.

Tudi vzgojno delo je bilo zelo razgibano. Tečaji z zaščitnimi referenti KZ, celodnevni seminarji z proizvajalci na sedežih KZ, strokovna predavanja, številni sestanki s proizvajalci in obiski strokovnjakov na terenu so znatno pripomogli, da je kljub neugodnim vremenskim razmeram v času rasti proizvodja hmelja v tem letu ugodno zaključena. Skupno bo okrog 2050 ton pridelka. Zadovoljivi so zlasti v letošnjem letu donosi KG in EKZ, med katerimi zavzema prvo mesto KG Vrbje s povprečno proizvodnjo 1950 kg/ha in EKZ Dobrna s 1650 kg/ha.

Vprašanje je, kakšne koristi daje hmeljarstvo v okviru narodnega gospodarstva? Za lažje razumevanje dajemo primerjavo dveh tipov gospodarstva, ki zajemajo Spodnjo Savinjsko dolino, in sicer v prvem primeru, če ne bi gojili hmelja, drugi primer pa prikazuje stanje v letu 1955 s hmeljem:

1. Tip gospodarstev brez hmelja:

Posevek	Obdelovalna površina ha	%	Povprečni pridel. na ha q	Skupaj pridelek v q	Cena 1 q v din	Letni dohodek v din
A. Kolobarski posevki						
krušna žita	1250	16,7	16	20.000	3.500	70,000.000
krmna žita	1240	16,5	14	17.360	3.000	52.080.000
koruza	675	9,1	25	14.375	2.700	38 813.000
krompir	1250	16,7	150	187.500	1.200	225.000 000
krmne rastline	2490	33 3	60	149.400	600	89.640.000
vrtnine	450	6,0	400	180.000	2.000	160,000.000
razno	111	1,6	9	1.035	4.000	4,140.000
B. Strniščni posevki						
živinska krma	(1870)	—	200	374.000	200	74,800.000
Skupaj	7466	100	—	—	—	714,473.000

2. Tip gospodarstva s hmeljem:

A. Kolobarski posevki						
krušna žita	1122	15,8	13	14.638	3.500	51,231.000
krmna žita	916	12,4	10	9.160	3.000	27,480.000
koruza	942	12,2	16	15.072	2.700	40,694.000
krompir	1008	13,3	120	120.960	1.200	145.142.000
krmne rastline	1389	18,5	40	55.920	600	33,552.000
vrtnine	449	5,0	300	134.700	2.900	269,400.000
razno	115	1,8	6	690	4.000	2,760.000
B. Strniščni posevki						
živinska krma	(1580)	—	150	237.000	200	47,400.000
C. Izločine						
hmelj	1516	21,0	12	18.192	46.700	849,566.000
regresi in dotacije iz komis. razlik hmelja					17.500	318,360.000
Skupaj	7466	100	—	—	—	1.785,583.000

Med hmeljskim in nehmeljskim tipom gospodarstva nastaja tedaj, upoštevajoč glavne kulture (brez živalskih proizvodov in dohodka iz gozdov) razlika v narodnem dohodku v višini 1.071 milijonov dinarjev. Če k temu še prištejemo razliko po koeficientu in devizna sredstva, ki jih trgovine pri svojem preko 90 odstotnem izvozu dosežejo v korist zunanjetrgovinske bilance, tedaj je dovolj razlogov, da to proizvodno panogo pravilno ocenjujemo in ji posvetimo vso pozornost. Pravično nagrajevanje proizvajalcev, katero smo tudi to leto zasledovali in rešili, daje možnost za nadaljnji napredek te panoge kmetijstva. Pri tem imamo še znatne možnosti. Sredstva, ki jih vlagamo za ureditev voda v Savinjski dolini in sredstva, ki jih bomo vložili v gradnjo zadružnih hmeljskih sušilnic itd., bodo brez dvoma plačana. Računa se, da bomo pridobili od 500 do 600 ha nove zemlje, sposobne za hmeljišča, ko bodo melioracijska dela končana. Ostala meliorirana zemlja pa bo razbremenila obstoječe površine, ki se danes uporablja za kolobarske posevke, vse bolj za hmelj. Realne možnosti so tedaj, da bomo lahko s pametno politiko v nekaj letih dosegli povečanje površin za okrog 700 ha, to je na 2500 ha, kar bi bilo v skladu s perspektivnim načrtom v tej panogi kmetijstva. Zato je predvideno, da se do prihodnje sezone zgradi 60 novih 16 kvadratnih metrov hmeljskih sušilnic z manipulacijskimi in skladiščnimi prostori, dalje novo centralno skladišče za hmelj. Regulacija Ložnice in njenih pritokov mora biti končana v naslednjem letu, poleg tega pa je potrebno naprej graditi žičnice, skladišča itd. Za meliorirana področja pa je treba pod strokovnim vodstvom pripraviti zemljo za nova hmeljišča in kolobarske posevke. Stremeti moramo, da izkoristimo za nove hmeljske nasade vso za to primerno zemljo. Zato se nam ne zdi prav, da se tudi v bližini mesta Celja ne bi nadalje širile hmeljske površine. Problem zelenjave bo treba reševati tako, da se za te namene uredi Kmetijsko gospodarstvo Lava in Medlog ter z družbenimi sredstvi omogoči pridelovanje zelenjave za tržišče, prav tako pa intenzivneje gospodari v zasebnih vrtovih. Končno tudi podatki kažejo, da imamo pod zelenjavo dovolj površin, vendar niso te površine dovolj intenzivno izkoriščene.

Živinoreja

V živinorejo so bila zadnja leta vložena precejšnja družbena sredstva v obliki raznih regresov, dotacij, skladov itd. Prav tako so vlagali sredstva živinorejci sami. Vendar vsa ta sredstva v živinorejski proizvodnji še niso prišla do popolnega izraza zaradi razdrobljenosti in maloposestniške strukture obratov, preobilice najrazličnejših kultur, pomanjkanje objektov, potrebnih za intenziviranje (gnojišča, gnojnične jame, silosi, kvalitetna živina) in nesodobnega načina gospodarjenja. Zato zaznamujemo v živinoreji še vedno nizko blagovno proizvodnjo.

Letna molznost in število kontroliranih krav se je torej v preteklih treh letih gibala takole:

	Vseh krav	Povprečna molzna, kg	Kontrol. krav	Povprečna molzna, kg	Povprečna molzna na soc. posestvih, kg
L. 1953	24.000	1000	1603	1960	2010
L. 1954	26.000	1150	1808	2036	2060
L. 1955	31.400	1450	3400	2222	2357

Takšno stanje vsekakor kaže na določen napredek v govedoreji. Za gradnjo 70 silosov in 300 gnojišč je dano na razpolago 8 milijonov din v obliki regresa za cement, vrednost gradbenih objektov pa znaša 40 milijonov din.

V PRAŠIČEREJI se utrjujejo rejska središča in uvaja rodovnik ter kontrola proizvodnosti. Tako je doslej črvsto organiziranih 29 rejskih središč z 68 odbranimi plemenskimi svinjami za vzrejo naraščaja. Čeprav je trenutno okrog 52.000 komadov prašičev v okraju, vendar ne zadovoljuje kakovost in prirastek. Glavna naloga v preteklih 3 letih je bila nabava in razpodelitev selekcioniranih plemenskih merjaščkov in svinjk. Preko živinorejskega odbora pri OZZ je bilo posredovanih v tem obdobju okrog 250 merjaščkov in 400 plemenskih svinjk. Popolnoma te naloge nismo mogli rešiti, ker do pred kratkim ni bilo dovolj rejskih središč. Sedaj je ta organizacija izpopolnjena in bo možno letno potrebo po 100 merjaščkov in 300 plemenskih svinjkah iz lastnega vzrejnega področja popolnoma kriti. Prednji plemenski material je bil minimalno regresiran iz okrajnih in zveznih skladov.

Osnova za boljše vzrejno delo je podana, rejci bodo morali pa bolj skrbeti za razširjanje krmne osnove, predvsem s smoternejšim izkoriščanjem strnišč (s peso, kolerabo, krompirjem, krmnim ohrovtom itd.) in pocenitvijo proizvodnje surovo krmljenje, enostavnejši in zračnejši hlevi ter izpusti).

Letni prirastek, ki je doslej le 80 kg po komadu, bi se mogel dvigniti na 100 kg, prav tako pa tudi število. Če je sedaj skupni prirastek prašičev 4,150.000 kilogramov v vrednosti 705 milijonov din, bi se povečal v najbližnji prihodnosti na 6,450.000 kg v skupni vrednosti 1.100,000.000 din, torej bi se bruto dohodek dvignil za 391,000.000 din.

PERUTNINARSTVO. Tudi perutninarstvo je v našem okraju prilično razvita panoga. Prav gotovo je to panoga, kjer je možno najprej doseči povečanje narodnega dohodka ob minimalnih stroških. Povprečna nesnost na kokoš se računa 90 komadov jajc letno, kar znaša pri 212.466 kokoših letno 19,119.000 komadov jajc. Računajoč jajce po 12 din, dobijo proizvajalci za jajca 229,430.000 din. Računa pa se, da bi najmanj vsako kmečko gospodarstvo lahko redilo 10 komadov kokoši ter bi število v tem primeru naraslo za 3,166.000 komadov. Računajoč, da bi se z manjšimi ukrepi, predvsem boljšo rejo, lahko dosegla povprečna letna nesnost 100 komadov jajc na kokoš, bi znašala skupna letna proizvodnja v okraju 31,662.000 komadov jajc, prirastka v živi teži perutnine pa bi bilo letno 316.620 kg. To bi predstavljalo povečanje dohodka za kmečka gospodarstva iz perutninarstva za 176,560.000 dinarjev.

Da bi bila predvidena proizvodnja dosežena, je prvi pogoj več smisla za gospodarnost, predvsem pa boljša reja in oskrba perutnine. Znano je, da domača štajerska kokoš ne potrebuje večjih količin hrane, ker si hrano išče sama v prosti reji v naravi. K boljši reji kokoši mnogo prispeva selekcijska postaja za perutninarstvo v Ločah. Kot predpogoj za delo te postaje je organiziranih 118 rejskih središč s 3045 selekcioniranimi kokošmi ob letni nesnosti 130 komadov jajc. Z nabavo selekcioniranih enodnevnih piščancev štajerske pasme se lahko najhitreje doseže možnost za povečanje omenjene proizvodnje. Kapaciteta nove valilnice te postaje je povečana od sedanjih 80.000 na 300.000 piščancev za eno spomladansko valilno sezono. V bodoče bo torej možno dobiti dovoljno število enodnevnih piščancev. Poleg navedenega pa je potrebno organizirati tudi odkup perutnine in s tem v zvezi sodobno klavnico.

KRMNA BAZA. Od celotne obdelovalne površine 76.295 ha v celjskem okraju je 40.078 ha travnikov ali 53 odstotkov. Travništvo zato predstavlja, kakor po svojih površinah, tako po svoji vlogi, glavni vir krme za najvažnejšo panogo kmetijstva — živinorejo. Računamo lahko, da bi s povečanim pridelkom in kvaliteto mogli najodločilneje vplivati na dvig celotne kmetijske proizvodnje in s tem na povečanje tržnih viškov ter dohodkov našega proizvajalca.

V tem letu je bilo porabljenih na vsak hektar travnika okrog 140 kg umetnih gnojil ter se je dvignila količina pridelka za okrog 10 do 20 odstotkov. Tudi pri melioracijah travnikov in pašnikov, predvsem planinskih, se je delo pričelo. Okrog 300 ha teh površin je bilo leta 1956 izboljšanih.

Kratka analiza: Povprečen pridelek mrve s travnikov se giblje v okraju še vedno od 29—32 q na ha, torej pridelamo skupno okrog 120 tisoč ton sena in otave. Vrednost mrve cenimo čez milijardo din. Hranilna in škrobna vrednost, predelana v mleko, meso in mast itd., pa bi to vrednost v produktih še povečala. Sedanja letna proizvodnost v govedoreji se ceni namreč na 1.300,000.000 din s tem, da je le mali del celotne krme za živino dopolnjena iz njiv. Tržni viški v govedoreji so prav zaradi razmeroma nizkih pridelkov mrve vedno mali: okrog 9,500.000 litrov mleka letno (ali dnevno 26.000 litrov) in nekaj čez 4,000.000 kg mesa.

V okrajnem merilu bi bilo postavljeno naslednje stanje: Pridelek mrve s travnikov moramo z ustaljenimi agrotehničnimi ukrepi, predvsem z gnojenjem, dvigniti od 30 na 45 q, torej za 50 odstotkov, kvalitetno pa za 15 odstotkov, kar bi povečalo proizvodnjo mrve za ca. 6000 vagonov. S to povprečno proizvodnjo bi živinorejci dvignili letno produkcijo mleka na okrog 15,000.000 litrov, prirastek (tudi s povečanjem števila živine) pa bi se dvignil od sedanjih 4,000.000 kg na okrog 5,600.000 kg. Število živine bi se pri tem občutno ne smelo povečati, povečala bi se predvsem povprečna teža živali. Pri tej proizvodnji bi se v glavnem ustvarjali tržni viški in s tem večja in enakomernejša preskrba domačega trga in tudi klavne živine za izvoz. Vrednost tržnih viškov bi se povečala od sedanjih 637,000.000 na preko 1.000,000.000 din ali za približno 37 odstotkov. Ta nagli vzpon bi lahko dosegli z osuševanjem zamočvirjenih travnikov, z večjo uporabo umetnih gnojil in apna, z zgodnejšo košnjo ter pravilnim sušenjem in konzerviranjem krme. Po teh nakazanih problemih je kmetijska strokovna služba tudi delovala v preteklih letih in že zaznamovala določene uspehe.

MLEKARSTVO: Na področju okraja predstavlja mlekarstvo, kakor je razvidno iz prejšnjih številk, važno vejo gospodarstva in je mleko poleg hmelja, jajc, živine, sadja in vina med redkimi tržnimi viški ter predstavlja vrednost okrog 200 milijonov din letno. Pomen je dobilo mlekarstvo šele ob uveljavitvi ekonomskih odkupnih cen v začetku leta 1956 (okrog 24 din za liter). Proizvodnja in odkup mleka sta stalno naraščala ter je bila preskrba potrošnikov zagotovljena. To naraščanje pa v zadnjih mesecih popušča zaradi znižanja cen v odkupni mreži zaradi težav v mlekarski industriji.

Vseh 6 manjših mlekarnic in ena večja mlekarna v Celju imajo dnevno kapaciteto okrog 15.000 litrov, tržnih viškov mleka pa je ob sedanji še nizki molznosti krav dnevno 26.000 litrov. Ker je večina mlekarskih obratov že zastarelih in ne odgovarjajo sanitarnotehničnim pogojem za higienski prevzem mleka, bo nujno misliti na graditev novih oziroma rekonstrukcijo dosedanjih mlekarn. Pri tem bo potrebno upoštevati veliko razsežnost celjskega okraja in s tem drage dovoze ter preurediti mlekarne z ozirom na čim cenejšo dostavo.

Vsi ukrepi pospeševalne službe v govedoreji bi bili zaman, če ne bi k reševanju mlekarstva čimprej pristopili.

Če pregledamo delo preteklih let in uspehe ter pomanjkljivosti v živinoreji, lahko ugotovimo naslednje:

a) organizacijsko je delo dobro zajeto. Treba ga je le še bolj učvrstiti in izpopolniti.

b) proizvodnost se postopoma dviga. Potrebno je pa še v precejšnji meri popraviti kvaliteto proizvodov.

c) da se preprečijo ogromne škode zaradi nezgod pri živini, je stremeti za tem, da se uveljavi čim širše zavarovanje živine. Posebno ugodne pogoje nudi kolektivno zavarovanje.

d) propagirati med živinorejce praktično in teoretično sodoben in čim bolj ekonomičen način gospodarjenja, ki jim bo pripomogel, da bodo z večjo in boljšo proizvodnjo tudi pri nižjih prodajnih cenah našli svoj račun in počasi prešli iz naturalnih v blagovne proizvajalce.

SADJARSTVO

Sadjarstvo je poleg živinoreje zelo važna kmetijska panoga v celjskem okraju. To velja predvsem za tiste predele, kjer se ne pečajo s hmeljarstvom. Kljub toliki pomembnosti sadjarstva pa sadni nasadi ne dajo zadovoljivih rezultatov zaradi nezadostne oskrbe in izčrpanosti starejših nasadov. Med drugo svetovno vojno in prva leta po vojni se je močno razširil ameriški kapar, ki je napravil občutno škodo na jablanah. V zadnjih letih pa se je na češnjah in slivah razširil češpljev kapar in povzročil propad mnogih dreves. Z izvajanjem zimskega škropljenja v zadnjih treh letih se je nadaljnje širjenje omenjenih škodljivcev bistveno zavrlo, tako da kapar ob redni oskrbi drevja ne predstavlja resnejše nevarnosti (razen še pri slivah in češpljah).

Od skupnega števila 781.000 jablanovih dreves odpade 97 % na privatni, ostali del pa na socialistični sektor. Za področje velikega dela okraja lahko trdimo, da obnova in v nekoliko manjši meri asanacija starih nasadov napreduje zadovoljivo in da smo prvo krizo zaradi ameriškega kaparja že preboleli.

Glavna hiba sadjarstva v našem okraju ni v tem, da nimamo dovolj sadnih dreves, pač pa, da je zaradi slabe oskrbe in nege povprečni pridelek na drevo prenizek (v zadnjih 3 letih 30 kg) in da je procent kvalitetnega sadja minimalen. Za to, da so donosi naših sadnih dreves tako nizki in kvalitetno nezadovoljivi, je več razlogov. Na znižanje količine, še bolj pa kvalitete v proizvodnji sadjarstva v našem okraju bistveno vpliva izredna podvrženost k neizmenični rodnosti, kar pa je v naših pogojih možno v znatni meri omiliti s škropljenjem (zimskim in večkratnim letnim), obrezovanjem, predvsem pa z rednim gnojenjem. Brez izrednih ukrepov in stroškov bi bilo možno doseči v nekaj letih redno vsakoletno rodnost in višjo kvaliteto. Na ta način bi bilo možno dvigniti povprečno rodnost na drevo na vsaj še enkratno količino, to je 60 do 70 kg na drevo.

Podobno stanje je tudi pri ostalih sadnih plemenih, le s to razliko, da je zdravstveno stanje češpelj in sliv trenutno slabše kot jablan. V večini celjskega okraja oziroma področja so dobri pogoji z uspevanje žlahtnih hrušk, goje pa v glavnem le hruške-moštnice. Temu problemu bo treba v bodoče vsaj v okolici industrijskih centrov posvetiti več pozornosti.

Vedno večje važnosti za celjski okraj je proizvodnja jagodičevja. V okraju je do sedaj 47 ha malin, 9 ha črnega ribeza in 3 ha jagod. Predvidevamo, da bodo področja za maline v višjih legah okraja, področje črnega ribeza pa v Zgornji Savinjski dolini in na Kozjanskem. Jagode bi gojili v neposredni okolici Celja.

Glede na posamezne občine okraja je stanje sadjarstva zelo raznoliko. Najboljša sadjarska področja so v Šmarju, Šoštanju, Mozirju, Laškem, Slovenskih Konjicah in višjih predelih Šentjurja. Celotno področje kozjanskega ima ugodne pogoje za sadjarstvo, toda na splošno nima pravega razmerja med krmno bazo in njivskimi kulturami, tako da ne morejo nuditi sadjarstvu dovolj hlevskega gnoja.

Gnojenje breskev ima večji pomen le v šoštanjskem področju, Rogaški Slatini in Šmarju ter delno v vojniški okolici. Po večini pa pogoji za breskve zaradi prenizke povprečne letne temperature in ostrih zim niso ugodni.

VINOGRADNIŠTVO

Ako ugotavljamo, da je v okrajnem merilu 2437 ha vinogradov, moramo hkrati ugotoviti nerazveseljivo dejstvo, da je od tega samorodnic 845 ha ali 35 % vseh vinogradov. Torej predstavljajo samorodnice precej resen problem pri reševanju celotnega vinogradništva našega okraja. Novoobnovljenih površin imamo v okrajnem merilu registriranih 56 ha, vseh rodnih vinogradov je sedaj 1480 ha. Skoro 98 % vsega grozdja se predela v vino. Povprečni okrajni hektarski pridelek cenimo na 24 hl, kar pa v letu 1956 ni bilo doseženo.

Spričo nizkih pridelkov in zelo primitivnih agrotehničnih ukrepov je naše vinogradništvo nerentabilno. Proizvodna cena se v letošnjem letu suče od 60 do 110 din za liter vina. Ako primerjamo proizvodne cene z Vojvodino, kjer pridelajo 1 liter vina za 26 din, ali pa s Španijo, kjer pridelajo vino najceneje v Evropi in sicer liter za 17 din, potem so nam te okvirne številke jasen dokaz, da je naše vinogradništvo nujno potrebno preusmeriti. Dvoje načel nas mora v tem smislu voditi, in sicer:

1. Izrazita orientacija vinogradništva v kvalitetno proizvodnjo in
2. pocenitev proizvodnje.

V pogledu preusmeritve naše proizvodnje v kvalitetno bo treba trsni izbor prilagoditi našim razmeram ustrezno, hkrati pa temeljito izbirati površine, ki se bodo v bodoče posadile. Za obnovo pridejo v poštev najboljše vinogradniške lege, skratka takšne, na katerih raven trte ne moremo uveljaviti nobene druge rastlinske proizvodnje. Obnova mora biti kompleksna in načrtna, usmerjena v postopno mehanizacijo vinogradništva in sodobnejšo obdelavo. Kot sadilni material se naj uporabljajo le preizkušene sorte in podlage. V onih predelih, kjer ne bomo uspeli širiti vrhunske kvalitete kot muškatni silvanec, traminec, renski rizling, beli burgundec in podobne, bomo morali upoštevati radgonsko ranino in rizvaca, ki uspevata na slabših tleh, kakor tudi v slabših pogojih, dajeta pa kljub temu dobro kvaliteto in količino pridelka.

Pocenitev stroškov bomo dosegli s postopno uvedbo mehanizacije in zmanjšanjem delovnih dni, ki so pri nas daleč iznad evropskega povprečja. Pri nas porabimo 280—300 delovnih dni na hektar, dočim jih porabijo Francozi le nekaj okoli 100. V starejših nasadih oziroma v obstoječih kulturah bomo delovne dneve lahko znižali samo, če bomo uvajali zeleno gnojenje v vinogradništvu in zastiranje ali mulčenje. Poskusi v nasadih v Virštanju so jasno dokazali, da je setev detelje in lucerne v stare izživete nasade izredno koristna. S tem ukrepom se je pridelek celo povečal za 18—25 %.

S smotrnim gnojenjem ne bi dvignili samo količine, temveč bi se znatno izboljšala tudi kvaliteta. Na splošno je utemeljeno mnenje, da se bo obstoječe nasade reševalo samo s temeljno oskrbo s hlevskim gnojem, zelenim in umetnim gnojem in s pravilno rezjo. Zaščitna služba v vinogradništvu pa bo morala doseči to, da bodo vinogradniki škropili točno po določenih napovedih protiperonosporne službe, ker je znano, da je peronospora v letu 1955 v nekaterih predelih uničila do 30 % pridelka.

Da bi bila omogočena postopna načrtna in kompleksna obnova, bo nujno potrebno kreditiranje, ker so stroški le-te visoki. Obnova se mora izvršiti na podlagi rajonizacije strogo po vseh obstoječih strokovnih in oblastvenih navodilih, pri čemer bi bilo zelo primerno dati poudarka namiznim sortam predvsem v okolici Slovenskih Konjic in Rogaške Slatine. Potrebna so zakonska določila o obveznem roku trganja, kar se je posebno v letošnjem letu temeljito odražalo, saj so kmetje, ki so trgali okoli 10. oktobra, dosegli za 30 % slabše količine sladkorja.

MEHANIZACIJA

Privatno kmetijstvo celjskega okraja je sorazmerno močno mehanizirano, saj dela v 57 strojnih odsekih KZ okrog 170 traktorjev z 280 priključki, okrog 365 škropilnic, 80 velikih mlatilnic in okrog 1000 ostalih vprežnih strojev.

Zaradi premajhne izkoriščenosti, torej preslabe zainteresiranosti kmetovalcev, pa niso vsi stroji rentabilni (saj bi moral traktor imeti vsaj 1500 efektivnih ur letno, da je ekonomičen). Nadaljnji vzrok slabega finančnega stanja strojnih odsekov je tudi visoka amortizacija in obresti na osnovna sredstva. Ker bi bile usluge po stvarnih kalkulacijah previsoke in večkrat nekonkurenčne z drugo vprežno silo, niso KZ zaračunavale polnih cen.

Prevelika koncentracija mehanizacije v kmetijstvu se je pokazala kot nekoristna zaradi raztresenih in malih gospodarstev. Zaradi tega bo potrebno oddajati manjše stroje skupinam zadružnikov — kmetovalcev, ki prevzamejo plačilo amortizacije in ostalih obveznosti. Za škropilnice v Savinjski dolini je tak način izkoriščanja že lepo uveden.

ORGANIZACIJA KMETIJSTVA

Ko smo tako opisali stanje kmetijstva v okraju, vidimo, da obstajajo vse možnosti za nadaljnje povečanje kmetijske proizvodnje. Nedvomno je treba upoštevati dejstvo, da brez organiziranega dela tega ne bo možno doseči. Vse postavljene naloge lahko v kmetijstvu privatnega sektorja izvršimo le ob dobri zadružni organizaciji. Toda v zadružnih organizacijah je še vrsta pomanjkljivosti. Na področju okraja deluje 78 splošnih kmetijskih zadrug. Prav tako so formirane Gospodarske poslovne zveze v Celju. Kmetijsko proizvajalni poslovni zvezi Žalec in Šmarje pri Jelšah ter Kmetijsko-gozdarska poslovna zveza v Mozirju. Predvideva se še ustanovitev Kmetijske proizvajalne poslovne zveze v Celju za področje občin: Šentjur, Laško, Planina pri Sevnici in Slov. Konjicah ter ustanovitev specializirane gozdarske poslovne zveze v Celju. Nekatere od ustanovljenih poslovnih zvez so dobro pričele z delom. Tu predvsem mislimo na Kmetijsko proizvajalno poslovno zvezo v Žalcu in Gospodarsko poslovno zvezo v Celju.

Pri ustanavljanju poslovnih zvez smo naleteli na razne težave tako objektivnega, kakor subjektivnega značaja. Nekatera področja so v kmetijstvu pasivna. Tam poslovne zveze nimajo močnejših temeljev za svoje delo. Morda bodo v začetku take poslovne zveze predstavljale več ali manj organizacije za strokovno delo v kmetijstvu. Manj bodo lahko z lastnimi osnovnimi sredstvi vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje. Laže je tam, kjer imajo poslovne zveze že od vsega začetka dobre pogoje. Osnovna naloga poslovnih zvez je, da postanejo ekonomski organizatorji proizvodnje v cilju socialistične preobrazbe vasi. Ob formiranju zadružnih poslovnih zvez so se pojavile govorice, češ da poslovne zveze niso potrebne in da pomeni to novo obremenitev za zadruge. Tako tolmačenje je predvsem zadovoljilo nekatere ljudi, ki se ne zavedajo, da je treba tempo napredovanja kmetijstva pospešiti. Z ustanavljanjem poslovnih zvez dopolnjujemo zadružne oblike v obstoječi organizaciji. Nedvomno okrajna zadružna zveza in zadruge niso bile kos vsem nalogam. Treba je bilo uvesti še nek vmesni člen, ki bi konkretno prevzel pobudo za različne kmetijske akcije.

Praksa dvomesečnega obstoja poslovnih zvez jasno kaže, da so te organizacije bile potrebne in da imajo v sicer zelo kratkem času obstoja in delovanja že bistvene uspehe. Poslovne zveze poslujejo z zadrugami na odprt račun oziroma kot komisionarji. Tako bodo poslovne zveze pomagale ustvarjati zadružne sklade, kateri bi se naj uporabljali za razširjeno reprodukcijo v kmetijstvu in zadružništvu. Res je, da bodo ponekod zadruge zaradi poslovnih zvez vsaj v začetku imele večje izdatke, ker jih morajo vzdrževati. Smatramo, da bo treba poslovne zveze podpreti materialno tudi s sredstvi skladov za pospeševanje kmetijstva. Okrajna zadružna zveza se ne bo več direktno bavila z upravljanjem gospodarskih dejavnosti, temveč bodo to nalogo prevzele zadruge in zadružne poslovne zveze.

Zadružne poslovne zveze in zadruge pa morajo v svojem bodočem delu kot prvenstveno nalogo smatrati delo v kmetijski proizvodnji.

Katere so osnovne pomanjkljivosti v delu zadružnih organizacij?

Nedvomno so ekonomska vprašanja še zmeraj največji problem v zadrugah. Tako se zadruge vse premalo zanimajo in delujejo na nalogah kmetijsko proizvodnega značaja. To je sicer stara ugotovitev, toda zahteva, da jo zopet ponovno obravnavamo. Premočna orientacija naših zadrug na trgovino, zapostavljanje konkretnih proizvodnih nalog, neurejene notranje razmere, premajhna skrb za blagovno proizvodnjo in še vrsta slabosti zmanjšuje vlogo naših zadrug. Skoraj tretjina vseh zadrug izkazuje v letošnjem prvem polletju v trgovini zgubo. K vsem dajatvam in upravnim stroškom je bil letos uveden še 2% občinski davek od prometa nešpecerijskega blaga ter 10 % prispevek od plač v stanovanjski fond. Kljub povišanju izdatkov pa je v večini zadrug marža v trgovini ostala nizka. Posledica tega stanja je zlasti občutna v tistih zadrugah, ki imajo več trgovskih poslovalnic. Finančna situacija pa se je na koncu tretjega četrtletja bistveno izboljšala. Računamo, da bodo letos zadružne organizacije našega okraja zbrale več kot pol milijarde sredstev, kar je več kot 100 % z ozirom na lansko leto.

Osnovni problem v zadrugah je strokovni kader. Komaj ¾ zadrug ima upravnike, da ne govorimo o tem, da s tretjino knjigovodskega kadra ne moremo biti zadovoljni. Do nedavnega ni bilo urejeno vprašanje plač upravnikov in knjigovodij oziroma računovodij zadrug. Posledica tega je bila, da so nam najboljši strokovni kadri bežali iz zadrug.

Kakor je že uvodoma poudarjeno, se naše zadružne organizacije vse preveč orientirajo na komercialno trgovsko poslovanje. Zaradi tega tudi ni bistvenih in večjih rezultatov v kmetijski proizvodnji, za kar pa so podani vsi objektivni pogoji. Naši predpisi omogočajo zadrugam razvoj raznovrstnih dejavnosti, ki lahko direktno ali pa indirektno vplivajo na pospeševanje kmetijske proizvodnje. Zlasti so važne še tiste naloge naših zadrug, s katerimi se neposredno prispeva k dvigu vaškega gospodarstva. Zadruga ima torej vse možnosti, da v okviru obstoječih zakonitih predpisov in v okviru svojih materialnih možnosti krepi zadružno lastnino in preko nje uvaja odnose. Kako si zamišljamo idealno delovanje zadruge? Na področju kmetijske proizvodnje lahko zadruga z najrazličnejšimi dejavnostmi, kot so razni predelovalni obrati, hmeljske in sadne sušilnice, veterinarske ambulante in osemenjevalne postaje, vzorno urejena posestva in ekonomije zadružne lastnine, drevesnice in trsnice, objekti za odkup, predelavo in dodelavo kmetijskih proizvodov, take uslužnostne dejavnosti, ki neposredno vplivajo na kmetijsko proizvodnjo itd. ogromno doprinesejo, toda le ob dobri in ekonomični izvedbi organizacije. V zadrugi imamo tako imenovane pospeševalne odseke, kakor so: živinorejski, hmeljarski, sadjarski, strojni, semenarski in ostali. Ti odseki imajo svoje odbore. Naloga teh odsekov in odborov je, da pritegnejo h konkretnemu delu vse kmetovalce za različne panoge kmetijstva. Naši kmetje dostikrat vidijo zadrugo samo tedaj, kadar gre za njih osebno materialno korist. Drugače povedano. Mnogi kmetovalci smatrajo, da je zadruga za njih pozitivna organizacija le tedaj, če bodo od nje dobili regres za škropljenje sadnega drevja, regres za razne druge usluge, regres za nabavo plemenske živine itd. Vse premalo pa se ceni tista ogromna materialna pomoč, ki se v zadrugi izpričuje s tem, da zadruga s svojim strokovnim kadrom, z nasveti in z organizacijo pripomore kmetovalcem, da lahko oni ob lastnih finančnih virih na tem ali onem polju dosegajo večje proizvodne uspehe. Premalo cenijo tiste objekte zadružne lastnine, ki so pripomogli k temu, da kmet lahko svoje kmetijske proizvode ne samo vsak čas proda, temveč da mu je zasigurana prodaja tudi tedaj, ko bo on ob strokovni pomoči zadruge dosegel večje proizvodne donose od sedanjih. To so doslej premalo obdelana področja delovanja naših zadružnih organizacij. Če zadruga nima n. pr. moto nih in ostalih škropilnic, da bi lahko svojim članom poškropila hmelj ali sadno drevje ob primerni ekonomski ceni, potem bo pridelek sadja ali hmelja na tem področju prav gotovo slabši. Slabša kvaliteta in zmanjšana proizvodnja nosita za seboj zmanjšanje dohodka. Če neka oddaljena zadruga ne more prodati mleka, nima pa mlekarne za lastno predelavo, potem je jasno, da se bo živinoreja v takem okolišu le počasi razvijala. Zadruga mora biti torej vsestranski organizator kmetijske proizvodnje. Zato bodo zadružne organizacije morale imeti kmetijske strokovnjake. Nedvomno pa bo naloga poslovnih zvez v vprašanju raznih konkretnih nalog v kmetijstvu zelo odgovorna. Nam ni dovolj, če od časa do časa kmetijski strokovnjak pride v zadrugo in izvrši strokovno predavanje o določenem vprašanju. Imamo primere, ko je v neki zadrugi tri leta zaporedoma prirejeno predavanje o vinogradništvu, toda v praksi se v tem kraju za dvig proizvodnje v vinogradništvu ni prav ničesar storilo. Zato so strokovna predavanja samo del službe v kmetijstvu, slediti pa jim mora konkretna akcija. Govorim o oslabem stanju travnikov. Res je, da je to osnovni problem, ki ga je treba rešiti, če hočemo razvijati živinorejo. Toda če smo to ugotovili, če vemo, da dajo zamočvirjeni travniki zelo malo in še to kisle krme, potem se moramo tega problema nekje tudi lotiti. Če bomo samo govorili, potem se stanje ne bo izpremenilo. Kaj lahko tukaj konkretno stori kmetijska zadruga ali zadružna poslovna zveza? V okviru živinorejskih in poljedelskih odsekov kmetijskih zadrug lahko vključi vse tiste kmetovalce, ki imajo zamočvirjene terene, v delo za osuševanje. Razumljivo je, da je vprašanje regulacij večjih potokov na taki osnovi težko reševati. Toda osuševanje, izkopi odtočnih jarkov, najcenejši sistem drenažiranja, kalcifikacija itd. pa so take naloge, ki jih lahko kmetovalci ob ustrezni organizaciji in ob strokovni pomoči zadruge in poslovne zveze, izvršijo. Obnova sadjarstva zahteva sodobnejši način. Nemogoče je namreč uporabljati sredstva mehanizacije na malih kompleksih, razumljivo pa je, da so danes sredstva mehanizacije, redno vzdrževanje, to je gnojenje in škropljenje, take naloge, brez katerih si je nemogoče zamišljati redno blagovno proizvodnjo v sadjarstvu. Marsikje prevladuje načelo, da sadje rodi vsako tretje ali četrto leto. Mi pa imamo konkretne primere in dokaze o vsakoletni rodnosti sadnega drevja na sadovnjakih, ki so redno vzdrževalni. Zakaj ne moremo izvoziti večjih količin sadja? Ne samo kapar, temveč tudi ostali škodljivci, pa tudi slabo sadje, zaradi nezadostnega gnojenja, so vzroki za te zelo slabe kvalitete v sadjarstvu. Kakšna je tukaj naloga zadruge? Prvo moramo pristopiti k ustrezni rajonizaciji za posamezne kulture. Mislim, da ne smemo več saditi vinograda tam, kjer odgovarja teren za sadjarstvo. Takih anomalij je še zmeraj dovolj. Zaradi tega bomo morali, ob ustrezni strokovni rajonizaciji, preiti na obnavljanje sadjarstva v kompleksih. Kakšne prednosti nudi kompleksna obnova? Zaradi večjih površin je vsekakor možna ekonomičnejša obdelava. Možno je uporabljati sredstva mehanizacije, možno je zasajevati do začetka rodnosti podkulture, možna je strokovnejša obdelava, zlasti pa redno in pravilno vzdrževanje itd. Tu je naloga zadruge in poslovne zveze, da pristopi konkretno k izvedbi nalog. Zato bodo morale zadružne organizacije pripraviti programe dela. Programi dela za prihodnje ne bi smeli obsegati samo načelnih in splošnih pospeševalnih nalog, kakor so recimo: škropljenje sadnega drevja, gnojenje itd. Vsaka zadruga bi morala kar najskrbneje pristopiti k nekim čisto konkretnim nalogam.

Delo v zadružnih poslovnih zvezah ne sme biti usmerjeno tako, kot je bilo do sedaj pri Okrajni zadružni zvezi. Vsaka poslovna zveza bo morala pristopiti h konkretnim akcijam. Tako bo naloga Poslovne zveze v Žalcu, da s konkretnimi ekonomskimi akcijami, kakor tudi s zasajevanjem novih površin hmelja, regulacijo voda, gradnjo sušilnic in ostalih objektov, s splošnim izobraževanjem kmečkega prebivalstva po vseh panogah kmetijstva dvigne kmetijsko produkcijo.

Poslovna zveza v Šmarju pa bo kot prioritetno nalogo morala skupno s kmetijskimi zadrugami osredotočiti še na skupno obnovo sadjarstva in vinogradništva. Skratka, razvojna pot vsake poslovne zveze mora biti prilagojena konkretnim proizvodnim pogojem določenega kraja.

V preteklem letu so naše zadruge razpolagale s prilično visokimi sredstvi lastnih skladov.

Tako so znašali investicijski skladi zadrug 245.000.000 din, amortizacijski pa 72.000.000 din. Poleg tega so zadruge razpolagale s ca. 20.000.000 din ostalih skladov. Velika pomanjkljivost je, da se marsikje ti skladi ne trošijo smotrno, dasiravno je bilo od 245.000.000 din investicijskih skladov uporabljeno za zadružne gradnje 89.000.000 din, za mehanizacijo 91.000.000 din, za ostale kmetijske investicije 34.000.000 din ter za opremo trgovine in odkupnih postaj 12.000.000 din, je še vedno dosti primerov, ko se sredstva preveč drobijo, zaradi tega tudi ne dosežejo pravilnega ekonomskega efekta.

Zato predlagamo Okrajnemu ljudskemu odboru, da na osnovi Uredbe o delitvi celotnega dohodka zadružnih organizacij izda smernice za uporabo investicijskih skladov, ki jih predlaga Okrajna zadružna zveza.

Naslednji problem v zadružništvu je razmeroma strokovno šibek kader. Ker nimamo dovolj sposobnega vodstvenega kadra v zadrugah, niso redki primeri različnih malverzacij, pa tudi ne primeri slabe notranje organizacije in zaradi tega slabo gospodarsko stanje.

Tako stanje je privedlo v prisilno likvidacijo Kmetijsko zadrugo z. o. j. Šentjur ter v redno likvidacijo Kmetijsko zadrugo z. o. j. Št. Andraž. V Kmetijski zadrugi Rečica pri Laškem in Frankolovem pa smo imeli primere težjih kriminalnih dejanj.

V zadruge je vključenih po sedanjih podatkih 79 % vseh kmetijskih gospodarstev na področju okraja. Tu še ni stanje zadovoljivo. So namreč nekatere zadruge, ki se bavijo predvsem s trgovino, zaradi česar kmetje nimajo posebnega ekonomskega interesa, do istega. Borba proti kriminalu, razsipništvu itd. je še vedno nezadovoljiva.

Sestav upravnih odborov je sicer mnogo povoljnejši, kot pretekla leta, toda stalni in vodstveni uslužbenski kader v zadrugah še ni na primerni strokovni višini, pa tudi zavest le-tega je dostikrat zelo nizka.

Poslovne zveze bodo praviloma poslovale z zadrugami na tako imenovani komisijski način. Sredstva, ki se bodo ustvarila v poslovnih zvezah, se bodo vračala v skupen dohodek zadrug, pri katerih se bodo ustvarjali zadružni fondi. Če že družba pušča tako visoka sredstva zadružnim organizacijam, potem je prav, da se ta sredstva čim smotrneje uporabijo.

Zato predlagamo, da se smejo zadružna sredstva trošiti le za one namene, ki jih je zadružna organizacija predlagala v svojem programu. Na take programe pa naj bi dal končni pristanek Okrajni ljudski odbor.

Izpopolnjena zadružna organizacija, vse večja izgrajenost socialističnega kmetijskega sektorja, poglobljena strokovna dejavnost preko Hmeljarskega inštituta in Veterinarskega zavoda, večje število strokovnega kadra, vse večja skrb občinskih ljudskih odborov, so dvojno jamstvo, da bo naše celokupno kmetijstvo bolj pogumno krenilo iz dosedanjega zaostalega gospodarskega načina kmetovanja in blagovne zamenjave v napredno.

Če še niste naročnik Celjskega tednika

Celjski tednik vas tedensko seznanja z vsemi važnimi dogodki s področja celjskega okraja in z novicami iz vašega kraja. Razen tega obvešča javnost o vseh važnih dogodkih v državi in v svetu. Poleg zanimiviega branja, kateremu posveča list eno stran, boste našli v njem tudi poročila iz življenja na naši vasi. To je predvsem važno za naše kmetovalce, saj bodo lahko preko časopisa izmenjavali izkušnje in praktične nasvete glede umnega kmetovanja. Razen tega je list bogato ilustriran. Skratka, list je koristen informator in svetovalec za naše ljudi s podeželja. Zato naj ne bo brez njega nobena kmečka hiša.

Da bi vam olajšali postopek pri naročanju lista, vam dajemo kratko napotilo: potrebno je le, da z dopisnico »nov naročnik«. Dopisnico naslovite na Titov trg 3, pošt. predal 123. — List javite vaš točen naslov s pripombo Uredništvo Celjskega tednika, Celje, Celoletna naročnina znaša komaj 500 din vam bomo pri eli pošiljati takoj. Celo in plačali jo boste v 2 obrokih po 250 din, ko sprejmete položnico.

Uredništvo »Celjskega tednika«

CELJSKI tednik 1957

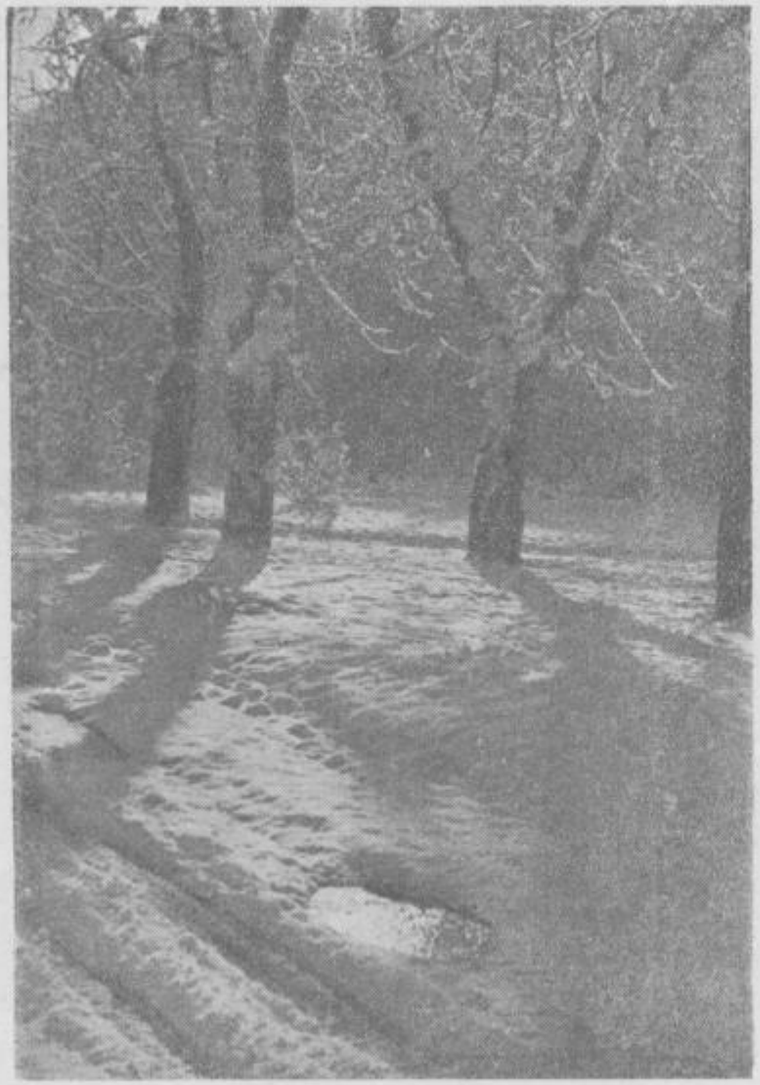

Srečno novo leto!

JANUAR

1 T **Novo leto**
2 S Makarij
3 Č Genovefa
4 P Angela
5 S Simeon
6 N **Mojmir**
7 P Lucijan
8 T Severin
9 S Julijan
10 Č Viljem
11 P Pavlin
12 S Tatjana
13 N **Veronika**
14 P Srečko
15 T Pavel
16 S Tomislav
17 Č Anton
18 P Vera
19 S Marij
20 N **Boštjan**
21 P Neža
22 T Vincenc
23 S Rajko
24 Č Evgen
25 P Trpimir
26 S Pavla
27 N **Janez**
28 P Draguš
29 T Branko
30 S Martin
31 Č Vanja

FEBRUAR

1 P Ignacij
2 S Ljubomira
3 N **Blaž**
4 P Andrej
5 T Agata
6 S Doroteja
7 Č Rihard
8 P Janez
9 S Polona
10 N **Dušan**
11 P Zvezdana
12 T Damijan
13 S Katarina
14 Č Valentin
15 P Vesela
16 S Danilo
17 N **Silvin**
18 P Lucij
19 T Konrad
20 S Leon
21 Č Srečko
22 P Biserka
23 S Marta
24 N **Matija**
25 P Valburga
26 T Viktor
27 S Gabrijel
28 Č Roman

MAREC

1 P Albin
2 S Milena
3 N **Marin**
4 P Kazimir
5 T Pust
6 S Danica
7 Č Tomaž
8 P Bojanka
9 S Frančiška
10 N **Viktor**
11 P Krištof
12 T Gregor
13 S Kristina
14 Č Leon
15 P Klemen
16 S Hilarij
17 N **Jedert**
18 P Edvard
19 T Jožef
20 S Feliks
21 Č Benedikt
22 P Lea
23 S Slava
24 N **Gabrijel**
25 P Minka
26 T Teodor
27 S Lidija
28 Č Janez
29 P Ciril
30 S Zmago
31 N **Baldina**

APRIL

1 P Hugo
2 T Franc
3 S Žarko
4 Č Izidor
5 P Irena
6 S Viljem
7 N **Herman**
8 P Albert
9 T Tomaž
10 S Apolonij
11 Č Leon
12 P Julij
13 S Ida
14 N **Justin**
15 P Teodor
16 T Bernarda
17 S Rudolf
18 Č Konrad
19 P Ema
20 S Neža
21 N **Simeon**
22 P Leonida
23 T Vojteh
24 S Jurij
25 Č Marko
26 P Marcelin
27 S Ustan. OF
28 N **Pavel**
29 P Robert
30 T Katarina

MAJ

1 S **Praznik dela**
2 Č Boris
3 P Saša
4 S Florijan
5 N **Maksim**
6 P Lucij
7 T Stanislav
8 S Mihael
9 Č Gregor
10 P Izidor
11 S Žiga
12 N **Pankracij**
13 P Servacij
14 T Bonifacij
15 S Zofija
16 Č Janez
17 P Jošt
18 S Erik
19 N **Vitoslava**
20 P Bernard
21 T Dan JVL
22 S Milan
23 Č Željko
24 P Cvetka
25 S R. d. m. Tita
26 N **Zdenko**
27 P Volkašin
28 T Avguštin
29 S Majda
30 Č Ivana
31 P Angela

JUNIJ

1 S Radovan
2 N **Velimir**
3 P Milojka
4 T Branko
5 S Ferdinand
6 Č Norbert
7 P Robert
8 S Medard
9 N **Primož**
10 P Marjeta
11 T Srečko
12 S Čedomir
13 Č Anton
14 P Vasilij
15 S Vid
16 N **Beno**
17 P Gorazd
18 T Bogdan
19 S Julijana
20 Č Silverij
21 P Alojz
22 S Ahacij
23 N **Kresnica**
24 P Janez
25 T Jaroslav
26 S Gruda
27 Č Ladislav
28 P Zorana
29 S Pet. in Pav.
30 N **Emilijana**

JULIJ

1 P Bogoslav
2 T Marija
3 S Nada
4 Č **Dan borca**
5 P Cir. in Met.
6 S Bogomila
7 N **Vilko**
8 P Špela
9 T Tomaž
10 S Amalija
11 Č Olga
12 P Mohor
13 S Dragan
14 N **Franc**
15 P Vladimir
16 T Dan t. JLA
17 S Aleš
18 Č Miroslav
19 P Vincenc
20 S Marjeta
21 N **Danilo**
22 P **Dan vstaje**
23 T Branislav
24 S Kristina
25 Č Jakob
26 P Ana
27 S Sergij
28 N **Zmago**
29 P Marta
30 T Maksima
31 S Ignacij

AVGUST

1 Č Ljubica
2 P Bojan
3 S Štefan
4 N **Dominik**
5 P Ožbalt
6 T Ljubo
7 S Kajetan
8 Č Marin
9 P Janez
10 S Lovro
11 N **Veselko**
12 P Klara
13 T Lijana
14 S Demetrij
15 Č Marija
16 P Rok
17 S Radigoj
18 N **Helena**
19 P Marijan
20 T Bernard
21 S Ivana
22 Č Ostrivoj
23 P Zdenka
24 S Jernej
25 N **Ludovik**
26 P Aleksander
27 T Zlatko
28 S Avguštin
29 Č Sabina
30 P Roza
31 S Rajko

SEPTEMBER

1 N **Tilen**
2 P Štefan
3 T Darja
4 S Rozalija
5 Č Viktorin
6 P Ljubka
7 S Marko
8 N **Marija**
9 P Aleksan.
10 T Nikolaj
11 S Erna
12 Č Silvin
13 P Zdenko
14 S Rosana
15 N **Albin**
16 P Ljudmila
17 T Lambert
18 S Irena
19 Č Suzana
20 P Dionizij
21 S Matej
22 N **Mavricij**
23 P Tekla
24 T Nada
25 S Uroš
26 Č Justina
27 P Kozma
28 S Venčeslav
29 N **Mihael**
30 P Jelka

OKTOBER

1 T Julija
2 S Miran
3 Č Vitomir
4 P Zlatka
5 S Marcel
6 N **Vera**
7 P Bruno
8 T Brigita
9 S Janez
10 Č Hugolin
11 P Milan
12 S Maks
13 N **Edvard**
14 P Nedeljko
15 T Terezija
16 S Jadviga
17 Č Mira
18 P Luka
19 S Etbin
20 N **Felicijan**
21 P Uršula
22 T Vendelin
23 S Božidar
24 Č Rafael
25 P Darija
26 S Lucijan
27 N **Sabina**
28 P Šimen
29 T Ida
30 S Sonja
31 Č Alfonz

NOVEMBER

1 P **Dan mrtvih**
2 S Dušanka
3 N **Silva**
4 P Karel
5 T Emerik
6 S Lenart
7 Č Engelbert
8 P Bogomir
9 S Teodor
10 N **Andrej**
11 P Martin
12 T Martin
13 S Stanislav
14 Č Borislava
15 P Leopold
16 S Jerica
17 N **Gregor**
18 P Milko
19 T Elizabeta
20 S Edmund
21 Č Marija
22 P Cecilija
23 S Milivoj
24 N **Flora**
25 P Katarina
26 T Konrad
27 S Baldo
28 Č Griša
29 P **U. n. Jug.**
30 S Andrej

DECEMBER

1 N **Božena**
2 P Blanka
3 T Frančišek
4 S Barbara
5 Č Stojan
6 P Miklavž
7 S Ambrož
8 N **Marija**
9 P Valerija
10 T Smiljan
11 S Danijel
12 Č Aljoša
13 P Lucija
14 S Dušan
15 N **Kristina**
16 P Albina
17 T Lazar
18 S Radko
19 Č Urban
20 P Julij
21 S Tomaž
22 N **Dan JLA**
23 P Viktorija
24 T Adam in Eva
25 S Božič
26 Č Štefan
27 P Janez
28 S Živko
29 N **Tomaž**
30 P David
31 T Silvester